

Republika e Kosovës
Republika Kosovo-Republic of Kosovo
Kuvendi - Skupština - Assembly

Zakonik br. 04/L-082

KRIVICNI ZAKONIK REPUBLIKE KOSOVE

Skupština Republike Kosovo;

U skladu sa članom 65 (1) Ustava Republike Kosovo,

Usvaja

KRIVICNI ZAKONIK REPUBLIKE KOSOVE

OPŠTI DEO

GLAVA I
OPŠTE ODREDBE

Član 1

Osnove i granice krivičnih sankcija

1. Krivična dela i krivične sankcije su predviđeni samo za ona ponašanja koja ugrožavaju i krše slobode, ljudska prava i druga prava i društvene vrednosti koje su garantovane i zaštićene Ustavom Republike Kosovo i međunarodnu pravu do granice da nije moguće štiti te vrednosti bez kaznenih odredbi.

2. Krivična dela i vrste mera i strogost krivičnih sankcija za izvršioce krivičnih dela su zasnovani na potrebi sprovođenja krivične pravde i stepenu i prirodi opasnosti po ljudska prava i slobode i društvene vrednosti.

Član 2 **Princip zakonitosti**

1. Krivična dela, krivične sankcije i mere obaveznog lečenja su određeni jedino zakonom.
2. Nijedna krivična sankcija ili mera obaveznog lečenja ne može biti nametnuta licu ili delu, ukoliko pre izvršenja tog dela, zakon nije predvideo to delo kao krivično delo i nije predvideo krivičnu sankciju ili meru obaveznog lečenja za takav čin.
3. Definicija krivičnog dela će biti strogo tumačena i tumačenje putem analogije nije dozvoljeno. U slučaju nedoumice, definicija krivičnog dela će biti određena tako da bude najpovoljnija po osobu protiv koje se vodi krivični postupak.

Član 3 **Primena najpovoljnijeg zakona**

1. Zakon koji je na snazi u vreme kada je krivično delo izvršeno biće primenjen na izvršioca.
2. U slučaju izmene u zakonu koji se odnosi na spornu situaciju pre pravosnažnosti odluke, primeniće se zakon koji je najpovoljniji po izvršioca.
3. Kada novi zakon više ne prepoznaje delo kao krivično, ali je izvršilac osuđen pravosnažno u skladu sa prethodnim zakonom, sprovođenje kazne neće otpočeti, ili će se, ukoliko je otpočelo, prekinuti.
4. Zakon, koji je izričito bio ograničen na određen vremenski period, biće primenjen na krivična dela izvršena dok je bio na snazi, čak i ukoliko više nije na snazi, sem ukoliko sam zakon predviđa drugačije.

Član 4 **Krivične sankcije i mere obaveznog lečenja**

1. Krivične sankcije su:
 - 1.1. glavne kazne;
 - 1.2. alternativne kazne;

1.3. dopunske kazne;

1.4. sudske opomene.

2. Mere obaveznog tretiranja, koja se mogu izricati izvršiocu, koji nije krivično odgovornim, ili je zavistan od droge, ili alkohola, su:

2.1. obavezno psihijatrijsko lečenje i nadzor u zdravstvenoj ustanovi;

2.2. obavezno psihijatrijsko lečenje na slobodi; i

2.3. obavezna rehabilitacija zavisnika od droge ili alkohola.

Član 5

Granice izvršenja krivičnih sankcija i mera obaveznog lečenja

Pri izvršenju krivičnih sankcija ili mera obaveznog lečenja, određena prava izvršioca mogu biti uskraćena ili ograničena samo do mere koja je srazmerna prirodi ili sadržaju sankcije ili mere i samo na način koji poštuje njegovo ili njeno lično dostojanstvo, i koji je u saglasnosti sa međunarodnim pravom.

Član 6

Primena opšteg dela ovog zakonika

Odredbe Opšteg dela ovog zakonika će se primenjivati na sva krivična dela koja su predviđena zakonima Republike Kosovo.

GLAVA II

KRIVIČNA DELA I KRIVIČNA ODGOVORNOST

Član 7

Krivično delo

Krivično delo je nezakoniti akt koji je zakonom definisan kao krivično delo, čija su obeležja određena zakonom, i za koje je zakonom predviđena krivična sankcija ili mera obaveznog lečenja.

Član 8

Način izvršenja krivičnih dela

1. Krivično delo može biti učinjeno činjenjem ili propustom.
2. Krivično delo je izvršeno propustom samo u slučaju kada je izvršilac bio obavezan da izvrši određenu radnju, ali je propustio njeno činjenje.

Član 9

Vreme izvršenja krivičnih dela

Krivično delo je izvršeno u vreme kada je izvršilac delovao ili je trebalo da deluje, bez obzira na vreme nastupanja posledice.

Član 10

Mesto izvršenja krivičnog dela

1. Krivično delo je izvršeno na mestu gde je izvršilac delovao ili je trebalo da deluje, kao i na mestu gde su nastupile posledice.
2. Krivično delo u pokušaju je izvršeno na onom mestu gde je izvršilac delovao, kao i na mestu gde je izvršilac želeo nastupanje posledice.

Član 11

Dela manjeg značaja

I kada ima obeležja krivičnog dela određenog u zakonu, delo neće biti smatrano krivičnim delom ukoliko je delo manjeg značaja. Delo će biti smatrano delom manjeg značaja kada je opasnost neznatna uzimajući u obzir prirodu ili težinu dela, odsustvo ili neznatnost željenih posledica, okolnosti u kojima je delo izvršeno, umanjeni stepen krivične odgovornosti izvršioca, ili lične prilike izvršioca.

Član 12

Nužna odbrana

1. Delo izvršeno u nužnoj odbrani nije krivično delo.
2. Delo je izvršeno u nužnoj odbrani kada ga izvršilac izvrši da bi izbegao nezakoniti, stvarni i neposredan napad na sebe ili drugo lice, a priroda tog dela je srazmerna stepenu opasnosti od napada.

3. Delo koje je nesrazmerno stepenu opasnosti koje predstavlja napad prekoračuje nužnu odbranu.

4. Kada izvršilac prekorači granicu nužne odbrane, kazna može biti umanjena. Kada izvršilac prekorači granicu nužne odbrane zbog jake traume ili straha od napada, može biti oslobođen kazne.

Član 13 **Krajnja nužda**

1. Delo izvršeno u krajnjoj nuždi nije krivično delo.

2. Krajnja nužda postoji kada izvršilac deluje da bi odvratio neposrednu i neskrivljenu opasnost od sebe ili drugog lica, a da ta opasnost nije mogla biti odvracena drugačije, i da je šteta izazvana da bi se opasnost odvratila manja od štete koja je pretila.

3. Kada je izvršilac nehatno izazvao opasnost, ili prekorači granice nužne odbrane, kazna se može umanjiti. Kada izvršilac prekorači granice nužne odbrane u posebno olakšavajućim okolnostima, može biti oslobođen kazne.

4. Nema krajnje nužde ukoliko je izvršilac bio zakonom obavezan da se izloži opasnosti.

Član 14 **Nasilje ili pretnja**

1. Delo izvršeno pod uticajem nepodnošljivog nasilja ili nepodnošljive pretnje nije krivično delo samo ako lice, odmah nakon prestanka opasnosti, prijavljuje prinudu i protiv zakonito delo pred nadležnim organima.

2. Ukoliko je delo izvršeno pod uticajem podnošljivog nasilja ili podnošljive pretnje nasiljem, kazna se može umanjiti samo ako lice, odmah nakon prestanka opasnosti, prijavljuje prinudu i protiv zakonito delo pred nadležnim organima.

3. Lice koje koristi nasilje ili pretnju nasiljem predviđene u stavovima 1. i 2. ovog člana, smatraće se izvršiocem krivičnog dela.

Član 15 **Dela izvršena pod prinudom**

1. Delo izvršeno pod prinudom nije krivično delo.

2. Delo je izvršeno pod prinudom kada lice, pod pretnjom neposredne sile, ili pretnjom nasiljem, ugrožavanjem života, tela ili slobode, koja se ne može izbeći na drugi način,

izvrši krivično delo da bi otklonilo opasnost od sebe ili lica sa kojim živi u zajednici. Delo će biti smatrano kao delo izvršeno pod prinudom samo onda kada nakon prestanka opasnosti, to lice odmah prijavi prinudu i nezakonito delo ovlašćenoj instituciji.

3. Delo nije izvršeno pod prinudom kada se od izvršioca moglo očekivati da u datim okolnostima prihvati opasnost, posebno ukoliko je izvršilac navikao na opasnost ili ukoliko je bio pod zakonskom obavezom da se suoči sa takvom neposrednom silom ili ozbiljnom pretnjom. U takvim okolnostima, kazna se može umanjiti.

Član 16 **Naredbe pretpostavljenih**

1. Kada je krivično delo izvršeno od strane lica koje je izvršavalo naredbu vlasti ili svog pretpostavljenog, vojnog ili građanskog lica, izvršilac neće biti oslobođen krivične odgovornosti, sem ukoliko:

1.1. izvršilac bio u zakonskoj obavezi da poslušati takvo naređenje;

1.2. izvršilac nije znao da je naređenje nezakonito; i

1.3. naređenje nije bilo očigledno nezakonito.

2. Naređenja da se izvrši genocid ili drugi zločini protiv čovečnosti su u svim okolnostima očigledno nezakonita.

Član 17 **Krivična odgovornost**

1. Izvršilac krivičnog dela je krivično odgovoran ukoliko je duševno sposoban i ukoliko je izvršio krivično delo voljno ili iz nehata.

2. Lice je krivično odgovorno za nehatno izvršenje krivičnog dela samo kada je to izričito propisano zakonom.

3. Lice nije krivično odgovorno ukoliko je, u vreme izvršenja krivičnog dela, imalo manje od četrnaest godina.

Član 18 **Neuračunljivost i smanjena uračunljivost**

1. Izvršilac krivičnog dela će se smatrati neuračunljivim ukoliko je u vreme izvršenja krivičnog dela patio od trajne ili privremene duševne bolesti, psihičkog poremećaja ili smetnji u psihičkom razvoju, koji su uticali na psihičke funkcije na taj način da nije

mogao da razume prirodu i značaj posledica svojih dela ili propusta, ili nije bio sposoban da kontroliše svoja dela ili propuste ili da shvati da čini krivično delo.

2. Izvršilac krivičnog dela će se smatrati smanjeno uračunljivim ukoliko je u vreme izvršenja krivičnog dela njegova sposobnost da razume prirodu i značaj posledica svojih dela ili propusta bila značajno smanjena iz razloga iz stava 1. ovog člana. Takvo će lice biti krivično odgovorno, ali će sud imati u vidu ove okolnosti kada bude odlučivao o dužini i vrsti kazne ili mere obaveznog lečenja koju izriče.

Član 19 **Izvršenje krivičnih dela u stanju opijenosti**

Lice je krivično odgovorno ukoliko upotrebom alkohola, narkotika ili na drugi način, dovede sebe u takvo stanje da ne može razumeti posledice svojih dela ili propusta ili da kontroliše svoje ponašanje, ukoliko su pre dovođenja sebe u to stanje takve posledice bile nameravane, ili je krivično delo izvršilo iz nehata, a zakon propisuje krivičnu odgovornost za izvršenje tog krivičnog dela iz nehata.

Član 20 **Uzročna veza**

Lice nije krivično odgovorno ukoliko nema uzročne veze između dela ili propusta i posledice.

Član 21 **Umišljaj**

1. Krivično delo se može izvršiti direktnim ili eventualnim umišljajem.
2. Lice nastupa sa direktnim umišljajem ukoliko je svesno svog dela i želi posledice njegovog izvršenja.
3. Lice deluje sa eventualnim umišljajem ukoliko je svesno da u slučaju njegovog činjenja ili propusta može nastupiti zabranjena posledica i saglasi se sa nastupanjem te posledice.

Član 22 **Znanje, namera, nehat ili svrha**

Znanje, namera, nehat ili svrha koji se zahtevaju za postojanje krivičnog dela mogu biti izvedeni iz činjeničnih okolnosti.

Član 23

Nehat

1. Krivično delo može biti izvršeno svesnim ili nesvesnim nehatom.
2. Lice deluje sa svesnim nehatom kada je svesno da zabranjena posledica može nastupiti kao rezultat njegovog činjenja ili propusta, ali olako smatra da do posledice neće doći ili da će moći da spreči nastupanje štetne posledice.
3. Lice deluje sa nesvesnim nehatom kada nije svesno da će zabranjena posledica da nastupi kao rezultat njegovog činjenja ili propusta, iako bi prema okolnostima i ličnim osobinama trebalo biti svesno takve mogućnosti.

Član 24

Odgovornost za teže posledice

Kada izvršeno krivično delo izazove posledice teže od nameravanih, i za koje je zakon zapretio težu kaznu, teža kazna se može izreći ukoliko se posledice mogu pripisati nehatu izvršioca.

Član 25

Stvarna zabluda

1. Lice ne može biti krivično odgovorno ukoliko u vreme izvršenja krivičnog dela nije bilo svesno obeležja tog dela, ili ukoliko je pogrešno verovalo da su postojale okolnosti koje bi delo izvršilo dozvoljenim da su u stvarnosti postojale.
2. Ukoliko se greška lica može pripisati nehatu, lice je odgovorno za krivično delo koje je bilo izvršeno iz nehata, ukoliko zakon izričito predviđa odgovornost za izvršenje tog dela iz nehata.

Član 26

Pravna zabluda

1. Lice koje iz opravdanih razloga nije znalo ili nije moglo znati da je izvršeno delo zabranjeno, neće biti krivično odgovorno.
2. Ukoliko se zabluda mogla izbeći, lice je krivično odgovorno, ali kazna može biti umanjena.
3. Pravna zabluda se mogla izbeći ukoliko je bilo koje lice lako moglo znati da je delo nezakonito, ili ukoliko je izvršilac, uzimajući u obzir njegovu profesiju, zanimanje ili posao, bio u obavezi da zna da je to delo nezakonito.

Član 27

Pripremanje krivičnog dela

1. Svako lice koje umišljajno priprema krivično delo biće kažnjeno samo ukoliko je to propisano zakonom.
2. Ukoliko zakon propisuje kaznu za pripremu određenog krivičnog dela, priprema krivičnog dela uključuje snabdevanje ili omogućavanje sredstava za izvršenje krivičnog dela; uklanjanje prepreka za izvršenje krivičnog dela; pristanak, planiranje ili organizaciju, sa drugim licem, izvršenja krivičnog dela; kao i druge delatnosti koje stvaraju uslove za neposredno izvršenje krivičnog dela, ali koje nisu deo bića krivičnog dela.

Član 28

Pokušaj

1. Lice koje umišljajno preduzme korake ka izvršenju krivičnog dela, ali delo nije dovršeno ili one budu ispunjeni svi elementi krivičnog dela, izvršilo je pokušaj krivičnog dela.
2. Pokušaj krivičnog dela koje je kažnjivo kaznom u trajanju od najmanje tri godine je kažnjiv. Pokušaj drugog krivičnog dela je kažnjiv samo ukoliko je to predviđeno zakonom.
3. Lice koje je pokušalo da izvrši krivično delo kazniće se kao da je to delo izvršilo, ali se kazna može umanjiti.

Član 29

Nepodoban pokušaj

Sud može osloboditi od kazne lice koje pokuša da izvrši krivično delo nepodobnim sredstvima ili protiv nepodobnog objekta.

Član 30

Dobrovoljni odustanak

1. Sud može osloboditi od kazne lice za kažnjiv pokušaj krivičnog dela ukoliko to lice dobrovoljno odustane od izvršenja krivičnog dela koje je započelo, iako je lice bilo svesno da je, prema svim okolnostima, to delo moglo biti izvršeno, ili ukoliko nakon izvršenja krivičnog dela, lice spreči nastupanje posledica.

2. Izvršilac će se kazniti za radnje iz stava 1. ovog člana koje čine drugo, zasebno, krivično delo.

SAUČESNIŠTVO U KRIVIČNIM DELIMA

Član 31 Saizvršilaštvo

Kada dva ili više lica zajednički izvrše krivično delo zajedničkim učešćem u krivičnom delu ili značajno doprinoseći njegovom izvršenju na bilo koji način, svako od njih će biti odgovorno i kažnjeno na način predviđen za to krivično delo.

Član 32 Podstrekavanje

1. Lice koje umišljajno podstrekava drugo lice na izvršenje krivičnog dela, kazniće se kao da je izvršilo to krivično delo, ukoliko je krivično delo izvršeno.
2. Lice koje umišljajno podstrekava drugo lice na izvršenje krivičnog dela kazniće se kao da je izvršilo to krivično delo, ukoliko je krivično delo pokušano, ali ne i izvršeno.
3. Lice koje umišljajno podstrekava drugo lice na izvršenje krivičnog dela kažnjivog kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina, a da delo nije ni pokušano, kazniće se za pokušaj izvršenja krivičnog dela.

Član 33 Pomaganje

1. Lice koje umišljajno pomaže drugom licu u izvršenju krivičnog dela, biće kažnjeno blaže.
2. Pomoć u izvršenju krivičnog dela uključuje, ali se ne ograničava na: davanje saveta o načinima izvršenja krivičnog dela, omogućavanje sredstava za izvršenje krivičnog dela, stvaranje uslova za uklanjanje prepreka za izvršenje krivičnog dela, ili obećavanje unapred da će sakriti dokaze o izvršenom krivičnom delu, izvršiocu ili identitetu izvršioca, sredstvima korišćenim za izvršenje krivičnog dela, ili o koristi iz krivičnog dela.

Član 34

Zločinačko udruživanje

1. Ko se dogovori, eksplicitno ili implicitno, sa jednim ili više lica, da izvrši krivično delo ili da podstrekava na izvršenje krivičnog dela kažnjivog kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina, i preduzme pripremne radnje za ispunjenje tog dogovora, kazniće se na način određen članom 73. stavom 4. ovog zakona.

2. Sud može umanjiti kaznu ili osloboditi od kazne lice koje je krivično odgovorno od odgovornosti iz stava 1. ovog člana, ukoliko to lice:

2.1. dobrovoljno odustane od dogovora;

2.2. dobrovoljno preduzme radnje da spreči postojanje zločinačkog udruženja ili izvršenje krivičnih dela zbog kojih je nastalo; i

2.3. dobrovoljno obavesti policiju o dogovoru dok se planirano krivično delo još uvek može sprečiti.

Član 35

Pristanak na izvršenje krivičnog dela

1. Lice koje se pristane da sa jednim ili više lica na izvrši krivično delo, i jedno ili više tih lica izvrši značajne radnje u cilju izvršenja tog krivičnog dela, kazniće se u skladu sa odredbama za to krivično delo.

2. U svrhe ovog člana, termin „značajne radnje u cilju izvršenja tog krivičnog dela“, znači da to ne mora biti krivično delo, ali je značajna pripremna radnja ka izvršenju krivičnog dela koje je lice pristalo da izvrši.

Član 36

Granice krivične odgovornosti i kazne za saučesništvo

1. Saizvršilac je krivično odgovoran u granicama svoje namere ili nehata.

2. Podstrekač ili pomagač u izvršenju krivičnog dela, biće krivično odgovorni u granicama svoje namere.

3. Lične prilike, uključujući odnose i sposobnosti koje mogu dovesti do isključenja krivične odgovornosti, umanjenja kazne, postojanje težih ili blažih oblika krivičnog dela, ili su od značaja na odluku o kazni, uzeće se u obzir samo za lice na koje se odnose. Ukoliko lične prilike koje se odnose na izvršioca imaju uticaja na blažu ili težu kaznu, a te okolnosti čine deo krivičnog dela, saizvršilac, podstrekač ili pomagač će odgovarati po

kazni predviđenoj za to delo ukoliko su znali za te okolnosti, čak i ako se te okolnosti ne odnose na njih.

POSEBNE ODREDBE ZA KRIVIČNA DELA UČINJENA PUTEM MEDIJA

Član 37

Krivična odgovornost glavnih urednika, izdavača, stampara ili proizvođača

1. Autor informacije je krivično odgovoran kada je krivično delo izvršeno kroz objavljivanje informacije u novinama ili drugom vidu periodičnih publikacija, kroz radio, televiziju, Internet, ili druge vidove sredstava komunikacije.

2. Glavni i odgovorni urednik, ili lice koje ga menja u vreme objavljivanja informacije je krivično odgovoran ukoliko:

2.1. se autor ne može pronaći, ili mu se ne može suditi pred sudom Republike Kosova;

2.2. je objavljivanje informacije učinjeno bez znanja autora ili protiv njegove volje; i

2.3. u vreme objavljivanja informacije postoje pravne ili činjenične prepreke za pokretanje krivičnog postupka protiv izvršioca, i postoje i dalje.

3. Glavni i odgovorni urednik ili lice koje ga menja u vreme objavljivanja informacije se neće smatrati krivično odgovornim ukoliko postoje opravdani razlozi za to, ili ukoliko nije bio svestan okolnosti iz stava 2. ovog člana.

4. Izdavač novina ili drugog vida periodičnih publikacija je krivično odgovoran kada je glavni urednik ili lice koje da menja u vreme objavljivanja informacije krivično odgovoran u skladu sa stavom 2. ovog člana.

5. Kada je izdavač krivično odgovoran u skladu sa stavom 4. ovog člana, i nije moguće kazniti izdavača zbog pravnih ili činjeničnih prepreka, lice koje je štamalo informaciju je krivično odgovorno ukoliko je znalo za postojanje tih pravnih ili činjeničnih prepreka.

6. Proizvođač je krivično odgovoran kada je glavni urednik ili lice koje ga menja u vreme objavljivanja informacije putem sredstava magnetne trake, filma, slajdova, fotografija ili drugih video ili audio uređaja namenjenih predstavljanju javnosti ili velikom broju lica putem masovnih medija, krivično odgovoran, u skladu sa stavom 2. ovog člana.

7. Kada je izdavač, štampar ili proizvođač koji je krivično odgovoran u skladu sa ovim članom, pravno lice ili javna ustanova, krivično je odgovorno lice koje je odgovorno za štamparske ili proizvodne aktivnosti.

8. Lica na koja se odnosi ovaj član nisu krivično odgovorna za objavljivanje informacije, ukoliko je objavljen tačan izveštaj sa zasedanja javne ustanove ili izjava službenog lica.

Član 38 **Zaštita izvora informacija**

1. Lice koje kao profesionalac učestvuje u objavljivanju informacije, ili kao član uredničkog odbora, ili njegov pomoćnik, nisu krivično odgovorni ukoliko odbiju da otkriju autora publikacije ili izvor informacije.

2. Lica iz stava 1. ovog člana će biti krivično odgovorna ukoliko sud odluči da:

2.1. otkrivanje informacije je potrebno da bi se sprečio napad koji predstavlja neposrednu pretnju po život ili fizički integritet bilo kog lica.

Član 39 **Primena opštih odredbi o krivičnoj odgovornosti**

Odredbe o krivičnoj odgovornosti iz članova 37 i 38 ovog zakonika su primenljive samo ukoliko ta lica nisu krivično odgovorna prema opštim odredbama o krivičnoj odgovornosti definisanim ovim Zakonikom.

Član 40 **Krivična odgovornost pravnih lica**

1. Pravno lice je odgovorno za krivično delo odgovornog lica, koje je to delo izvršilo nastupajući u ime pravnog lica i u okviru svojih nadležnosti, u svrhe sticanja koristi ili izvršenja štete u korist tog pravnog lica. Odgovornost pravnog lica postoji i kada su dela pravnog lica bila u suprotnosti sa poslovnom politikom ili naređenjima pravnog lica.

2. Pod uslovima iz stava 1. ovog člana, pravno lice će takođe biti odgovorno za krivična dela u slučaju kada odgovorno lice izvrši krivično delo, a nije osuđeno za to krivično delo.

3. Odgovornost pravnog lica je zasnovana na odgovornosti odgovornog lica u pravnom licu.

4. Subjektivni element krivičnog dela, koji postoji samo za odgovorno lice, ceniće se u odnosu na odgovorno lice, ukoliko je ispunjena osnova za postojanje odgovornosti iz stava 1. ovog člana.

GLAVA III KAZNE

Član 41 Svrha kazne

1. Svrhe kazne su:

- 1.1. da odvрати izvršioca od ponovnog izvršenja krivičnih dela i da ga rehabilituje;
- 1.2. da odvрати druga lica od vršenja krivičnih dela;
- 1.3. da obezbedi zadovoljenje žrtvama ili društvu za gubitke ili štete izazvane krivičnim delom; i
- 1.4. da izrazi osudu društva za krivična dela, poveća moral i osnaži obavezu poštovanja prava.

Član 42 Vrste kazni

1. Vrste kazni su:

- 1.1. glavne kazne;
- 1.2. alternativne kazne;
- 1.3. dopunske kazne.

GLAVNE KAZNE

Član 43 Glavne kazne

1. Glavne kazne su:
 - 1.1. kazna doživotnog zatvora;
 - 1.2. kazna zatvora;
 - 1.3. novčana kazna.

Član 44 Kazna doživotnog zatvora

1. Zakon može odrediti kaznu doživotnog zatvora za najteža krivična dela, počinjena pod naročito otežavajućim okolnostima, ili krivična dela koja su izazvala veoma teške posledice.
2. Zakon ne može propisati kaznu doživotnog zatvora kao jedinu glavnu kaznu za određeno krivično delo.
3. Kazna doživotnog zatvora ne može biti određena licu koje u vreme izvršenja krivičnog dela nije navršilo dvadeset i jednu (21) godinu, ili licu koje je u vreme izvršenja krivičnog dela imalo značajno umanjenu sposobnost rasuđivanja.

Član 45 Kazna zatvora

1. Kazna zatvora ne može biti kraća od trideset (30) dana niti duža od dvadeset i pet (25) godina.
2. Kazna zatvora se izriče u punim godinama i mesecima, a u slučajevima gde je ispod šest (6) meseci, u punim danima.

Član 46

Novčana kazna

1. Novčana kazna ne može se izreći na iznos manji od sto (100) Evropskih Evra (nadalje: „Evra“). Novčana kazna ne može biti viša od dvadest i pet hiljada (25.000) Evra, a u slučaju krivičnih dela vezanih za terorizam, trgovinu ljudima, organizovani kriminal ili krivična dela izvršena sa ciljem sticanja imovinske koristi, ne može biti viša od petsto hiljada (500.000) Evra.

2. Presudom će se odrediti i rok za plaćanje kazne. Rok ne može biti manji od petnaest (15) dana niti viši od tri (3) meseca, ali u opravdanim okolnostima sud može odrediti da se kazna plati u ratama, ali tako da period otplate ne bude duži od dve (2) godine. U presudi će takođe biti određeno kada će se rate plaćati i naglašeno da će plaćanje u ratama biti opozvano ukoliko lice ne plati ratu na vreme.

3. Ukoliko osuđenik ne želi ili ne može da plati kaznu, sud može novčanu kaznu zameniti zatvorskom. Kada je kazna zatvora izrečena umesto novčane kazne, jedan dan u zatvoru se računa kao dvadeset (20) Evra kazne. Ovakva kazna zatvora ne može biti izrečena na više od tri (3) godine.

4. Ukoliko osuđenik ne želi da plati pun iznos kazne, sud će zameniti preostali iznos kazne kaznom zatvora, kako je predviđeno u stavu 3. ovog člana. Ukoliko osuđenik plati preostali iznos kazne, izvršenje kazne će biti suspendovano.

5. Ukoliko osuđenik ne želi ili nije u mogućnosti da plati kaznu, sud može, uz pristanak osuđenika, umesto zatvorske kazne odrediti obavezu društveno korisnog rada. Društveno koristan rad će se računati u iznosu od dvadeset (20) Evra za osam (8) radnih sati. Društveno koristan rad se ne može izreći u iznosu većem od dvesta četrdeset (240) radnih sati.

6. Kazna se ne može naplatiti nakon smrti osuđenika.

Član 47

Zamena zatvorske novčanom kaznom

Sud može, uz pristanak osuđenog lica, kaznu zatvora do šest (6) meseci zameniti novčanom kaznom.

Član 48
Zamena kazne društveno korisnim radom

1. Sud može, uz pristanak osuđenika, zameniti kaznu zatvora do šest (6) meseci, obavezom društveno korisnog rada.
2. Kada izriče obavezu društveno korisnog rada, sud će obavezati osuđenika da obavi neplaćeni društveni rad, uz određivanje od trideset (30) do dvesta četrdeset (240) radnih časova. Služba za uslovni nadzor će odrediti vrstu društvenog rada koju će osuđenik obavljati, odrediti organizaciju u kojoj će osuđenik obavljati društveno koristan rad, odrediti dane u nedelji kada će rad biti obavljen, i nadzirati učinak osuđenika na društveno korisnom radu.
3. Društveno koristan rad će biti obavljen u periodu koji sud odredi, koji ne može biti duži od godinu dana.
4. Ukoliko po isteku tog perioda osuđenik nije obavio društveni rad, ili je samo delimično obavio društveni rad, sud će odrediti period zatvora. Jedan (1) dan zatvora će biti određen za svakih osam (8) časova društveno korisnog rada koji osuđenik nije obavio.

ALTERNATIVNE KAZNE

Član 49
Alternativne kazne

1. Alternativne kazne su:
 - 1.1. uslovna osuda;
 - 1.2. polusloboda;
 - 1.3. obaveza obavljanja društveno korisnog rada.
2. Prilikom izricanja uslovne osude, sud takođe može izreći i:
 - 2.1. obavezu obaveznog lečenja; i
 - 2.2. obavezu nadzora od strane službe za uslovni nadzor.

Član 50

Svrha uslovne osude

Svrha uslovne kazne je da se ne primeni kazna za laka krivična dela, kada se proceni da izricanje opomene uz pretnju za kaznu, je potrebno da sprečava da izvršilac ne vrši krivično delo.

Član 51

Uslovna osuda

1. Sud može izreći uslovnu osudu izvršiocu u skladu sa odredbama ovog zakonika.
2. Prilikom izricanja uslovne osude, sud će izreći kaznu izvršiocu krivičnog dela, i u isto vreme odrediti da se ta kazna neće sprovesti ukoliko osuđeno lice ne izvrši drugo krivično delo za provere vreme koje sud odredi. Period provere ne može trajati manje od jedne (1) niti više od pet (5) godina.
3. U okviru uslovne osude, sud može odrediti da se kazna iz presude izvrši ukoliko, u predviđenom roku, osuđenik ne vrati imovinsku korist stečenu izvršenjem krivičnog dela, ne nadoknadi štetu izazvanu krivičnim delom ili ne izvrši bilo koju drugu obavezu predviđenu odredbama ovog Zakonika. Sud će odrediti i rok za obavljanje ovih uslova u periodu provere.
4. Kada sud odredi kaznu zatvora ili novčanu kaznu, sud može izreći i uslovnu osudu za obe ove kazne ili samo za kaznu zatvora.

Član 52

Uslovi za izricanje uslovne osude

1. Uslovna osuda može biti određena izvršiocu krivičnog dela koje je zakonom kažnjivo kaznom zatvora do pet (5) godina.
2. Uslovna osuda se može izreći izvršiocu krivičnog dela koje je zakonom kažnjivo kaznom zatvora do deset (10) godina, ukoliko se primene odredbe o ublažavanju kazne.
3. Uslovna osuda se može izreći izvršiocima na način predviđen stavovima 1. i 2. ovog člana kada sud izrekne novčanu kaznu ili kaznu zatvora do dve (2) godine, za pojedinačno delo ili sticaj krivičnih dela.
4. Odlučujući o izricanju uslovne osude, sud će posebno uzeti u obzir svrhu uslovne osude, dotadašnje ponašanje izvršioca, ponašanje izvršioca nakon izvršenog krivičnog dela, stepen krivične odgovornosti i druge okolnosti u kojima je krivično delo izvršeno.

5. Kada sud odredi kaznu zatvora i novčanu kaznu, može izreći i uslovnu osudu za obe kazne ili samo za kaznu zatvora.

Član 53

Opozivanje uslovne osude zbog novoizvršenih krivičnih dela

1. Sud će opozvati uslovnu osudu ukoliko, za vreme perioda provere, osuđenik izvrši jedno ili više krivičnih dela za koje je zaprećena kazna zatvora od dve (2) ili više godine.

2. Sud može opozvati uslovnu osudu ukoliko, za vreme perioda provere, osuđenik izvrši jedno ili više krivičnih dela za koje je zaprećena kazna zatvora ispod dve (2) godine, pošto oceni sve okolnosti u vezi sa izvršenim krivičnim delima i osuđenikom, posebno imajući u vidu sličnost počinjenih krivičnih dela, njihov značaj i motive za izvršenje tih krivičnih dela.

3. Prilikom opoziva uslovne osude, sud će odrediti jedinstvenu kaznu za krivično delo koje je prethodno izvršeno, i novo krivično delo, u skladu sa članom 80 ovog zakonika, uzimajući kaznu iz opozvane uslovne osude kao utvrđenu.

4. Ukoliko sud ne opozove uslovnu osudu, može izreći uslovnu osudu ili kaznu zatvora ili novčanu kaznu za novoizvršeno krivično delo. Ukoliko sud izrekne uslovnu osudu za novoizvršeno krivično delo, primeniće odredbe člana 80 ovog zakonika i izreći jedinstvenu uslovnu osudu i za prethodno izvršeno i za novoizvršeno krivično delo, kao i izreći jedinstven period provere koji ne može biti manji od jedne (1) godine niti veći od pet (5) godina, počevši od dana pravosnažnosti presude. Ukoliko sud izrekne kaznu zatvora za novoizvršeno krivično delo, vremenski period proveden na odsluženju te kazne zatvora neće se oduzeti od perioda provere ustanovljenog uslovnom osudom za prethodno izvršeno delo.

Član 54

Opoziv uslovne osude zbog prethodno izvršenog krivičnog dela

Sud će opozvati uslovnu osudu ukoliko se, nakon izricanja uslovne osude, pravosnažnom presudom utvrdi da je osuđenik izvršio drugo krivično delo pre izricanja uslovne osude, i ukoliko sud utvrdi da se uslovna osuda ne bi odredila da se znalo za to krivično delo. U tom slučaju, primenjuju se odredbe člana 53, stava 3. ovog zakonika.

Član 55

Opoziv uslovne osude zbog neispunjenja uslova

Ukoliko je jedan ili više uslova određen uz uslovnu osudu, u skladu sa članom 51 stav 3. i člana 59 ovog zakonika, a osuđenik ne ispuni uslov ili uslove u vremenu koje je sud odredio, sud može, u periodu provere, produžiti rok za ispunjenje uslova ili može opozvati kaznu i sprovesti kaznu iz izreke presude. Ukoliko sud uvidi da osuđenik nije u mogućnosti da uslove ispuni iz opravdanih razloga, oslobodiće ga od ispunjenja tog uslova ili taj uslov zameniti drugim podesnim uslovom koji zakon propisuje.

Član 56

Rokovi za opoziv uslovne osude

1. Uslovna osuda se može opozvati u periodu provere. Ukoliko osuđenik izvrši krivično delo koje zahteva opoziv uslovne osude za vreme perioda provere ali se to pravosnažnom presudom utvrdi tek nakon isteka perioda provere, uslovna osuda može biti opozvana ne kasnije od jedne (1) godine od dana isteka perioda provere.

2. Ukoliko osuđenik ne uspe da ispuni uslov izrečen od strane suda, predviđen članom 51, stav 3. ili članom 59 ovog zakona, u vremenskom periodu određenom od strane suda, sud može opozvati uslovnu osudu ne kasnije od jedne (1) godine nakon isteka roka za ispunjenje uslova.

Član 57

Uslovna osuda sa obaveznim rehabilitacionim lečenjem

1. Sud može izreći uslovnu osudu sa obavezom na obaveznim rehabilitacionim lečenjem, ukoliko je osuđenik koji je prvi put načinio krivično delo zavisnik od droge ili alkohola, kada sud, posle izveštaja službe za uslovni nadzor, oceni da je glavna motivacija za izvršenje krivičnog dela bila povezana sa zavisnošću kod osuđenika, i da bi uspešno lečenje značajno smanjilo rizik od ponovnog izvršenja nekog krivičnog dela. Sud će odrediti i period tokom kojeg će se period obaveznog lečenja izvršiti i kada će se lečenje završiti. Period obaveznog lečenja ne može trajati manje od tri (3) meseca, niti duže od godinu dana.

2. Služba za uslovni nadzor će nadgledati proces rehabilitacije.

3. Kazna će biti smatrana odsluženom kada se završi period rehabilitacije po preporuci službe za uslovni nadzor.

4. Ukoliko se osuđenik povuče iz rehabilitacionog programa, ne održava kontakt sa službom za uslovni nadzor ili ne ispuni obaveze vezane za obavezno lečenje, sud može zameniti prethodnu obavezu drugačijom, da produži obavezu lečenja ili da opozove uslovnu osudu i donese odluku o izvršenju kazne iz presude.

Član 58

Uslovna osuda sa obavezom nadzora od strane službe za nadzor

1. Sud može izreći uslovnu osudu sa obavezom nadgledanja od strane službe za uslovni nadzor ukoliko oceni da će integracija osuđenog lica u društvo ili ispunjavanje bilo kojih uslova izrečenih od strane suda biti bolje postignuti kroz nadzor od strane službe za nadzor.
2. Prilikom izricanja uslovne osude sa obavezom nadzora od strane službe za nadzor, sud će obavezati osuđeno lice da održava kontakt sa službom za nadzor. Sud može izreći jedan ili više uslova iz člana 51, stav 3, ili člana 59 ovog zakonika. Trajanje obaveznih uslova ne može biti manje od šest (6) meseci niti više od tri (3) godine.
3. Kada određuje obaveze predviđene članom 59 ovog zakonika, sud će razmotriti, posebno: godine osuđenika, njegovo zdravstveno stanje, životne prilike i potrebe, posebno one vezane za porodicu, školu ili posao, motive za izvršenje krivičnog dela, ponašanje nakon učinjenog krivičnog dela, prethodno ponašanje osuđenog lica, lične i porodične prilike, i sve druge okolnosti koje mogu biti od značaja za izbor vrste nadzora i trajanja nadzora.
4. Ukoliko osuđenik ne održi kontakt sa službom za uslovni nadzor ili da ispuni obaveze predviđene članom 59 ovog zakonika, kako je predviđeno sudskom odlukom, sud može zameniti prethodnu obavezu drugom, produžiti trajanje nadzora u periodu posmatranja, ili opozvati uslovnu osudu.

Član 59

Vrste obaveza izrečenih sa uslovnom osudom

1. Uslovna osuda može uključivati i naredbu licu da izvrši jednu ili više sledećih obaveza:
 - 1.1. da se podvrgne medicinskom lečenju ili rehabilitaciji u službi zdravstvene zaštite;
 - 1.2. da prođe kroz program lečenja ili rehabilitacije;
 - 1.3. da posećuje psihologa i/ili drugog savetnika i ponaša se u skladu sa njegovim preporukama;
 - 1.4. da prođe obuku za određenu delatnost;
 - 1.5. da obavi određeni posao;
 - 1.6. da koristi platu i drugo primanje ili imanje da ispuni porodičnu obavezu;

- 1.7. da se uzdrži od promene adrese stanovanja bez obaveštavanja službe za uslovni nadzor;
- 1.8. da se kloni upotrebe alkohola ili droga;
- 1.9. da se uzdrži od posete određenim mestima ili objektima;
- 1.10. da se uzdrži od sastajanja ili kontakta sa određenim ljudima;
- 1.11. da se uzdrži od nošenja bilo kakvog oružja;
- 1.12. da izvrši kompenzaciju ili imovinski povraćaj žrtvi krivičnog dela;
- 1.13. da vrati imovinsku korist stečenu izvršenjem krivičnog dela;
- 1.14. da ne poseduje ili ne koristi računar ili da ne pristupa internetu na način koji stoji u sudskoj odluci;
- 1.15. da dostavlja finansijske izveštaje shodno odluci suda.

Član 60

Društveno koristan rad

1. Obaveza društveno korisnog rada može biti izrečena osuđenom licu, ukoliko je sud izrekao novčanu kaznu do dve hiljade i petsto (2.500) Evra ili kaznu zatvora do godinu dana. Društveno koristan rad može biti propisan jedino uz pristanak osuđenog lica.
2. Pri određivanju društveno korisnog rada, sud će da naredi osuđenom licu da obavlja neplaćeni društveno koristan rad u trajanju od trideset (30) do dvesta četrdeset (240) radnih sati. Služba za uslovni nadzor će da odredi vrstu društveno korisnog rada koji treba da obavlja osuđeno lice, da odredi konkretnu organizaciju za koju će osuđeno lice da obavlja društveno koristan rad, da odluči u kojim danima u nedelji će da radi i da nadzire obavljanje društveno korisnog rada.
3. Društveno koristan rad će biti obavljen u izrečenom periodu, koji ne može biti duži od godinu dana.
4. Pri određivanju društveno korisnog rada, sud će takođe narediti osuđenom licu da održava kontakt sa službom za uslovni nadzor, i može obavezati osuđeno lice da obavi jednu ili više obaveza predviđenih u članu 51, stav 3. ili članu 59 ovog zakonika. Trajanje obaveze po članu 59. neće biti manje od šest meseci niti više od tri (3) godine. Odredbe člana 58 stav 3. će se primeniti po potrebi na naredbu iz ovog stava.
5. Ukoliko osuđeno lice ne uspe da obavi društveno koristan rad, sud može produžiti trajanje nadzora u periodu provere, ili da opozove uslovnu osudu.

6. Ukoliko po isteku datog vremenskog roka osuđeno lice nije obavilo društveno koristan rad ili je taj rad obavilo samo delimično, sud će izreći kaznu zatvora. Jedan dan zatvora će se izreći za svakih osam (8) časova neobavljenog društveno korisnog rada.

Član 61 Polusloboda

1. Kada sud izrekne kaznu zatvora u trajanju do godinu dana, može izreći izvršenje kazne u poluslobodnom statusu, imajući u vidu obaveze osuđene osobe vezane za posao, stručno ili profesionalno obrazovanje, odgovornosti prema primarnoj porodici, ili potrebe za medicinskim ili rehabilitacionim tretmanom.

2. Kada služi kaznu u poluslobodnom statusu, osuđeno lice je dužno da se vrati u zatvor posle obavljenih obaveza van zatvora u vremenskom periodu određenom od strane suda.

3. Kada osuđeno lice ne izvršava svoje obaveze predviđene stavom 1. ovog člana, sud će opozvati odredbu o izvršenju kazne u poluslobodnom statusu i narediti da se ostatak kazne služi u zatvoru.

4. Kada sud odredi odsluženje kazne u poluslobodnom statusu, može takođe obavezati i neke uslove, predviđene članovima 51 stav 3. i članom 59 ovog zakonika.

DOPUNSKKE KAZNE

Član 62 Dopunske kazne

1. Dopunska kazna može biti izrečena zajedno sa glavnom ili alternativnom kaznom.

2. Dopunske kazne su:

2.1. oduzimanje licu pravo da bude birano;

2.2. naredba da se plati novčana kompenzacija za gubitak ili štetu;

2.3. zabrana obavljanja dužnosti u javnoj službi ili javnoj upravi;

2.4. zabrana obavljanja profesije, aktivnosti ili dužnosti;

2.5. zabrana upravljanja motornim vozilom;

2.6. oduzimanje vozačke dozvole;

- 2.7. zaplenjenje (konfiskacija);
 - 2.8. naredba da se presuda objavi;
 - 2.9. proterivanje stranca sa teritorije Republike Kosovo.
3. Dopunska kazna zabrane upravljanja motornim vozilom, ili oduzimanje predmeta mogu biti izrečene zajedno sa uslovnom osudom, sudskom opomenom ili oprostom kazne.

Član 63

Oduzimanje licu pravo da bude birano

Sud će izvršiocu da oduzme pravo da bude birano na period od jedne (1) do četiri (4) godine, ukoliko to lice, sa namerom da bude izabrano, izvrši krivično delo protiv glasačkih prava ili drugo krivično delo za koje je predviđena kazna od najmanje dve (2) godine zatvora.

Član 64

Naredba restitucije ili kompenzacije

1. Sud će, prilikom odmeravanja kazne licu koje je osuđeno za krivično delo u kome je bilo krađe, gubitka, štete ili uništenja imovine, narediti da izvršilac izvrši restituciju žrtvi napada.
2. Restitucija uključuje sredstva jednaka ukradenoj, izgubljenoj, oštećenoj ili uništenoj imovini. Restitucija će se odrediti i za bilo koji gubitak prihoda koji žrtvu pogodi kao posledica dela i istražnih i sudskih postupaka sa tim delom u vezi.

Član 65

Zabrana obavljanja dužnosti u javnoj službi ili upravi

1. Sud će zabraniti obavljanje dužnosti u javnoj službi ili upravi na period od jedne (1) do pet (5) godina nakon odsluženja kazne zatvora, ukoliko je lice zloupotrebilo svoja ovlašćenja i za to je kažnjeno kaznom zatvora.
2. Sud može zabraniti izvršiocu obavljanje dužnosti u javnoj službi ili javnoj upravi na period od jedne (1) do tri (3) godine, ukoliko je to lice zloupotrebilo ove dužnosti i osuđeno na novčanu kaznu ili uslovnu osudu.

Član 66
Zabrana obavljanja profesije, aktivnosti ili dužnosti

1. Sud može zabraniti izvršiocu obavljanje profesije, nezavisne aktivnosti, upravljačke ili administrativne dužnosti ili dužnosti vezanih za raspolaganje, upravljanje ili upotrebu javne svojine ili zaštite te svojine, ukoliko je to lice zloupotrebilo svoju poziciju, aktivnost ili dužnost u cilju izvršenja krivičnog dela, ili ukoliko postoji razlog da se očekuje da obavljanje te profesije, aktivnosti ili dužnosti može biti zloupotrebjeno za izvršenje krivičnog dela.

2. Sud će odlučiti trajanje kazne određene shodno stavu 1. ovog člana, koje ne može biti kraće od jedne (1) niti duže od pet (5) godina, počevši od dana pravosnažnosti presude. Period odsluženja kazne u zatvoru ili u zdravstvenoj ustanovi ne uključuje se u trajanje ove zabrane.

3. Prilikom izricanja uslovne osude, sud može odlučiti da će se uslovna osuda opozvati ukoliko se izvršilac ne povinuje sa zabranom obavljanja profesije, aktivnosti ili dužnosti.

Član 67
Zabrana upravljanja motornim vozilom

1. Sud može zabraniti upravljanje motornim vozilom određene vrste i kategorije izvršiocu koji ugrožava bezbednost javnog saobraćaja.

2. Sud će odrediti trajanje kazne izrečene u skladu sa stavom 1. ovog člana, koja ne može biti kraća od godinu dana, niti duža od pet (5) godina, počevši od dana pravosnažnosti presude. Period proveden u zatvoru ili zdravstvenoj ustanovi ne uključuje se u trajanje ove zabrane.

3. Prilikom izricanja uslovne osude, sud može odlučiti da će ta uslovna osuda biti opozvana ukoliko osuđeno lice prekrši zabranu upravljanja motornim vozilom. Ovaj stav se neće primeniti ukoliko postoje vanredne okolnosti zbog kojih osuđeno lice mora da upravlja motornim vozilom.

4. Ukoliko se kazna predviđena stavom 1. ovog člana izrekne licu koje ima stranu dozvolu za upravljanje motornim vozilom, kazna će se odnositi na zabranu upotrebe strane dozvole na teritoriji Republike Kosovo.

Član 68

Oduzimanje vozačke dozvole

1. Sud može oduzeti vozačku dozvolu za određenu vrstu i kategoriju motornog vozila od izvršioca koji ugrožava bezbednost javnog saobraćaja i zabraniti izvršiocu da izvadi novu vozačku dozvolu na period od jedne (1) do pet (5) godina. Ukoliko izvršilac nema vozačku dozvolu, sud će zabraniti izvršiocu da izvadi vozačku dozvolu na period od jedne (1) do pet (5) godina.
2. Sud može izreći kaznu iz stava 1. ovog člana ukoliko je izvršilac izvršio krivično delo izazvavši pritom teške telesne povrede ili smrt osobe, ili ukoliko sud oceni da vožnja tog lica u javnom saobraćaju predstavlja opasnost po javni saobraćaj zbog nesposobnosti lica da bezbedno upravlja motornim vozilom.
3. Vozačka dozvola će biti zaplenjena pravosnažnom sudskom odlukom. Vremenski period proveden u zatvoru ili medicinskoj ustanovi neće biti uključen u dužinu trajanja izrečene kazne.
4. Nakon isteka vremena određenog sudskom odlukom, izvršilac može dobiti novu vozačku dozvolu u skladu sa opštim uslovima za dobijanje takve vozačke dozvole.

Član 69

Zaplena predmeta

1. Predmeti koji su korišćeni ili je trebalo da budu korišćeni u izvršenju krivičnog dela ili predmeti stečeni izvršenjem krivičnog dela biće zaplenjeni.
2. Predmeti predviđeni stavom 1. ovog člana mogu biti zaplenjeni čak i kada nisu u svojini izvršioca, ukoliko je oduzimanje potrebno u interesu opšte bezbednosti ili iz moralnih razloga ukoliko takvo oduzimanje ne utiče nepovratno na prava trećih stranaka da zahtevaju kompenzaciju od izvršioca za bilo koju štetu koju su pretrpeli.
3. Zakon može da predvidi obaveznu zaplenu predmeta.

Član 70

Obaveza objavljivanja presude

1. Sud može izreći obavezu objavljivanja presude, ukoliko oceni da je objavljivanje u interesu javnosti, oštećene strane ili drugih lica.
2. Obaveza da se presuda objavi podrazumeva da se presuda objavi u celini ili delimično, u novinama ili putem radio ili televizijskog prenosa. Objavljivanje će se obaviti o trošku izvršioca.

3. Datum objavljivanja i njegovo trajanje određuje sud.
4. Novine, radio stanica ili televizijska stanica će objaviti presudu koju im sud pošalje.
5. Objavljivanje presude neće biti izrečeno ukoliko bi takvo objavljivanje ugrozilo državnu tajnu, privatnost lica ili društveni moral.

Član 71

Proterivanje stranaca sa teritorije republike kosovo

1. Sud može izreći proterivanje stranca sa teritorije Republike Kosovo na period od jedne (1) do deset (10) godina.
2. Pri odlučivanju da li da primeni kaznu predviđenu stavom 1. ovog člana, i pri određivanju trajanja te kazne, sud će uzeti u obzir vrstu i težinu krivičnog dela, motive za izvršenje krivičnog dela i vezanost izvršioca za teritoriju Republike Kosovo.
3. Kazna predviđena stavom 1. ovog člana neće biti izvršena ukoliko bi njeno izvršenje bilo suprotno međunarodnom pravu.
4. Trajanje proterivanja počinje od dana pravosnažnosti sudske odluke. Vreme provedeno u zatvoru ili u instituciji zdravstvene zaštite ne uračunava se u vreme trajanja ove kazne.

Član 72

Izvršenje dopunskih kazni

1. U skladu sa stavom 2. ovog člana, izvršenje dopunskih kazni predviđenih članom 62 ovog zakonika počće sa izvršenjem glavne ili pomoćne kazne.
2. Izvršenje pomoćnih kazni iz člana 62, stav 2, podstavi 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5. i 2.8. započeće nakon što je kazna zatvora odslužena. Dok služi kaznu zatvora, osuđeno lice ne može uživati prava ograničena dopunskim kaznama.

RAČUNANJE KAZNE

Član 73

Opšta pravila prilikom računanja kazne

1. Prilikom određivanja kazne za krivično delo, sud mora uzeti u obzir minimalnu i maksimalnu kaznu predviđenu za krivično delo. Sud onda mora razmotriti svrhu kazne,

principe u ovoj glavi i olakšavajuće ili otežavajuće faktore koji se odnose na određeno delo ili kaznu.

2. Kazna mora biti srazmerna težini dela, ponašanju i životnim prilikama izvršioca.

3. Prilikom odlučivanja o kazni, sud mora uzeti u obzir, ne ograničavajući se samo na, sledeće faktore:

3.1. sepen krivične odgovornosti;

3.2. motive za izvršenje krivičnog dela;

3.3. stepen opasnosti po zaštićenu vrednost;

3.4. okolnosti u kojima je delo izvršeno;

3.5. prethodno ponašanje izvršioca;

3.6. priznanje krivice;

3.7. lične prilike izvršioca i njegovo ponašanje nakon izvršenog krivičnog dela.

4. Prilikom odlučivanja o kazni kod povratnika, sud će posebno uzeti u obzir da li je izvršilac prethodno izvršio krivično delo iste vrste kao ono za koje mu se sudi, da li su ta dva dela počinjena iz istih motiva, i vremenski period koji je prošao od izricanja prethodne presude ili od odsluženja prethodne kazne.

5. Prilikom odlučivanja o visini novčane kazne, sud će uzeti u obzir imovinsku situaciju izvršioca, i, naročito, količinu ličnog prihoda, drugih prihoda, imovina i obaveza. Sud ne sme izreći novčanu kaznu koja je veća od raspoloživih sredstava izvršioca.

Član 74

Opšta pravila o povećanju ili smanjenju kazne

1. Kazna izvršiocu krivičnog dela je kazna propisana za krivično delo, dok se blaža ili teža kazna može izreći samo pod uslovima iz ovog zakonika.

2. Prilikom odmeravanja visine kazne, sud će uzeti u obzir, ne ograničavajući se samo na, sledeće otežavajuće činjenice:

2.1. visok stepen umešanosti osuđenog lica u krivično delo;

2.2. visok stepen umišljaja od strane osuđenog lica, uključujući bilo koji dokaz predumišljaja;

- 2.3. prisustvo stvarnog ili zaprećenog nasilja u izvršenom krivičnom delu;
 - 2.4. da li je krivično delo izvršeno sa naročitom svirepošću;
 - 2.5. da li krivično delo ima više žrtvi;
 - 2.6. da li je žrtva krivičnog dela naročito ranjiva ili nesposobna da se brani;
 - 2.7. godište žrtve, da li je mlada ili stara;
 - 2.8. nivo štete koju je osuđeno lice izazvalo, uključujući smrt, trajnu povredu, prenos bolesti na žrtvu, i bilo koje drugo zlo izvršeno žrtvi i njenoj porodici;
 - 2.9. bilo koja zloupotreba ovlašćenja osuđenog lica prilikom izvršenja krivičnog dela;
 - 2.10. dokaz o kršenju poverenja od strane osuđenog lica;
 - 2.11. da li je krivično delo izvršeno od strane organizovane kriminalne grupe;
 - 2.12. ako se krivično delo vrši nad licem, ili grupe lica, ili imovine, zbog etničkog ili nacionalnog porekla, državnosti, jezika, verske pripadnosti, ili nedostatku verske pripadnosti, boje, pola, seksualnih orijentacija, ili zbog bliskosti sa licima, sa gore navedenim karakteristikama
 - 2.12. neka relevantna prethodna krivična kazna osuđenog lica.
3. Prilikom odmeravanja kazne, sud će uzeti u obzir, ne ograničavajući se samo na, sledeće činjenice:
- 3.1. okolnosti da je osuđeno lice na granici krivične odgovornosti zbog, na primer, umanjene uračunljivosti;
 - 3.2. dokazi o provokaciji od strane žrtve;
 - 3.3. lične okolnosti i karakter osuđenog lica;
 - 3.4. dokaz da je osuđeno lice imalo malu ulogu u krivičnom delu;
 - 3.5. činjenica da osuđeno lice u krivičnom delu nije bilo glavni izvršilac, već pomagač, ili kao podrška, ili na drugi način;
 - 3.6. godište osuđenog lica, da li je mlado ili staro;
 - 3.7. dokaz da je osuđeno lice izvršilo restituciju ili kompenzaciju žrtvi;

- 3.8. saradnja osuđenog lica sa sudom, uključujući dobrovoljnu predaju;
- 3.9. dobrovoljna saradnja osuđenog lica u krivičnoj istrazi ili gonjenju;
- 3.10. priznanje krivice;
- 3.11. kajanje od strane osuđenog lica
- 3.12. ponašanje osuđenog lica nakon izvršenog krivičnog dela; i/ili
- 3.13. ukoliko je osuđeno lice, u slučaju uzimanja talaca, kidnapovanja, ili nezakonitog lišavanja slobode, iz članova 175, 194 ili 196 ovog zakonika, stvarno doprinelo oslobađanju ili vraćanju žive žrtve, ili dobrovoljno pružanje informacija koje doprinose identifikaciji drugih izvršilaca krivičnog dela.

Član 75 **Smanjivanje kazne**

- 1. Sud može kaznu smanjiti ispod zakonskog minimuma ili izreći blažu vrstu kazne:
 - 1.1. kada zakon daje mogućnost smanjivanja kazne;
 - 1.2. kada sud oceni da postoje naročito olakšavajuće okolnosti koje ukazuju na to da se svrha kazne može postići i blažom kaznom; ili
 - 1.3. u slučajevima priznanja krivice ili u procesu nagodbe. U tim slučajevima, sud treba da uzme u obzir mišljenje tužioca, branioca i žrtve, uzeti u obzir ublažavanje kazne, i uzeće u obzir, ali neće biti ograničen, članom 76 ovog zakonika.

Član 76 **Granice smanjivanja kazne**

- 1. Kada postoje uslovi iz člana 75 ovog zakonika, sud može ublažiti kaznu u sledećim zakonskim okvirima:
 - 1.1. ukoliko je kao minimalna kazna za krivično delo propisan period od najmanje deset (10) godina zatvora, kazna može biti smanjena na zatvor do pet (5) godina;
 - 1.2. ukoliko je kao minimalna kazna za krivično delo propisan period od najmanje pet (5) godina zatvora, kazna može biti smanjena na period od tri (3) godine;
 - 1.3. ukoliko je kao minimalna kazna za krivično delo propisan period od najmanje tri (3) godine zatvora, kazna se može smanjiti na period do godinu dana;

1.4. ukoliko je kao minimalna kazna za krivično delo propisan period od najmanje dve (2) godine zatvora, kazna se može smanjiti na period do šest (6) meseci;

1.5. ukoliko je kao minimalna kazna za krivično delo propisan period od najmanje godinu dana zatvora, kazna se može smanjiti na period do tri (3) meseca;

1.6. ukoliko je kao minimalna kazna za krivično delo propisan period manji od godinu dana, kazna može biti smanjena na period do trideset (30) dana;

1.7. ukoliko ne postoji minimalna kazna zatvora za krivično delo, novčana kazna se može propisati umesto kazne zatvora;

1.8. ukoliko ne postoji minimalni iznos novčane kazne, kazna se može smanjiti do hiljadu (100) Evra.

2. U odlučivanju o smanjenju kazne u skladu sa stavom 1. ovog člana, sud će u posebno razmatranju uzeti minimalnu i maksimalnu kaznu predviđenu za krivično delo.

Član 77 Oprost kazni

1. Sud može osloboditi od kazne izvršioca krivičnog dela samo kada je to izričito propisano zakonom.

2. Kada je sud zakonom ovlašćen da oprosti kaznu, može smanjiti kaznu bez obzira na granice smanjenja kazne.

Član 78 Posebni osnovi za oslobađanje od kazne za krivična dela iz nehata

1. Sud može osloboditi od kazne izvršioca ukoliko je delo izvršio iz nehata, u sledećim slučajevima:

1.1. ukoliko su posledice izvršenog dela izvršioca pogodile toliko drastično da nema svrhe za kažnjavanjem;

1.2. ukoliko odmah po izvršenom krivičnom delu izvršilac izvrši neophodne korake da ukloni ili umanji posledice dela i ukoliko u potpunosti ili u većem delu nadoknadi štetu izazvanu krivičnim delom.

Član 79

Pooštavanje kazni za višestruki povrat

1. Sud može odrediti oštriju kaznu od one koja je propisana zakonom za krivično delo kažnjivo kaznom zatvora, kada je krivično delo izvršeno sa umišljajem, u sledećim slučajevima:

1.1. ako je izvršilac ranije bio dva (2) ili više puta osuđivan za krivična dela izvršena sa umišljajem na kaznu zatvora od najmanje jedne (1) godine; i

1.2. ako je proteklo manje od pet (5) godina od dana puštanja izvršioca ili isteka prethodne kazne do izvršenja novog krivičnog dela.

2. Sud može izreći oštriju kaznu dodajući najviše još polovinu vremena na zaprećenu kaznu povratniku.

3. Prilikom odlučivanja o pooštrenju kazni, sud će posebno uzeti u obzir priznanje krivice, sličnost između počinjenih krivičnih dela, motive iz kojih je delo izvršeno, okolnosti u kojima su dela počinjena i takođe ispunjenje svrhe koja bi se tom kaznom postigla.

4. Ovaj član se neće odnositi na kaznu doživotnog zatvora.

Član 80

Kažnjavanje krivičnih dela u sticaju

1. Ukoliko izvršilac, jednim ili više dela, izvrši više krivičnih dela za koja mu se sudi u isto vreme, sud će prvo izreći kaznu za svako pojedinačno delo, a onda izreći zbirnu kaznu za sva krivična dela.

2. Sud će izreći zbirnu kaznu u skladu sa sledećim pravilima:

2.1. ukoliko je sud izrekao kaznu doživotnog zatvora za bilo koje od ovih dela, izreći će samo ovu kaznu;

2.2. ukoliko je sud izrekao kaznu zatvora za svako pojedinačno delo, zbirna kazna mora biti viša od svake pojedinačne kazne, ali zbirna kazna ne može biti jednaka zbiru svih kazni niti veća od dvadeset i pet (25) godina;

2.3. ukoliko je sud izrekao kazne do tri (3) godine za svako pojedinačno delo, zbirna kazna zatvora ne može trajati duže od osam (8) godina;

2.4. ukoliko je sud izrekao novčanu kaznu za svako krivično delo, zbirna kazna je zbir svih kazni, ali ne može biti veća od dvadeset i pet hiljada (25.000) Evra, ili,

ukoliko je jedno ili više dela izvršeno sa ciljem sticanja imovinske koristi, ne može biti veća od petsto hiljada (500.000) Evra;

2.5. ukoliko je sud izrekao kaznu zatvora za neka krivična dela, dok je za druge izrekao novčanu kaznu, sud će zbirnu kaznu zatvora i novčane kazne izreći u skladu sa podstavovima 2.1. do 2.4 ovog stava.

3. Sud će izreći dopunsku kaznu ukoliko je izrečena za makar jedno od krivičnih dela, u skladu sa podstavom 2.4. stava 2. ovog člana.

Član 81 **Kazna za produžena krivična dela**

1. Produžena krivična dela se sastoje od nekoliko istih ili sličnih krivičnih dela izvršenih u određenom vremenskom periodu od strane istog izvršioca, koja se smatraju celinom u slučaju postojanja makar dva od sledećih uslova:

- 1.1. ista žrtva krivičnog dela;
- 1.2. isti objekt krivičnog dela;
- 1.3. korišćenje situacije ili istovremena veza;
- 1.4. isto mesto ili prostor izvršenja krivičnog dela;
- 1.5. isti motiv izvršioca.

2. Krivična dela izvršena protiv lica mogu se smatrati produženim krivičnim delima ukoliko su počinjena protiv istog lica.

3. Produžena krivična dela koja zbog svoje prirode ne mogu biti združena u jedno krivično delo, neće se smatrati krivičnim delima u sticaju.

4. Ukoliko produženo krivično delo uključuje i teži i lakši oblik istog krivičnog dela, smatraće se da je produženo krivično delo izvršeno u težem obliku.

5. Ukoliko produženo krivično delo uključuje određenu sumu novca, produženo krivično delo će se posmatrati kroz ukupnu sumu novca svih pojedinačnih krivičnih dela.

6. Krivično delo koje nije uključeno u produženo krivično delo pravosnažnom sudskom presudom, već se kasnije otkrije, smatraće se zasebnim krivičnim delom.

Član 82

Izračunavanje kazne osuđenih lica

1. Ukoliko je lice osuđeno za krivično delo koje je izvršilo pre prethodne kazne, ili za krivično delo koje je to lice izvršilo dok je služilo kaznu zatvora, sud će izreći zbirnu kaznu (član 80 ovog zakona), i uzeti u obzir prethodno izrečenu kaznu. Kazna ili deo kazne koju je osuđeno lice već odslužilo uračunaće se u zbirnu kaznu.

2. Za krivična dela koje izvrši lice koje služi zatvorsku kaznu, sud će izreći kaznu izvršiocu nezavisno od prethodno izrečene kazne, ukoliko primena člana 80 ovog zakona ne bi dovela do postizanja cilja kazne, imajući u vidu neodsluženi deo prethodno izrečene kazne.

Član 83

Uračunavanje pritvora i prethodne kazne

1. Vreme provedeno u pritvoru, kućnom pritvoru, kao i svako drugo vreme lišavanja slobode koje se odnosi na određeno krivično delo, uključiće se u kaznu zatvora ili u novčanu kaznu.

2. Kazna zatvora ili novčana kazna za manje krivično delo ili ekonomsko krivično delo koja je odslužena ili plaćena od strane osuđenog lica biće uključena u kaznu za krivično delo čiji elementi uključuju elemente manjeg krivičnog dela ili ekonomskog krivičnog dela.

3. Mera bezbednosti koja je bila izrečena za manje krivično delo ili ekonomsko krivično delo biće uključena u dopunsku kaznu za krivično delo čiji elementi uključuju elemente manjeg krivičnog dela ili ekonomskog krivičnog dela.

4. Jedan dan pritvora, jedan dan lišavanja slobode, jedan dan zatvora i kazna od dvadeset (20) Evra su jednake u svrhe uračunavanja po ovom članu.

Član 84

Uračunavanje pritvora i kazni odsluženih u drugim jurisdikcijama

Pritvor, lišavanje slobode u sklopu postupka prebacivanja lica u drugu jurisdikciju, i deo kazne odslužen od strane izvršioca prema odluci stranog suda, biće uračunati u kaznu izrečenu pred sudom Republike Kosovo za to isto delo, ili, ukoliko kazna izrečena van Republike Kosovo nije iste vrste, sud će kaznu uračunati na način koji nađe kao najprikladniji.

GLAVA IV SUDSKA OPOMENA

Član 85 Svrha sudske opomene

Svrha sudske opomene je da se izvršiocu pruži upozorenje kada je, uzevši u obzir sve činjenice koje se odnose na krivično delo i izvršioca, sudska opomena dovoljna da se postigne svrha kazne.

Član 86 Sudska opomena

1. Izvršilac koji je podoban za sudska opomenu će biti obavešten da je izvršio štetno i opasno delo koje ima obeležja krivičnog dela i da ukoliko ponovo izvrši takvo krivično delo, sud će izreći težu kaznu.
2. Sudska opomena može biti izrečena izvršiocima koji mogu biti kažnjeni kaznom zatvora do godinu dana ili novčanom kaznom, kada su takva dela počinjena pod olakšavajućim okolnostima koji čine opasnost od krivičnog dela posebno malom.
3. Sudska opomena može se takođe izreći za određena krivična dela koja su kažnjiva kaznom zatvora do tri (3) godine pod uslovima koje zakon propisuje.
4. Sud može izreći sudska opomenu za jedno ili više krivičnih dela u sticaju, kada svako od tih dela ispunjava uslove predviđene stavovima 2. i 3. ovog člana.
5. Prilikom odlučivanja o izricanju sudske opomene, sud će naročito uzeti u obzir svrhu sudske opomene, prethodno ponašanje izvršioca, ponašanje izvršioca nakon izvršenog krivičnog dela, stepen krivične odgovornosti, druge činjenice u vezi sa krivičnim delom i dobrovoljno učešće izvršioca u programu lečenja.

GLAVA V MERE OBAVEZNOG LEČENJA

Član 87 Opšta pravila

1. Prema izvršiocu sa duševnom bolešću, ili licu koje ima takav tretman, biće postupano humano i sa poštovanjem prema njegovom ljudskom dostojanstvu.

2. Međunarodni standardi koji se mogu primeniti na osobe sa duševnim poremećajima će biti primenjeni na izvršioca sa duševnom smetnjom u najvećoj mogućoj meri, sa ograničenim izmenama i izuzecima potrebnim u datim okolnostima.

3. Mera obaveznog psihijatrijskog lečenja neće biti izrečena kada je nesrazmerna težini izvršenog dela, očekivanom ponašanju izvršioca i stepenu opasnosti koji izvršilac predstavlja.

Član 88

Mere i kazne koje se mogu primeniti

1. Mere obaveznog lečenja koje se mogu izreći izvršiocu koji nije krivično odgovoran, ima značajno smanjenu uračunljivost ili je zavisnik od droge ili alkohola su:

1.1. obavezno psihijatrijsko lečenje u zdravstvenoj ustanovi;

1.2. obavezno psihičko lečenje na slobodi;

1.3. obavezan program rehabilitacije za lica koja su zavisnici od droge ili alkohola.

2. Krivična sankcija, u skladu sa ovim zakonikom, može takođe biti izrečena izvršiocu koji je izvršio krivično delo u stanju umanjene uračunljivosti, ukoliko osnovi za izricanje takve krivične sankcije postoje.

Član 89

Obavezno psihijatrijsko lečenje pod nadzorom u zdravstvenoj instituciji

1. Sud može izreći meru obaveznog psihijatrijskog lečenja u zdravstvenoj ustanovi izvršiocu koji je izvršio krivično delo dok je bio u stanju neuračunljivosti ili smanjene uračunljivosti, ukoliko utvrdi:

1.1. da je izvršilac izvršio delo kažnjivo kaznom zatvora u trajanju od najmanje tri (3) godine;

1.2. da postoji ozbiljna opasnost da će izvršilac izvršiti još jedno krivično delo;

1.3. da je obavezno lečenje pod nadzorom neophodno da bi se izbeglo izvršenje još jednog krivičnog dela;

1.4. da je izvršilac nesposoban za suđenje;

- 1.5. da je obavezno psihijatrijsko lečenje pod nadzorom neophodno da bi se izbegla ozbiljna opasnost.
2. Sud će opozvati meru obaveznog psihijatrijskog lečenja iz stava 1. ovog člana po potvrdi da je ta potreba za tim prestala.
3. Vreme provedeno u zdravstvenoj ustanovi će se uračunati u vreme izrečene kazne izvršiocu koji je krivično delo izvršio u stanju značajno smanjene uračunljivosti, i koji je kažnjen kaznom zatvora. Ukoliko je vreme provedeno u zdravstvenoj ustanovi manje od kazne zatvora, sud može doneti odluku da se izvršilac pošalje u zatvor na odsluženje ostatka kazne ili može doneti odluku o uslovnom otpustu.
4. Pri razmatranju uslovnog otpusta iz stava 3. ovog člana, sud će, pored uslova iz člana 94 ovog zakonika, posebno razmotriti uspeh obaveznog lečenja izvršioca, stanje njegovog zdravlja, vreme provedeno u zdravstvenoj ustanovi i dužinu kazne koja još nije odslužena.

Član 90

Obavezno psihijatrijsko lečenje na slobodi

1. Sud može izreći obavezno psihijatrijsko lečenje na slobodi izvršiocu koji je izvršio krivično delo dok je bio u stanju neuračunljivosti ili značajno umanjene uračunljivosti, ukoliko utvrdi da:
 - 1.1. postoji ozbiljna opasnost da će izvršilac izvršiti krivično delo;
 - 1.2. obavezno psihijatrijsko lečenje na slobodi je neophodno da bi se izbeglo izvršenje drugog krivičnog dela;
 - 1.3. obavezno psihijatrijsko lečenje na slobodi je dovoljno da se izbegne ozbiljna opasnost.
2. Mera obaveznog psihijatrijskog lečenja na slobodi iz stava 1. ovog člana može biti izrečena izvršiocu kome je izrečena mera obaveznog psihijatrijskog lečenja u zdravstvenoj ustanovi, za koga sud utvrdi da nadzor u zdravstvenoj ustanovi više nije potreban i da je mera obaveznog psihijatrijskog lečenja na slobodi dovoljna da se postigne cilj iz podstavovima 1.1. do 1.3. stava 1. ovog člana.
3. Pod uslovima postavljenim u stavu 1. ovog člana, sud može izreći obavezno psihijatrijsko lečenje na slobodi izvršiocu čiji je stepen uračunljivosti značajno smanjen i koji je na uslovnom otpustu, shodno članu 94 ovog zakonika.
4. Obavezno psihijatrijsko lečenje na slobodi ne može biti duže od tri (3) godine ukoliko je izrečeno izvršiocu koji ima značajno smanjenu uračunljivost.

5. Sud može izreći obavezno psihijatrijsko lečenje u zdravstvenoj ustanovi kada:

5.1. izvršilac ne prođe obavezan tretman na slobodi iz stavova 1. do 3. ovog člana;

5.2. izvršilac odustane od obaveznog psihijatrijskog lečenja na slobodi;

5.3. postoji ozbiljna opasnost da će izvršilac ponovo izvršiti krivično delo uprkos obaveznom psihijatrijskom lečenju i nadzoru u zdravstvenoj ustanovi.

Član 91

Obavezan tretman rehabilitacije zavisnika od droge ili alkohola

1. Sud može odrediti meru obavezne rehabilitacije u zdravstvenoj ustanovi bilo kom izvršiocu koji je izvršio krivično delo pod uticajem droge ili alkohola, ukoliko su stekla oba ova uslova:

1.1. sud je izrekao kaznu, sudsko upozorenje ili je izvršioca oslobodio od kazne; i

1.2. sud je odlučio da je glavni motivacioni faktor za vršenje krivičnih dela izvršiočeva zavisnost od droge ili alkohola i da postoje uslovi za uspešno lečenje.

2. Ukoliko je mera iz stava 1. ovog člana izrečena kao dopuna kazni ili novčanoj kazni, sudskoj opomeni ili oslobađanju od kazne, sud može, uz pristanak izvršioca, dosuditi da se takva mera izvrši na slobodi. Ukoliko izvršilac ne prođe kroz tretman na slobodi bez opravdanog razloga ili ukoliko jednostrano odustane od lečenja, sud može odlučiti da se lečenje obavi u zdravstvenoj ustanovi.

3. Ukoliko je mera iz stava 1. ovog člana izrečena kao dopuna novčanoj kazni, sudskoj opomeni ili oslobađanju od kazne, tretman ne može trajati duže od dve (2) godine.

4. Ukoliko je mera iz stava 1. ovog člana izrečena kao dopuna kazni zatvora, može trajati do dužine kazne. Vreme provedeno u zdravstvenoj ustanovi uračunaće se u izrečenu kaznu.

5. Sud mora preispitati izvršenje ove mere svaka dva (2) meseca da bi utvrdio da li je potrebno da se mera nastavi.

GLAVA VI

OPŠTE ODREDBE O IZVRŠENJU KAZNE I USLOVNOM OTPUSTU

Član 92

Izvršenje kazni zatvora i doživotnog zatvora

1. Kazna zatvora ili doživotnog zatvora će se služiti u zatvorenim, poluotvorenim ili otvorenim popravnim ustanovama ili jedinicama popravnih ustanova.
2. Kazna doživotnog zatvora će se služiti u zatvorenim popravnim ustanovama ili jedinicama popravnih ustanova.
3. Za vreme odsluženja kazne, prema osuđenima je zabranjen nehuman ili degradirajući tretman ili kažnjavanje, uključujući nepotrebne psihičke i fizičke napore, ili uskraćivanje adekvatne medicinske nege ili drugih osnovnih potreba.

Član 93

Granice uskraćivanja prava osuđenih lica

1. Prava osuđenih lica će se uvek poštovati tokom perioda izdržavanja kazne.
2. Prava osuđenika mogu biti ograničena samo do potrebne mere i u saglasnosti sa zakonima i međunarodnim standardima ljudskih prava.

Član 94

Uslovni otpust

1. Osuđeniku može biti odobren uslovni otpust u skladu sa ovim zakonom i Zakonom o izvršenju krivičnih sankcija, ukoliko postoje razumni razlozi za očekivanje da neće izvršiti novo krivično delo. Ponašanje osuđenika za vreme izdržavanja kazne će se uzeti u obzir prilikom odlučivanja o odobrenju uslovnog otpusta.
2. Licu koje je osuđeno zbog krivičnog dela za koje je propisana kazna od najmanje pet (5) godina, može se odobriti uslovni otpust nakon što je odslužilo dve trećine (2/3) izrečene kazne. Za druga krivična dela, osuđenik može dobiti uslovni otpust nakon odslužene polovine izrečene kazne.
3. Osuđeniku kome je određen doživotni zatvor i koji je odslužio četrdeset (40) godina može biti odobren uslovni otpust pod uslovom da ne izvrši novo krivično delo. Minimalni period nadzora od strane službe za nadzor će biti pet (5) godina.
4. O uslovnom otpustu odlučuje Odbor za uslovni otpust, koji sastavlja Sudski savet Kosova, u skladu sa Zakonom o izvršenju krivičnih sankcija.

Član 95

Opoziv uslovnog otpusta

1. Sud će opozvati uslovni otpust ukoliko osuđenik, dok je na uslovnom otpustu, izvrši jedno ili više krivičnih dela za koje je zaprećena kazna zatvora preko jedne (1) godine.
2. Sud može opozvati uslovni otpust ukoliko osuđenik, dok je na uslovnom otpustu, izvrši jedno ili više krivičnih dela za koje je zaprećena kazna zatvora do godinu dana. U odlučivanju da li da opozove uslovni otpust, sud će uzeti u obzir, naročito, sličnost izvršenih krivičnih dela, motive za izvršenje krivičnih dela, i druge okolnosti koje ukazuju na opravdanost opoziva uslovnog otpusta.
3. Kada sud opozove uslovni otpust, odrediće kaznu iz člana 80 i člana 82 stav 2. ovog zakonika, uzimajući prethodno izrečenu kaznu kao utvrđenu. Deo prethodne kazne koji je odslužen će biti uračunat u novu kaznu, dok se vreme provedeno na uslovnom otpustu neće uračunati. U sudskoj odluci će stajati da je uslovni otpust povučen. Sud će poslati kopiju presude Odboru za uslovni otpust.
4. Odredbe stavova 1. do 3. ovog člana će se primeniti i kada je osuđenik koji je oslobođen na uslovni otpust kažnjen za krivično delo koje je izvršio pre puštanja na uslovni otpust.
5. Ukoliko je osuđenik koji je pušten na uslovni otpust osuđen na kaznu zatvora koja nije duža od jedne (1) godine i ukoliko sud ne opozove njegov uslovni otpust, vreme otpusta na uslovni otpust će biti produženo za vreme koje je osuđenik proveo služeći tu kaznu zatvora.

GLAVA VII

ODUZIMANJE IMOVINSKE KORISTI STEČENE IZVRŠENJEM KRIVIČNIH DELA

Član 96

Osnovi za oduzimanje imovinske koristi

1. Nijedno lice ne sme zadržati imovinsku korist stečenu krivičnim delom.
2. Imovinsku korist iz stava 1. ovog člana će zapleniti sud koji odlučuje o postojanju krivičnog dela, prema uslovima koje zakon predviđa.

Član 97

Uslovi i načini oduzimanja imovinske koristi

1. Imovinska korist će biti zaplenjena od izvršioca, ili, kada oduzimanje nije moguće, izvršilac će biti obavezan da plati novčani iznos jednak pribavljenoj imovinskoj koristi.
2. Imovinska korist može biti zaplenjena od lica kome je data bez nadoknade ili sa nadoknadom koja nije jednaka realnoj vrednosti, ukoliko je to lice znalo ili je trebalo da zna da je imovinska korist stečena izvršenjem krivičnog dela. Kada je imovinska korist data članu porodice, korist će biti zaplenjena od tog člana porodice, osim ukoliko taj član porodice ne dokaže da je platio punu vrednost.

Član 98

Zaštita oštećene strane

1. Ukoliko je novčana nadoknada određena oštećenoj strani u krivičnom postupku, sud će narediti zaplenu imovinske koristi ukoliko njena vrednost prevazilazi vrednost novčane nadoknade dodeljene žrtvi.
2. Oštećena strana koja je, za vreme trajanja krivičnog postupka, savetovana da pokrene parnicu koja se odnosi na njen odštetni zahtev, može tražiti nadoknadu iz zaplenjene imovinske koristi. Oštećena strana koja traži odštetu iz zaplenjene koristi mora pokrenuti parnicu u roku od šest (6) meseci od dana pravosnažne odluke kojom se ona upućuje na parnicu ili tri (3) meseca od dana pravosnažnosti sudske odluke koja utvrđuje njen odštetni zahtev.
3. Oštećena strana koja ne prijavi odštetni zahtev dok traje krivični postupak može tražiti nadoknadu iz zaplenjene imovinske koristi ukoliko je pokrenula parnicu u roku od tri (3) meseca od dana kada je saznala za presudu kojom se oduzima imovinska korist i ne duže od dve (2) godine od pravosnažnosti presude kojom se oduzima imovinska korist i, ukoliko je istakla odštetni zahtev, ne duže od tri (3) meseca od dana kada je sudska odluka kojom se njen odštetni zahtev ustanovljava postala pravosnažna.

Član 99

Oduzimanje imovinske koristi od pravnih lica

Kada poslovno udruženje ili pravno lice stekne imovinsku korist iz krivičnog dela, takva imovinska korist biće oduzeta od poslovnog udruženja ili pravnog lica.

GLAVA VIII PRAVNE POSLEDICE OSUDE

Član 100 Stvaranje pravnih posledica osude

1. Pravne posledice osude mogu biti predviđene jedino zakonom.
2. Pravne posledice osude ne mogu biti stvorene tamo gde su izvršiocu izrečene novčana kazna, uslovna osuda ili sudsko upozorenje ili tamo gde je izvršilac oslobođen kazne.
3. Osude za određena krivična dela mogu izazvati prestanak, gubitak, ili zabranu pribavljanja određenih prava.

Član 101 Otpočinjanje i trajanje pravnih posledica osude

1. Pravne posledice osude počinju danom pravosnažnosti presude.
2. Pravne posledice osude koje se sastoje u zabrani pribavljanja određenih prava ne mogu biti određene na period veći od deset (10) godina, počevši od dana odsluženja kazne, amnestije, ili zastarelosti, ukoliko za određene zakonske posledice zakon ne propisuje kraće trajanje.
3. Kada je osuda brisana, pravne posledice kazne prestaju.

GLAVA IX REHABILITACIJA I OBJAVLJIVANJE INFORMACIJA IZ KAZNENE EVIDENCIJE

Član 102 Pravni status osuđenih lica nakon odsluženja, amnestije ili zastarelosti

1. Nakon odsluženja kazne, amnestije ili zastarelosti, osuđeno lice koje je izvršilo restituciju će uživati i sticati sva prava predviđena Ustavom i zakonima, ukoliko nije drugačije predviđeno ovim zakonikom.
2. Ovaj član će se odnositi i na lica puštena na uslovni otpust.

Član 103

Pravna rehabilitacija

1. U postupku pravne rehabilitacije, osuda će biti izbrisana iz evidencije za lica koja su prvi put osuđena i takva lica će se, pod uslovima iz stava 2. ovog člana smatrati neosuđivanim.

2. Osuda će biti izbrisana iz evidencije, po sili zakona, za lica koja su prvi put osuđena, ukoliko ne počine novo krivično delo, po isteku sledećih vremenskih perioda:

2.1. godinu dana od pravosnažnosti presude, u slučajevima sudske opomene ili oslobađanja od kazne;

2.2. godinu dana od prestanka erioda provere, u slučaju uslovne osude;

2.3. godinu dana od odslužene kazne, ili kazne koja je zastarela ili prekinuta amnestijom ili promenom zakonskih odredbi, u slučaju poluslobodne kazne;

2.4. tri (3) godine od dana odsluženja kazne, ili kazne koja je zastarela ili prekinuta amnestijom ili promenom zakonskih odredbi, u slučaju kazne zatvora do godinu dana, ili novčane ili dopunske kazne;

2.5. pet (5) godina od dana odsluženja kazne, ili kazne koja je zastarela ili prekinuta amnestijom ili promenom zakonskih odredbi, u slučaju kazne zatvora od jedne (1) do tri (3) godine;

2.6. osam (8) godina od dana odsluženja kazne, ili kazne koja je zastarela ili prekinuta amnestijom ili promenom zakonskih odredbi, u slučaju kazne zatvora od tri (3) do pet (5) godina;

2.7. deset (10) godina od dana odsluženja kazne, ili kazne koja je zastarela ili prekinuta amnestijom ili promenom zakonskih odredbi, u slučaju kazne zatvora od pet (5) do deset (10) godina;

2.8. petnaest (15) godina od dana odsluženja kazne, ili kazne koja je zastarela ili prekinuta amnestijom ili promenom zakonskih odredbi, u slučaju kazne zatvora od deset (10) do petnaest (15) godina.

3. Kazna zatvora od preko petnaest (15) godina se neće brisati.

4. Kazna se neće brisati dok traju dopunske kazne i mere obaveznog lečenja.

Član 104

Sudska rehabilitacija

Sud može, na zahtev osuđenog lica, da odluči da izbriše osudu iz svoje evidencije ukoliko lice nije ponovo osuđeno jednu polovinu vremena potrebnog u smislu člana 103 stav 2. ovog zakonika i ukoliko osuđeno lice za to vreme nije izvršilo novo krivično delo. Odlučujući o brisanju zastarele osude, ili one čije je dejstvo prestalo amnestijom ili promenama u krivičnom zakonodavstvu, sud će imati u vidu ponašanje osuđenog lica nakon odsluženja kazne, prirode krivičnog dela i drugih okolnosti koje mogu biti od značaja za ocenu celishodnosti brisanja osude.

Član 105

Sadržaj i objava informacija iz kaznene evidencije

1. Kaznena evidencija će sadržati sledeće podatke: lične podatke izvršioca krivičnog dela; podatke o kazni, sudskoj opomeni, meri obaveznog lečenja ili oslobođenju izvršioca od kazne; promene u podacima o osudama koje su bile u kaznenoj evidenciji; i podatke o kaznama koje je lice odslužilo, kao i o brisanju pogrešnih presuda.
2. Podaci sadržani u kaznenoj evidenciji mogu biti objavljeni samo u delu koji se odnosi na presude koje nisu brisane, i mogu biti objavljeni sudu, javnom tužiocu, policiji, i to u vezi sa krivičnim postupcima koji se vode protiv lica koje je prethodno bilo osuđeno; ili vlastima koji vode proceduru davanja amnestije ili brisanja osude.
3. Podaci iz kaznene evidencije mogu biti objavljeni javnim službama na opravdani zahtev, uz uslov da je u to vreme na snazi dopunska kazna ili mera obaveznog lečenja.
4. U slučajevima kada je osuda brisana, informacije o osudi mogu se objaviti samo sudu, državnom tužiocu i policiji, i to u vezi sa krivičnim postupcima koji se vode protiv lica čija je prethodna presuda brisana.
5. Svako lice može na svoj zahtev dobiti izvod iz svoje kaznene evidencije, sem u slučajevima kada bi ovakav zahtev ugrozio nacionalnu ili javnu bezbednost ili prevenciju, istragu, otkrivanje i gonjenje krivičnih dela.

GLAVA X

ZAKONSKA ZASTARELOST

Član 106

Zakonska zastarelost krivičnog gonjenja

1. Sem ukoliko ovaj zakonik izričito ne propiše šta drugo, krivično gonjenje se ne može započeti nakon isteka sledećih perioda:

- 1.1. trideset (30) godina nakon izvršenog krivičnog dela za koje je zaprećena kazna doživotnog zatvora;
 - 1.2. dvadeset (20) godina nakon izvršenja krivičnog dela za koje je zaprećena kazna zatvora od deset (10) i više godina;
 - 1.3. deset (10) godina nakon izvršenog krivičnog dela za koje je zaprećena kazna zatvora od pet (5) i više godina;
 - 1.4. pet (5) godina od izvršenog krivičnog dela za koje je zaprećena kazna zatvora od tri (3) i više godina;
 - 1.5. tri (3) godine od izvršenog krivičnog dela za koje je zaprećena kazna zatvora od preko godinu dana; i
 - 1.6. dve (2) godine od izvršenog krivičnog dela za koje je zaprećena kazna zatvora do godinu dana ili novčana kazna.
2. Kada zakon predviđa više od jedne kazne za određeno krivično delo, period zastarelosti će se računati prema najtežoj kazni.

Član 107

Otpočinjanje i zastoj zakonske zastarelosti u krivičnom gonjenju

1. Period zakonske zastarelosti u krivičnom gonjenju počinje danom izvršenja krivičnog dela. Ukoliko se posledica izvršenog krivičnog dela javi kasnije, period zastarelosti počinje teći od trenutka nastupanja posledice.
2. U slučaju krivičnog dela izvršenog protiv lica mlađeg od osamnaest (18) godina, period zastarelosti počinje teći od trenutka kada lice napuni osamnaest (18) godina.
3. Period zakonske zastarelosti neće teći za vreme za koje gonjenje po zakonu ne može biti otpočeto ili nastavljeno, uključujući, ali ne ograničavajući se na sledeće okolnosti:
 - 3.1. kada je izvršilac van teritorije Republike Kosovo i to izazove zastoj u postupku;
 - 3.2. kada se za izvršiocem traga po poternici;
 - 3.3. kada glavni tužilac, u skladu sa Zakonikom o krivičnom postupku, traži dokaze van teritorije republike Kosovo;
 - 3.4. u toku procedure nagodbe o priznanju krivice.

4. Vreme zakonske zastarelosti neće biti računato ukoliko delo nije gonjeno zbog odsustva zahteva ili nadležnosti, ili zahteva za krivičnim gonjenjem od strane neke druge države.
5. Vreme zakonske zastarelosti se prekida svakom akcijom koja za svoj cilj ima krivično gonjenje za to krivično delo.
6. Vreme zakonske zastarelosti se takođe prekida ukoliko izvršilac izvrši još neko krivično delo jednake ili veće težine od prethodnog pre isteka roka za zakonsku zastarelost.
7. Novo vreme zakonske zastarelosti kreće nakon svakog prekida.
8. Krivično gonjenje se zabranjuje u bilo kom slučaju u kom je proteklo vreme dvostruko duže od vremena potrebnog za zakonsku zastarelost.

Član 108

Zakonska zastarelost izvršenja kazni

1. Sem ukoliko nije drugačije predviđeno ovim zakonikom, izrečena kazna se ne može izvršiti po proteku sledećih vremenskih perioda:
 - 1.1. trideset (30) godina od izrečene kazne doživotnog zatvora;
 - 1.2. dvadeset (20) godina od izrečene kazne zatvora od preko deset (10) godina;
 - 1.3. deset (10) godina od izrečene kazne zatvora od preko pet (5) godina;
 - 1.4. pet (5) godina od izrečene kazne zatvora od preko tri (3) godine;
 - 1.5. tri (3) godine od izrečene kazne zatvora od preko jedne godine;
 - 1.6. dve (2) godine od izrečene kazne zatvora do godinu dana ili novčane kazne.
2. Zastarelost izvršenja kazni neće biti računata ukoliko se osuđeno lice ne pojavi ili se ne preda da bi služilo kaznu zatvora.

Član 109

Zakonska zastarelost izvršenja dopunskih kazni i mera obaveznog lečenja

1. Izvršenje drugih dopunskih kazni će biti zabranjeno nakon proteka roka od pet (5) godina od dana kada je presuda kojom se kazna izriče postala pravosnažna.

2. Izvršenje mere obaveznog lečenja će biti zabranjeno nakon protoka roka od tri (3) godine od dana kada je presuda kojom se kazna izriče postala pravosnažna.

3. Zakonsko ograničenje izvršenje mera bezbednosti i dopunskih kazni će biti zaustavljeno kada se lice ne povinuje sudskim odlukama o dopunskim kaznama i obaveznom lečenju.

Član 110

Otpočinjanje i prekid vremena potrebnog za zakonsku zastarelost izvršenja

1. Vreme zakonske zastarelosti izvršenja kazne počinje teći od dana pravosnažnosti presude i, u slučaju opoziva alternativne kazne, na dan pravosnažnosti odluke o opozivu.

2. Vreme zakonske zastarelosti ne teče za vreme dok se izvršenje kazne zakonski ne može izvršiti.

3. Ukoliko je kazna smanjena amnestijom ili odlukom suda po vanrednom pravnom leku, vreme otpočinjanja roka zastarelosti počinje teći od nove presude, dok se rok zastarelosti računa po prethodnoj presudi.

4. Vreme potrebno za zakonsku zastarelost se prekida svakim delovanjem nadležnog tela u svrhe izvršenja kazne.

5. Novo vreme zakonske zastarelosti počinje teći nakon svakog prekida.

6. Izvršenje kazne se zabranjuje u svakom slučaju u kom je proteklo dvostruko vreme potrebno za zastarelost.

7. Odredbe stavova 2. do 5. ovog člana će se takođe primeniti na zakonsku zastarelost dopunskih kazni i mera obaveznog lečenja.

Član 111

Neprimenjivanje zakonske zastarelosti za zločine protiv međunarodnog prava i teških ubistava

1. Nijedna vrsta zakonske zastarelosti se neće primeniti na zločine genocida, ratne zločine, zločine protiv čovečanstva, ili druga krivična dela na koja se zakonska zastarelost ne može primeniti po međunarodnom pravu.

2. Nijedna vrsta zakonske zastarelosti se neće primeniti na teško ubistvo.

GLAVA XI POMILOVANJE

Član 112 Pomilovanje

1. Pomilovanjem, u skladu sa Zakonom o pomilovanju, posebno označena lica navedena poimenično postaju izuzetak od celokupnog ili delimičnog izvršenja kazne, ublažavanja kazne ili uslovne osude, ili brisanja osude.
2. Izvršilac ne može biti pomilovan od bilo koje osude za koju Odbor za Uslovni otpust nije odobrio uslovni otpust.

Član 113 Efekti pomilovanja na treća lica

Davanje pomilovanja neće uticati na prava trećih lica stečena presudom ili kaznom.

GLAVA XII PRIMENA KRIVIČNIH ZAKONA REPUBLIKE KOSOVO PREMA MESTU IZVRŠENJA KRIVIČNOG DELA

Član 114 Primena krivičnih zakona republike kosovo na teritoriji republike kosovo

1. Krivični zakoni Republike Kosovo se primenjuju na svako lice koje izvrši krivično delo u celini ili u jednom delu na teritoriji Republike Kosovo.
2. Krivični zakoni Republike Kosovo se primenjuju na svako lice koje izvrši krivično delo u sredstvu vazdušnog ili vodenog prevoza, koje je registrovano u Republici Kosovo, bez obzira na stvarno mesto lokacije sredstva vazdušnog ili vodenog prevoza u vreme kada je krivično delo izvršeno.

Član 115 Primena krivičnih zakona republike kosovo na pojedina krivična dela počinjena van teritorije republike kosovo

1. Krivični zakoni Republike Kosovo se primenjuju na bilo koje lice koje izvrši sledeća krivična dela van teritorije Republike Kosovo:

1.1. krivična dela predviđena članovima: 148 – 153 , 157 – 160, 164, 165, 166 – 169, 171, 173 – 175, 238, 241, 273 – 280, 293, 294, 302 - 304, 336 i članom 337 ovog zakonika;

1.2. krivična dela koja obavezuju Republiku Kosovo na osnovu međunarodnih ugovora, moraju biti gonjena čak i ako su počinjena u inostranstvu.

2. Krivični zakoni Republike Kosovo se primenjuju na svako lice koje izvrši krivično delo iz članova 136 – 145 ovog zakonika van teritorije Republike Kosovo, kada takvo krivično delo predstavlja pretnju sigurnosti teritorije Republike Kosovo ili njegovih stanovnika, u celini ili u jednom delu.

3. Krivični zakoni Kosova će se primenjivati na svako lice koje je državljanin Kosova, ukoliko je to lice izvršilo krivično delo izvan teritorije Kosova, i ukoliko je to delo kažnjivo i u mestu izvršenja dela.

4. Stav 1. ovog člana će se takođe primeniti na svako lice koje, nakon izvršenog krivičnog dela, psotane stanovnik Kosova.

Član 116

Primena krivičnih zakona republike kosovo na strane državljane koji počine krivično delo van teritorije Republike Kosovo

1. Krivični zakon Republike Kosovo će se primeniti na bilo koje strano lice ukoliko:

1.1. je to lice izvršilo krivično delo van teritorije Republike Kosovo protiv državljanina Republike Kosovo, čak i ako to krivično delo nije navedeno u članu 115 ovog zakonika;

1.2. je ovo delo kažnjivo i u mestu izvršenja; i

1.3. je izvršilac pronađen na teritoriji Republike Kosovo ili je izručen Republici Kosovu.

Član 117

Posebni uslovi za gonjenje krivičnih dela počinjenih van teritorije republike kosovo

1. U slučajevima predviđenim članom 114 ovog zakonika, ukoliko su krivični postupci započeti ali nisu završeni u drugoj jurisdikciji, krivični postupci će biti pokrenuti na Republici Kosovu samo uz dozvolu glavnog državnog tužioca Republike Kosovo.

2. U slučajevima predviđenim članovima 115 i 116 ovog zakonika, krivični postupci se neće pokrenuti, ukoliko je:

- 2.1. izvršilac u potpunosti odslužio kaznu izrečenu u drugoj jurisdikciji;
 - 2.2. izvršilac bio oslobođen u drugoj jurisdikciji pravosnažnom odlukom, ili je oslobođen od kazne ili je kazna zastarela; ili
 - 2.3. ukoliko krivični postupak za to krivično delo u drugoj jurisdikciji može biti pokrenut samo na zahtev oštećene strane, a takav zahtev nije stigao.
3. Krivični postupci shodno članu 118 ovog zakonika mogu biti pokrenuti na Republici Kosovu samo na osnovu odobrenja glavnog državnog tužioca Republike Kosovo.
4. U slučajevima predviđenim članom 114 ovog zakonika krivično gonjenje stranog lica može biti prebačeno stranoj jurisdikciji po uslovima reciprociteta.

Član 118 **Posebni uslovi za decu**

Ovaj zakonik će se primenjivati na lica mlađa od osamnaest godina u onoj meri u kojoj nije suprotan Zakonom o maloletničkoj delinkvenciji.

Član 119 **Posebne odredbe o pravnim licima**

Krivična dela u kojima pravna lica mogu biti odgovorna, krivična odgovornost pravnog lica, kao i kazne koje se mogu primeniti na pravno lice i posebne odredbe o krivičnom postupku primenljivom na pravno lice biće predviđene u ovom ili u posebnom zakonu.

GLAVA XIII **ZNAČENJE TERMINA U OVOM ZAKONIKU**

Član 120 **Definicije**

U svrhe ovog zakonika, termini koji slede imaju sledeća značenja:

1. **Lice** - pravno lice i fizičko lice.
2. **Ovlašćeno lice** - označava:
 - 2.1. lice izabrano ili postavljeno u državni organ;

2.2. ovlašćeno lice u državnom organu, poslovnom udruženju ili drugom pravnom licu, kome je po zakonu ili po drugim odredbama izdatim u skladu sa zakonom, vrši javno ovlašćenje; i

2.3. lice koje obavlja određena javna ovlašćenja, u skladu sa zakonom.

3. Strano ovlašćeno lice - označava:

3.1. bilo koje lice sa zakonodavnim, izvršnim, administrativnim ili sudskim ovlašćenjima strane države, bilo postavljeno ili izabrano;

3.2. bilo koji arbitar koji obavlja funkciju pod domaćim zakonom o arbitraciji strane države;

3.3. bilo koje lice koje obavlja javnu funkciju u stranoj državi, uključujući javnu agenciju ili javno preduzeće;

3.4. bilo koji zvaničnik, zaposleni ili predstavnik javne međunarodne organizacije i njihovih tela;

3.5. bilo koji član međunarodneparlamentarne skupštine; i

3.6. bilo koji sudija, tužilac, ili zvaničnik međunarodnog suda ili tribunala koji ima nadležnost na teritoriji Republike Kosovo.

4. Lice pod međunarodnom zaštitom ili međunarodno zaštićeno lice- znači:

4.1. šef države, uključujući njegovo pomoćno osoblje, koji obavlja dužnost šefa države u skladu sa ustavom te države;

4.2. premijer i ministar inostranih poslova kad god su na dužnosti van svoje države, kao i članovi njihovih porodica

4.3. bilo koji viši zvaničnik države ili predstavnik višeg zvaničnika, ili drugi predstavnik međunarodne organizacije ukoliko je, u vreme kada je krivično delo izvršeno protiv tog lica ili zvanično obeleženog prostora tog lica, privatnih prostorija ili kancelarije, sredstva prevoza ukoliko, shodno međunarodnom zakonodavstvu, takvo lice ima pravo na zaštitu od napada na njegovo telo, slobodu i dostojanstvo. Ovaj izraz uključuje i njihove članove porodica.

5. Odgovorno lice - fizičko lice u pravnom licu, kome je povereno da obavi određene zadatke, ili koje je ovlašćeno da deluje u ime pravnog lica i ukoliko postoji velika verovatnoća da je to lice ovlašćeno da deluje u ime tog pravnog lica

6. Pravno lice - pravno ili strano pravno lice koje se, prema zakonima Kosova, smatra Pravnim licem.

7. **Poslovno udruženje** - bilo grupu pravnih ili fizičkih lica koje su se upustile u ekonomsku aktivnost, shodno Zakonu o poslovnim udruženjima.

8. **Isprava** - bilo koju pisanu ili drugu stvar podobnu da posluži, ili sačinjenu u svrhu da posluži, kao dokaz neke činjenice bitne za pravne odnose.

9. **Novac** - valutu koja je u zakonskom opticaju u Republici Kosovu ili drugoj jurisdikciji.

10. **Oznake vrednosti** - uključuju i strane oznake vrednosti.

11. **Pokretna stvar** - uključuje i struju proizvedenu za rasvetu, grejanje i protok, kao i telefonski impuls ili drugu vrstu impulsa.

12. **Grupa lica** - tri (3) ili više lica.

13. **Organizovana kriminalna grupa** - udruženje sa hijerarhijom, koje postoji određeno vreme, koje se sastoji od tri ili više lica, sa ciljem izvršenja određenog krivičnog dela, koje se podudara sa izvršenjem jednog ili više krivičnih dela radi sticanja, neposredno ili posredno, novčane ili druge imovinske koristi.

14. **Udruženje sa hijerarhijom** - udruženje koje nije slučajno formirano za neposredno izvršenje krivičnog dela, ali ne mora da poseduje zvanično određene uloge za svoje članove, kontinuitet članstva ili razvijenu hijerarhiju.

15. **Sila** - uključuje i hipnozu ili druga sredstva opijanja u svrhe dovođenja lica protiv njegove volje u nesvesno stanje, ili onesposobljavajući ga da pruži otpor.

16. **Motorno vozilo** - bilo koje sredstvo prevoza opremljeno motorom za upotrebu na putevima, vodi ili vazduhu.

17. **KFOR** - međunarodno vojno prisustvo ustanovljeno Rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti iz 1999. godine na teritoriji Republike Kosovo, koje se sastoji od Organizacije Severnoatlanskog sporazuma (NATO), uključujući njegove države članice, njihova pomoćna tela, njihove vojne baze i nacionalnih obeležja jedinica, kao i ne – NATO zemalja koje učestvuju.

18. **Policija** - policiju Republike Kosovo, Carinu i EULEKS policiju.

18.1 Carinske oficere - oficere u skladu sa Carinskim Zakoniku.

19. **Državljanin Republike Kosovo** - lice koje je označeno u Ustavu i Zakonu o državljanstvu.

20. **Dete** - lice mlađe od osamnaest (18) godina.
21. **Maloletnik** - lice koje ima između četrnaest (14) i osamnaest (18) godina.
22. **Punoletnik** - lice koje je navršilo osamnaest (18) godina.
23. **Život u zajednici** - odnos između dva lica:
 - 23.1. koja su verena ili venčana ili u vanbračnoj zajednici;
 - 23.2. koja dele osnovno domaćinstvo i koja su povezana krvim srodstvom, brakom, ili usvojenjem, ili su starateljskom odnosu, uključujući roditelje, babe i dede, decu, unuke, braću i sestre, i rođake do trećeg stepena srodstva; ili
 - 23.3. koja imaju zajedničko dete.
24. **Vanbračna zajednica** - odnos koji je definisan Porodičnim zakonom.
25. **Teritorija Republike Kosovo** - kopnenu liniju, vodeni prostor, kao i vazdušni prostor unutar granica teritorije Republike Kosovo.
26. **Granica Republike Kosovo** - linija podele između teritorije Republike Kosovo i teritorija susednih zemalja.
27. **Državna granica** - kopnena, vodena i vazдушna granica, uključujući aerodrome na kojima se obavlja međunarodni saobraćaj.
28. **Šteta** - bilo koji gubitak do pet hiljada (5.000) Evra.
29. **Znatna šteta ili značajan gubitak** - gubitak više od pet hiljada (5.000) do petnaest hiljada (15.000) Evra.
30. **Ogromna šteta ili ogroman gubitak** - bilo koji gubitak od petnaest hiljada (15.000) do pedeset hiljada (50.000) Evra.
31. **Šteta ogromnih razmera, Ogromno uništenje ili Gubitak ogromnih razmera** - gubitak više od pedeset hiljada (50.000) Evra.
32. **Opasno oruđe** - bilo koju stvar koja je napravljena da se izazove povreda licu, ili kojom se preči izazivanjem povrede nekom licu.
33. **Član porodice** - partnera, roditelja, usvojioca, dete, usvojenika, brata ili sestru, ili krvnog srodnika koji živi u istom domaćinstvu ili lice sa kojim izvršilac živi u vanbračnoj zajednici.

34. **Imovinska korist** - bilo kakvu imovinu stečenu neposredno ili posredno iz krivičnog dela. Imovina koja je stečena indirektno iz krivičnog dela uključuje imovinu u koju je imovina direktno stečena krivičnim delom kasnije pretvorena, izmenjena, ili izmešana, kao i prihod, kapital, ili druge ekonomske koristi proistekle ili ostvarene iz takve imovine u bilo koje vreme od izvršenja krivičnog dela.

35. **Oprema vezana za drogu** - bilo koju opremu, napravljenu ili namenjenu u svrhe pravljenja, čuvanja, prerade, skrivanja, proizvodnje, obrade, pripreme, ubrizgavanja, gutanja, udisanja, ili ubacivanja droge u ljudsko telo na bilo koji drugi način. Uključuje, ali se ne ograničava na, predmete kao što su: metalne, drvene, staklene, plastične ili keramičke lule sa ili bez komore, čvrste komore, glave za hašiš ili probušene metalne činije; vodene lule; bongove; rizle sa kartonom ili pribor za kokain.

36. **Priprema krivičnog dela** - uključuje snabdevanje ili omogućavanje sredstava za izvršenje krivičnog dela; uklanjanje prepreka za izvršenje krivičnog dela; pristanak, planiranje ili organizaciju sa drugim licem izvršenja krivičnog dela; kao i druge aktivnosti koje stvaraju uslove za direktno izvršenje krivičnog dela, ali koje nisu deo bića krivičnog dela.

37. **Ranjiva žrtva** - označava dete, fizički ili mentalno hendikepirano lice, lice koje pati od smanjene uračunljivosti, trudnicu, ili lice sa kojim se živi u zajednici.

38. **Oružje** - označava bilo koji predmet ili napravu napravljenu na takav način da pod pritiskom gasova, koji se oslobađaju sagorevanjem eksploziva, struje, materijala, sabijenog gasa, ili druge potencijalne energije, izbacuje projekte u obliku metka, sačme, gasa, tečnosti, strelica ili drugih komponenti, koji su napravljeni ili se koriste za nanošenje telesne povrede ili psihičke povrede, ili se koriste da nanesu povredu, čak i psihološku, i bilo koji drugi predmet čija je glavna svrha izvršenje fizičkog napada na fizički integritet ljudi ili imovine. „Oružje“ takođe uključuje i municiju, delove za oružje, kao i nuklearna, biološka i hemijska oružja.

Sledeći predmeti su oružja:

- 38.1. vatreno oružje;
- 38.2. trofejno oružje;
- 38.3. pneumatičko (vazdušno) oružje;
- 38.4. oružje koje ispušta otrovna isparenja;
- 38.5. eksplozivna oružja;
- 38.6. oružja sa oprugom ili tetivom;
- 38.7. hladna oružja;

38.8. oružja za svetlosno – zvučnu signalizaciju;

38.9. oružja sa elektrošokom;

38.10. oružja sa usmerenom energijom.

Sledeće nisu oružja u smislu ovog zakonika:

38.11. oružja koja se koriste u industrijske svrhe;

38.12. ukrasna oružja;

38.13. imitacije oružja;

38.14. oružja trajno onesposobljena za upotrebu (deaktivirana) primenom tehničkih procedura koje su garantovane od strane stručnog tela ili priznate od strane stručnog tela;

38.15. harpuni za podvodni ribolov.

GLAVA XIV KRIVIČNA DELA PROTIV USTAVNOG PORETKA I SIGURNOSTI REPUBLIKE KOSOVO

Član 121

Napad na ustavno uređenje Republike Kosovo

1. Svako lice koje pokuša, upotrebom nasilja, ili pretnjom upotrebe nasilja, da promeni ustanovljeni ustavni poredak Republike Kosovo, ili da zbaci najviše institucije Republike Kosovo, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina.

2. Svako lice koje pokuša, upotrebom nasilja ili pretnjom upotrebe nasilja, da opstruira ustavni poredak Republike Kosovo, ili upotrebom nasilja ili pod pretnjom upotrebe nasilja da uspostavi strani pravni poredak na bilo kom delu Republike Kosovo, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina.

3. Bilo ko, koji korišćenjem nasilja ili pretnjom nasilja pokušava da ugrozi nezavisnost Kosova, suverenitet i njegov teritorijalni integritet, teritorijalno celokupnost i demokratski karakter države, biće kažnjen ne manje od deset (10) godina zatvora.

Član 122

Oružana pobuna

1. Svako lice koje učestvuje u oružanoj pobuni koja za cilj ima promenu ustavnog poretka, ugrožavanje sigurnosti ili teritorijalnog poretka Republike Kosovo, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina.
2. Organizator oružane pobune iz stava 1. ovog člana kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina.

Član 123

Prihvatanje kapitulacije i okupacije

Bilo ko potpiše ili prihvati kapitulaciju ili odobri okupaciju Republike Kosovo ili jednog njenog dela, kazniće se zatvorskom kaznom od deset (10) godina do kazne doživotnog zatvora.

Član 124

Izdaja zemlje

1. Bilo ko u svojstvu predsednika Republike potpiše priznavanje okupacije ili akt kapitulacije države kažnjava se zatvorom najmanje petnaest (15) godina ili doživotnom kaznom zatvora.
2. Bilo ko u svojstvu predsednika države potpiše međunarodni sporazum ili drugi akt kojim se delovi teritorije Kosova daju ili ostaju pod suverenitetom neke druge države kažnjava se zatvorom najmanje petnaest (15) godina ili doživotnom kaznom.
3. Bilo ko u svojstvu predsednika Republike Kosova napusti zemlju tokom rata ili vanrednog stanja ostavljajući oružane snage bez sistema komandovanja kažnjava se zatvorom najmanje petnaest (15) godina ili doživotnom kaznom zatvora.

Član 125

Ugrožavanje teritorijalnog integriteta Republike Kosovo

Svako lice koje upotrebom nasilja ili pretnjom upotrebe nasilja pokuša da odvoji deo teritorije Republike Kosovo ili da deo teritorije pripoji drugoj državi, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od ne manje od pet (5) godina.

Član 126
Ubistvo visokog zvaničnika Republike Kosovo

Svako lice koje, sa ciljem ugrožavanja ustavnog poretka i bezbednosti na teritoriji Republike Kosovo liši života jedno od sledećih lica, biće kažnjen kaznom zatvora u trajanju od deset godina do kazne doživotnog zatvora.

- 1.1. Predsednik Republike Kosovo;
- 1.2. Predsednik Skupštine Republike Kosovo;
- 1.3. Premijer Republike Kosovo;
- 1.4. Predsednik Ustavnog suda Republike Kosovo;
- 1.5. Predsednik Vrhovnog suda Republike Kosovo; i
- 1.6. Glavni državni tužilac Republike Kosovo.

Član 127
Otmica visokih zvaničnika Republike Kosovo

Svako lice koje, sa ciljem ugrožavanja ustavnog poretka ili bezbednosti Republike Kosovo, izvrši otmicu jednog ili više lica navedenog u članu 126 ovog zakonika, kazniće se zatvorskom kaznom od najmanje pet (5) godina.

Član 128
Nasilje protiv visokih zvaničnika Republike Kosovo

Svako lice koje, sa ciljem ugrožavanja ustavnog poretka ili bezbednosti Republike Kosovo, upotrebom nasilja ili pretnjom upotrebe nasilja, omete jedno ili više lica navedenih u članu 126 ovog zakonika u vršenju njegovih dužnosti, ili ih prinudi da izvrše neko delo ili se uzdrže od delovanja u sklopu svog položaja, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do deset (10) godina.

Član 129
Ugrožavanje ustavnog poretka uništenjem ili oštećenjem javnih postrojenja i instalacija

Svako lice koje, sa ciljem ugrožavanja ustavnog poretka i bezbednosti Republike Kosovo, podmetne požar ili na drugi način uništi ili ošteti industrijsko ili poljoprivredno dobro, ili bilo koje drugo dobro, elektroenergetski sistem, telekomunikacione veze, opremu za javno vodosnabdevanje, grejanje, gas ili energiju, brane, silose, ili bilo koju

drugu zgradu od značaja za bezbednost, snabdevanje građana, ekonomiju ili funkcionisanje javnih usluga, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje tri (3) godine.

Član 130 Sabotaža

Svako lice koje, sa ciljem ugrožavanja ustavnog poretka i bezbednosti Republike Kosovo, ne izvrši zvaničnu dužnost na odgovoran način, ili, svako lice koje, za vreme obavljanja službene dužnosti ošteti proizvodne kapacitete, izazove uništenje ili oštećenje postrojenja ili zgrada, izazove uništenje ili oštećenje velikih količina proizvoda, dobara ili materijala, ili izazove prekide u procesu proizvodnje i cena koštanja štete ili uništenja premaši pedeset hiljada (50.000) Evra, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje tri (3) godine.

Član 131 Špijunaža

1. Svako lice koje komunicira, preda državnu tajnu ili omogući pristup državnoj tajni stranom licu, stranoj organizaciji ili osobi koja radi za njih, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do dvanaest (12) godina.
2. Svako lice koje stvori obaveštajnu mrežu na Republici Kosovo za račun strane zemlje ili organizacije ili navodi takvu mrežu, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina.
3. Svako lice koje postane deo strane obaveštajne mreže, sakuplja podatke za njih ili im na bilo koji drugi način pruža podršku, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina.
4. Svako lice koje sakuplja poverljive podatke ili dokumenta sa ciljem da uspostavi kontakt i preda ih stranoj državi, stranoj organizaciji ili osobi koja radi za njih, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do deset (10) godina.
5. Ukoliko je izvršenje krivičnog dela iz stavova 1., 2., 3. ili 4. ovog člana izazvalo ozbiljne posledice po bezbednost, ekonomsku ili vojnu moć Republike Kosovo, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina.
6. Ukoliko je krivično delo iz stavova 1., 2., 3. i 4. ovog člana izvršeno u vreme rata, neposredne ratne opasnosti, oružanog sukoba ili se otkrivanje državne tajne tiče bezbednosti Republike Kosovo, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora.

7. U svrhe ovog člana, „državna tajna“ znači vojnu, ekonomsku, ili zvaničnu informaciju, podatke ili dokumenta, koji su zakonom ili drugim odredbama ili odlukama nadležnog tela i u skladu sa zakonom proglašeni za poverljivu informaciju.

Član 132

Odavanja poverljivih podataka i nesprovođenje zaštite poverljivih podataka

Svako lice koje otkrije ili ne zaštiti poverljive informacije, kazniće se kaznama predviđenim u Zakonu o klasifikovanju podataka i bezbednosnih ovlašćenja.

Član 133

Teži prestupi protiv ustavnog poretka ili bezbednosti Republike Kosovo

1. Izvršilac krivičnog dela iz članova 121 – 134 ovog zakonika će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina, ili kaznom doživotnog zatvora, za krivična dela:

- 1.1. koja su izazvala smrt jednog ili više lica;
- 1.2. koja su ugrozila život jednog ili više lica;
- 1.3. kada je delo praćeno svirepim nasiljem ili uništenjem velikih razmera;
- 1.4. kada je delo ugrozilo ekonomsku i vojnu sigurnost Republike Kosovo.

2. Ukoliko za vreme izvršenja krivičnog dela iz stava 1. ovog člana izvršilac umišljajno liši života jedno ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom od ne manje od deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora.

3. Svako lice koje izvrši krivično delo iz stava 1. ovog člana u vreme rata, neposredne opasnosti od rata, oružanog sukoba ili dok traje vanredno stanje, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora.

Član 134

Udruživanje radi vršenja protivustavnih akata

1. Svako lice koje oformi grupu ili drugo udruženje lica za činjenje bilo kog krivičnog dela iz članova 121 – 134 ovog zakonika, kazniće se kaznom propisanom za to delo.

2. Svako lice koje učestvuje u, ili postane član udruženja ili bilo koje druge grupe iz stava 1. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

3. Član grupe ili udruženja koji prijavi udruženje pre izvršenja krivičnog dela iz stava 1. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine, ili može dobiti oslobođenje od kazne.

Član 135

Definicije za odredbe o terorizmu iz članova 121 – 145

U svrhe članova 121 – 145 ovog zakonika:

1. **Terorizam, teroristički akt ili teroristički napad** - znači izvršenje jednog ili više nabrojanih krivičnih dela sa namerom da se ozbiljno zaplaši stanovništvo, da se natera javno telo, vlada ili međunarodna organizacija, da izvrši ili da se uzdrži od činjenja nekog dela, ili da se ozbiljno destabilizuju ili unište najbitnije političke, ustavne, ekonomske ili socijalne strukture Republike Kosovo, druge države ili međunarodne organizacije:

- 1.1. ubistvo ili teško ubistvo shodno članovima 178 i 179;
- 1.2. podsticanje ili pomaganje pri samoubistvu, shodno članu 183;
- 1.3. napad, nanošenje lakše telesne povrede i nanošenje teže telesne povrede, shodno članovima 187 – 189;
- 1.4. seksualna krivična dela iz članova 230 - 232, 235 – 239, ili 241;
- 1.5. uzimanje talaca, kidnapovanje ili nezakonito lišenje slobode, shodno članovima 175, 194, ili 196;
- 1.6. zagađenje pijaće vode, ili proizvoda za ishranu; ili trovanje ili uništavanje okoline iz člana 270 i Glave XXVII;
- 1.7. izazivanje opšte opasnosti, podmetanje požara ili namerno paljenje ili izazivanje eksplozija shodno članovima 334 ili 365;
- 1.8. uništenje, oštećenje ili uklanjanje javnih instalacija ili ugrožavanje javnog saobraćaja shodno članovima 129, 366, 378, 380;
- 1.9. neovlašćeno snabdevanje, transport, proizvodnja, razmena ili prodaja oružja, eksploziva ili nuklearnog, biološkog ili hemijskog oružja shodno članovima 176, 369 ili članovima 372 – 377;
- 1.10. neovlašćena nabavka, kontrola, vlasništvo, posedovanje ili upotreba oružja, eksploziva ili nuklearnog, biološkog ili hemijskog oružja, ili istraživanje i razvoj biološkog i hemijskog oružja, shodno članovima 176, 369, 372 – 377;
- 1.11. ugrožavanje međunarodno zaštićenih osoba shodno članu 173;

- 1.12. ugrožavanje Ujedinjenih nacija i njihovog osoblja, shodno članu 174;
- 1.13. otmica aviona ili nezakonita zaplena aviona, iz člana 164, ili otmica drugih sredstava prevoza;
- 1.14. ugrožavanje bezbednosti civilnog vazdušnog saobraćaja shodno članu 165;
- 1.15. otmica brodova ili ugrožavanje sigurnosti plovidbe shodno članu 166;
- 1.16. ugrožavanje bezbednosti fiksiranih platformi lociranih u kontinentalnom grebenu shodno članu 167;
- 1.17. neovlašćena nabavka, upotreba, skladištenje ili uništenje nuklearnih materijala, shodno članu 176;
- 1.18. pretnje da se upotrebi ili da se ukrade nuklearni materijal, shodno članu 177; ili
- 1.19. pretnje da se izvrši bilo koje delo iz podstava 1. do 18. iz ovog stava.

2. **Sredstva** - uključuje imovinu bilo koje vrste, dodirljivu ili nedodirljivu, pokretnu ili nepokretnu, stečenu na bilo koji način, i pravna dokumenta ili instrumente u bilo kom obliku, uključujući elektronsku ili digitalnu, nedeljivo vlasništvo ili interesa u takvoj imovini, uključujući, ali ne ograničavajući se na, kredite iz banke, putničke čekove, bankarske čekove, prenose novca, akcije, garancije, hipoteke, menice, i kreditna pisma.

3. **Materijalni resursi** - uključuje, ali se ne ograničava na, smeštaj, sigurne kuće, lažna dokumenta ili isprave, finansijske usluge, postrojenja, ljudstvo, oružje, sredstva transporta, opremu za komunikaciju i druga fizička sredstva, osim neophodnih lekova.

4. **Teroristička grupa** - mudruženje sa hijerarhijom od dve ili više osoba, uspostavljenu kroz određeni vremenski period, sa ciljem izvršenja terorističkih dela. Udruženje sa hijerarhijom označava udruženje koje nije slučajno formirano za neposredno izvršenje krivičnog dela, ali ne mora da poseduje zvanično određene uloge za svoje članove, kontinuitet članstva ili razvijenu hijerarhiju.

Član 136

Izvršenje dela terorizma

1. Svako lice koje izvrši teroristički akt kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina.
2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana za rezultat imalo teške telesne povrede jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina.

3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od petnaest (15) godina do kazne doživotnog zatvora.

Član 137

Saučesništvo u izvršenju terorizma

1. Kada se delo iz člana 385 ili 386 ovog zakonika izvrši u cilju terorizma, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

2. Kada je delo iz člana 388 ovog zakonika izvrši u cilju terorizma, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do pet (5) godina.

3. Svako lice koje pruži pomoć ili svoje saučesništvo nakon izvršenja terorističkog dela, davanjem novčanih ili drugih materijalnih resursa, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do deset (10) godina.

Član 138

Obezbeđivanje sredstava za teroristički čin

1. Svako lice koje bilo kojim sredstvima neposredno ili posredno obezbedi, sakupi ili sakrije sredstva ili imovinska dobra sa namerom, ili znanjem ili realnim osnovama za verovanje da će ta sredstva biti iskorišćena u celini ili delom, za ili od strane terorističke grupe, ili za izvršenje terorističkog dela, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do petnaest (15) godina.

2. Svako lice koje pomogne izvršiocu ili njegovom saučesniku, nakon izvršenja krivičnog dela, obezbeđivanjem sredstava ili drugih materijalnih resursa, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do deset (10) godina.

Član 139

Regrutovanje za terorizam

Svako lice koje regrutuje drugoga za izvršenje ili pripremu izvršenja terorističkog napada, da učestvuje u aktivnostima terorističke grupe, ili da pruži materijalne resurse, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do petnaest (15) godina.

Član 140

Obučavanje za terorizam

1. Svako lice koje pruži ili prođe kroz obuku za terorizam će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do petnaest (15) godina.

2. U svrhe ovog člana, „**obuka za terorizam**“ znači obučavanje ili uputstva o pravljenju ili upotrebi eksploziva, vatrenog oružja ili drugog oružja ili otrovnih ili opasnih supstanci, ili obuka u drugim specifičnim metodama ili tehnikama, u svrhe izvršenja ili doprinosa u izvršenju terorističkog dela, sa znanjem da postoji namera da se naučene veštine žele upotrebiti u svrhe terorizma.

Član 141 **Podstrekivanje na vršenje terorističkog napada**

Svako lice koje distribuira, ili omogući dostupnost na drugi način, poruku javnosti, sa namerom da podstrekava na vršenje terorističkog dela, a da takvo ponašanje, bez obzira da li neposredno ili ne, zagovara teroristička dela, izaziva opasnost da jedan ili više takvih dela mogu biti počinjeni, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne do pet (5) godina.

Član 142 **Skrivanje ili neprijavljivanje terorista i terorističkih grupa**

1. Svako lice koje sakrije postojanje terorističke grupe ili njenih pripadnika, onemogućava otkrivanje ili hvatanje terorističke grupe ili njenih pripadnika, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do deset (10) godina.
2. Kada je delo iz članova 385 ili 386 ovog zakonika izvršeno u vezi sa terorizmom, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
3. Kada je delo iz člana 388 ovog zakonika izvršeno u vezi sa terorizmom, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do deset (10) godina.

Član 143 **Organizacija i učešće u terorističkoj grupi**

1. Svako lice koje organizuje ili rukovodi terorističkom grupom, kazniće se novčanom kaznom do petsto hiljada (500.000) Evra i kaznom zatvora u trajanju od deset (10) do dvadeset (20) godina.
2. Svako lice koje učestvuje u aktivnostima terorističke grupe, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do deset (10) godina

Član 144
**Pripremanje terorističkih dela ili krivičnih dela protiv ustavnog poretka i
bezbednosti republike kosovo**

1. Svako lice koje priprema izvršenje krivičnih dela iz članova 135 – 142 ovog zakonika, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.
2. U svrhe ovog člana, „**pripremanje krivičnog dela**“ uključuje snabdevanje ili omogućavanje sredstava za izvršenje krivičnog dela; uklanjanje prepreka za izvršenje krivičnog dela; pristanak, planiranje ili organizaciju sa drugim licem izvršenja krivičnog dela; kao i druge aktivnosti koje stvaraju uslove za neposredno izvršenje krivičnog dela, ali koje nisu deo bića krivičnog dela.
3. Svako lice koje sa teritorije Republike Kosovo iznese eksplozive, oružja, otrove, namirnice, municiju ili drugi materijal za izvršenje jednog ili više krivičnog dela u ovoj glavi, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od pet do petnaest godina.
4. Svako lice koje, u cilju izvršenja jednog ili više terorističkih akata iz ove glave, pošalje ili prebaci oružane grupe, opremu, ili druge imovinske resurse u ili iz Republike Kosovo, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od deset (10) do dvadeset (20) godina.

Član 145
Nevažnost izvršenja terorističkog dela

Da bi delo bilo smatrano terorističkim delom, shodno odredbama članova 135 – 144 ove Glave, nije neophodno da se terorističko delo zaista i izvrši.

Član 146
Nelegalni prelaz granice ili graničnog prelaza

1. Svako lice koje pređe granicu Republike Kosovo na bilo kojoj lokaciji koja nije zvanični granični prelaz kazniće se kaznom od dvestapedeset (250) Evra ili kaznom zatvora do šest (6) meseci.
2. Kada je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno od strane izvršioca koji je praćen detetom ili drugom osobom, izvršilac će biti kažnjen kaznom do dve hiljdu i petsto (2.500) Evra ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.
3. Kada je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno pod jednom ili više nabrojanih okolnosti, izvršilac će biti kažnjen kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine:
 - 3.1. ukoliko je izvršilac prethodno bio osuđen za krivično delo iz ovog člana;

- 3.2. za vreme hapšenja, izvršilac pobegne, pokuša bekstvo, ili se na drugi način odupre hapšenju od strane policije ili KFOR – a;
- 3.3. pokušaj prelaza je izvršen između 8:00 uveče i 6:00 ujutro u periodu od 1. aprila do 30. septembra, ili između 6:00 uveče i 6:00 ujutro u periodu od 1. oktobra do 31. marta; ili
- 3.4. izvršilac poseduje oružje, municiju, ili vojnu odeću, opremu ili namirnice.
4. Pokušaj izvršenja krivičnog dela iz stavova 1. ili 2. kazniće se.
5. Lice nije krivično odgovorno pod ovim članom za neovlašćeni prelaz granice ili graničnog prelaza ukoliko se prelaz dogodio na prelazu koji je privremeno napravljen od strane KOMKFOR – a.
6. Nijedan krivični postupak iz ovog člana neće se pokrenuti ili nastaviti protiv bilo koje izbeglice ili interno raseljenog lica koja u dobroj veri dolazi iz teritorije gde su njegov život ili telesni integritet ili osnovne slobode u opasnosti, pod uslovom da se prijavilo policiji ili KFOR – u u razumnom roku i pruži dobar razlog za nelegalni prelaz granice ili graničnog prelaza.

Član 147

Podsticanje na nacionalnu, rasnu, versku mržnju, nemir ili netoleranciju

1. Svako lice koje javno širi mržnju, nemir ili netoleranciju između nacionalnih, verskih, etničkih ili drugih grupa koje žive na teritoriji Republike Kosovo na način koji će verovatno ugroziti javni red, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.
2. Svako lice koje izvrši krivično delo iz stava 1. ovog člana na sistematski način ili koristeći se svojim položajem ili ovlašćenjima izazove nered, nasilje, ili druge teške posledice, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
3. Svako lice koje izvrši krivično delo iz stava 1. ovog člana prinudom, ugrožavanjem bezbednosti, izlaganjem nacionalnih, etničkih, rasnih ili verskih simbola ruganju, oštećenju, šteteći imovini druge osobe, ili skrnavljenjem spomenika ili grobova, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
4. Svako lice koje izvrši krivično delo iz stava 3. ovog člana na sistematski način ili korišćenjem svoje pozicije ili ovlašćenja ili izazove nered, nasilje ili druge teške posledice, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do deset (10) godina.

GLAVA XV
KRIVIČNA DELA PROTIV ČOVEČNOSTI I VREDNOSTI KOJE ŠTITI
MEĐUNARODNO PRAVO

Član 148
Genocid

1. Svako lice koje sa namerom da uništi, u celini ili u delu, etničku, rasnu, versku grupu, izvrši jedno ili više sledećih dela, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od petnaest (15) godina do kazne doživotnog zatvora:

- 1.1. ubijanje članova grupe;
- 1.2. izazivanje ozbiljnih fizičkih ili psihičkih oštećenja članovima grupe;
- 1.3. namerno izlaganje grupe uslovima života koji su sračunati na to da se njeno fizičko uništenje sprovede u celini ili u delu;
- 1.4. nametanje mera sa ciljem da se spreči rađanje unutar grupe;
- 1.5. nasilno premeštanje dece iz jedne u drugu grupu.

Član 149
Zločini protiv čovečnosti

1. Svako lice koje izvrši jedno ili više od nabrojanih dela, znajući da je to delo deo raširenog ili sistematskog napada protiv bilo koje civilne populacije, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od petnaest (15) godina do kazne doživotnog zatvora:

- 1.1. ubistvo;
- 1.2. istrebljenje;
- 1.3. porobljavanje;
- 1.4. deportacija ili nasilno premeštanje stanovništva;
- 1.5. zatvaranje ili drugo ozbiljno lišenje fizičke slobode kršeći osnovna pravila međunarodnog prava;
- 1.6. mučenje;

1.7. silovanje, seksualno ropstvo, prinudna prostitucija, prisilna trudnoća, nasilna sterilizacija, ili bilo koji drugi oblik seksualnog nasilja uporedive težine;

1.8. progon bilo koje grupe ili kolektiviteta koji se može identifikovati, na rasnom, nacionalnom, kulturnom, rodnom ili drugom osnovu koji su univerzalno priznati kao nedozvoljeni po međunarodnom pravu, u vezi sa delima iz ovog člana i članova 148, 150 – 153 ovog zakonika.

1.9. nasilni nestanci lica;

1.10. zločin aparthejda;

1.11. drugi nehumani postupci sličnih karakteristika koji namerno izazivaju veliku patnju, ili ozbiljne povrede psihičkog ili fizičkog zdravlja.

2. U svrhe ovog člana:

2.1. **Napad usmeren protiv civila** - ponašanje koje uključuje višestruko izvršenje dela iz stava 1. ovog člana protiv bilo koje grupe civila, koje se oslanja na državnu politiku izvršenja takvih napada;

2.2. **Istrebljenje** - namerno izlaganje uslovima života, zabranjivanje pristupa hrani i lekovima, sračunato na to da se uništi deo stanovništva;

2.3. **Porobljavanje** - korišćenje jedne ili svih mogućnosti koje uključuju vlasništvo nad osobom i uključuje korišćenje tih prava u cilju trgovine ljudima, posebno trgovine ženama i decom;

2.4. **Deportacija ili nasilno preseljenje stanovništva** - nasilno razmeštanje stanovništva izvršeno proterivanjem ili drugim nasilnim delovanjem iz oblasti u kojoj zakonito borave, bez osnova u međunarodnom pravu;

2.5. **Mučenje** - namerno nanošenje ozbiljnog bola ili patnje, bilo fizičke ili psihičke, na osobu koja je pod nadzorom izvršioca, sem ukoliko taj bol ne proističe iz zakonitog delovanja, bilo namernog ili slučajnog;

2.6. **Prisilna trudnoća** - nezakonito zatvaranje žene koja je prisilno zatrudnela, sa namerom uticanja na etnički sastav bilo kog dela stanovništva ili izvršavanja drugih teških povreda međunarodnog prava;

2.7. **Progon** - namerno i teško uskraćivanje osnovnih prava, suprotno međunarodnom pravu zbog pripadnosti grupi ili kolektivitetu;

2.8. **Zločin aparthejda** - nehumana dela sa obeležjima sličnim onim iz stava 1 ovog člana, izvršenih sa ciljem institucionalizovanja režima sistematske represije i dominacije jedne rasne grupe nad bilo kojom drugom rasnom grupom ili grupama, počinjena sa ciljem održavanja takvog režima;

2.9. **Nasilni nestanci lica** - hapšenje, pritvor ili otmicu lica sa ovlašćenjem, podrškom ili pristankom, države ili političke organizacije, zajedno sa nepriznavanjem tog nestanka ili uskraćenja slobode, ili nedavanjem informacija o sudbini i odredištu tih lica, sa namerom da se lica liše zakonske zaštite na određeno vreme.

2.10. **Rod** - se odnosi na dva pola, muški i ženski, u društvenom kontekstu.

Član 150

Ratni zločini koji ozbiljno krše ženevsku konvenciju

1. Svako lice koje ozbiljno prekrši Ženevsku konvenciju od 12. avgusta 1949. godine, kazniće se:

1.1. kaznom zatvora u trajanju od ne manje od deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora, u slučajevima dela iz podstavovima 2.4., 2.5., 2.6., 2.7., ili 2.8. stava 2. ovog člana; ili

1.2. kaznom zatvora u trajanju od najmanje petnaest (15) godina ili doživotnim kaznom zatvora, u slučajevima dela iz podstavovima 2.1., 2.2., ili 2.3. stava 2. ovog člana.

2. Ozbiljno kršenje Ženevske Konvencije iz 12. avgusta 1949. godine znači jedno ili više sledećih dela izvršenih za vreme rata ili oružanog sukoba protiv lica ili imovine zaštićenih odredbama Ženevske Konvencije:

2.1. umišljajno ubistvo;

2.2. mučenje ili nehumano postupanje, uključujući biološke eksperimente;

2.3. umišljajno izazivanje velike patnje ili ozbiljnih povreda protiv tela, silovanje i seksualno uznemiravanje;

2.4. rasprostranjeno uništenje i krađa imovine koje nije opravdano vojnim potrebama i koje je sprovedeno nezakonito i umišljajno;

2.5. prisila ratnog zarobljenika ili drugih zaštićenih lica da služe u neprijateljskoj vojsci;

2.6. umišljajno uskraćivanje ratnom zarobljeniku ili drugom zaštićenom licu prava na pravično suđenje;

2.7. nezakonita deportacija ili prebacivanje ili nezakonit pritvor; i

2.8. uzimanje talaca.

Član 151

Ratni zločini koji ozbiljno krše zakone i običaje ratovanja u međunarodnom sukobu

1. Svako lice koje izvrši ozbiljno kršenje zakona i običaja međunarodnih sukoba, koji se nalaze u priznatim izvorima međunarodnog prava, kazniće se:

1.1. kaznom zatvora u trajanju od pet (5) godina do kazne doživotnog zatvora, u slučajevima dela iz podstavovima 2.9., 2.13., 2.14., 2.15., 2.16., 2.26., 2.29., 2.30. ili 2.31. stava 2. ovog člana; ili

1.2. kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora, u slučajevima dela iz podstavovima od 2.1. do 2.27 ili 2.28. stava 2. ovog člana.

2. Ozbiljno kršenje zakona i običaja ratovanja u međunarodnom oružanom sukobu, koji se nalazi u priznatim izvorima međunarodnog prava, uključuje:

2.1. namerne napade na grupu civila ili na pojedinačne civile koji ne učestvuju u sukobima;

2.2. namerne napade na civilne objekte, to jest, na objekte koji nisu vojni ciljevi;

2.3. namerne napade protiv osoblja, instalacija, materijala, jedinica ili vozila koji učestvuju u humanitarnoj pomoći ili održavanju mira u skladu sa Poveljom Ujedinjenih Nacija, sve dok imaju pravo na zaštitu civila ili civilnih objekata po međunarodnim pravilima o ratnim sukobima;

2.4. namerni napad, sa znanjem da će takav napad izazvati gubitak života ili povredu civila ili štetu po civilne objekte ili sveopštu, dugoročnu i nenadoknadivu štetu prirodnoj okolini koja je očigledno preterana u odnosu na konkretnu i neposrednu predviđenu ili ostvarenu vojnu nadmoć;

2.5. napad bombardovanjem, bilo kojim sredstvima, gradova, sela, naselja ili zgrada koje su nebranjene i nisu vojni ciljevi;

2.6. ubistvo ili ranjavanje borca koji je položio svoje oružje ili više ne može da pruži otpor i traži milost;

- 2.7. neprikladno korišćenje zastave koja označava primirje, ili zastave ili vojnog obeležja i uniforme neprijatelja ili Ujedinjenih Nacija, kao i ambleme Ženevske Konvencije, koje izazove smrt ili ozbiljne povrede;
- 2.8. prebacivanje, neposredno ili posredno, od strane okupacionih vlasti ili delova tih vlasti, sopstvene civilne populacije na okupiranu teritoriju, ili preseljenje ili prebacivanje celine ili dela stanovništva sa okupirane teritorije unutar ili izvan okupirane teritorije;
- 2.9. namerno navođenje napada protiv zgrada namenjenih verskim, obrazovnim, naučnim ili dobrotvornim delatnostima, istorijskih spomenika, bolnica ili mesta gde se sakupljaju ranjeni i bolesni, ukoliko nisu vojni ciljevi;
- 2.10. izlaganju lica pod vlašću suprotne strane fizičkom sakaćenju, ili medicinskim ili naučnim eksperimentima, ili bilo kojoj vrsti ovakvog tretmana koji nije opravdan medicinskim, zubarskim ili bolničkim lečenjem lica, niti je sproveden u njegovom interesu, i koji ima za rezultat smrt ili ozbiljno narušavanje zdravlja tog lica ili tih lica;
- 2.11. ubistvo ili podmuklo ranjavanje pripadnika neprijateljskog naroda ili vojske;
- 2.12. izdavanja proglasa da nema zarobljenika;
- 2.13. uništenje ili zaplena neprijateljske imovine, sem ukoliko je takvo uništenje ili zaplena neophodno da bi se ostvarili ratni ciljevi;
- 2.14. proglas o nevaženju, suspenziji ili neprihvatljivim na sudu prava ili dela pripadnika naroda neprijateljske strane;
- 2.15. primoravanje pripadnika neprijateljske strane na učešće u ratnim dejstvima usmerenih protiv njihove države, čak i kada su bili u službi suprotne strane pre otpočinjanja ratnih dejstava;
- 2.16. uništenje grada ili mesta, čak i kada su zauzeti u napadima;
- 2.17. upotreba otrova ili zatrovanih oružja;
- 2.18. upotreba gušećih, otrovnih, ili drugih gasova, i svih odgovarajućih tečnosti, materijala ili oruđa;
- 2.19. upotreba municije koja se rasprskava ili širi u ljudskom telu, kao što su meci sa tvrdom košuljicom koja ne prekriva zrno do kraja, ili meci koji su izrezani ili probušeni;

2.20. upotreba oružja, projektila i materijala i metoda ratovanja koji su napravljeni tako da izazvaju nepotrebno povređivanje ili nepotrebnu patnju, ili koji su kao takvi zabranjeni međunarodnim pravilima o oružanim sukobima, uključujući hemijsko i biološko oružje, gelere koji se ne mogu otkriti, oslepljujuće lasersko oružje, ili zamke, definisane u Protokolu 2. Konvencije o zabrani ili ograničenju upotrebe pojedinog konvencionalnog oružja koje može izazvati nepotrebno povređivanje ili nepotrebnu patnju ili imati nediskriminišuće posledice, od 10. oktobra 1980;

2.21. povreda ličnog dostojanstva, posebno ponižavajuće ili degradirajuće postupanje;

2.22. silovanje, seksualno ropstvo, prisilna prostitucija, prisilna trudnoća, prisilna sterilizacija, ili bilo koji drugi oblik seksualnog nasilja koji je takođe ozbiljno kršenje Ženevske Konvencije;

2.23. korišćenje prisustva civila ili neke druge zaštićene osobe da bi se određene tačke, oblasti vojnog delovanja ili vojne snage učinile imunim na vojne operacije;

2.24. namerno usmeravanje napada na zgrade, vojni materijal, medicinske jedinice i transport, versko osoblje i osoblje pod obeležjima Ženevske konvencije, u skladu sa međunarodnim zakonodavstvom;

2.25. namerno izgladnjivanje civila kao metod rata, lišavajući ih objekata od važnosti za njihovo preživljavanje, uključujući umišljajno oduzimanje humanitarne pomoći, predviđeno Ženevskom Konvencijom;

2.26. regrutovanje ili mobilizaciju dece ispod petnaest godina u vojne snage ili ih koristeći u ratnim dejstvima;

2.27. namerno napadanje objekata ili postrojenja koje sadrže opasne sile, znajući da će takav napad izazvati preterani gubitak života, povrede civila ili štete po civilne objekte;

2.28. namerno pokrenuti napad koji nije uperen protiv specifičnog vojnog cilja, koji koristi metod ili sredstva borbe koja se ne mogu označiti kao vojna sredstva, ili koristi metode ili sredstva čije dejstvo ne može biti kontrolisano, u skladu sa Protokolom 1 Dodatka Ženevskoj Konvenciji, od 12. avgusta 1949. godine i koji za svoju posledicu ima napad na vojne i civilne objekte bez razlikovanja;

2.29. zarobljavanje ili trgovina robljem;

2.30. izricanje kolektivnih kazni;

2.31. vršenje pritiska na populaciju okupirane teritorije da promeni svoju nacionalnost ili da položi zakletvu neprijateljskoj sili.

Član 152

Ratni zločini koji ozbiljno krše član 3 Ženevskih konvencija

1. Svako lice koje ozbiljno prekrši član 3. koji je zajednički za sve četiri Ženevske Konvencije od 12. avgusta 1949., kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina ili kaznom doživotnog zatvora.

2. Ozbiljno kršenje člana 3 zajedničkog za sve četiri Ženevske Konvencije od 12. avgusta 1949. znači jedno ili više nabrojanih dela u kontekstu oružanog sukoba koji nije međunarodnog karaktera, protiv osoba koje nisu aktivno učestvovala u neprijateljstvima, uključujući članove oružanih sila koji su položili oružje, i onih van borbe zbog bolesti, ranjavanja, pritvora ili iz bilo kog drugog razloga:

2.1. nasilje prema životu ili licu, posebno ubijanje bilo koje vrste, sakaćenje, okrutno postupanje ili mučenje;

2.2. napad na lično dostojanstvo, naročito u smislu ponižavajućeg ili degradirajućeg tretmana;

2.3. uzimanje talaca;

2.4. izricanje osuda i kažnjavanje bez prethodnog suđenja od strane zakonitog suda, i bez garantovanih procesnih prava, koja su međunarodno priznata kao neotuđiva.

3. Ovaj član će se primeniti na oružane sukobe koji nisu međunarodnog karaktera i ne odnosi se na situacije unutrašnjih nemira ili tenzija, poput pobuna, izolovanih ili sporadičnih nasilnih dela ili drugih dela slične prirode.

Član 153

Ratni zločini koji ozbiljno krše zakone i običaje primenljive u oružanim sukobima koji nisu međunarodnog karaktera

1. Svako lice koje izvrši ozbiljno kršenje zakona i običaja primenljivih u oružanim sukobima koji nisu međunarodnog karaktera, koji se nalaze u priznatim izvorima međunarodnog prava, kazniće se:

1.1. kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina ili kaznom doživotnog zatvora, u slučajevima koji se tiču dela iz podstavovima 2.4., 2.5., 27. , 2.12., 2.23. i 2.24. stava 2. ovog člana;

1.2. kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora u slučajevima predviđenim podstavovima 2.1., 2.2., 2.3., 2.6., 2.8., 2.9., 2.10., 2.11., 2.13., 2.14., 2.15., 2.16., 2.17., 2.18., 2.19., 2.20., 2.21. ili 2.22. stava 2. ovog člana.

2. Ozbiljno kršenje zakona i običaja primenljivih u oružanim sukobima koji nisu međunarodnog karaktera, koji se nalaze u priznatim izvorima međunarodnog prava, znači jedno ili više sledećih dela:

2.1. namerne napade na grupu civila ili protiv pojedinačnih civila koji ne učestvuju u sukobima;

2.2. namerno usmeravanje napada na zgrade, vojni materijal, medicinske jedinice i transport, religijsko osoblje i osoblje pod obeležjima Ženevske konvencije, u skladu sa međunarodnim zakonodavstvom;

2.3. namerne napade protiv osoblja, instalacija, materijala, jedinica ili vozila koji učestvuju u humanitarnoj pomoći ili održavanju mira u skladu sa Poveljom Ujedinjenih Nacija, sve dok imaju pravo na zaštitu civila ili civilnih objekata po međunarodnim pravilima o ratnim sukobima;

2.4. namerno navođenje napada protiv zgrada namenjenih verskim, obrazovnim, naučnim ili dobrotvornim delatnostima, istorijskih spomenika, bolnica ili mesta gde se sakupljaju ranjeni i bolesni, ukoliko nisu vojni ciljevi;

2.5. uništenje grada ili mesta, čak i kada su zauzeti u napadima;

2.6. silovanje, seksualno ropstvo, prisilna prostitucija, prisilna trudnoća, prisilna sterilizacija, ili bilo koji drugi oblik seksualnog nasilja koji je takođe ozbiljno kršenje Ženevske Konvencije;

2.7. regrutovanje ili mobilizaciju dece ispod petnaest godina u vojne snage ili ih koristeći u ratnim dejstvima;

2.8. naređivanje raseljavanja civila iz razloga vezanih za sukob, osim ukoliko sami civili ili jaki vojni razlozi to zahtevaju;

2.9. ubistvo ili podmuklo ranjavanje vojnog protivnika;

2.10. izdavanje proglasa da se neće uzimati zarobljenici;

2.11. izlaganju lica pod vlašću suprotne strane fizičkom sakaćenju, ili medicinskim ili naučnim eksperimentima, ili bilo kojoj vrsti ovakvog tretmana koja nije opravdana medicinskim, zubarskim ili bolničkim lečenjem lica, niti je sprovedena u njegovom interesu, i koji imaju za rezultat smrt ili ozbiljno narušavanje zdravlja tog lica ili tih lica;

2.12. uništenje ili zaplena neprijateljske imovine, sem ukoliko je takvo uništenje ili zaplena neophodno da bi se ostvarili ratni ciljevi;

- 2.13. napad bombardovanjem, bilo kojim sredstvima, gradova, sela, naselja ili zgrada koje su nebranjene i nisu vojni ciljevi;
- 2.14. namerne napade na civilne objekte, to jest, na objekte koji nisu vojni ciljevi
- 2.15. namerni napad, sa znanjem da će takav napad izazvati gubitak života ili povredu civila ili štetu po civilne objekte ili sveopštu, dugoročnu i nenadoknadivu štetu prirodnoj okolini koja je očigledno preterana u odnosu na konkretnu i direktnu predviđenu ostvarenu vojnu nadmoć;
- 2.16. namerno pokrenuti napad koji nije uperen protiv tačno određenog vojnog cilja, koji koristi metod ili sredstva borbe koja se ne mogu označiti kao vojni cilj, ili koristi metode ili sredstva čije dejstvo ne može biti kontrolisano, i koji za svoju posledicu ima napad na vojne i civilne objekte bez razlikovanja;
- 2.17. korišćenje prisustva civila ili neke druge zaštićene osobe da bi se određene tačke, oblasti vojnog delovanja ili vojne snage izvršile imunim na vojne operacije;
- 2.18. namerno izgladnjivanje civila kao metod rata, lišavajući ih objekata od važnosti za njihovo preživljavanje, uključujući umišljajno oduzimanje humanitarne pomoći, predviđeno Ženevskom Koncenvijom;
- 2.19. upotreba otrova ili zatrovanih oružja;
- 2.20. upotreba gušećih, otrovnih, ili drugih gasova, i svih Odgovarajućih tečnosti, materijala ili oruđa;
- 2.21. upotreba municije koja se rasprskava ili širi u ljudskom telu, kao što su meci sa tvrdom košuljicom koja ne prekriva zrno do kraja, ili meci koji su izrezani ili probušeni;
- 2.22. upotreba oružja, projektila i materijala i metoda ratovanja koji su zamišljeni da bi izazvali nepotrebno povređivanje ili nepotrebnu patnju, ili koji su kao takvi zabranjeni međunarodnim pravilima o oružanim sukobima, uključujući hemijsko i biološko oružje, gelere koji se ne mogu otkriti, oslepljujuće lasersko oružje, ili zamke, definisane u Protokolu 2. Konvencije o zabrani ili ograničenju upotrebe pojedinog konvencionalnog oružja koje može izazvati nepotrebno povređivanje ili nepotrebnu patnju ili imati nediskriminišuće efekte, od 10. oktobra 1980;
- 2.23. zarobljavanje ili trgovina robljem;
- 2.24. izricanje kolektivnih kazni.
3. Ovaj se član primenjuje na oružane sukobe koji nisu međunarodnog karaktera, i ne primenjuje se na situacije unutrašnjih nemira ili tenzija, kao što su pobune, izolovani i sporadični akti nasilja ili drugo delovanje slične prirode. Primenjuje se na oružane sukobe

koji se odvijaju na teritoriji države kada postoji produženi oružani sukob između organa vlasti i organizovanih naoružanih grupa ili između takvih grupa.

Član 154

Napadi u oružanim sukobima koji nisu međunarodnog karaktera protiv instalacija koje sadrže opasne sile

Svako lice koje, kršeći zakone i običaje primenljive u oružanim sukobima koji nisu međunarodnog karaktera namerno pokrene napad protiv objekata ili instalacija koje sadrže opasne sile, sa znanjem da će takav napad izazvati preteran gubitak života, povrede civila ili štetu civilnim objektima, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora.

Član 155

Regrutovanje ili mobilizacija lica starosti između petnaest i osamnaest godina u oružanim sukobima

Svako lice koje mobiliše ili regrutuje lica koja imaju između petnaest (15) i osamnaest (18) godina u oružane grupacije ili ih koristi da aktivno učestvuju u neprijateljstvima međunarodnog karaktera ili u oružanom sukobu koji nije međunarodnog karaktera, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

Član 156

Korišćenje zabranjenih sredstava ili metoda ratovanja

1. Svako lice koje, za vreme rata ili oružanog sukoba koristi oružja, projekte i sredstva i metode ratovanja koji nisu predviđeni članom 151 podstav 2.20 ili članom 153 stav 2., podstav 2.22. ovog zakonika, ali koja krše međunarodne zakone o oružanim sukobima, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina.

2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo smrću jedne ili više osoba, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora od najmanje deset (10) godina, ili kaznom doživotnog zatvora.

Član 157

Neopravdano kašnjenje u vraćanju ratnih zarobljenika ili civila

Svako lice koje, kršeći pravila međunarodnog prava, naredi ili nametne neopravdan zastoj u vraćanju ratnih zarobljenika ili civila nakon prekida ratnih dejstava ili dejstava oružanog sukoba, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

Član 157

Nezakonito pribavljanje stvari od ubijenih ili ranjenih na bojnopolju

1. Svako lice koje naredi nezakonito pribavljanje stvari ubijenog ili ranjenog na bojnopolju ili izvrši takvo pribavljanje, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
2. Kada je delo predviđeno stavom 1. ovog člana izvršeno na varvarski način, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

Član 159

Ugrožavanje pregovarača

Svako lice koje, kršeći međunarodno pravo, u vreme rata ili oružanog sukoba, vređa, loše se odnosi prema, ili ograniči pregovarača ili njegovu pratnju, spreči njihov povratak, ili na bilo koji drugi način prekrši njihovu nepovredivost, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

Član 160

Organizovanje grupe radi izvršenja genocida, zločina protiv čovečnosti i ratnih zločina

1. Svako lice koje organizuje grupu koja za svoj cilj ima neko od krivičnih dela predviđeno članovima 148 – 156 ovog zakonika, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.
2. Svaki član grupe iz stava 1. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.
3. Član grupe iz stava 1. ovog člana koji prijavi grupu pre izvršenog krivičnog dela, kazniće se kaznom zatvora do tri (3) godine, ili će se osloboditi od kazne.

Član 161

Odgovornost komandanata i njihovih vođa

1. Vojni komandant ili lice koje stvarno vrši tu ulogu biće krivično odgovoran za zločine iz članova 148 – 156 ovog zakonika koje su izvršile snage pod njegovom komandom i kontrolom, ili pod stvarnim autoritetom ili kontrolom, kao rezultat njegove nesposobnosti da sprovede pravilnu kontrolu nad tim snagama, ukoliko:

- 1.1. taj vojni komandant, ili to lice, je ili znao, ili je, imajući u vidu sve okolnosti u tom periodu, morao da zna da su njegove snage izvršile ili se spremale da izvrše takve zločine;

- 1.2. taj vojni komandant, ili to lice, nije preduzeo sve neophodne i odgovorne mere koje je mogao da bi sprečio ili zaustavio izvršenje zločina, ili stvar nije predao nadležnim licima radi istrage i gonjenja.
2. Imajući u vidu odnose nadređenog i podređenog iz stava 1 ovog člana, nadređeni će biti krivično odgovoran za zločine iz članova 148 – 159 ovog zakonika, koje su izvršili njegovi podređeni, pod njegovim stvarnim autoritetom i kontrolom, ili kao rezultat njegove nemogućnosti da uspostavi stvarni autoritet i kontrolu nad takvim podređenima, ukoliko:
- 2.1. taj podređeni je znao, ili je umišljajno odbacio informaciju koja je jasno ukazivala da su podređeni izvršili ili su se spremali da izvrše takve zločine;
- 2.2. zločini se tiču dela koja su bila pod stvarnom odgovornošću pretpostavljenog;
- 2.3. pretpostavljeni nije preduzeo sve razumne mere u njegovoj moći sa spreči ili zaustavi izvršenje zločina, ili stvar nije predao nadležnim licima radi istrage i gonjenja.

Član 162

Podstrekavanje na agresiju ili oružani sukob

Svako lice koje javno zagovara ili podstrekava agresiju ili oružani sukob, na skupu ili preko publikacija, audio – vizuelnih snimaka ili drugih sredstava, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

Član 163

Zloupotreba međunarodnih simbola

Svako lice koje zloupotrebi ili nosi bez ovlašćenja zastavu ili grb Ujedinjenih Nacija ili Crvenog Krsta ili Crvenog Polumeseća ili simbole koji im odgovaraju, ili bilo koji međunarodni simbol koji je priznat kao simbol organizacije koja štiti određene objekte od vojnih dejstava, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

Član 164

Otmica aviona

1. Svako lice koje, u suprotnosti sa odredbama Konvencije o sprečavanju nezakonitog uzimanja aviona od 26. decembra 1970., a koje se nalazi u avionu koji je u letu, nezakonito uzme ili uspostavi kontrolu nad avionom, pretnjom sile ili drugim sredstvom zastrašivanja, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do deset (10) godina.

2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo smrću jedne ili više osoba, ili uništenjem aviona, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina.

3. Svako lice koje drugoga umišljajno liši života prilikom izvršenja dela iz stava 1. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina, ili kaznom doživotnog zatvora.

Član 165

Ugrožavanje bezbednosti civilne avijacije

1. Svako lice koje, u suprotnosti sa Konvencijom o sprečavanju nezakonitih dela protiv bezbednosti civilne avijacije iz 23. septembra 1971, izvrši delo ugrožavanja bezbednosti civilne avijacije, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

2. Delo ugrožavanja bezbednosti civilne avijacije znači jedno ili više sledećih dela:

2.1. izvršenje nasilnog čina protiv lica u avionu u letu, ukoliko je verovatno da će takav čin ugroziti bezbednost leta;

2.2. uništavanje aviona koji se nalazi na servisu ili izazivanje štete koja taj avion čini nesposobnim za let ili koja može da ugrozi njegovu bezbednost u letu;

2.3. podmetanje ili izazivanje podmetanja u avion koji se nalazi na servisu naprave ili supstance za koju je verovatno da će uništiti taj avion, ili izazvati štetu avionu koja ga čini nesposobnim za let, ili koja može da ugrozi njegovu bezbednost u letu;

2.4. uništenje ili oštećenje navigacionih sprava ili kvarenje njihove operativnosti, ili bilo koje slično delo za koje je verovatno da će ugroziti bezbednost leta;

2.5. prosleđivanje informacije, za koju izvršilac zna da je lažna, čime se ugrožava bezbednost aviona u letu;

2.6. izvršenje nasilnog dela prema licu u avionu koje služi međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu, koji izaziva, ili je verovatno da će izazvati, ozbiljnu povredu ili smrt;

2.7. uništenje ili ozbiljno oštećenje aerodromskih kapaciteta koji služe civilnom ili vojnom vazduhoplovstvu ili aviona koji je na aerodromu, a nije na servisu, ukoliko takav čin ugrožava, ili je verovatno da će ugroziti, bezbednost tog aerodroma.

3. Svako lice koje upravlja avionom na nepredviđen način, ili ne obavi dužnosti nadzora u skladu sa propisima o bezbednosti civilne avijacije, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

4. Ukoliko je delo iz stavova 1. do 3. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica ili uništenje letelice, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina.

5. Svako lice koje umišljajno liši života drugoga prilikom izvršenja dela iz stavova 1. do 3. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora.

6. Svako lice koje izvrši delo predviđeno stavovima 1. do 3. ovog člana iz nehata, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

7. Kada je delo iz stava 6. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica ili uništenje letelice, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 166 **Ugrožavanje bezbednosti plovidbe**

1. Svako lice koje, kršeći Konvenciju o sprečavanju nezakonitih radnji protiv bezbednosti plovidbe od 10. marta 1988., izvrši delo koje ugrožava bezbednost plovidbe, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

2. Delo koje ugrožava bezbednost plovidbe znači jedno ili više sledećih dela:

2.1. zaplena ili zauzimanje broda silom ili pretnjom sile ili drugom vrstom zastrašivanja;

2.2. izvršenje čina nasilja protiv lica na brodu, ukoliko je verovatno da će to delo ugroziti bezbednu plovidbu tog broda;

2.3. uništavanje broda ili izazivanje štete brodu ili njegovom teretu koja je podobna da ugrozi bezbednu plovidbu broda;

2.4. podmetanje ili izazivanje podmetanja na brod, bilo kojim sredstvima, uređaj ili supstancu koja može da uništi brod, ili izazove štetu brodu ili teretu, koja ugrožava ili može ugroziti bezbednost plovidbe tog broda;

2.5. podmetanje ili izazivanje podmetanja na brod, bilo kojim sredstvima, uređaj ili supstancu koja može da uništi brod, ili izazove štetu brodu ili teretu, koja ugrožava ili može ugroziti bezbednost plovidbe tog broda;

2.6. prosleđivanje informacije za koju izvršilac zna da je lažna, čime se ugrožava bezbednost plovidbe.

3. Ukoliko je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica ili uništenje broda, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od ne manje od deset (10) godina.

4. Svako lice koje umišljajno liši života drugoga prilikom izvršenja dela iz stava 1. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora.

5. Svako lice koje izvrši delo predviđeno stavom 1. ovog člana iz nehata, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

6. Kada je delo iz stava 5. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica ili uništenje broda, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 167

Ugrožavanje bezbednosti nepokretnih platformi smeštene na kontinentalnom grebenu

1. Svako lice koje, u suprotnosti sa Protokolom o sprečavanju nezakonitih dela protiv bezbednosti nepokretnih platformi smeštenih na kontinentalnom grebenu iz 10. marta 1988., izvrši delo koje ugrožava bezbednost nepokretne platforme smeštene na kontinentalnom grebenu, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

2. Delo ugrožavanja bezbednosti nepokretne platforme smeštene na kontinentalnom grebenu znači jedno ili više sledećih dela:

2.1. zaplena ili zauzimanje kontrole nad platformom silom ili pretnje silom ili druge vrste zastrašivanja;

2.2. izvršenje čina nasilja protiv lica na nepokretnoj platformi, ukoliko je verovatno da će to delo ugroziti njenu bezbednost;

2.3. uništavanje nepokretne platforme ili izazivanje štete nepokretnoj platformi koja je podobna da ugrozi njenu bezbednost;

2.4. podmetanje ili izazivanje podmetanja na nepokretnu platformu, bilo kojim sredstvima, uređaj ili supstancu koja može da uništi nepokretnu platformu, koja ugrožava ili može ugroziti njenu bezbednost.

3. Ukoliko je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica ili uništenje broda, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje od deset (10) godina.

4. Svako lice koje umišljajno liši života drugoga prilikom izvršenja dela iz stava 1. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora.

5. Kada je delo iz stava 5. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica ili uništenje broda, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

6. Svako lice koje, sa namerom da prisili fizičko ili pravno lice da izvrši neku radnju ili se uzdrži od činjenja, izvrši krivično delo iz podstavovima 2.2. i 2.3. stava 2. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

7. U svrhe ovog člana, izraz „**nepokretna platforma**“ znači veštačko ostrvo, instalaciju ili strukturu trajno zakačenu za morsko dno u svrhe istraživanja ili eksploatacije resursa ili u druge ekonomske svrhe.

Član 168 Piraterija

1. Član posade ili putnik na brodu ili avionu, ukoliko se ne radi o vojnom ili javnom brodu ili avionu, u suprotnosti sa pravilima međunarodnog zakonodavstva i sa namerom da sebi ili drugome pribavi imovinsku ili drugu korist ili da ozbiljno rani drugo lice, izvrši nezakonito nasilje protiv drugog broda ili aviona ili protiv lica ili stvari na tom brodu ili avionu na otvorenom moru ili na teritoriji koja nije pod jurisdikcijom bilo koje države, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

2. Svako delo člana posade vojnog ili javnog broda ili aviona koji se pobunio ili je uzurpirao komandu na brodu ili avionu, čini krivično delo obuhvaćeno stavom 1. ovog člana.

Član 169 Ropstvo, uslovi slični ropstvu i prisilan rad

1. Svako lice koje, u suprotnosti sa međunarodnim zakonodavstvom, uključujući Evropsku povelju o ljudskim pravima, zadrži, održava, pošalje, kupi ili proda drugo lice u ropstvo ili u uslove sličnim ropstvu, služenje ili u prisilan rad, koji uključuje, ali se ne ograničava na, držanje lica u vlasništvu, uskraćivanje licu koristi od njegovog rada, primoravanje lica na rad ili nedavanje slobode licu u promeni njegovog statusa ili uslova rada, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do deset (10) godina.

2. Svako lice koje, u suprotnosti sa međunarodnim zakonodavstvom, uključujući Evropsku povelju o ljudskim pravima, u svrhe izvršenja dela iz stava 1. ovog člana, podstiče drugoga da se odrekne svojih sloboda ili posreduje u kupovini ili prodaji drugog lica, kazniće se kaznom predviđenom stavom 1. ovog člana.

3. Kada je delo predviđeno stavovima 1. i 2. izvršeno protiv lica sa kojim je izvršilac u zajednici, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do deset (10) godina.

4. Kada je delo iz stavova 1. i 2. ovog člana izvršeno protiv deteta, izvršilac će se kazniti kaznom od tri (3) do petnaest(15) godina.

5. Kada je delo iz ovog člana izvršeno od strane ovlašćenog lica, koristeći se pozicijom ili nadležnostima, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do dvanaest (12) godina u slučajevima dela predviđenih stavovima od 1. do 3. ili kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do dvadeset (20) godina u slučajevima iz stava 4 ovog člana.

Član 170 **Krijumčarenje migranata**

1. Svako lice koje izvrši krijumčarenje migranata, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do deset (10) godina.

2. Svako lice koje, sa namerom da pribavi, neposredno ili posredno, novčanu ili drugu korist, proizvede, snabde, izvrši dostupnim ili poseduje lažnu putnu ili ličnu ispravu, u svrhe omogućavanja krijumčarenja migranata, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

3. Svako lice koje omogući licu koje nije državljanin Republike Kosovo da ostane na teritoriji Republike Kosovo, ili licu koje nije državljanin ili nema stalno boravište na teritoriji Republike Kosovo, da ostane na teritoriji Republike Kosovo, u suprotnosti sa propisima koje bi takvo lice moralo da ispuni, ili u skladu sa stavom 2. ovog člana, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

4. Pokušaj dela iz stava 3. ovog člana kažnjiv je.

5. Svako lice koje organizuje ili uputi druga lica na izvršenje krivičnog dela iz stavova 1. i 2. ovog člana, kazniće se kaznom do petsto hiljada (500.000) Evra i kaznom zatvora u trajanju od sedam (7) do dvadeset (20) godina, ili kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina, u slučaju iz stava 3. ovog člana.

6. Kada je delo predviđeno stavovima 1., 2. ili 3. ovog člana izvršeno od strane lica koje deluje u sklopu grupe ili na način na koji to ugrožava, ili može da ugrozi, živote ili sigurnost migranata, ili na način koji podrazumeva nehumano ili ponižavajuće postupanje, uključujući eksploataciju takvih migranata, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju ne manjem od pet (5) godina.

7. Ukoliko je delo iz stavova 1., 2., ili 3. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju ne manjem od deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora.

8. U svrhe ovog člana,

8.1. **Krijumčarenje migranata** - znači bilo koje delo u svrhu pribavljanja direktne ili indirektno imovinske ili druge koristi, od neovlašćenog ulaska lica u

Republiku Kosovo, a da to lice nije državljanin Kosova, ili, ukoliko je lice državljanin Kosova u teritoriju zemlje čiji to lice nije sdržavljanin ili stanovnik.

8.2. **Neovlašćeni ulazak** - znači prelazak granice Republike Kosovo bez ispunjenja neophodnih uslova za zakonit ulazak na Republiku Kosovo ili prelazak granice države bez ispunjavanja neophodnih uslova za zakonit ulazak u tu državu.

8.3. **Lažna putna ili lična isprava** - označava bilo koju putnu ili ličnu ispravu:

8.3.1. koja je nezakonito napravljena ili izmenjena na bilo koji način od strane za to neovlašćenog lica;

8.3.2. koja je izdata na neodgovarajući način ili stečena kroz davanje lažnih podataka, korupciju ili prinudu ili na bilo koji drugi nezakonit način; ili

8.3.3. koju koristi lice koje nije njen zakoniti vlasnik.

9. Lice nije krivično odgovorno pod odredbama ovog člana ukoliko je migrant koji je objekat krivičnog dela iz ovog člana.

10. Krivino odgovoran:

10.1. lice koji regrutira, podstiče, organizuje, zabrinjava ili transportuje lica u državama članice Evropske unije, ili u onim iz Schengen sporazuma, s ciljem realizacije ekonomske dobiti, socijalne ili drugih prava, koja su u suprotnosti sa pravima Evropske unije, i sa pravilima država članica Evropske unije, Schengen sporazuma i međunarodno prava, kažnjava se, najmanje četiri (4) godine zatvorom;

10.2. Ako lice deluje u suprotnosti sa stavom 10.1, i/ili je bio k znanju da se transportom realizuju dobiti, ili neko drugo pravo iz stava 10.1, u suprotnosti sa pravom Evropske Unije, kao i pravilima država članica Evropske unije, Schengen sporazuma i sa međunarodnim pravom, biće kažnjen od jedne (1) do pet (5) godina zatvora;

10.3. Ako je delo izvršeno za ličnu dobit, izvršilac biće kažnjen o delu, u skladu sa stavom 10.1, zatvorom, najmanje osam (8) godina, dok za izvršeno delo, iz stava 10.2, biće kažnjen najmanje sa četiri (4) godine zatvora;

10.4. Ako je delo izvršeno od strane pravnog lica, biće kažnjen kaznom;

10.5. Oprema i transporta sredstva, korišćena za izvršenje takvog dela, biće konfiskovana;

10.6. Ovaj stav počinje primenom u trenutku kada Savet Evropske unije donosi odluku za ukidanje viznog režima za građane Republike Kosova.

Član 171 **Trgovina ljudima**

1. Svako lice koje se upusti u trgovinu ljudima, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do dvanaest (12) godina.
2. Ukoliko je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno u krugu od trista pedeset (350) metara od škole ili druge ustanove koja je namenjena deci, ili ukoliko je krivično delo izvršeno protiv lica mlađeg od osamnaest godina, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do petnaest (15) godina.
3. Lice koje organizuje grupu za izvršenje dela iz stava 1. ovog člana, kazniće se novčano do petsto hiljada (500.000) Evra i kaznom zatvora u trajanju od sedam (7) do dvadeset (20) godina.
4. Kada je delo predviđeno ovim članom izvršeno od strane službenog lica koje zloupotrebljava svoja ovlašćenja ili poziciju, izvršilac će biti kažnjen:
 - 4.1. novčano i kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do petnaest (15) godina u slučaju dela iz stavova 1. i 2. ovog člana;
 - 4.2. novčano i kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina u slučaju dela iz stava 3. ovog člana.
5. Ukoliko je delo iz stavova 1. do 4. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora.
6. U svrhe ovog člana i člana 172:
 - 6.1. **Trgovina ljudima** - znači regrutovanje, transport, prebacivanje, skrivanje ili prijem osoba, pod pretnjom upotrebe sile ili drugom vrstom prinude, otmice, prevare, zloupotrebe ovlašćenja ili zloupotrebe službenog položaja, ili zloupotreba ranjivog položaja, davanje ili primanje isplate ili koristi da bi se postigla saglasnost lica koja ima vlast nad drugim licem, u svrhe iskorišćavanja;
 - 6.2. **Iskorišćavanje** -iz prethodne tačke 6.1 ovog stava, uključuje, ali se ne ograničava na, prostituciju drugih lica, pornografiju ili druge oblike seksualne eksploatacije, prošnjju, prisilno ili prinudno obavljanje usluga, ropstvo ili praksu sličnu ropstvu, služenje ili uklanjanje organa ili tkiva;

6.3. pristanak žrtve trgovine ljudima na nameravano iskorišćavanje biće nebitan, ukoliko je bilo koje sredstvo predviđeno tačkom 1. ovog stava korišćeno protiv takve žrtve.

6.4. regrutovanje, prevoz, prebacivanje, skrivanje ili prijem dece u svrhe seksualnog iskorišćavanja smatraće se „trgovinom ljudima“, čak i ako ne uključuje bilo koje sredstvo iz takve 1. ovog stava.

Član 172

Oduzimanje ličnih dokumenata žrtava ropskog odnosa ili trgovine ljudima

1. Svako lice koje oduzme lična dokumenta drugog lica ili pasoš, znajući da je to lice žrtva krivičnih dela iz članova 169 i 171, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.
2. Kada je delo predviđeno stavom 1. ovog člana izvršeno od strane ovlašćenog lica koje je zloupotrebilo ovlašćenja ili poziciju, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do sedam (7) godina.

Član 173

Ugrožavanje lica pod međunarodnom zaštitom

1. Svako lice koje umišljajno liši života međunarodno zaštićeno lice, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje od deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora.
2. Svako lice koje kidnapuje ili izvrši napad na život ili slobodu lica pod međunarodnom zaštitom, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.
3. Svako lice koje je umešano u nasilan napad na zvanično predstavništvo, privatni smeštaj ili sredstva prevoza lica pod međunarodnom zaštitom, a da je takav napad podoban da ugrozi zdravlje ili slobodu tog lica, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne do deset (10) godina.
4. Svako lice koje ozbiljno zapreti da će izvršiti krivično delo iz stavova 1., 2., ili 3. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.
5. Svako lice koje organizuje ili naredi drugom licu da izvrši delo predviđeno stavovima 1., 2. ili 3. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do pet (5) godina.
6. Kada je delo iz stavova 2. i 3. ovog člana za svoju posledicu imalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora ne manjom od deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora.

7. U svrhe ovog člana, izraz „lice pod međunarodnom zaštitom“, imaće isto značenje kao u članu 120 ovog zakonika.

Član 174

Ugrožavnje osoblja Ujedinjenih Nacija i pomoćnog osoblja

1. Svako lice koje umišljajno liši člana osoblja Ujedinjenih Nacija ili člana pomoćnog osoblja, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina, ili kaznom doživotnog zatvora.

2. Svako lice koje kidnapuje ili izvrši napad na člana osoblja Ujedinjenih Nacija ili člana pomoćnog osoblja, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

3. Svako lice koje je umešano u nasilan napad na službene prostorije, privatni smeštaj ili sredstva prevoza Ujedinjenih Nacija ili pomoćnog osoblja, a da je takav napad podoban da ugrozi zdravlje ili slobodu tog lica, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne do deset (10) godina.

4. Svako lice koje ozbiljno zapreti da će izvršiti krivično delo iz stavova 1., 2., ili 3. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

5. Kada je delo iz stavova 2. i 3. ovog člana za svoju posledicu imalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina.

6. U svrhe ovog člana:

6.1. Osoblje Ujedinjenih Nacija - znači:

6.1.1. lica koja su u radnom odnosu ili postavljena od strane Generalnog Sekretara Ujedinjenih Nacija kao članovi vojnih, policijskih, ili civilnih delova misije Ujedinjenih Nacija; ili

6.1.2. drugi zvaničnici ili stručnjaci misije Ujedinjenih Nacija ili njenih specijalizovanih agencija ili Međunarodne agencije za atomsku energiju koji su prisutni kao zvanični predstavnici u oblasti gde se sprovodi misija Ujedinjenih Nacija.

6.2. Pomoćno osoblje - znači:

6.2.1. lica angažovana od strane vlade ili međuvladine organizacije sa pristankom ovlašćenog organa Ujedinjenih Nacija;

6.2.2. lica postavljena od strane Generalnog Sekretara Ujedinjenih Nacija ili od strane specijalizovane agencije Ujedinjenih Nacija, ili od strane Međunarodne agencije za atomsku energiju; ili

6.2.3. lica postavljena u humanitarnim nevladinim organizacijama ili agencijama, shodno dogovoru sa Generalnim Sekretarom Ujedinjenih Nacija ili sa specijalizovanom agencijom ili sa Međunarodnom Agencijom za atomsku energiju.

6.3. Misija Ujedinjenih nacija - označava operaciju odobrenu od strane nadležnog organa Ujedinjenih Nacija, u skladu sa Poveljom Ujedinjenih Nacija i sprovedenu pod ovlašćenjem i kontrolom Ujedinjenih Nacija:

6.3.1. ukoliko operacija za svoju svrhu ima održavanje i ponovno uspostavljanje mira i sigurnosti; ili

6.3.2. ukoliko Savet bezbednosti ili Generalna Skupština proglasi, u skladu sa Konvencijom o bezbednosti Ujedinjenih Nacija i pomoćnog osoblja iz 9. decembra 1994., da postoji povećani rizik po bezbednost lica koja učestvuju u operaciji.

Član 175 **Uzimanje talaca**

1. Svako lice koje uzme taoca i preti ubistvom, povredom, ili zadržavanjem tog lica, sa namerom da natera državu ili međunarodnu organizaciju, da izvrši činidbu ili propust kao eksplicitan ili implicitan uslov oslobađanja taoca, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje tri (3) godine.

2. Svako lice koje umišljajno liši taoca života dok izvršava krivično delo iz stava 1. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora.

3. Kada delo iz stava 1. ovog člana izazove smrt taoca, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina.

Član 176 **Nezakonito pribavljanje, korišćenje i odlaganje nuklearnih materijala**

1. Svako lice koje neovlašćeno primi, poseduje, koristi, prebaci, izmeni, odloži ili uništi nuklearni materijal i izazove ili je verovatno da će izazvati smrt ili tešku povredu bilo kom licu ili ozbiljnu štetu na stvarima, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina.

2. Kada je delo iz stava 1 ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica ili značajnu imovinsku štetu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina, ili kaznom doživotnog zatvora.

3. Svako lice koje izvrši delo iz stavova 1. i 2. ovog člana nehatno, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do sedam godina u slučaju dela iz stava 1 ovog člana i najmanje od tri (3) godine u slučaju dela iz stava 2. ovog člana.

4. Svako lice koje izvrši krađu, pljačku ili proneveru nuklearnih materijala ili zahteva nuklearni materijal pod ozbiljnom pretnjom ili upotrebom sile, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina.

Član 177

Pretnje upotrebe ili krađe nuklearnog materijala

1. Svako lice koje zapreti da će upotrebiti nuklearni materijal u svrhe izazivanja smrti ili ozbiljne povrede bilo kog lica ili značajne imovinske štete, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

2. Svako lice koje, sa namerom da natera fizičko ili pravno lice da izvrši neku radnju ili da se suzdrži od činjenja te radnje, preti da će izvršiti krađu ili pljačku nuklearnog materijala, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do petnaest (15) godina.

3. Kada je delo iz stava ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica ili značajnu imovinsku štetu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina.

GLAVA XVI

KRIVIČNA DELA PROTIV ŽIVOTA I TELA

Član 178

Ubistvo

Svako lice koje drugoga liši života, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina.

Član 179

Teško ubistvo

1. Kazna zatvora od najmanje deset (10) godina ili kazna doživotnog zatvora izreći će se izvršiocu koji:

- 1.1. liši života dete;
- 1.2. liši života trudnicu;
- 1.3. liši života člana porodice;
- 1.4. liši života drugo lice na svirep i podmukao način;
- 1.5. liši života drugo lice i pritom ugrozi život jednog ili više drugih lica;
- 1.6. liši života drugo lice u svrhe pribavljanja imovinske koristi;
- 1.7. liši života drugo lice u svrhe izvršenja ili prikrivanja drugog krivičnog dela, ili sprečavanja tog lica da svedoči ili da na drugi način pruži informacije policiji ili u krivičnom postupku;
- 1.8. liši života drugo lice iz osвете ili drugih niskih pobuda, uključujući tu i odnos povodom svedočenja ili pružanja informacije na drugi način policiji ili u krivičnom postupku;
- 1.9. liši života ovlašćeno lice dok je to lice na dužnosti;
- 1.10. liši života drugo lice za rasne, nacionalne ili verske motive;
- 1.11. umišljajno izvrši dva ili više ubistva, sem u slučajevima predviđenim članovima 180 i 182 ovog zakonika; ili
- 1.12. liši drugo lice života, a prethodno je bio osuđen za ubistvo, sem u slučajevima predviđenim članovima 180 i 182 ovog zakonika.

Član 180
Ubistvo izvršeno u stanju krajnjeg rastrojstva

Svako lice koje liši života drugoga u stanju krajnjeg rastrojstva, koje nije izazvano od strane izvršioca, napadom, ponižavanjem ili ozbiljnom uvredom od strane ubijenog, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

Član 181
Ubistvo iz nehata

Lice koje liši života drugoga nehatno, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

Član 182
Ubistvo novorođenčeta nakon porodaja

Majka koja liši života svoje novorođenče za vreme ili odmah nakon porodaja, iz razloga rastrojstva izazvanog porođajem, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

Član 183
Podstrekavanje na samoubistvo i pomaganje pri samoubistvu

1. Svako lice koje podstrekava drugoga da izvrši samoubistvo, i samoubistvo bude izvršeno, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do tri (3) godine.
2. Svako lice koje izvrši delo iz stava 1. ovog člana protiv maloletnika ili lica čija sposobnost da razume težinu svog dela, ili čija je sposobnost za upravljanje svojim delima, značajno umanjena, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.
3. Svako lice koje izvrši delo predviđeno stavom 1. ovog člana protiv lica koje ima manje od četrnaest godina ili protiv lica koje nije bilo sposobno da razume težinu svojih postupaka ili nije u stanju da kontroliše svoje postupke, kazniće se u skladu sa članom 178 ovog zakonika.
4. Svako lice koje tretira svog potčinjenog na okrutan i nehuman način i time izazove njegovo samoubistvo, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina. U svrhe ovog člana, „podređeni“ znači lice koje je pod nadzorom, sa manjim činom, pod kontrolom ili starateljstvom lica koje je delovalo na surov ili nehuman način.
5. Ukoliko je, kao posledica delovanja shodno stavovima 1. do 4. ovog člana, samoubistvo bilo samo pokušano, kazna se može umanjiti.

Član 184
Nezakonit prekid trudnoće

1. Svako lice koje u suprotnosti sa Zakonom o prekidu trudnoće, prekine trudnoću, započne sa prekidom ili pomaže prilikom prekida trudnoće, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine.
2. Svako lice koje prekine ili započne prekid trudnoće bez pristanka trudne žene, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
3. Kada delo iz stavova 1, ili 2 ovog člana izazove tešku telesnu povredu, ozbiljnu zdravstvenu smetnju ili smrt trudne žene, izvršilac će se kazniti:

3.1. kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina, u slučajevima iz stava 1. ovo člana;

3.2. kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do petnaest (15) godina u slučajevima iz stava 2. člana.

Član 185 **Pretnja**

1. Svako lice koje ozbiljno zapreti rečima, delima ili gestikulacijom, da će drugom licu naneti povrede, u cilju izazivanja straha ili nemira kod tog lica, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.

2. Svako lice koje ozbiljno zapreti rečima, delima ili gestikulacijom, da će drugo lice lišiti života, ili da će mu naneti ozbiljnu telesnu povredu, da će kidnapovati ili lišiti drugo lice slobode, ili da će izazvati štetu požarom, eksplozijom, ili drugim opasnim sredstvima, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

3. Kada je delo iz stavova 1. i 2. ovog člana izvršeno protiv službenog lica u vezi sa njegovim poslom ili pozicijom, ili protiv više lica, ili kada je delo izvršeno od strane izvršioca koji deluje u ime grupe, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

4. Svako lice koje izvrši krivično delo iz ovog člana korišćenjem oružja, opasnog oruđa ili drugog predmeta podobnog da izazove telesnu povredu ili ozbiljnu zdravstvenu smetnju, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

5. Krivično gonjenje za dela iz stavova 1. i 2. će se pokrenuti privatnom krivičnom tužbom.

Član 186 **Uznemiravanje**

1. Svako lice koje se upusti u ponavljanu i neželjenu pažnju ili komunikaciju sa namerom da uznemiri, zastraši, povredi, ošteti imovinu ili ubije drugo lice ili njegovu decu, porodicu, rođake ili kućne ljubimce, ili svako lice koje stavi drugoga pod prislotru sa namerom da uznemirava, povredi, ošteti imovinu ili ubije drugo lice ili njegovu decu, porodicu, rođake ili kućne ljubimce; i u trajanju tih dela dovede to lice u stanje stvarnog straha od smrti, teške telesne povrede ozbiljne štete na imovini, ili značajne duševne patnje, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Kada je delo iz stava ovog člana izvršeno protiv bivšeg ili sadašnjeg člana domaćinstva, ili prethodnog ili sadašnjeg člana porodice, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godine.

3. Kada je delo iz stavova 1. i 2. ovog člana izvršeno uz upotrebu oružja, opasnog oruđa ili drugog predmeta podobnog da izazove tešku telesnu povredu ili ozbiljnu zdravstvenu smetnju, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

4. Pažnja ili komunikacija iz stava 1. ovog člana može uključiti praćenje ili stajanje u iščekivanju, ponovljeno pojavljivanje u kući, školi, na mestu rada ili odmora, ponovljeno zvanje telefonom, slanje ili ostavljanje poruka, slanje tekstualnih poruka, pošte, ili elektronske pošte, ili ostavljanje ili slanje neželjenih poklona ili drugih predmeta.

Član 187

Napad

1. Svako lice koje umišljajno primeni silu na drugo lice bez pristanka tog lica, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Kada se delo iz stava 1. ovog člana izvrši oružjem, opasnim oruđem ili drugim predmetom podobnim da izazove telesnu povredu ili zdravstvenu smetnju, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

3. Kada je delo iz stava ovog člana izvršeno protiv ranjive žrtve, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine.

Član 188

Laka telesna povreda

1. Svako lice koje nanese lake telesne povrede drugome, koje prouzrokuju:

1.1. privremeno oštećenje ili oslabljenje organa ili dela tela drugog lica;

1.2. privremeno umanjenu radnu sposobnost drugog lica;

1.3. privremenu naruženost drugog lica;

1.4. privremenu smetnju po zdravlje drugog lica, kazniće se novčanom ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

2. Kada je delo predviđeno stavom 1. ovog člana izvršeno oružjem, opasnim oruđem ili drugim predmetom podobnim da izazove tešku telesnu povredu ili ozbiljnu zdravstvenu smetnju, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

3. Kada je delo predviđeno stavom 1. ovog člana izvršeno protiv ranjive žrtve, izvršilac će se kazniti:

3.1. kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine, u slučaju dela iz stava 1. ovog člana; ili

3.2. kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina, u slučaju dela iz stava 2. ovog člana.

4. Sud može izreći sudsku opomenu izvršiocu dela iz stavova 1. i 2. ovog člana koji je bio isprovociran nehumanim i brutalnim ponašanjem povređene strane.

Član 189

Teška telesna povreda

1. Svako lice koje nanese tešku telesnu povredu drugom licu ili pogorša zdravlje drugog lica do te mere da za posledicu može imati:

1.1. privremeno i značajno slabljenje vitalnog dela tela drugog lica

1.2. privremeno uništenje, privremeno i značajno smanjenje, ili trajno uništenje sposobnosti za rad drugog lica, ili

1.3. privremeno i ozbiljno pogoršanje zdravlja drugog lica, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

2. Svako lice koje nanese telesnu povredu ili pogorša zdravlje drugog lica do te mere da izazove:

2.1. ugrožavanje života tog lica;

2.2. trajno uništenje ili oslabljenje vitalnog dela tela tog lica;

2.3. trajno uništenje sposobnosti za bilo koju vrstu rada;

2.4. trajno naruženje; ili

2.5. trajno i ozbiljno pogoršanje zdravlja drugog lica, kniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

3. Kada je delo predviđeno ovim članom izvršeno protiv ranjive žrtve, izvršilac će se kazniti:

3.1. kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina, u slučaju dela iz stava 1. ovog člana, ili

3.2. kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do deset (10) godina, u slučaju dela iz stava 2. ovog člana.

4. Kada delo iz stavova 1., 2., ili 3. ovog člana izazove smrt drugog lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do dvanaest (12) godina.

5. Kada je delo iz stavova 1., 2., ili 3. ovog člana, izvršeno oružjem, opasnim oruđem ili drugim predmetom podobnim da izazove teške telesne povrede ili ozbiljno pogoršanje zdravlja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju ne manje od tri (3) godine.

Član 190 **Učešće u tuči**

1. Svako lice koje učestvuje u tuči koja ima za posledicu smrt ili teške telesne povrede lica, kazniće se za učestvovanje u tuči novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godina.

2. Svako lice koje, za vreme tuče ili svađe, sa namerom da zastraši ili preti drugome, uzme i iskoristi oružje, opasno oruđe ili drugi predmet koji je podoban da nanese teške telesne povrede, ili da nanese ozbiljno oštećenje zdravlja, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do tri (3) godine.

3. Lice nije krivično odgovorno pod stavom 1. ovog člana ukoliko je učestvovalo u tuči, ukoliko nije izazvalo tuču, već samo brani sebe ili drugoga ili razdvaja druge učesnike tuče.

4. Oružje, opasna stvar ili drugi predmet biće zaplenjeni.

Član 191 **Neukazivanje pomoći**

1. Svako lice koje ne ukaže pomoć drugom licu čiji je život direktno ugrožen, čak i ukoliko bi delovalo bez ozbiljnog rizika da sebe ili drugoga izloži opasnosti, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

2. Svako lice koje ne ukaže pomoć drugome u opasnoj situaciji ili u situaciji u kojoj je drugi ugrožen životno, a da je situaciju izazvao izvršilac, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri meseca (3) do tri (3) godine.

3. Kada krivično delo iz stava 1. ovog člana izazove tešku telesnu povredu ili teško oštećenje zdravlja ugroženog lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

4. Kada krivično delo iz stava 1. ovog člana za svoju posledicu ima smrt ugroženog lica, izvršilac će biti kažnjen kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 192

Napuštanje nepokretnih lica

1. Svako lice koje napusti povereno mu nepokretno lice, bez pružanja pomoći u situaciji opasnoj po život ili zdravlje takvog lica, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Ukoliko je krivično delo iz stava 1. ovog člana izazvalo tešku telesnu povredu ili ozbiljno oštećenje zdravlja lica koje je ostavljeno bez pomoći, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
3. Ukoliko je krivično delo iz stava 1. ovog člana izazvalo smrt lica koje je ostavljeno bez pomoći, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

GLAVA XVII

KRIVIČNA DELA PROTIV PRAVA I SLOBODA LICA

Član 193

Kršenje jednakosti građana i stanovnika republike kosovo

1. Svako lice koje nezakonito liši ili ograniči slobode ili prava drugog lica, na teritoriji Republike Kosovo, zagarantovanih Ustavom, primenjivim zakonima ili međunarodnim aktima, ili svako lice koje nezakonito da privilegiju ili prednost drugome, na teritoriji Republike Kosovo, zbog njegove različitosti ili ličnih svojstava, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Svako lice koje odbije ili ograniči pravo lica druge nacionalne, verske ili jezičke skupine na Republici Kosovo da slobodno izražava svoj identitet ili svoju samostalnost, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.
3. Svako lice koje, suprotno zakonima koji regulišu upotrebu jezika ili pisma, ugrozi pravo državljanina Republike Kosovo da se slobodno služi svojim jezikom ili pismom, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.
4. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izvršeno od strane ovlašćenog lica koje zloupotrebljava svoju poziciju ili ovlašćenja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
5. Kada je delo, predviđeno stavom 3. ovog člana, izvršeno od strane ovlašćenog lica koje zloupotrebljava svoju poziciju ili ovlašćenja, izvršilac će biti kažnjen kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine.

Član 194

Otmica

1. Svako lice koje otme ili drži lice sa namerom da ne oslobodi to lice dok ne dobije novac, imovinsku ili kakvu drugu korist, za sebe ili drugo lice, ili sa namerom da natera to ili drugo lice da izvrši neku radnju ili propust, ili da se složi sa određenim činom, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno pod jednom ili više nabrojanih okolnosti, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina:

2.1. izvršilac je pretio žrtvi smrću ili izazivanjem ozbiljnog oštećenja zdravlja;

2.2. izvršilac je delo izvršio u svojstvu člana grupe;

2.3. izvršilac je delo izvršio koristeći se oružjem, opasnim oruđem ili drugim predmetom podobnim da izazove tešku telesnu povredu ili ozbiljno zdravstveno oštećenje;

2.4. izvršilac je delo izvršio protiv ranjive žrtve.

3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno pod jednom ili više nabrojanih okolnosti, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od petnaest (15) godina zatvora ili doživotnim zatvorom:

3.1. izvršilac je delo izvršio u svojstvu pripadnika organizovane kriminalne grupe;

3.2. izvršilac je naneo tešku telesnu povredu ili izazvao smrt otežog lica za vreme dela;

4. U svrhe stava 1. ovog člana, za lice koje otme ili zadrži dete, smatraće se da deluje bez pristanka deteta.

5. Ukoliko izvršilac dobrovoljno oslobodi oteto lice pre nego što se ispune njegovi zahtevi, kazna se može umanjiti.

Član 195

Prinuda

1. Svako lice koje prinudi drugoga silom ili ozbiljnom pretnjom, da nešto izvrši ili propusti, ili da se složi sa određenim činom, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno pod jednom ili više nabrojanih okolnosti, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do pet (5) godina:

- 2.1. izvršilac je pretio prinuđenom licu smrću ili ozbiljnim oštećenjem zdravlja;
- 2.2. izvršilac je izvršio delo kao član grupe;
- 2.3. izvršilac je delo izvršio koristeći oružje, opasno oruđe ili drugi predmet podoban da izazove teške telesne povrede ili ozbiljno zdravstveno oštećenje;
- 2.4. izvršilac je delo izvršio protiv ranjive žrtve.

3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno pod jednom ili više nabrojanih okolnosti, izvršilac će biti kažnjen kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do deset (10) godina:

- 3.1. izvršilac je delo izvršio kao član organizovane kriminalne grupe;
- 3.2. izvršilac je izazvao veliko telesno oštećenje ili smrt za vreme izvršenja dela.

Član 196 **Nezakonito lišenje slobode**

1. Svako lice koje nezakonito zatvori, pritvori, ili na drugi način liši slobode drugo lice, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Kada je delo iz stava 1 izvršeno pod jednom ili više nabrojanih okolnosti, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina:

- 2.1. kada je delo izvršeno protiv ranjive žrtve;
- 2.2. kada je delo izvršeno na svirep način;
- 2.3. kada nezakonito lišenje slobode u kontinuitetu traje duže od petnaest (15) dana;
- 2.4. kada delo izazove ozbiljno oštećenje zdravlja zatvorenog lica ili druge teže posledice;
- 2.5. kada je delo izvršeno od strane izvršioca koji deluje kao pripadnik organizovane kriminalne grupe.

3. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izvršeno od strane ovlašćenog lica koje je zloupotrebilo svoju poziciju ili ovlašćenja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do osam (8) godina. Ukoliko je delo izvršeno upotrebom oružja, opasnog oruđa ili drugog predmeta podobnog da izazove tešku telesnu povredu ili ozbiljno oštećenje

zdravlja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

4. Kada je delo iz stavova 1. i 2. ovog člana izvršeno upotrebom oružja, opasnog oruđa ili predmeta podobnog da izazove tešku telesnu povredu ili ozbiljno oštećenje zdravlja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

5. Kada je delo iz stavova 1. do 4. ovog člana izazvalo smrt lica koje je nezakonito lišeno slobode, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina.

Član 197

Iznuđivanje iskaza

1. Ovlašćeno lice koje, zloupotrebom svoje pozicije ili ovlašćenja, koristi silu, ozbiljnu pretnju ili drugo zabranjeno sredstvo ili način da prinudi osumnjičenog, optuženog, svedoka, žrtvu, veštaka ili drugo lice da da izjavu ili priznanje, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do pet (5) godine.

2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno koristeći se teškim nasiljem ili je osumnjičeni, optuženi, svedok, veštak ili drugo lice doživelo ozbiljne posledice u krivičnom postupku kao posledicu izjave ili priznanja pribavljenih prinudom, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

Član 198

Zlostavljanje prilikom obavljanja zvanične dužnosti ili javnog ovlašćenja

1. Ovlašćeno lice koje, zloupotrebom svoje pozicije ili ovlašćenja loše postupa, zastrašuje ili teško vređa dostojanstvo drugog lica, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno protiv deteta, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

Član 199

Mučenje

1. Ovlašćeno lice, ili lice koje deluje sa ovlašćenjem ili pristankom ovlašćenog lica, koje izvrši delo mučenja, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do petnaest (15) godina.

2. Kada je delo iz stava 1. izvršeno protiv deteta, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do petnaest (15) godina.

3. U svrhe ovog člana, delo mučenja znači bilo koji čin ili propust kojim se ozbiljni bol ili tegoba, bilo fizička ili psihička, namerno izaziva drugom licu, u svrhe iznude od tog ili drugog lica izjave ili informacije, ili u svrhe kažnjavanja tog lica za delo koje je to ili drugo lice izvršilo ili se sumnjiči da ga je izvršilo, ili u svrhe zastrašivanja ili prinude tog lica ili drugog lica, ili u svrhe bilo kog drugog razloga zasnovanog na diskriminaciji bilo koje vrste. Delo mučenja ne uključuje bilo koje delo ili propust koje proističe samo iz, prirodnih ili slučajnih, zakonskih sankcija.

Član 200

Kršenje nepovredivosti doma i imanja

1. Svako lice koje, bez ovlašćenja ili na nezakonit način, uđe u dom, ili zatvoreno imanje drugog lica, ili ne napusti taj dom ili imanje na zahtev ovlašćenog lica, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Pokušaj izvršenja dela iz stava 1. će se kazniti.

3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno od strane ovlašćenog lica koje zloupotrebljava svoju poziciju ili ovlašćenja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

4. Kada je delo iz stavova 1. i 2. ovog člana izvršeno upotrebom oružja, oruđa, ili drugog predmeta podobnog da izazove tešku telesnu povredu ili ozbiljno oštećenje zdravlja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

5. U svrhe ovog člana imanje uključuje, ali se ne ograničava na mesto stanovanja i okolno dvorište, radno mesto, kancelariju, hotel ili iznajmljenu sobu.

Član 201

Nezakonit pretres

1. Ovlašćeno lice koje, zloupotrebljavajući svoju poziciju ili ovlašćenja, izvrši nezakonit pretres stana, imanja ili osobe, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

2. U svrhe ovog člana imanje uključuje, ali se ne ograničava na, mesto stanovanja i okolno dvorište, radno mesto, kancelariju, hotel ili iznajmljenu sobu.

Član 202

Ugrožavanje privatnosti pisma i računarskih baza podataka

1. Svako lice koje, bez ovlašćenja, otvori pismo, telegram, faksimil, ili drugi zatvoreni dokument, paket ili elektronsku komunikaciju drugog lica, ili na bilo koji drugi način

naruši privatnost tih materijala, ili, bez ovlašćenja, zadrži, prikrije, uništi ili isporuči bilo kom licu pismo, telegram, faksimil, elektronsku komunikaciju ili drugi zatvoreni dokument ili paket drugog lica, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.

2. Svako lice koje bez ovlašćenja uđe u računarsku bazu podataka drugog lica ili koristi podatke dobijene iz te baze podataka, ili izvrši drugome dostupnim podatke iz te baze podataka, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

3. Kada je delo iz stavova 1. i 2. ovog člana izvršeno u svrhe pribavljanja imovinske koristi za sebe ili drugo lice, ili u svrhe izazivanja štete drugom licu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

4. Kada je delo iz stavova 1., 2. ili 3. ovog člana izvršeno od strane ovlašćenog lica, zloupotrebljavajući svoju poziciju ili ovlašćenja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine, u slučaju iz stavova 1. ili 2. ovog člana, ili kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina, u slučaju iz stava 3. ovog člana.

Član 203

Neovlašćeno otkrivanje poverljivih podataka

1. Advokat, branilac, lekar ili drugo lice koje, bez ovlašćenja, otkrije informaciju koju je saznalo u obavljanju svoje profesije ili za koju ima zakonsku dužnost da čuva kao tajnu, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

2. Lice nije je krivično odgovorno pod stavom ovog člana ukoliko je poverljivu informaciju objavilo u javnom interesu, ukoliko taj interes prevagne nad interesom neotkrivanja te informacije.

3. Krivični postupak iz dela za koje se saznalo kao u stavu 1. ovog člana pokrenuće se tužbom.

4. **Javni interes** - znači da opšte dobro preteže nad javnim interesom. Otkrivanje poverljivih podataka jeste u javnom interesu ukoliko uključuje planove, pripremu ili izvršenje zločina protiv ustavnog poretka ili teritorijalnog integriteta Kosova ili druga krivična dela koja izazivaju teške telesne povrede ili smrt drugog lica.

Član 204

Neovlašćeno presretanje

1. Svako lice koje, bez ovlašćenja, presretne razgovor ili izjavu i omogući drugom licu da stekne znanje o razgovoru ili izjavi koja je presretnuta bez ovlašćenja, kazniće se zatvorom od jedne (1) do tri (3) godine.

2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno od strane ovlašćenog lica koje je zloupotrebilo svoju poziciju ili ovlašćenja, izvršilac će se kazniti zatvorom od dve (2) do pet (5) godina.

3. Oprema kojom se delo iz stava 1. ovog člana izvršilo, zapleniće se.

Član 205

Neovlašćeno slikanje i drugo snimanje

1. Svako lice koje bez ovlašćenja fotografiše, snimi pokretnom slikom, ili na bilo koji drugi način snimi drugo lice u njegovom imanju, ili na bilo kom drugom mestu gde to lice ima razumno očekivanje privatnosti, i na taj način ozbiljno prekrši granice tuđe privatnosti, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do tri (3) godine.

2. Svako lice koje bez ovlašćenja pošalje, prikaže, ili izvrši dostupnom drugom licu fotografiju, film ili video traku ili bilo koje drugo sredstvo dobijeno snimanjem iz stava 1. ovog člana, kazniće se zatvorom od jedne (1) do tri (3) godine.

3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno od strane ovlašćenog lica, zloupotrebljavajući svoju poziciju ili ovlašćenja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od dva (2) do pet (5) godine.

4. Nema krivične odgovornosti, ako se slikanje, ili snimanje, vrši se s namerom otkrivanja krivičnog dela, i izvršioca krivičnog dela, ili služe kao dokazi da se podnose pred policijom, tužilaštvom ili sudom, i ako se te slike, ili snimci, dostavljaju navedenim organima.

5. Oprema kojom se delo iz stava 1. ovog člana izvršilo, zapleniće se.

Član 206

Kršenje naredbi za izvršenje tajnih ili tehničkih mera u praćenju ili istrazi

1. Ovlašćeni radnik policije koji sprovodi sudsku ili naredbu tužioca za tajnim ili tehničkim merama u praćenju ili istrazi suprotno zakonu, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

2. Svako lice koje otkrije informaciju koja će naneti štetu efikasnosti sprovođenja naređenja o tajnim ili tehničkim merama praćenja ili istrage, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine.

3. Lice koje je odgovorno za rad telekomunikacionih ili računarskih mreža ili poštanskih usluga, ili zaposleni u finansijskoj instituciji koji ne preduzme odgovarajuće korake da sprovede odluku o presretanju komunikacija, presretanju komunikacija putem računarske

mreže, pretragu poštanskih pošiljki, praćenjem telefonskih razgovora, ili otkrivanjem finansijskih podataka, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godina.

Član 207

Sprečavanje ili zadržavanje javnog skupa

1. Svako lice koje prevarom ili na drugi način, spreči ili zadrži sastajanje ili održavanje javnog skupa na koji ta lica imaju pravo po zakonu, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

2. Kada je delo predviđeno stavom 1. ovog člana izvršeno od strane ovlašćenog lica, zloupotrebljavajući svoju poziciju ili ovlašćenja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.

Član 208

Sprečavanje upotrebe prava na pravne lekove

1. Svako lice koje nezakonito spreči drugo lice u korišćenju svog prava na pritužbu, krivičnu prijavu, tužbu, žalbu, prigovor ili da koristi bilo koji drugi pravni lek, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

2. Kada je delo predviđeno stavom 1. ovog člana izvršeno od strane ovlašćenog lica, zloupotrebljavajući svoju poziciju ili ovlašćenja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

Član 209

Sprečavanje štampanja ili rasturanja štampanih materijala i prikazivanja programa

1. Svako lice koje nezakonito spreči štampanje, snimanje, prodaju, distribuciju i prikazivanje knjiga, časopisa, novina, audio ili video snimaka, radio i televizijskih programa, ili drugog štampanog ili snimljenog sadržaja, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

2. Kada je delo predviđeno stavom 1. ovog člana izvršeno od strane ovlašćenog lica, zloupotrebljavajući svoju poziciju ili ovlašćenja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

GLAVA XVIII KRIVIČNA DELA PROTIV IZBORNIH PRAVA

Član 210 Povreda prava na kandidaturu

1. Svako lice koje nezakonito spreči ili ometa drugo lice u isticanju kandidature na izborima, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.
2. Kada je delo predviđeno stavom 1. ovog člana izvršeno korišćenjem sile ili pretnje, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest meseci do tri (3) godine.

Član 211 Pretnje kandidatu

1. Svako lice koje nezakonito preti kandidatu, sa ciljem da povuče svoju kandidaturu, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.
2. Svako lice koje nezakonito spreči kandidata u obavljanju svojih predizbornih aktivnosti tokom kampanje, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.
3. Svako lice koje dela iz stavova 1. ili 2. ovog člana izvrši upotrebom sile ili pretnje, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine.

Član 212 Onemogućavanje upotrebe prava glasa

1. Svako lice koje, u obavljanju ovlašćenja koje su mu poverene u vezi sa izborima, nezakonito, i sa namerom da spreči drugo lice u upotrebi svog prava glasa, ne upiše to lice u birački spisak ili ukloni to lice iz biračkog spiska, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do tri (3) godine.
2. Svako lice koje, tokom glasanja ili referenduma, nezakonito spreči, ometa, onesposobljava ili utiče na slobodnu odluku glasača, ili na bilo koji drugi način spreči drugo lice da upotrebi svoje pravo glasa, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.
3. Svako lice koje dela iz stavova 1. i 2. ovoga člana izvrši upotrebom sile ili pretnje, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godine.

Član 213
Ugrožavanje slobodne volje glasača

Svako lice koje, upotrebom sile ili pretnje ili zloupotrebom profesionalne ili ekonomske zavisnosti glasača, utiče na, ili natera, glasača na Republici Kosovu da glasa na određeni način ili da se uzdrži od glasanja na izborima, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godine.

Član 214
Zloupotreba službene dužnosti za vreme izbora

Svako lice koje, u svojstvu službenog lica sa poverenim dužnostima u sklopu izbora, zloupotrebi svoju poziciju, ovlašćenja, ili nadležnost putem naredbe, saveta ili izvršenja bilo kog drugog nezakonitog dela, sa namerom da izmeni, promeni, ili utiče ili spreči drugo lice da upotrebi svoje pravo da glasa, pravo da ne glasa, da poništi listić, ili da glasa za ili protiv određenog lica ili predloga, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do pet (5) godina.

Član 215
Davanje ili primanje mita u vezi sa glasanjem

1. Svako lice koje obeća, ponudi, da nezasluženu korist ili poklon bilo kom licu, sa namerom da utiče na to lice da glasa, ne glasa, glasa za ili protiv određenog lica ili predloga, ili da poništi glasački listić, na bilo kom izboru ili referendumu, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godine.

2. Svako lice koje zatraži ili primi bilo koju nezasluženu korist ili poklon za sebe ili drugoga, ili prihvati ponudu ili obećanje takve koristi ili poklona, sa ciljem da glasa ili ne glasa, da glasa za ili protiv određenog lica ili predloga, da poništi glas, na bilo kom izboru ili referendumu, kazniće se zatvorom u trajanju od jedne (1) do pet (5) godine.

3. Svako lice koje posluži kao posrednik i time prekrši odredbe stavova 1. ili 2. ovog člana, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godine.

4. Ukoliko je delo iz stavova 1. do 3. ovog člana izvršeno od strane člana Izborne komisije, ili od strane drugog lica za vreme sprovođenja ovlašćenja vezanih za glasanje, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do pet (5) godine.

5. Korist će biti zaplenjena.

Član 216

Zloputreba glasačkog prava

1. Svako lice koje izvrši jedno od nabrojanih dela, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine:

- 1.1. glasa ili pokuša da glasa pod tuđim imenom;
- 1.2. glasa ili pokuša da glasa iako je već glasalo; ili
- 1.3. iskoristi više od jednog glasačkog listića.

2. Član Izborne komisije koji omogući licu da izvrši ili pokuša da izvrši krivično delo iz stava 1 ovog člana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do pet (5) godina.

Član 217

Ometanje procesa glasanja

1. Svako lice koje, na bilo koji nezakonit način ometa ili prekine proceduru glasanja, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do dve (2) godine.

2. Svako lice koje upotrebom sile ili pretnje, ometa glasanje sa izazivanjem javnog nereda na glasačkom mestu, što izazove prekid glasanja, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do tri (3) godine.

Član 218

Povreda tajnosti glasanja

1. Svako lice koje, na izborima ili referendumu, povredi tajnost glasanja, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.

2. Svako lice koje, upotrebom sile ili pretnje, ili na drugi nezakonit način, zahteva od drugog lica da mu otkrije kako je glasalo, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

3. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izvršeno od strane člana Izborne Komisije ili drugog lica, zloupotrebljavajući svoja ovlašćenja u vezi sa izborima ili glasanjem, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

Član 219
Falsifikovanje rezultata glasanja

1. Svako lice koje doda, ukloni ili izbriše glasove ili potpise, registruje netačno glas ili rezultate na izborima ili izbornim dokumentima, ili objavi rezultate glasanja ili izbora koji ne odgovaraju pravim rezultatima, ili na bilo koji drugi način falsifikuje glasanje ili rezultate izbora, kazniće se kaznom zatvora od jedne (1) do tri (3) godine.
2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno od strane člana Izborne komisije, ili bilo kog drugog lica prilikom zloupotrebe javnih ovlašćenja vezanih za izbore, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do pet (5) godina.

Član 220
Uništenje izborne dokumentacije

1. Svako lice koje uništi, sakrije, ošteti ili uzme glasački listić ili drugi dokument ili predmet u vezi sa izborima ili referendumom, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do tri (3) godine.
2. Kada je delo iz stava ovog člana izvršeno od strane člana Izborne komisije ili drugog lica prilikom zloupotrebe dužnosti vezanih za izbore, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do pet (5) godina.

GLAVA XIX
KRIVIČNA DELA PROTIV PRAVA IZ RADNIH ODNOSA

Član 221
Povreda prava iz radnog odnosa

Svako lice koje se umišljajno ne drži zakona ili kolektivnog ugovora koji se odnosi na zapošljavanje ili prekid radnog odnosa, plate ili druge prihode, dužinu radnog vremena, prekovremenog rada ili preraspodelu radnog vremena, odmor ili odsustvovanje sa rada, ili zaštitu žena, dece i invalida, i time praktično uskrati ili ograniči prava koja su radniku zagarantovana, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

Član 222
Povreda prava tokom zaposlenja ili nezaposlenosti

1. Svako lice koje uskrati ili ograniči prava lica na zaposlenje pod jednakim uslovima, koja su zakonom propisana, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.

2. Svako lice koje se ne pridržava zakona u pogledu nezaposlenih lica i na taj način uskrati ili ograniči prava nezaposlenih lica, kazniće se kao u stavu 1. ovog člana.

Član 223

Povreda prava na rukovođenje

1. Svako lice koje nezakonito spreči ili onemogući rukovodeći organ u donošenju odluka ili onemogući člana rukovodećeg organa da koristi svoje pravo i učestvuje u donošenju odluka u tom organu, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

2. Ukoliko je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno od strane ovlašćenog ili odgovornog lica koje zloupotrebljava svoju poziciju ili ovlašćenja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.

3. Svako lice koje izvrši delo iz stava 1. ili 2. ovog člana koristeći se silom, ili ozbiljnom pretnjom, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

Član 224

Povreda prava na štrajk

1. Svako lice koje, koristeći se silom ili ozbiljnom pretnjom, ili na bilo koji drugi nezakonit način, onemogući ili spreči radnika da organizuje, učestvuje u štrajku, ili da se na drugi način služi pravom štrajka shodno zakonima, i da učestvuje u štrajku ili da se na drugi način služi svojim pravom da štrajkuje, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.

2. Poslodavac ili odgovorno lice koje otpusti radnika zbog njegovog učešća u zakonito organizovanom štrajku, ili koji preduzme druge mere kojima se krše radnička prava, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.

Član 225

Zloupotreba prava na štrajk

1. Svako lice koje, suprotno zakonskim odredbama, organizuje ili predvodi štrajk, ukoliko elementi drugog krivičnog dela nisu prisutni, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

2. Svako lice koje, kršeći zakonske odredbe, organizuje ili predvodi štrajk koji izazove štetu velikih razmera, gubitak velikih razmera, ili ugrozi život ili zdravlje drugih lica, i

ukoliko ne postoje elementi drugog krivičnog dela, kazniće se novčano ili kaznom zatvora do tri (3) godine.

Član 226
Povreda prava iz oblasti socijalne zaštite

Svako lice koje se umišljajno ne pridržava zakona ili kolektivnog ugovora koji se odnose na zdravlje, penziju, ili osiguranje za slučaj invalidnosti, ili bilo koju drugu oblast socijalnog osiguranja, i pritom onemogućiti ostvarivanje ili ograničiti prava radnika, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

Član 227
Zloupotreba prava iz oblasti socijalne zaštite

Svako lice koje pod lažnim navodima ili izazivajući kod sebe bolest ili nesposobnost za rad, ili na bilo koji drugi nezakonit način stekne socijalnu zaštitu ili pravo na državnu penziju, a na koje inače nema pravo, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

GLAVA XX
KRIVIČNA DELA PROTIV SEKSUALNOG INTEGRITETA

Član 228
Definicije koje se odnose na krivična dela protiv seksualnog integriteta

U svrhe ove glave:

1. Pristanak znači dobrovoljno pristajanje lica koje ima najmanje šesnaest (16) godina da se upusti u predmetni seksualni čin. Nema pristanka kada:

1.1. To lice izrazi, rečima ili ponašanjem, nedostatak pristanka da se upusti ili da nastavi sa seksualnim činom;

1.2. Pristanak je izražen rečima ili ponašanjem drugog lica, a ne od strane žrtve;

1.3. Pristanak žrtve je pribavljen prevarom, zastrašivanjem, ili strahom od zastrašivanja, a da ta sredstva ne uključuju upotrebu sile ili ozbiljnu pretnju ili korišćenjem situacije iz člana 230, stav 3.; ili

1.4. To lice je nesposobno da da svoj pristanak na seksualnu aktivnost zbog umanjene psihičke ili fizičke sposobnosti ili zbog opijenosti alkoholom, drogom, ili drugim supstancama.

2. Ništa iz stava 1. se neće tretirati kao ograničavajuće u okolnostima u kojim nema pristanka.

3. **Seksualni čin** - znači penetraciju, ma koliko malu, u bilo koji deo tela, određenog lica, seksualnim organom, ili penetraciju, ma koliko malu, analnog ili genitalnog otvora lica bilo kojim predmetom koji nije deo tela.

4. **Izlaganje drugog lica seksualnom činu** - znači izvršenje seksualnog čina na drugom licu od strane izvršioca, ili uključujući i drugo lice u izvršenje seksualnog čina na izvršiocu ili trećem licu, ili uključujući treće lice u izvršenju seksualnog čina na drugom licu.

5. **Intimni delovi** - znače ženske grudi, penis, vaginu i/ili anus.

6. **Dodirivanje** - znači svaki direktan ili indirektan kontakt, kada nema penetracije, između tela jednog i drugog lica ili između dela tela nekog lica i predmeta.

7. **Dečja pornografija** - znači bilo koju vizuelnu sliku ili vizuelnu predstavu ili prezentaciju, uključujući bilo koju fotografiju, film, sliku ili kopjuterski napravljenu sliku, bilo da je napravljena ili proizvedena elektronskim, mehaničkim, ili drugim sredstvima, koja prikazuje ili predstavlja:

7.1. genitalije (vaginu, penis ili anus) ili pubični deo deteta, prvenstveno u seksualne svrhe

7.2. pravo dete koje se upustilo u stvarno ili simulovano seksualno eksplicitno ponašanje

7.3. osoba koja predstavlja dete koje se upustilo u stvarno ili simulovano seksualno eksplicitno ponašanje

7.4. uverljive slike nepostojećeg deteta koje se upustilo u stvarno ili simulovano seksualno eksplicitno ponašanje.

8. Prostitucija - znači nuđenje ili pružanje seksualnih usluga u zamenu za novac, robu ili usluge, uključujući, ali se ograničavajući se na, obećanje novca ili dobara ili usluga, uključujući i seksualne usluge besplatno ili sa popustom. Nije bitno da li su novac, roba, ili usluge dati ili obećani licu koje se upustilo u seksualne usluge ili trećem licu.

Član 229

Činjenična zabluda oko godina žrtve

1. U svrhe ove glave, zabluda oko godišta žrtve koja ima ispod šesnaest (16) godina, neće se smatrati zabludom u smislu člana 25 ovog zakonika ukoliko je izvršilac pokazao nemar prilikom dovođenja sebe u zabludu.
2. Izvršilac nije krivično odgovoran zbog činjenične zablude, u skladu sa članom 25 ovog zakonika, ukoliko iz opravdanih razloga nije znao i nije mogao da zna da je žrtva ispod šesnaest godina starosti.

Član 230

Silovanje

1. Svako lice koje drugoga podvrgne seksualnom činu bez pristanka tog lica, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do deset (10) godina.
2. Svako lice koje podvrgne drugoga seksualnom činu pod pretnjom da će otkriti nešto fakt što bi ozbiljno štetilo časti ili reputaciji tog drugog lica ili lica bliskog njemu, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do deset (10) godina.
3. Svako lice koje podvrgne drugo lice seksualnom činu u jednoj ili više sledećih okolnosti, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do deset (10) godina:
 - 3.1. ukoliko postoji ozbiljna pretnja ili pretnja nasiljem;
 - 3.2. pretnjom neposredne opasnosti po život i telo tog lica ili drugog lica; ili
 - 3.3. iskorišćavanjem okolnosti u kojima je žrtva nezaštićena i gde je sigurnost žrtve u opasnosti.
4. Kada je delo iz stavova 1. i 2. ovog člana izvršeno pod jednom ili više nabrojanih okolnosti, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do petnaest (15) godina:
 - 4.1. za vreme izvršenja dela, pre ili nakon izvršenog dela, bilo je mučenja ili nehumanog tretmana;
 - 4.2. izvršilac je koristio silu;
 - 4.3. izvršilac je izazvao tešku telesnu povredu ili teško oštećenje fizičkog ili psihičkog zdravlja lica;
 - 4.4. izvršilac koristi ili preti da će da iskoristi oružje ili opasno oruđe;

- 4.5. izvršilac je namerno opio lice alkoholom, drogom ili drugim supstancama;
 - 4.6. delo je zajednički izvršeno od strane više od jednog lica;
 - 4.7. izvršilac zna da je lice posebno ranjivo zbog godina, umanjenih fizičkih ili psihičkih kapaciteta, fizičke ili psihičke smetnje ili nestabilnosti, ili trudnoće;
 - 4.8. izvršilac je roditelj, usvojlac, hranitelj, predak, rođak lica do trećeg stepena srodstva, i to lice ima između šesnaest (16) i osamnaest (18) godina;
 - 4.9. Izvršilac živi u zajednici sa licem i to lice ima između šesnaest (16) i osamnaest (18) godina;
 - 4.10. Izvršilac je predavač, verski radnik, zdravstveni radnik, lice kome je žrtva poverena na čuvanje i vaspitanje, ili ima drugu poziciju autoriteta nad tim licem.
5. Kada delo iz ovog člana izazove smrt žrtve, izvršilac će se kazniti zatvorom od najmanje deset (10) godina do kazne doživotnog zatvora.

Član 231

Seksualne usluge žrtve trgovine ljudima

1. Svako lice koje koristi ili pribavi seksualne usluge žrtve trgovine ljudima, kazniće se zatvorom od tri (3) meseca do pet (5) godine.
2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno protiv lica koje ima manje od osamnaest (18) godina, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do deset (10) godina.
3. Kada je delo iz ovog člana izvršeno od strane ovlašćenog lica, zloupotrebljavajući svoju poziciju ili ovlašćenja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do sedam (7) godina u slučaju dela iz stava 1. ovog člana, ili kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do dvanaest (12) godina u slučaju dela iz stava 2. ovog člana
4. Ukoliko delo iz ovog člana izazove smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora.
5. U svrhe ovog člana, nije bitno da li je izvršilac znao da je to lice žrtva trgovine ljudima, sem ukoliko iz opravdanih razloga izvršilac nije znao ili nije mogao znati da je to lice žrtva trgovine ljudima.
6. U svrhe ovog člana, „žrtva trgovine ljudima“ znači lice koje je bilo predmet trgovine ljudima u smislu člana 171. ovog zakonika.

Član 232

Seksualni napad

1. Svako lice koje dodirne drugoga u svrhe seksualnog opštenja, ili natera drugo lice da ga dodirne u svrhe seksualnog opštenja, bez pristanka tog lica, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

2. Svako lice koje dodirne drugo lice u svrhe seksualnog opštenja ili natera drugo lice da ga dodirne u svrhe seksualnog opštenja u jednoj ili više nabrojanih okolnosti, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do sedam (7) godina:
 - 2.1. ozbiljnom pretnjom ili pretnjom nasiljem;
 - 2.2. pretnjom neposredne opasnosti po život i telo tog lica ili drugih lica; ili
 - 2.3. iskorišćavanjem okolnosti u kojima je žrtva nezaštićena i gde je njena sigurnost u opasnosti.

3. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izvršeno pod jednom ili više nabrojanih okolnosti, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do deset (10) godina:
 - 3.1. za vreme izvršenja dela, pre ili nakon izvršenog dela, bilo je mučenja ili nehumanog tretmana;
 - 3.2. izvršilac je koristio silu;
 - 3.3. izvršilac je izazvao tešku telesnu povredu ili teško oštećenje fizičkog ili psihičkog zdravlja lica, ili je lice pokušalo da izvrši samoubistvo nakon dela;
 - 3.4. izvršilac koristi ili preti da će da iskoristi oružje ili opasno oruđe;
 - 3.5. izvršilac je namerno opio lice alkoholom, drogom ili drugim supstancama;
 - 3.6. delo je zajednički izvršeno od strane više od jednog lica;
 - 3.7. izvršilac zna da je lice posebno ranjivo zbog godina, umanjenih fizičkih ili psihičkih kapaciteta, fizičke ili psihičke smetnje ili nestabilnosti, ili trudnoće;
 - 3.8. izvršilac je roditelj, usvojilac, hranitelj, predak, rođak lica do četvrtog stepena srodstva, i to lice ima između šesnaest (16) i osamnaest (18) godina;
 - 3.9. izvršilac živi u zajednici sa licem i to lice ima između šesnaest (16) i osamnaest (18) godina;
 - 3.10. izvršilac je predavač, verski radnik, zdravstveni radnik, lice kome je žrtva poverena na čuvanje i vaspitanje, ili ima drugu poziciju autoriteta nad tim licem.

4. Kada je delo iz stavova 1. i 2. ovog člana izazvalo smrt žrtve, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina, ili kaznom doživotnog zatvora.

Član 233 **Uniženje seksualnog integriteta**

1. Svako lice koje natera drugo lice da pokaže svoje intimne delove, da onaniše ili izvrši drugi čin kojim unižava svoj seksualni integritet, bez pristanka tog lica, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do godinu dana.

2. Svako lice koje natera drugo lice da pokaže svoje intimne delove, da onaniše ili izvrši drugi čin kojim unižava svoj seksualni integritet, u jednoj ili više nabrojanih okolnosti, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine:

2.1. ozbiljnom pretnjom;

2.2. pretnjom neposredne opasnosti po život i telo tog lica ili drugih lica; ili

2.3. iskorišćavanjem okolnosti u kojima je žrtva nezaštićena i gde je njena sigurnost u opasnosti.

3. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izvršeno pod jednom ili više nabrojanih okolnosti, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina:

3.1. za vreme izvršenja dela, pre ili nakon izvršenog dela, bilo je mučenja ili nehumanog tretmana;

3.2. izvršilac je koristio silu;

3.3. izvršilac je izazvao tešku telesnu povredu ili teško oštećenje fizičkog ili psihičkog zdravlja lica, ili je lice pokušalo da izvrši samoubistvo nakon dela;

3.4. Izvršilac koristi ili preti da će da iskoristi oružje ili opasno oruđe;

3.5. izvršilac je namerno opio lice alkoholom, drogom ili drugim supstancama;

3.6. delo je zajednički izvršeno od strane više od jednog lica;

3.7. izvršilac zna da je lice posebno ranjivo zbog godina, umanjenih fizičkih ili psihičkih kapaciteta, fizičke ili psihičke smetnje ili nestabilnosti, ili trudnoće;

3.8. izvršilac je roditelj, usvojilac, hranitelj, predak, rođak lica do četvrtog stepena srodstva, i to lice ima između šesnaest (16) i osamnaest (18) godina;

3.9. izvršilac živi u zajednici sa licem i to lice ima između šesnaest (16) i osamnaest (18) godina;

3.10. izvršilac je predavač, verski radnik, zdravstveni radnik, lice kome je žrtva poverena na čuvanje i vaspitanje, ili ima drugu poziciju autoriteta nad tim licem.

4. Pokušaj izvršenja krivičnog dela iz stava 1. ovog člana će se kazniti.

Član 234

Seksualna zloupotreba lica sa psihičkim ili emocionalnim smetnjama ili nedostacima

1. Svako lice koje podvrgne drugo lice, koje pati od umanjene psihičke ili fizičke sposobnosti psihičke ili emocionalne smetnje ili nestabilnosti, seksualnom činu sa izvršiocom ili trećim licem, iskorišćavanjem žrtvinih nedostataka, smetnji ili nesposobnosti, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

2. Svako lice koje radi seksualnog opštenja dodirne lice, koje pati od umanjene psihičke ili fizičke sposobnosti psihičke ili emotivne smetnje ili nestabilnosti, ili natera to lice da dodirne izvršioca ili treće lice u svrhe seksualnog opštenja, iskorišćavanjem žrtvinih nedostataka, smetnji ili nesposobnosti, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

3. Svako lice koje natera lice, koje pati od umanjene psihičke ili fizičke sposobnosti psihičke ili emocionalne smetnje ili nestabilnosti da prikaže intimne delove svog tela, da onaniše ili da izvrši čin kojim unižava svoj seksualni integritet, iskorišćavanjem žrtvinih nedostataka, smetnji ili nesposobnosti, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

4. Kada je delo iz stavova 1., 2. ili 3. ovog člana izvršeno pod jednom ili više nabrojanih okolnosti, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do petnaest godina u slučajevima iz stava 1. ili 2., ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine u slučaju iz stava 3 ovog člana:

4.1. za vreme izvršenja dela, pre ili nakon izvršenog dela, bilo je mučenja ili nehumanog tretmana;

4.2. izvršilac je koristio silu, ili ozbiljnu pretnju;

4.3. izvršilac je izazvao tešku telesnu povredu ili teško oštećenje fizičkog ili psihičkog zdravlja lica, ili je lice pokušalo da izvrši samoubistvo nakon dela;

4.4. izvršilac koristi ili preti da će da iskoristi oružje ili opasno oruđe;

4.5. izvršilac je namerno opio lice alkoholom, drogom ili drugim supstancama;

- 4.6. delo je zajednički izvršeno od strane više od jednog lica;
 - 4.7. izvršilac zna da je žrtva ranjiva zbog godina ili trudnoće;
 - 4.8. izvršilac je roditelj, usvojlac, hranitelj, predak, rođak lica do četvrtog stepena srodstva, i to lice ima između šesnaest (16) i osamnaest (18) godina;
 - 4.9. izvršilac živi u zajednici sa licem i to lice ima između šesnaest (16) i osamnaest (18) godina;
 - 4.10. izvršilac je predavač, verski radnik, zdravstveni radnik, lice kome je žrtva poverena na čuvanje i vaspitanje, ili ima drugu poziciju autoriteta nad tim licem.
5. Kada je delo iz stavova 1. do 4. ovog člana izazvalo smrt lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora.
6. Pokušaj izvršenja krivičnog dela iz stava 3. ovog člana će se kazniti.

Član 235

Seksualna zloupotreba lica mlađih od šesnaest godina

1. Svako lice koje podvrgne lice mlađe od šesnaest (16) godina sledećim delima, kazniće se:

1.1. izvršilac koji izvrši delo silovanja shodno članu 230 ovog zakonika nad licem mlađim od šesnaest (16) godina, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do dvadeset (20) godina;

1.2. izvršilac koji izvrši delo koristeći seksualne usluge žrtve trgovine ljudima, iz člana 231 ovog zakonika, sa licama mlađih od šesnaest (16) godina, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do dvadeset (20) godina;

1.3. izvršilac koji izvrši delo seksualnog napada iz člana 232 ovog zakonika nad licem mlađim od šesnaest godina, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do deset (10) godina;

1.4. izvršilac koji izvrši delo uniženja seksualnog integriteta iz člana 233 ovog zakonika nad licem mlađim od šesnaest (16) godina, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

2. Svako lice koje podvrgne lice mlađe od četrnaest (14) godina sledećim delima, biće kažnjen:

2.1. izvršilac koji izvrši delo silovanja shodno članu 230 ovog zakonika, nad licem mlađim od četrnaest (14) godina, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina;

2.2. izvršilac koji izvrši delo koristeći seksualne usluge žrtve trgovine ljudima iz člana 231 ovog zakonika koja ima manje od četrnaest (14) godina, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina;

2.3 Izvršilac koji izvrši delo seksualnog napada iz člana 232 ovog zakonika nad licem mlađim od četrnaest (14) godina, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od deset (10) do dvadeset (20) godina;

2.4 Izvršilac koji izvrši delo uniženja seksualnog integriteta iz člana 233 ovog zakonika nad licem mlađim od četrnaest (14) godina, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do deset (10) godina.

3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno saglasnošću volja dva lica koja su navršila četrnaest godina i gde razlika u godinama nije veća od dve godine, takav čin neće biti smatran krivičnim delom.

4. Kada je delo iz stavova 1., 2. ili 3. ovog člana izvršeno pod jednom ili više nabrojanih okolnosti, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje petnaest (15) godina:

4.1. za vreme izvršenja dela, pre ili nakon izvršenog dela, bilo je mučenja ili nehumanog tretmana;

4.2. izvršilac je koristio silu ili ozbiljnu pretnju;

4.3. izvršilac je izazvao tešku telesnu povredu ili teško oštećenje fizičkog ili psihičkog zdravlja lica, ili je lice pokušalo da izvrši samoubistvo nakon dela;

4.4. izvršilac koristi ili preti da će da iskoristi oružje ili opasno oruđe;

4.5. izvršilac je namerno opio lice alkoholom, drogom ili drugim supstancama;

4.6. delo je zajednički izvršeno od strane više od jednog lica;

4.7. izvršilac zna da je žrtva ranjiva zbog godina ili trudnoće;

4.8. izvršilac je roditelj, usvojilac, hranitelj, predak, rođak lica do trećeg stepena srodstva, i to lice ima između šesnaest (16) i osamnaest (18) godina;

4.9. Izvršilac je predavač, verski radnik, zdravstveni radnik, lice kome je žrtva poverena na čuvanje i vaspitanje, ili ima drugu poziciju autoriteta nad tim licem.

5. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izazvalo smrt žrtve, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje dvadeset (20) godina ili kaznom doživotnog zatvora.

Član 236

Teranje na seksualni čin, dodirivanje ili aktivnosti osoba mlađih od šesnaest godina

1. Svako lice koje posreduje, obezbedi ili stvori priliku licu mlađem od šesnaest (16) godina da poćini seksualni čin sa trećim licem koje je dostiglo osamnaest (18) godina starosti, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do deset (10) godina.
2. Svako lice koje posreduje, obezbedi ili stvori priliku licu mlađem od šesnaest (16) godina da dodirne treće lice koje je navršilo osamnaest (18) godina starosti u seksualne svrhe, ili da dozvoli trećem licu koje je navršilo osamnaest (18) godina starosti da dodirne lice mlađe od šesnaest (16) godina u seksualne svrhe, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.
3. Svako lice koje ubedi, podstakne, podstrekava ili prinudi lice mlađe od šesnaest (16) godina da se upusti u bilo koju seksualnu aktivnost za koju se može krivićno goniti, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina.
4. Svako lice koje posreduje, obezbedi ili stvori priliku licu mlađem od četrnaest (14) godina da izvrši seksualni čin sa trećim licem koje je dostiglo osamnaest (18) godina starosti, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do deset (10) godina.
5. Svako lice koje posreduje, obezbedi ili stvori priliku licu mlađem od četrnaest (14) godina da dodirne treće lice koje je navršilo osamnaest (18) godina starosti u seksualne svrhe, ili da dozvoli trećem licu koje je navršilo osamnaest (18) godina starosti da dodirne lice mlađe od četrnaest (14) godina u seksualne svrhe, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do deset (10) godina.
6. Svako lice koje ubedi, podstakne, podstrekava ili prinudi lice mlađe od četrnaest (14) godina da se upusti u bilo koju seksualnu aktivnost za koju se može krivićno goniti, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do petnaest (15) godina.

Član 237

Nuđenje pornografskog materijala licima mlađa i šesnaest (16) godina

1. Svako lice koje prodaje, ponudi na prodaju, prikaže ili učini na bilo koji drugi način dostupnim licu mlađem od šesnaest (16) godina fotografije, audio – vizuelni materijal ili druge predmete sa pornografskim sadržajem, ili dozvoli takvom licu da prisustvuje predstavi sa pornografskim sadržajem, ili namerno dovede to lice na takvu predstavu, kazniće se novćano ili kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.
2. Pornografski materijal iz paragrafa 1. ovog člana, zapleniće se.

Član 238

Zloupotreba dece u pornografiji

1. Svako lice koje proizvodi dečju pornografiju ili koristi dete u pravljenju ili proizvodnji predstave uživo, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.
2. Svako lice koje izvrši prodaju, distribuciju, promovise, prikazuje, prosleđuje, nudi ili učini dostupnom dečju pornografiju, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
3. Svako lice koje nabavi za sebe ili drugoga ili koje poseduje dečju pornografiju, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
4. Pokušaj izvršenja ovog krivičnog dela će se kazniti.
5. U svrhe ovog člana, „predstava uživo“ uključuje živo izvođenje, uključujući i putem sredstava informacione i komunikacione tehnologije:
 - 5.1. deteta uključenog u stvarno ili simulovano seksualno eksplicitno ponašanje;
 - 5.2. seksualnih organa deteta u prvenstveno seksualne svrhe.

Član 239

Seksualna zloupotreba zloupotrebom pozicije, autoriteta ili profesije

1. Sem u ostalim slučajevima predviđenim ovom glavom, svako lice koje podvrgne drugo lice seksualnom činu u jednoj ili više nabrojanih okolnosti, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina:
 - 1.1. zloupotrebom svoje kontrole nad finansijskim, porodičnim, društvenim, zdravstvenim, poslovnim, obrazovnim, verskim ili drugim prilikama tog lica ili trećeg lica;
 - 1.2. kada je žrtva u zatvoru, pritvoru, centru za disciplinu, kada je primljena u obrazovnu ili obrazovno – vaspitnu ustanovu, kada je pacijent u bolnici, duševnoj bolnici, ili ustanovi za rehabilitaciju, stanovnik doma za brigu ili skloništa, ili je zatvorena ili ograničena na određeni prostor po odluci suda ili tužilaštva, shodno zakonu; ili
 - 1.3 zloupotrebom svoje pozicije ili ovlašćenja nad žrtvom koja ima između šesnaest (16) i osamnaest (18) godina i koja je izvršiocu poverena na čuvanje i vaspitanje ili brigu.

2. Svako lice koje dodirne drugo lice u seksualne svrhe, ili natera drugo lice da ga dodirne u seksualne svrhe činu u jednoj ili više nabrojanih okolnosti, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseca do tri (3) godine:

2.1. zloupotrebom svoje kontrole nad finansijskim, porodičnim, društvenim, zdravstvenim, poslovnim, obrazovnim, verskim ili drugim prilikama tog lica ili trećeg lica;

2.2. kada je žrtva u zatvoru, pritvoru, centru za disciplinu, kada je primljena u obrazovnu ili obrazovno – vaspitnu ustanovu, kada je pacijent u bolnici, duševnoj bolnici, ili u ustanovi za rehabilitaciju, stanovnik doma za brigu ili skloništa, ili je zatvorena ili ograničena na određeni prostor po odluci suda ili tužilaštva, shodno zakonu; ili

2.3. zloupotrebom svoje pozicije ili ovlašćenja nad žrtvom koja ima između šesnaest (16) i osamnaest (18) godina i koja je izvršiocu poverena na čuvanje i vaspitanje ili brigu.

3. Svako lice koje natera drugo lice da otkrije intimne delove svog tela, da onaniše ili izvrši drugo delo koje unižava seksualni integritet tog lica u jednoj ili više nabrojanih okolnosti, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina:

3.1. zloupotrebom svoje kontrole nad finansijskim, porodičnim, društvenim, zdravstvenim, poslovnim, obrazovnim, verskim ili drugim prilikama tog lica ili trećeg lica;

3.2. kada je žrtva u zatvoru, pritvoru, centru za disciplinu, kada je primljena u obrazovnu ili obrazovno – vaspitnu ustanovu, kada je pacijent u bolnici, duševnoj bolnici, ili u ustanovi za rehabilitaciju, stanovnik doma za brigu ili skloništa, ili je zatvorena ili ograničena na određeni prostor po odluci suda ili tužilaštva, shodno zakonu; ili

3.3. zloupotrebom svoje pozicije ili ovlašćenja nad žrtvom koja ima između šesnaest (16) i osamnaest (18) godina i koja je izvršiocu poverena na čuvanje i vaspitanje ili brigu.

Član 240

Pristanak na seksualni čin lažnim obećanjem braka

Svako lice koje prevarno i lažno obeća brak da bi dobilo pristanak drugog lica, koje ima između šesnaest (16) i osamnaest (18) godina, na seksualni čin, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

Član 241

Organizovanje ili omogućavanje prostitucije

1. Svako lice koje regrutuje, organizuje, saučestvuje, ili kontroliše drugo lice u svrhe prostitucije, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Kada je delo iz stava 1. izvršeno u krugu od tristapedeset (350) metara od škole ili druge ustanove koju koriste deca, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
3. Svako lice koje upotrebom sile ili ozbiljne pretnje, ili držanjem drugog lica u situaciji ekonomske zavisnosti natera to lice da se upusti u prostituciju, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
4. Kada je delo iz stavova 1., 2. ili 3. izvršeno protiv lica koje ima između šesnaest (16) i osamnaest (18) godina, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.
5. Kada je delo iz stavova 1., 2. ili 3. izvršeno protiv lica mlađa od šesnaest (16) godina, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do dvadeset (20) godina.
6. Kada je delo iz stavova 1., 2. ili 3. izvršeno protiv lica koja imaju manje od četrnaest (14) godina, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina.

Član 242

Obezbeđivanje prostora za prostituciju

1. Svako lice koje umišljajno obezbedi prostor za prostituciju, bilo da je vlasnik prostora, zakupodavac, stanar, ili nadležno lice, drugom licu u svrhe prostitucije ili organizovanja prostitucije, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Kada je delo iz stava 1. izvršeno u krugu od tristapedeset (350) metara od škole ili druge ustanove koju koriste deca, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
3. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izvršeno u svrhe prostitucije ili organizovanja prostitucije za jedno ili više lica koja imaju od šesnaest (16) do osamnaest (18) godina, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.
4. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izvršeno u svrhe prostitucije ili organizovanja prostitucije za jedno ili više lica mlađa od šesnaest (16) godina, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do dvadeset (20) godina.

5. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izvršeno u svrhe prostitucije ili organizovanja prostitucije za jedno ili više lica koja imaju ispod četrnaest (14) godina, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina.

6. U svrhe ovog člana, „Organizovanje prostitucije“ znači regrutovanje, organizovanje, saučestvovanje, kontrolu ili zatvaranje drugog lica u svrhe prostitucije.

Član 243

Seksualni odnosi unutar porodice

1. Svako lice koje se upusti u seksualni čin sa porodičnim pretkom ili potomkom koji je dostigao osamnaest (18) godina starosti, ili bratom ili sestrom koji su dostigli osamnaest (18) godina starosti, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

2. Roditelj, usvojilac, očuh ili maćeha, hranitelj, predak u pravoj liniji, ili u pobočnoj do trećeg stepena srodstva, koje se upuste u seksualne odnose sa svojim detetom, usvojenikom, pastorkom, hranjenikom, unukom, ili pobočnim potomkom u silaznoj liniji do trećeg stepena srodstva koji ima između šesnaest (16) i osamnaest (18) godina, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje tri (3) godine.

3. Roditelj, usvojilac, očuh ili maćeha, hranitelj, predak u pravoj liniji, ili u pobočnoj do trećeg stepena srodstva, koje se upuste u seksualne odnose sa svojim detetom, usvojenikom, pastorkom, hranjenikom, unukom, ili pobočnim potomkom u silaznoj liniji do trećeg stepena srodstva koji između četrnaest (14) i od šesnaest (16) godina, kazniće kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina.

4. Roditelj, usvojilac, očuh ili maćeha, hranitelj, predak u pravoj liniji, ili u pobočnoj do trećeg stepena srodstva, koje se upuste u seksualne odnose sa svojim detetom, usvojenikom, pastorkom, hranjenikom, unukom, ili pobočnim potomkom u silaznoj liniji do trećeg stepena srodstva koji ima manje od četrnaest (14) godina, kazniće kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina.

5. Kada se stariji brat ili sestra upuste u seksualne odnose sa bratom ili sestrom po rođenju, usvojenju, po ocu ili majci, po očuhu ili maćehi, koji ima između šesnaest (16) i osamnaest (18) godina, kazniće se kaznom koja je predviđena stavom 2. ovog člana.

6. Kada se stariji brat ili sestra upuste u seksualne odnose sa bratom ili sestrom po rođenju, usvojenju, po ocu ili majci, po očuhu ili maćehi, koji ima između četrnaest (14) i šesnaest (16) godina, kazniće se kaznom koja je predviđena stavom 3. ovog člana.

7. Kada se stariji brat ili sestra upuste u seksualne odnose sa bratom ili sestrom po rođenju, usvojenju, po ocu ili majci, po očuhu ili maćehi, koji ima ispod četrnaest (14) godina, kazniće se kaznom koja je predviđena stavom 4. ovog člana.

GLAVA XXI KRIVIČNA DELA PROTIV BRAKA I PORODICE

Član 244 Bigamija

1. Svako lice koje, dok je u drugom braku, zaključi brak, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.
2. Svako lice koje uđe u brak sa licem za koje zna da je već u drugom braku, kazniće se kaznom iz stava 1. ovog člana.
3. Kada je po izvršenju dela iz ovog člana, prethodni brak poništen, proglašen nevažećim ili okončan, delo neće biti gonjeno, a ukoliko je gonjenje započelo, prekinuće se.

Član 245 Omogućavanje sklapanja nezakonitog braka

Ovlašćeno službeno lice pred kim se brak sklapa i koje, zloupotrebljavajući svoju poziciju ili ovlašćenja, dozvoli sklapanje takvog braka i pored znanja o pravnim preprekama koje ne dozvoljavaju takav brak, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

Član 246 Prisilan brak

1. Svako lice koje prisili drugo lice na sklapanje braka ili sklopi brak sa licem za koga zna da je prisiljeno da stupi u brak, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
2. Kada je delo predviđeno stavom 1. ovog člana izvršeno protiv deteta, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do deset (10) godina.
3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno od strane roditelja, usvojioca, staraoca ili drugog lica koje ima roditeljska ovlašćenja nad licem koje ima između četrnaest (14) i šesnaest (16) godina, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do deset (10) godina.

4. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno od strane roditelja, usvojioca, staraoca ili drugog lica koje ima roditeljska ovlašćenja nad licem koje ima manje od četrnaest (14) godina, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju najmanje petnaest (15) godina.

5. Kada je delo predviđeno stavovima 1. izvršeno sa ciljem sticanja koristi, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina. Kada je delo iz stavova 2. ili 3. izvršeno sa ciljem sticanja koristi, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od najmanje petnaest (15) godina.

Član 247

Vanbračna zajednica sa licem ispod šesnaest (16) godina

1. Odraslo lice koje živi u vanbračnoj zajednici sa licem koje ima između četrnaest (14) i šesnaest (16) godina, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do dvadeset (20) godina.

2. Roditelj, usvojilac, staratelj ili drugo lice koje vrši roditeljska ovlašćenja, koje dozvoli ili podstakne lice koje ima između četrnaest (14) i šesnaest (16) godina da živi u vanbračnoj zajednici sa drugim licem, kazniće se kaznom od pet (5) do dvadeset (20) godina.

3. Kada je delo predviđeno stavovima 1. ili 2. ovog člana izvršeno protiv lica koje ima manje od četrnaest (14) godina, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje petnaest (15) godina.

4. Kada je delo predviđeno stavovima 2 ili 3 ovog člana izvršeno u cilju sticanja imovinske koristi, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od najmanje petnaest (15) godina.

Član 248

Promena porodičnog statusa deteta

Svako ko jedno dete zameni drugim ili na bilo koji drugi način promeni njegov porodični status, sem u slučajevima predviđenim zakonom, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

Član 249

Nezakonito uzimanje ili zadržavanje deteta

1. Svako lice koje nezakonito uzme, drži, ili otme dete od roditelja, usvojioca, staratelja, ili drugog lica koje ima roditeljska prava nad detetom, ili uzme, drži, ili otme dete od ustanove kojoj je dete povereno, ili spreči izvršenje obavezujuće odluke donete od strane

ovlašćenog organa o poveravanju deteta drugom licu ili ustanovi, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Kada je izvršilac krivičnog dela iz stava 1 roditelj, usvojilac, staratelj ili drugo lice koja je imalo roditeljska prava nad detetom koje je ovlašćeni organ obavezujućom odlukom lišio roditeljskih prava, ili kada je ovlašćeni organ obavezujućom odlukom dete poverio ustanovi, ili nadzor nad detetom poverio drugom roditelju ili drugom licu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

3. Svako lice koje izvrši krivično delo iz stava 1. ovog člana u svrhe sticanja imovinske koristi ili iz drugih niskih pobuda, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

4. Kada izvršilac krivičnog dela iz stava 2.. ovog člana dobrovoljno vrati dete, sud ga može osloboditi kazne.

Član 250

Zlostavljanje ili napuštanje deteta

1. Roditelj, usvojilac, staratelj ili drugo lice koje ima roditeljska ovlašćenja nad detetom, koji zlostavlja to dete koristeći fizičke ili psihičke mere, ili neizvršavajući svoje obaveze brige o detetu i njegovom obrazovanju, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine.

2. Roditelj, usvojilac, staratelj ili drugo lice koje ima roditeljska ovlašćenja nad detetom, koji zlostavlja to dete koristeći fizičke ili psihičke mere, ili neizvršavajući svoje obaveze brige o detetu i njegovom obrazovanju, svesnim nemarom, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

3. Roditelj, usvojilac, staratelj ili drugo lice koje ima roditeljska ovlašćenja nad detetom, koje napusti to dete na način koji ugrožava život ili ugrožava ili ozbiljno oštećuje zdravlje tog deteta, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

4. Roditelj, usvojilac, staratelj ili drugo lice koje ima roditeljska ovlašćenja nad detetom, koje primorava dete na preterani rad ili da obavlja posao koji nije prikladan za godine deteta, ili primora to dete da prosi za novac ili drugu imovinsku korist, ili tera dete da se upusti u druge aktivnosti koje ugrožavaju ili štete razvoju deteta, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

5. Kada je delo iz ovog člana izazvalo tešku telesnu povredu ili teško oštećenje psihičkog zdravlja deteta, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do osam (8) godina.

Član 251

Povreda porodičnih obaveza

1. Svako lice koje povredi svoju pravnu porodičnu obavezu i ostavi člana porodice koji nije sposoban da se stara o sebi, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.
2. Kada delo iz stava 1. ovog člana uključuje dete, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo smrt člana porodice ili ozbiljno oštećenje njegovog zdravlja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
4. Ukoliko sud izrekne uslovnu osudu, može narediti, kao uslov, da izvršilac plati i regularno ispuni svoju obavezu staranja, obrazovanja i izdržavanja.

Član 252

Nedavanje izdržavanja

1. Svako ko ne da izdržavanje licu kom je obavezno dati izdržavanje, na osnovu odluke suda koja je pravosnažna, poravnanjem zaključenim pred sudom koje je postalo pravosnažno, ili od strane drugog ovlašćenog organa, putem izbegavanja zaposlenja, davanja pogrešnih informacija o zaposlenju ili prihodima, menjanjem poslova, mesta boravišta ili stanovanja, otuđenjem imovine ili ko na drugi način ne obezbedi sredstva za izdržavanje, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.
2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo smrt člana porodice, ili ozbiljne zdravstvene smetnje, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
3. Kada delo iz stava 1. ovog člana uključuje dete, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.
4. Ukoliko sud izrekne uslovnu osudu, može izreći, kao uslov, da izvršilac plati i redovno ispunjava svoje obaveze i neplaćena izdržavanja.
5. Ukoliko izvršilac dela iz stava 1. ovog člana ispuni svoju obavezu pre izricanja presude, sud ga može osloboditi od kazne.

Član 253
Sprečavanje i neizvršenje mera za zaštitu dece

1. Svako lice koje ne ispuni ili spreči izvršenje bilo koje vaspitne mere i druge mere koju je izrekao sud ili drugi organ ovlašćen da vodi brigu o zaštiti dece, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do jedne godine.
2. Svako lice koje, u svojstvu odgovornog lica na dužnosti u ustanovi koja se bavi zaštitom, obrazovanjem i stručnim usavršavanjem dece, svoje dužnosti izvršava neodgovorno, i time ozbiljno ugrozi ili ošteti zdravlje ili razvoj dece, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

Član 254
Neprijavljivanje zlostavljanja deteta

1. Bez obzira na druge zakonske odredbe, svako lice koje ima razloga da sumnja da je dete žrtva zlostavljanja, lošeg postupanja, napuštanja ili zanemarivanja, i to odmah ne prijavi, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršio roditelj, usvojilac ili staralac, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine.
3. Svako lice koje, dok je angažovano u poslu vezanom za decu, ima razloga da sumnja da je dete pretrpelo zlostavljanje, loše postupanje, napuštanje ili zanemarivanje, ili je bilo podvrgnuto nasilju ili pretnji nasiljem i ne prijavi to odmah, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.
4. Kada je delo predviđeno stavovima 1. do 3. za svoju posledicu imalo smrt ili ozbiljno oštećenje zdravlja deteta, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

GLAVA XXII
KRIVIČNA DELA PROTIV JAVNOG ZDRAVLJA

Član 255
Prenošenje zaraznih bolesti

1. Svako lice koje se ne pridržava odredbi ili naredbi ovlašćenog javnog lica iz oblasti zdravstva, koje za svoj cilj imaju sprečavanje ili borbu protiv zaraznih bolesti među ljudima ili životinjama, i time izazove prenošenje zarazne bolesti među ljudima, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Svako lice koje se ne pridržava odredbi ili naredbi iz stava 1, i time izazove prenos bolesti među životinjama, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.
3. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.
4. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do dvanaest (12) godina.
5. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. za svoju posledicu imalo tešku telesnu povredu ili ozbiljno zdravstveno oštećenje, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
6. Kada je delo iz stava 3. ovog člana izazvalo tešku telesnu povredu ili ozbiljno zdravstveno oštećenje, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
7. Kada je delo iz stava 3. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 256 **Neizvršenje zdravstvenih naredbi dok traje epidemija**

Svako lice koje za vreme epidemije zarazne bolesti ne izvrši naredbe ili druge odluke izdate na osnovu odredbi ovlašćenog lica koje ustanovi mere za borbu protiv, ili prevenciju bolesti, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.

Član 257 **Prenošenje polnih bolesti**

1. Svako lice koje, znajući da je zaraženo polno prenosivom bolešću, ne obavesti o tome drugo lice i zarazi ga, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.
2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana za posledicu imalo ozbiljno oštećenje zdravlja lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.
3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana za posledicu imalo smrt lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
4. Krivični postupak za delo iz ovog člana, pokrenuće se predlogom.

Član 258

Širenje hiv virusa

1. Svako lice koje, svesno da je zaraženo HIV virusom, ne obavesti o tome drugo lice i zarazi ga, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do dvanaest (12) godina.
2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
3. Kada delo iz stava 1. ovog člana izazove smrt lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do petnaest (15) godina.
4. Kada delo iz stava 2. ovog člana rezultira smrt lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 259

Zapošljavanje lica sa zaraznim bolestima

1. Svako lice koje, u suprotnosti sa zdravstvenim zakonima, u bolnici, ginekološkom odeljenju, školi, restoranu, radnji u kojoj se prerađuje hrana ili se higijenski poslovi obavljaju na sličnom radnom mestu ili poslovnom udruženju, zaposli ili nastavi sa zaposlenjem lica za koje zna da boluje od zarazne bolesti i time izazove prenošenje zaraznih bolesti, kazniće se novčano ili kaznom u trajanju do godinu dana.
2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.
3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo ozbiljnu zdravstvenu smetnju drugom licu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine.
4. Kada je delo iz stava 2. ovog člana izazvalo ozbiljnu zdravstvenu smetnju drugom licu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
5. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.
6. Kada je delo iz stava 2. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

Član 260

Neodgovarajuće lečenje

1. Lekar koji, dok pruža medicinsku pomoć, koristi očigledno nepodobna sredstva ili nepodoban metod lečenja, ili ne koristi odgovarajuće higijenske mere i time izazove pogoršanje zdravlja lica, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Zdravstveni radnik koji, dok pruža medicinsku pomoć, koristi očigledno nepodobna sredstva ili nepodoban metod lečenja ili ne koristi odgovarajuće higijenske mere i time izazove pogoršanje zdravlja lica, kazniće se kao u stavu 1. ovog člana.
3. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izazove bilo koje ozbiljno pogoršanje zdravlja lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
4. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do dvanaest (12) godina.

Član 261

Nepružanje medicinske pomoći

1. Lekar ili drugi zdravstveni radnik, koji suprotno svojoj dužnosti odbije da pruži medicinsku pomoć licu kome je takva pomoć potrebna, i pored toga što je svestan ili bi morao da bude svestan da takav propust može izazvati tešku telesnu povredu ili ozbiljnu zdravstvenu smetnju, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo tešku telesnu povredu ili ozbiljno oštećenje zdravlja lica koje nije primilo medicinsku pomoć, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.
3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo smrt lica koje nije primilo medicinsku pomoć, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 262

Nezakonito obavljanje medicinske ili farmaceutske delatnosti

1. Svako lice koje ne poseduje profesionalnu kvalifikaciju ili pravno ovlašćenje izvrši medicinski tretman, farmaceutske usluge ili se upusti u neku drugu medicinsku aktivnost za koje su po zakonu potrebne tačno određene kvalifikacije, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.
2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo tešku telesnu povredu ili bilo koju ozbiljnu zdravstvenu smetnju lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do dvanaest (12) godina.

Član 263

Nezakoniti medicinski eksperimenti i testiranje lekova

1. Svako lice koje, bez ovlašćenja ili u suprotnosti sa primenjivim zakonima, izvrši medicinske eksperimente, eksperimente sa kloniranjem ljudi ili slične eksperimente na ljudima, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do pet (5) godina.

2. Svako lice koje bez ovlašćenja ili u suprotnosti sa primenjivim zakonima izvrši kliničko testiranje lekova, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

Član 264

Neodgovarajuća priprema i upotreba lekova

1. Farmaceut ili drugo lice ovlašćeno da spremi ili distribuira lek, koji pripremi lek suprotno standardima profesije ili pogrešno upotrebi lek i time ugrozi zdravlje ili život lica, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.

3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo tešku telesnu povredu ili ozbiljnu zdravstvenu smetnju, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

4. Kada je delo iz stava 2. ovog člana izazvalo tešku telesnu povredu ili ozbiljno oštećenje zdravlja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

5. Kada je delo iz stava 1 ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvor au trajanju od jedne (1) do dvanaest (12) godina.

6. Kada je delo iz stava 2 ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

7. Pripremljeni lekovi po stavu 1. ovog člana će biti zaplenjeni.

Član 265

Nezakonita transplantacija i trgovina ljudskim organima i tkivom

1. Svako lice koje bez medicinskog razloga, bez ovlašćenja ili u suprotnosti sa važećim zakonima, uzme delove ljudskog tela u svrhe delova za transplantaciju bez pristanka davaoca, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju šest (6) meseci do pet (5) godina.
2. Svako lice koje bez medicinskih razloga, bez ovlašćenja ili u suprotnosti sa važećim zakonima, izvrši transplantaciju delova ljudskog tela sa pristankom primaoca, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
3. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izvršeno bez pristanka davaoca ili bez pristanka primaoca, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
4. Svako lice koje bez ovlašćenja ili u suprotnosti sa važećim zakonima, u svrhe transplantacije uzme delove tela pokojnika, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
5. Svako lice koje, bez ovlašćenja ili u suprotnosti sa primenjivim zakonima poseduje, kupi, prijavi se za kupovinu, proda, transportuje, uveze ili izveze ljudski organ ili tkivo u svrhe transplantacije, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od dva (2) do dvanaest (12) godina.
6. Svako lice koje za novčanu nadoknadu ili bilo koju drugu korist deluje kao posrednik u nabavci tela ili delova tela drugog živog ili umrlog lica u svrhe transplantacije, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do dve (2) godine.
7. Ukoliko je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izvršeno od strane lekara, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
8. Ukoliko je delo iz stava 3. ovog člana izvršeno od strane lekara, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

Član 266

Proizvodnja i distribucija pokvarenih medicinskih proizvoda

1. Svako lice koje proizvede falsifikovani ili pokvareni lek ili drugi medicinski proizvod koji šteti zdravlju, u svrhe prodaje ili stavljanja u opticaj na drugi način, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Svako lice koje u opticaj pusti lek ili medicinski proizvod bez potrebne kontrole od strane ovlašćenog lica ili ustanove, ili pusti u opticaj nakon njihovog datuma isteka, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

3. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.
4. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izazvalo tešku telesnu povredu ili ozbiljno oštećenje zdravlja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
5. Kada je delo iz stava 3. ovog člana izazvalo tešku telesnu povredu ili ozbiljno oštećenje zdravlja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
6. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do dvanaest (12) godina.
7. Kada je delo iz stava 3. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
8. Medicinski proizvodi i sredstva za proizvodnju će biti zaplenjeni.

Član 267

Proizvodnja i stavljanje u promet štetnih prehrambenih proizvoda

1. Svako lice koje proizvede sa namerom da proda, nudi na prodaju ili na bilo koji drugi način stavi u promet prehrambene proizvode, pića ili druge proizvode za koje zna da su štetni po zdravlje ljudi, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.
2. Svako lice koje u promet pusti hranu ili piće bez prethodne propisane kontrole od strane ovlašćenog lica ili ustanove, ili ih pusti u opticaj nakon isteka roka upotrebe, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.
3. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.
4. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. izazvalo tešku telesnu povredu ili bilo koju ozbiljnu zdravstvenu smetnju bilo kog lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
5. Kada je delo iz stava 3. ovog člana izazvalo tešku telesnu povredu ili ozbiljnu zdravstvenu smetnju bilo kog lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
6. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana za svoju posledicu imalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do dvanaest (12) godina.

7. Kada je delo iz stava 3. ovog člana za posledicu imalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

8. Štetni proizvodi i predmeti biće zaplenjeni.

Član 268

Neodgovarajući pregled životinjskih proizvoda namenjenih konzumaciji

1. Veterinar ili drugo ovlašćeno lice koje, za vreme pregleda životinja koje su namenjene klanici ili mesa namenjenog za konzumaciju postupi suprotno profesionalnim standardima ili prekrši primenjive zakonske mere o standardima veterinarske delatnosti ili ne izvrši pregled i time omogući stavljanje u promet mesa i drugih proizvoda štetnih po zdravlje ljudi, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo tešku telesnu povredu ili ozbiljnu zdravstvenu smetnju nekog lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

4. Kada je delo iz stava 2. ovog člana izazvalo tešku telesnu povredu ili ozbiljnu zdravstvenu smetnju nekog lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

5. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do dvanaest (12) godina.

6. Kada je delo iz stava 2. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 269

Izdavanje ili korišćenje lažnih lekarskih ili veterinarskih potvrda

1. Lekar koji izda lažnu medicinsku potvrdu ili veterinar koji izda lažnu veterinarsku potvrdu, i pored toga što su znali da je potvrda lažna, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

2. Svako lice koje koristi lažnu medicinsku ili veterinarsku potvrdu, i pored toga što zna da je potvrda lažna, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.

Član 270

Zagađenje pijaće vode

1. Svako lice koje putem bilo koje štetne supstance zagađi vodu koju ljudi koriste za piće, i na taj način ugrozi ljudski život, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.
3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo tešku telesnu povredu ili ozbiljnu zdravstvenu smetnju nekog lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do osam (8) godina.
4. Kada je delo iz stava 2. ovog člana izazvalo imalo tešku telesnu povredu ili ozbiljnu zdravstvenu smetnju nekog lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
5. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do dvanaest (12) godina.
6. Kada je delo iz stava 2. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 271

Zagađenje prehrambenih proizvoda namenjenih ljudima ili životinjama

1. Svako lice koje zagađi prehrambene proizvode namenjenih ljudima ili životinjama nekom štetnom supstancom i na taj način ugrozi ljudski život ili zdravlje, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.
3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo tešku telesnu povredu ili ozbiljnu zdravstvenu smetnju nekog lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do osam (8) godina.
4. Kada je delo iz stava 2 ovog člana izazvalo tešku telesnu povredu ili ozbiljnu zdravstvenu smetnju nekog lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
5. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju najmanje deset (10) godina.

6. Kada je delo iz stava 2. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

7. Svako lice koje zagadi bilo kojom štetnom supstancom hranu za životinje koje su namenjene konzumaciji od strane ljudi i time ugrozi ljudski život, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca to godinu dana.

8. Kada je delo iz stava 5. ovog člana izazvalo smrt životinja u vrednosti koja prelazi pet hiljada (5.000) Evra ili smrt velikog broja životinja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

Član 272

Služenje alkoholnih pića licima mlađim od šesnaest godina

1. Svako lice koje u hotelu, kafiću ili drugom objektu u kom se prodaju alkoholni napici, posluži alkoholno piće licu mlađem od šesnaest godina, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.

2. Kada je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) meseca.

GLAVA XXIII

DELA VEZANA ZA OPOJNE DROGE

Član 273

Neovlašćena kupovina, posedovanje, stavljanje u promet i prodaja opojnih droga, psihotropnih supstanci ili sličnog

1. Svako lice koje bez ovlašćenja kupi, poseduje sa namerom da proda ili pusti u promet ili nudi na prodaju supstance ili preparate koji su zakonom proglašeni za opojne droge, psihotropne supstance i slično, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do osam (8) godina.

2. Svako lice koje bez ovlašćenja stavi u promet, prodaje, transportuje, isporuči, posreduje, šalje ili prima u tranzitu supstance ili preparate koji su zakonom proglašeni za opojne droge, psihotropne supstance ili slično, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do dvanaest (12) godina.

3. Svako lice koje bez ovlašćenja izvozi ili uvozi supstance ili preparate koji su zakonom proglašeni za opojne droge, psihotropne supstance ili slično, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do deset (10) godina.

4. U svrhe ove glave, reč „slično“ znači bilo koju supstancu za koju ne postoje ovlašćenja i čija je hemijska struktura značajno slična strukturi preparata koji su proglašeni opojnim drogama ili psihotropnim supstancama i čije efekte reprodukuje.

5. Opojne droge, psihotropne supstance ili slično i sredstva za njihovu proizvodnju, stavljanje u promet ili transport, biće zaplenjeni.

Član 274

Neovlašćena proizvodnja i prerada opojnih droga, psihotropnih supstanci ili sličnog, ili pribora, opreme ili materijala za opojnu drogu

1. Svako lice koje bez ovlašćenja proizvodi, pravi, prerađuje, izvlači ili priprema supstance ili preparate koji su proglašeni opojnim drogama ili psihotropnim supstancama, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

2. Svako lice koje bez ovlašćenja proizvodi, pravi, prerađuje, prodaje ili nudi na prodaju nešto slično, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine.

3. Svako lice koje proizvodi, prevozi ili distribuira sastojke, sa znanjem da će iskoristiti za neovlašćenu proizvodnju ili izradu opojnih droga ili psihotropnih supstanci, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do deset (10) godina.

4. Svako lice koje, bez ovlašćenja, proizvodi, prevozi, distribuira, prodaje ili snabdeva priborom opremom ili materijalima za opojne droge, sa znanjem da su korišćeni ili će se koristiti u svrhe neovlašćenog uzgajanja, proizvodnje, prerade, rasturanja ili upotrebe bilo koje supstance ili preparata koji je proglašen za opojnu drogu, psihotropnu supstancu ili slično, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

5. Opojne droge, psihotropne supstance i slično i sredstva za njihovu proizvodnju, stavljanje u promet ili transport, zapleniće se.

Član 275

Neovlašćeno posedovanje opojnih droga, psihotropnih supstanci ili sličnog

1. Svako lice koje bez ovlašćenja poseduje opojne droge, psihotropne supstance ili slično, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do tri (3) godine.

2. Izvršilac kome je prvi put da krši odredbe stava 1. ovog člana, i koji poseduje ispod tri (3) grama kanabisa ili hašiša za ličnu upotrebu, biće kažnjen novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

3. Opojna droga, psihotropna supstanca ili slično će biti zaplenjeni.

Član 276

Opijanje drugog lica opojnom drogom ili psihotropskom supstancom

Svako lice koje opije drugo lice opojnom drogom, psihotropskom supstancom ili sličnim, bez znanja tog drugog lica, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

Član 277

Obezbeđivanje prostora za uživanje ili nabavku opojnih droga, psihotropskih supstanci ili sličnog

1. Svako lice koje primi opojne droge, psihotropске supstance ili slično, i, u skladu sa svojim položajem, obezbedi prostorije za njihovu nabavku ili upotrebu suprotno zakonskim propisima, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

2. Poslovođa ili vlasnik bilo kog lokala ili drugog zatvorenog prostora koji se koristi javno koji dozvoli ili toleriše upotrebu opojnih droga, psihotropskih supstanci ili sličnog, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do pet (5) godina.

Član 278

Uzgajanje opijumskog maka, koke ili kanabisa

1. Svako lice koje bez ovlašćenja uzgaja opijumski mak, koku ili kanabis u svrhe proizvodnje droga ili psihotropskih supstanci, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

3. Opijum, biljke maka, koke ili kanabisa zapleniće se, kao i sredstva, oprema i materijali za njihovo uzgajanje.

Član 279

Organizovanje, upravljanje ili finansiranje trgovine opojnim drogama ili psihotropskim supstancama

1. Svako lice koje organizuje, upravlja ili finansira bilo koje od navedenih dela u ovoj glavi, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do deset (10) godina.

2. Kada delo iz stava 1. uključuje veliku količinu opojnih droga ili psihotropskih supstanci, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do petnaest (15) godina.

Član 280

Konverzija Ili Prenos Imovine Nastale Od Krivičnih Dela U Ovoj Glavi

1. Svako lice koje konvertuje ili prenese imovinu, znajući da je ta imovina nastala od bilo kog dela iz ove glave, ili iz saučesništva u ovim delima, i ta konverzija ili prenos služe skrivanju ili maskiranju nezakonitog porekla imovine, ili pomoći bilo kom licu koje je umešano u izvršenje tog dela, ili dela koje služe da izbegne pravne posledice svojih postupaka, kazniće se novčanom kaznom u iznosu tri puta većem od vrednosti konvertovane ili prenesene imovine, i kaznom zatvora u trajanju do deset (10) godina.
2. Konvertovana ili prenesena imovina biće zaplenjena.

Član 281

Kazne za teže slučajeve krivičnih dela iz ove glave

1. Ukoliko je krivično delo iz članova 273, 274, 275, 276, ili 278 ovog zakonika izvršeno pod jednom ili više sledećih okolnosti, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do petnaest (15) godina, ukoliko:
 - 1.1. izvršilac deluje u svojstvu člana grupe;
 - 1.2. izvršilac je ovlašćeno lice koje zloupotrebljava svoja ovlašćenja;
 - 1.3. izvršilac koristi ili preti upotrebom oružja ili nasilja;
 - 1.4. delo je izvršeno protiv ranjivog lica;
 - 1.5. pošiljka, zatvorena pošiljka, kontejner ili vozilo namenjeno humanitarnoj operaciji je iskorišćeno za nezakoniti prevoz opojnih droga ili psihotropnih supstanci;
 - 1.6. izvršilac je izmešao opojnu drogu, psihotropnu supstancu i slično sa drugim supstancama, koje uvećavaju štetnost po zdravlje;
 - 1.7. delo je izvršeno u krugu od tristopedeset (350) metara od škole ili druge ustanove koju koriste deca ili u krugu od tristopedeset (350) metara od bilo koje obrazovne ustanove;
 - 1.8. delo je izvršeno u popravnoj ustanovi;
 - 1.9. delo uključuje velike količine opojne droge ili psihotropne supstance.
2. Opojnih droga, psihotropnih supstanci ili sličnog, ili pribora i opreme za proizvodnju i transport zaplenice se.

Član 282
Kompenzacija službama za sprovođenje zakona

Sud će narediti bilo kom licu koje je osuđeno za dela iz ovog zakonika da kompenzuje bilo kojim službama za sprovođenje zakona za razumne troškove koji su nastali u kupovini opojnih droga ili psihotropskih supstanci od tog lica, ili njegovog agenta kao deo istrage koja je vodila do osude tog lica.

GLAVA XXIV
ORGANIZOVANI KRIMINAL

Član 283
Učešće u ili organizovanje organizovane kriminalne grupe

1. Svako lice koje, sa namerom i znanjem ili o ciljevima i opštoj delatnosti organizovane kriminalne grupe ili o nameri grupe da izvrši jedno ili više krivičnih dela koja su kažnjiva kaznom zatvora od najmanje četiri (4) godine, aktivno uzme učešće u kriminalnim aktivnostima grupe, sa znanjem da će takvo učešće doprineti postizanju kriminalnih aktivnosti grupe, kazniće se novčano u iznosu do dvestapedeset hiljada (250.000) Evra i kaznom zatvora u trajanju od najmanje sedam (7) godina.
2. Svako lice koje organizuje, uspostavi, nadgleda, upravlja ili upućuje aktivnosti organizovane kriminalne grupe, kazniće se novčano do petsto hiljada (500.000) Evra i kaznom zatvora u trajanju najmanje deset (10) godina.
3. Kada aktivnosti grupe iz stavova 1. ili 2. ovog člana izazovu smrt, izvršilac će se kazniti novčano do petsto hiljada (500.000) Evra i kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora.
4. Sud može umanjiti kaznu članu organizovane kriminalne grupe koji, pre nego što je grupa izvršila krivično delo, prijavi policiji ili tužilaštvu postojanje, formaciju i informacije o organizovanoj kriminalnoj grupi, u dovoljno detalja koj ibi doveli do hapšenja ili gonjenja te grupe.
5. U svrhe ovog člana, “uzme aktivno učešće”, uključuje, ali se ne ograničava na pružanje obaveštenja ili materijalnih sredstava, regrutovanje novih članova i bilo koji vid finansiranja aktivnosti grupe.

GLAVA XXV KRIVIČNA DELA PROTIV EKONOMIJE

Član 284

Povreda prava jednakosti u ekonomskim delatnostima

Ovlašćeno lice koje, kroz zloupotrebu zvanične pozicije ili ovlašćenja, ograniči slobodan protok kapitala, ljudi, robe, usluga, posla ili reproduktivnih sredstava u Republici Kosovo, ili uskrati ili ograniči prava poslovnog udruženja ili pravnog lica da se upuste u kruženje robe ili usluga u Republici Kosovo, ili stavi poslovno udruženje ili pravno lice u nejednak položaj u odnosu na drugo poslovno udruženje ili pravno lice u smislu uslova rada ili kruženja robe ili usluga, ili ograniči slobodnu razmenu roba i usluga, i time izazove značajnu korist za jedno poslovno udruženje ili pravno lice ili značajnu štetu, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

Član 285

Neodgovorna ekonomska delatnost

1. Odgovorno lice koje, namerno kršeći zakon ili druge odredbe vezane za poslovne aktivnosti, ili se ponaša u suprotnosti sa uobičajenom poslovnom praksom i time izazove značajnu imovinsku štetu poslovnom udruženju ili pravnom licu, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo proglašenje likvidacije ili stečaja te poslovne organizacije ili pravnog lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

Član 286

Izazivanje stečaja

1. Svako lice koje se, sa znanjem o preteranoj zaduženosti ili trenutnoj ili trajnoj insolventnosti, upusti u jednu ili više sledećih delatnosti, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina:

1.1. skrivanje ili otuđenje ili, na način suprotan uobičajenoj poslovnoj praksi, uništenje, oštećenje ili onesposobljenje bilo koje imovine, koja bi u slučaju proglašenja insolventnosti bila deo stečajne mase;

1.2. na način suprotan poslovnoj praksi, ulazak u gubitke ili špekulativne poslove trgovine robama i uslugama ili trgovine obveznicama ili ulaganje preteranih suma novca ili insolventnost kroz nenamensko trošenje, klađenje ili kockanje;

- 1.3. nabavka dobara, usluga ili kredita, preduzimanje ekonomskih aktivnosti koje stvaraju preterano zaduživanje, zaključivanje ili obnavljanje nerazumnih ugovora, nenaplaćivanje velikih dugova, nesprovođenje potraživanja na vreme, i/ili prodaja dobara ili usluga, obveznica ili stvari proizvedenih od ove imovine značajno ispod njihove vrednosti na način suprotan uobičajenoj poslovnoj praksi;
 - 1.4. falsifikovanje postojanja nečijeg prava ili umišljajno priznavanje lažnog prava;
 - 1.5. nevođenje računovodstvenih knjiga, koje je pravno lice dužno da vodi, ili vođenje ili prepravljanje knjiga na način koji otežava analizu ili procenu vrednosti imovine;
 - 1.6. otuđenje, skrivanje, uništenje ili oštećenje računovodstvenih knjiga ili druge dokumentacije, sa namerom da se oteža analiza ili procena vrednosti imovine, sakrivanje imovine, ili prevara bilo kog lica;
 - 1.7. umanjenje stvarne vrednosti imovine ili skrivanje trenutnih poslovnih odnosa na bilo koji način koji je značajno protivan uobičajenoj poslovnoj praksi;
 - 1.8. preterano zaduživanje; ili
 - 1.9. zaključivanje ili obnavljanje nerazumnih ugovora sa nesolventnim licima.
2. Delo iz stava 1. je kažnjivo samo ukoliko je prethodno proglašena obavezna likvidacija ili stečaj.
3. Ukoliko je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

Član 287 **Izazivanje lažnog stečaja**

1. Svako lice koje upusti u jednu od nabrojanih delatnosti sa namerom da ne plati ono što je obavezno da plati, ili sa namerom da izvrši prevaru, ili prevarom bilo kog poverioca ili dužnika, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina:
 - 1.1. skrivanje svih ili delova imovine lica, izvršenje lažne prodaje, prodavanje robe ispod tržišne cene, prebacivanje drugom licu kao kompenzaciju;
 - 1.2. spuštanje u lažne ili prevarne ugovore ili dugovanja;
 - 1.3. skrivanje, uništenje ili promena poslovnih knjiga koje je obavezno da drži, na taj način da se rezultati njegove delatnosti ili stanja imovine ne mogu utvrditi, ili,

putem lažne dokumentacije ili na drugi način stvori situaciju u kojoj može doći do stečaja.

2. Dela iz stava 1. ovog člana su kažnjiva samo ukoliko je prethodno proglašena obavezna likvidacija ili stečaj.

3. Ukoliko je delo iz stava 1. izazvalo gubitak od preko petnaest hiljada (15.000) Evra za poverioca, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

Član 288 **Prevara u postupku stečaja**

1. Svako lice koje se u toku postupka stečaja upusti u jednu ili više nabrojanih delatnosti sa upravnikom ili licem koje deluje u svojstvu upravnika, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina:

1.1. davanje lažne izjave, dokumenta ili tvrdnje, ili lažno svedočenje;

1.2. umišljajno i prevarno prebacivanje, sakrivanje ili nepredavanje bilo koje imovine ili dokumenta upravniku, ili licu koje deluje u svojstvu upravnika;

1.3. umišljajno i prevarno davanje, nuđenje, primanje ili pokušaj pribavljanja novca, imovine, plate, kompenzacije, nagrade, ili obećanje čina ili propusta u svrhu obaveze da se stekne bilo kakva prednost u postupku stečaja; ili

1.4. umišljajno i bez dozvole stečajnog upravnika prodavanje, primanje, krađa, nabavka, uništenje, oštećenje ili kupovina, bilo posredno ili neposredno, bilo kojih papira ili imovine lica.

Član 289 **Prevara ili oštećenje poverilaca ili dužnika**

1. Svako lice koje, svesno preteranog zaduženja ili trenutne ili trajne insolventnosti, stavi jednog poverioca ili dužnika u povoljniji položaj kroz plaćanje duga ili na drugi način, i time izazove štetu od pet hiljada (5.000) Evra ili više, ili za napravi gubitak od pet hiljada (5.000) Evra ili više drugim poveriocima, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Svako lice koje, sa namerom da prevari ili izazove štetu poveriocu ili dužniku, prihvati lažnu obavezu, uđe u lažne ugovore ili izvrši bilo koji drugi prevarni čin, i time ošteti poverioce ili dužnike, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

3. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izazvalo štetu od preko dvesta pedese hiljada (250.000) Evra ili gubitke od preko dvesta pedeset hiljada (250.000) Evra, ili kada zbog toga oštećena strana mora da uđe u postupak reorganizacije ili stečaja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

Član 290 **Zloupotreba ekonomskih ovlašćenja**

1. Svako lice koje, u ekonomskoj delatnosti, izvrši jedno ili više nabrojanih dela, sa namerom da pribavi nezakonitu imovinsku korist sebi ili drugome, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina:

1.1. stvaranje ili održavanje nezakonitih fondova na Republici Kosovu ili u drugoj jurisdikciji;

1.2. zavaravanje rukovodećih organa u pravnom licu u donošenju odluka ili rukovodećim poslovima kroz stvaranje dokumenata sa lažnim sadržajem, lažnih statističkih pokazatelja, lažnih procena, inventara ili kroz bilo koje drugo lažno prikazivanje ili skrivanje dokaza;

1.3. neplaćanje poreza i drugih fiskalnih obaveza propisanih zakonima;

1.4. korišćenje dostupnih sredstava suprotno njihovoj svrsi;

1.5. kršenje, na bilo koji drugi način, zakona ili uobičajene poslovne prakse koji se odnose na korišćenje, otuđenje ili upravljanje imovinom.

2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo imovinsku korist koja prelazi sto hiljada (100.000) Evra, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 291 **Sklapanje štetnih ugovora**

1. Odgovorno lice koje se upusti u poslovne aktivnosti, sklopi ugovor za koji zna da je štetan za poslovno udruženje, ili sklopi ugovor suprotno svojim ovlašćenjima i time ošteti poslovno udruženje, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

2. Kada je izvršilac dela iz stava 1. prihvatio mito ili izazvao štetu koja je veća od sto hiljada (100.000) Evra, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

Član 292

Neovlašćeno odavanje poslovne tajne

1. Svako lice koje, u suprotnosti sa svojim dužnostima da štiti poslovnu ili proizvodnu tajnu, prenese ili saopšti informaciju o poslovnoj ili proizvodnoj tajni drugom licu, ili na drugi način omogući neovlašćenom licu da pristupi toj informaciji ili dobije tu informaciju sa namerom da je prenese neovlašćenom licu, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Svako lice koje, sa namerom da koristi na neovlašćeni način, nezakonito pribavi informaciju koja je zaštićena kao poslovna ili proizvodna tajna na način iz stava 1 ovog člana, kazniće se na način predviđen stavom 1. ovog člana.
3. Kada je informacija iz stavova 1. ili 2. ovog člana od takve važnosti, ili ukoliko je drugom licu saopštena sa namerom da tu informaciju prebaci van teritorije Republike Kosovo, ili ukoliko je delo izvršeno radi sticanja imovinske koristi, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.
4. Kada je delo iz stavova 1. do 3. izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.
5. Svako lice koje, sa namerom da proizvodnu tajnu pretvori u imovinsku korist bilo koga drugog sem vlasnika te tajne, ukrade, ili bez ovlašćenja uzme, ili prevarom dođe do informacije iz stava 1. ovog člana, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.
6. Svako lice koje primi, kupi, ili poseduje proizvodnu tajnu, sa znanjem da je ukradena ili pribavljena bez ovlašćenja, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
7. U svrhe ovog člana, „poslovna tajna“ znači informaciju koja je kao takva označena zakonskim propisima ili propisima poslovnog udruženja ili pravnog lica, i koja predstavlja proizvodnu tajnu, rezultate istraživanja ili dizajna, finansijske, poslovne, naučne, tehničke, ekonomske ili inženjerske informacije, uključujući modele, planove, formule, dizajne, prototipove, metode, tehnike, procese, procedure, programe, kodove ili drugu informaciju za koju je vlasnik preduzeo razumne mere da bi je zaštitio, i čije otkrivanje neovlašćenom licu može da ima štetne posledice na ekonomske interese poslovnog udruženja ili pravnog lica.
8. U svrhe ovog člana, „proizvodna tajna“ znači informaciju koja je kao takva označena zakonskim propisima ili propisima poslovnog udruženja ili pravnog lica, i koja predstavlja proizvodnu tajnu, rezultate istraživanja ili dizajna, finansijske, poslovne, naučne, tehničke, ekonomske ili inženjerske informacije, uključujući modele, planove, formule, dizajne, prototipove, metode, tehnike, procese, procedure, programe, kodove ili drugu informaciju za koju je vlasnik preduzeo razumne mere da bi je zaštitio, i čije otkrivanje neovlašćenom licu može da ima štetne posledice na ekonomske interese.

Član 293

Falsifikovanje sredstava obezbeđenja i instrumenata plaćanja

1. Svako lice koje pravi falsifikovana sredstva obezbeđenja ili instrumente plaćanja ili izmeni sredstva obezbeđenja sa namerom da ih koristi kao verodostojne, ili ih da drugom licu da ih koristi na upotrebu, ili koristi takva falsifikovana sredstva obezbeđenja kao verodostojna, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
2. Svako lice koje koristi falsifikovana sredstva obezbeđenja ili instrumente plaćanja kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.
3. Svako lice koje, svesno da je sredstvo obezbeđenja falsifikovano, primi, prosledi ili poseduje falsifikovano sredstvo obezbeđenja ili sredstvo plaćanja sa namerom da ga pusti u promet ili iskoristi kao verodostojno, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do pet (5) godina.
4. Kada je delo iz stavova 1. i 2. ovog člana uključivalo sredstva obezbeđenja ili instrumente plaćanja sa nominalnom vrednošću od preko deset hiljada (10.000) Evra, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
5. Svako lice koje je primilo falsifikovana sredstva obezbeđenja ili instrumente plaćanja i koristi ih, svesno da su falsifikovana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.
6. Pokušaj da se izvrši krivično delo iz stava 5. ovog člana će se kazniti.
7. Falsifikovana sredstva obezbeđenja, instrumenti plaćanja i oprema za njihovu proizvodnju ili izmenu će biti zapleniti.
8. „Sredstvo plaćanja“ znači fizičko sredstvo, koje nije novac, koje omogućava, svojom specifičnom prirodom, samo ili zajedno sa drugim instrumentom plaćanja, držaocu ili korisniku, prebacivanje novca ili novčane vrednosti. Ovo uključuje, ali se ne ograničava na, akcije, sertifikate o akcijama, obveznice, kreditne kartice, evroček kartice, druge kartice koje izdaju finansijske institucije, evročekove, putničke čekove i razmenjive banknote koje su zaštićene protiv imitacije ili prevarne upotrebe, kroz dizajn, kod, potpis ili drugim sredstvima.
9. Falsifikovana sredstva obezbeđenja ili instrumenti plaćanja uključuju falsifikovana sredstva obezbeđenja ili sredstva plaćanja ili prava sredstva obezbeđenja ili instrumente plaćanja koji su izmenjeni fizički i sa namerom da se koriste u prevarne svrhe.

Član 294

Falsifikovanje vrednosnih markica

1. Svako lice koje proizvodi falsifikovane vrednosne markice, menja bilo koju od ovih markica sa namerom da ih koristi kao prave, daje drugom licu da ih koristi, ili koristi te falsifikovane markice kao originalne, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Svako lice koje, sa znanjem da je određena vrednosna markica falsifikovana, snabde, proda, kupi, pusti u promet, transportuje, primi ili poseduje falsifikovanu ili poništenu markicu sa namerom da je pusti u promet ili koristi kao pravu, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godina.
3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana uključivalo markice čija vrednost prelazi deset hiljada (10.000) Evra, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
4. Svako lice koje ukloni poništenje sa vrednosne markice iz stava 15 ovog člana, ili na neki drugi način i u svrhe ponovnog korišćenja, pokuša da takva markica izgleda kao nikada nije bila korišćena, ili ponovo iskoristi poništenu markicu ili je proda kao važeću, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.
5. Svako lice koje je primilo falsifikovanu vrednosnu markicu i koristi je sa znanjem da je falsifikovana, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.
6. Svako lice koje, svesno da je određena vrednosna markica falsifikovana ili korišćena, ne prijavi to delo, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.
7. Falsifikovane vrednosne markice i oprema za njihovu proizvodnju zapleniće se.

Član 295

Povreda prava iz patenta

1. Svako lice koje, upuštajući se u ekonomsku delatnost koristi, bez ovlašćenja, patent koji je registrovan ili zaštićen zakonom ili registrovanu topografiju kola ili poluprovodnika, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Predmeti iz stava 1. ovog člana koji su proizvedeni za neovlašćenu upotrebu, zapleniće se.

Član 296

Povreda zaštićenih autorskih prava

1. Svako lice koje, pod svojim imenom, ili tuđim imenom otkrije ili na drugi način prenese javnosti zaštićeno autorsko delo ili interpretaciju, u celini ili u delu, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.
2. Svako lice koje za vreme upotrebe zaštićenog autorskog dela ili interpretacije, namerno ne navede ime, pseudonim ili oznaku autora ili izvođača, kada je to zakonom propisano, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.
3. Svako lice koje izmeni ili na drugi način ošteti zaštićeno autorsko delo ili interpretaciju, i objavi ga ili na drugi način javnosti prenese u tom obliku, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.
4. Svako lice koje izvede ili na drugi način javnosti prenese zaštićeno autorsko delo ili interpretaciju na neadekvatan način, koji šteti časti i ugledu autora ili interpretatora, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.
5. Svako lice koje bez ovlašćenja koristi zaštićeno delo ili bilo šta drugo što podleže sličnim pravima, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
6. Ukoliko je, tokom izvršenja dela iz stava 5. ovog člana, izvršilac za sebe ili drugoga pribavio imovinsku korist od deset hiljada (10.000) do pedeset hiljada (50.000) Evra, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do pet (5) godine.
7. Kada je izvršilac dela iz stava 5. ovog člana za sebe ili drugoga pribavi imovinsku korist u vrednosti većoj od pedeset hiljada (50.000) Evra, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do osam (8) godina.
8. Predmeti i oprema za njihovu proizvodnju biće oduzeti.

Član 297

Odavanje tehnoloških mera

1. Svako lice koje izvrši bilo koje delo odavanja bilo kojih tehnoloških mera koje se koriste, ili bilo koji čin uklanjanja, sklanjanja ili promene informacija iz prava o elektronskom upravljanju iz Zakona o zaštiti autorskih i srodnih prava, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Predmeti i oprema za njihovu proizvodnju iz stava 1. ovog člana zapleniće se.

Član 298

Varanje potrošača

1. Svako lice koje, upuštajući se u ekonomsku delatnost sa namerom da prevari kupce ili potrošače, koristi ili poseduje, sa namerom da ga iskoristi, tuđe ime ili znak, znak druge robe ili druge usluge, ili njihove delove u svom poslovnom imenu, znaku, ili određenoj oznaci robe, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Svako lice koje, sa namerom da prevari kupce ili potrošače, koristi u proizvodnji tuđe uzorke ili tuđi model bez ovlašćenja i pusti u promet robu proizvedenu na taj način, kazniće se kaznom iz stava 1. ovog člana.
3. Predmeti i sredstva za njihovu proizvodnju zapleniće se.

Član 299

Prevara kupaca

1. Svako lice koje, sa namerom da prevari kupce, pusti u opticaj proizvode sa deklaracijom na njima koja ne odgovaraju sadržaju, vrsti, poreklu, ili kvalitetu koji se uobičajeno očekuje od takvih proizvoda, ili pusti u promet proizvode bez deklaracije na kojoj piše sadržaj, vrsta, poreklo ili kvalitet proizvoda, kada je takva deklaracija zakonom propisana, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Svako lice koje, sa namerom da prevari kupce, lažno objavi smanjenje cene ili očekivano povećanje cene dobara ili na bilo koji drugi način otvoreno koristi lažno reklamiranje, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

Član 300

Organizovanje piramidalnih šema i nezakonitog kockanja

1. Svako lice koje, sa namerom da pribavi nezakonitu imovinsku korist za sebe ili drugoga organizuje, učestvuje u, ili saučestvuje u organizovanju piramidalne šeme, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
2. Svako lice koje, sa namerom da pribavi nezakonitu imovinsku korist za sebe ili drugoga, organizuje, učestvuje u, ili saučestvuje u organizaciji kockanja, kockarnica, ili igara na sreću kako je zakon propisao, za koje nije nabavio licencu, dozvolu ili koncesiju od strane ovlašćenog organa, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
3. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. izazvalo dobitak ili gubitak veći od dvadeset i pet hiljada (25.000) Evra, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do dvanaest (12) godina.

4. U svrhe ovog člana, „piramidalna šema“ označava prevarnu investicionu ponudu ili plan u kome se novčani doprinos kasnijih investitora koristi da se isplate glavnica ili kamate ranijim investitorima, bez ikakvih poslova koji stvaraju nova sredstva, sem kontinuiranog prikupljanja novih sredstava.

Član 301 **Zloupotreba monopolskog položaja**

1. Odgovorno lice koje preduzme jednu ili više ekonomskih aktivnosti koje zloupotrebljavaju njegov monopolski položaj ili njegov dominantni položaj na tržištu ili na značajnom delu tržišta upuštanjem u jednu od nabrojanih aktivnosti, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine:

1.1. neposredno ili posredno nametanje nepoštenih cena kupovine ili prodaje ili drugih nepoštenih uslova poslovanja;

1.2. neposredno ili posredno nameštanje cena kupovine ili prodaje ili drugih uslova poslovanja;

1.3. ograničenje ili kontrolisanje proizvodnje, tržišta ili tehničke razvijenosti investicije;

1.4. korišćenje različitih uslova na istovrsne transakcije sa drugim stranama, i time stavljati neke od njih u povlašćeni položaj;

1.5. zaključivanje formularnih ugovora sa drugom stranom koji se tiču dodatnih obaveza koje, po svojoj prirodi ili komercijalnoj vrednosti, nemaju veze sa predmetom tih ugovora;

1.6. neposredno ili posredno nameštanje cena kupovine ili prodaje, ili drugih uslova tržišta nabavke ili prodaje robe;

1.7. zahtevanje manje povoljnih uslova plaćanja ili drugih uslova poslovanja nego što postoje na uporedivim tržištima, sem ukoliko ne postoji objektivno opravdanje za takvu razliku;

1.8. zahtevanje uslova plaćanja ili drugih uslova poslovanja koji se razlikuju od onih koji bi vrlo verovatno vladali da postoji slobodna konkurencija.

2. Odgovorno lice u poslovnom udruženju koje se dogovori sa licem ili drugom poslovnom organizacijom koja se bavi istom vrstom posla, sa svrhom da se podignu, snize, ili na drugi način utiče na cene dobara ili usluga koji se prodaju ili kupuju od strane poslovnih udruženja, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina i kaznom koja je jednaka dvadeset i pet procenata (25%) vrednosti roba ili usluga koje je njegovo poslovno udruženje prodalo u toku trajanja tog dogovora

Član 302

Falsifikovanje novca

1. Svako lice koje proizvede falsifikovani novac, sa namerom da ga pusti u opticaj kao pravi, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.
2. Svako lice koje, sa znanjem da je taj novac falsifikovan, pribavi, pusti u opticaj, transportuje, primi, koristi ili poseduje falsifikovani novac sa namerom da ga dalje pusti u opticaj kao da je pravi, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
3. Svako lice koje primi pedeset (50) Evra ili manje falsifikovanog novca, opravdano verujući da je pravi, i onda ga upotrebi sa znanjem da je falsifikovan, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.
4. Svako lice koje ima saznanja o proizvodnji ili upotrebi falsifikovanog novca a to ne prijavi, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.
5. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana uključivalo upotrebu falsifikovanog novca sa nominalnom vrednošću od više od sto hiljada (100.000) Evra, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje tri (3) godine.
6. Falsifikovani novac, kao i oprema za njegovu proizvodnju ili menjanje, zapleniće se.

Član 303

Proizvodnja i korišćenje lažnih zvaničnih oznaka, mera i tegova

1. Svako lice koje, sa namerom da ih koristi kao prave, proizvede lažne zvanične oznake da označi proizvod, kao i pečate ili markice za obeležavanje zlata, srebra, stoke i živine, drveta ili drugog dobra koje se proizvodi u zemlji ili u inostranstvu, ili koristi lažne zvanične oznake kao prave, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.
2. Svako lice koje izmeni mere ili tegove, sa namerom da ih koristi kao ispravne, kazniće se kaznom iz stava 1. ovog člana.
3. Lažne oznake, pečati, mere i tegovi i oprema za njihovu proizvodnju i izmenu zapleniće se.

Član 304

Proizvodnja, snabdevanje, prodaja, posjedovanje ili nabavka za upotrebu sredstava za falsifikovanje

1. Svako lice koje proizvodi, snabdeva, prodaje, prima, poseduje ili nabavlja za upotrebu sredstva za falsifikovanje novca, sredstava obezbeđenja ili instrumenata plaćanja, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.
2. Svako lice koje proizvede, snabde, primi, poseduje, ili nabavi za upotrebu sredstva za falsifikovanje fiskalnih, poštanskih ili drugih vrednosnih markica, oznaka za prevarno obeležavanje ili netačnih mera i tegova, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
3. U svrhe ovog člana, „sredstva za falsifikovanje“ uključuju instrumente, predmete, računarske programe i bilo koja druga sredstva koja su posebno nameštena za falsifikovanje ili izmenu novca, sredstava obezbeđenja ili plaćanja, vrednosnih markica, oznaka za obeležavanje dobara, mera i tegova, ili holograme ili druge komponente novca, sredstava obezbeđenja ili plaćanja, koje služe zaštiti od falsifikovanja.
4. Sredstva, predmeti i oprema za njihovu proizvodnju zapleniće se.

Član 305

Nedozvoljena trgovina

1. Svako lice koje, bez ovlašćenja, proda, kupi ili razmeni na drugi način dobra, predmete ili usluge, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseci do tri (3) godine.
2. Kada je izvršilac dela iz stava 1. ovog člana organizovao mrežu prodavaca ili posrednika, ili je zaradio dobit veću od petnaest hiljada (15.000) Evra, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
3. Roba i predmeti koji potiču od nedozvoljene trgovine, zapleniće se.

Član 306

Nedozvoljena proizvodnja

1. Svako lice koje bez ovlašćenja proizvede ili prepravi robu čija je proizvodnja ili prepravljavanje zakonom zabranjena, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Roba i oprema za neovlašćenu proizvodnju ili prepravku zapleniće se.

Član 307
Izdavanje lažnih ili čekova bez pokrića i neadekvatna upotreba bankarske ili kreditne kartice

1. Svako lice koje sa namerom da pribavi sebi ili drugome imovinsku korist, pribavi ili u promet pusti ček za koji zna da nema pokrića, lažni ček ili falsifikovanu kreditnu karticu i na taj način pribavi imovinsku korist, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Svako lice koje, sa namerom da pribavi sebi ili drugome imovinsku korist, koristi kreditnu karticu ili ček bez ovlašćenja, ili koristi bankarsku karticu u bančinom aparatu da bi podigao gotov novac, znajući da takvo podizanje nema pokriće na računu ili bilo kojim odobrenjem zaduživanja, ili svako lice koje koristi kreditnu karticu iako zna da kada rate za naplatu pristignu, neće moći da plati sumu novca i na taj način pribavi imovinsku korist, kazniće se kaznom iz stava 1. ovog člana.

3. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izazvalo imovinsku korist od preko pet hiljada (5.000) Evra, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

Član 308
Pranje novca

Svako lice koje izvrši delo pranja novca, kazniće se po odredbama Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma.

Član 309
Dogovor o ograničenju konkurencije na tenderu

1. Svako lice koje, po raspisanom tenderu koji se odnosi na robu ili komercijalne usluge, sačini ponudu koja se oslanja na nezakoniti dogovor i svrha te ponude je da organizator prihvati određenu ponudu, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

2. Privatno dodeljivanje ugovora nakon prethodnog učešća na tenderu, kazniće se kaznom predviđenom za pozivanje na tender iz stava 1. ovog člana.

Član 310

Prevara u trgovini sredstvima obezbeđenja

Svako lice koje, prilikom prometa deonica i drugih sredstava obezbeđenja ili profita, lažno predstavi balans imovine, podatke o profitu i gubicima ili druge podatke koji imaju značajan uticaj na pomenuta sredstva obezbeđenja, i time navede jedno ili više lica da kupe ili prodaju ta sredstva, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

Član 311

Zloupotreba poverljivih informacija

Svako lice koje u suprotnosti sa svojim dužnostima da zaštiti poverljive informacije koje sazna u obavljanju ekonomske aktivnosti ili službene dužnosti, prenese neovlašćenom licu informaciju koja nije dostupna javnosti i koja može uticati na cenu sredstava obezbeđenja; ili, svako lice koje na drugi način koristi tu informaciju radi lične koristi, ili radi obezbeđenja nepoštene prednosti na uspostavljenom tržištu sredstava obezbeđenja za bilo koje fizičko ili pravno lice, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

Član 312

Dogovor i prevara u vezi sa vladinim sredstvima obezbeđenja

1. Svako lice koje učestvuje u kupovini ili prodaji obveznica na tržištu vladinih obveznica i zaključi dogovor sa jednim ili više učesnika, sa namerom da se utiče na tržište u smislu prometa, cene ili količine vladinih obveznica na aukciji ili sekundarnom tržištu, ili, svako lice koje se na drugi način upusti u transakciju, praksu ili ponašanje koje su označene kao prevara drugih učesnika tržišta, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

2. Svako lice koje se, sa namerom da pribavi nezakonitu imovinsku korist sebi ili drugom licu, upusti u bilo koju transakciju, praksu ili ponašanje u kupovini ili prodaji vladinih obveznica koje je označeno kao prevara, ili koje podstakne drugo lice da učini ili da propusti delo, što izazove smanjenje njegove imovine, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

3. Ukoliko je krivično delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izazvalo imovinsku korist od preko dvestopedeset (250.000) evra, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

4. U svrhe ovog člana, „dogovor“ znači dva ili više lica koja se dogovore da sarađuju u svrhu zajedničke koristi da bi ograničili otvoreno tržište ili stekli nepoštenu prednost. Ovaj dogovor može biti i prećutan i posredno uticati na tržište vladinih obveznica kroz određeni vremenski period.

5. Imovinska korist od dela iz ovog člana će biti zaplenjena.

Član 313

Izbegavanje poreza

1. Svako lice koje, sa namerom da ono samo ili drugo lice prikrije ili izbegne, u delu ili celosti, plaćanje poreza, tarifa ili doprinosa koji su zakonom određeni, pruži lažnu informaciju ili prikrije informaciju o svojim prihodima, imovini, ekonomskom bogatstvu ili drugim činjenicama bitnim za procenu tih obaveza, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Kada je obaveza iz stava 1. ovog člana bila veća od petnaest (15.000) Evra, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
3. Kada je obaveza iz stava 1. ovog člana veća od pedeset hiljada (50.000) Evra, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 314

Falsifikovanje poreske dokumentacije

1. Svako lice koje napravi lažnu izjavu ili izda lažni dokument kada je izdavanje istinite izjave zakonska obaveza ili je dokument obavezan po zakonu, ili svako ko ne izda dokument čije je izdavanje zakonska obaveza, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana uključivalo veliki broj dokumenata, ili je delo izvršeno da bi se izbegao porez u vrednosti od petnaest hiljada (15.000) Evra ili više, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

Član 315

Neopravdano prihvatanje poklona

1. Svako lice koje, u toku obavljanja ekonomske delatnosti, traži ili primi nesrazmernu nagradu, poklon, ili drugu korist da bi zanemarilo interese svog poslovnog udruženja ili da bi izazvalo štetu svom poslovnom udruženju ili pravnom licu prilikom zaključivanja ugovora ili saglasnosti za obavljanje usluge, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Svako lice koje, prilikom izvršenja dela iz stava 1 ovog člana, traži ili primi nesrazmernu nagradu, poklon ili drugu korist za sebe ili drugo lice u razmenu za

zaključenje ugovora ili saglasnost sa obavljanjem usluge, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

3. Svako lice, prilikom izvršenja dela iz stava 1 ovog člana, zahteva ili primi nagradu, poklon ili drugu korist nakon zaključenja ugovora ili izvršene usluge, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

4. Primiti poklon ili nagrada zapleniće se.

Član 316 **Neopravdano davanje poklona**

1. Svako lice koje da, pokuša da da, ili obeća da će dati nesrazmernu nagradu ili drugu korist, da bi drugo lice zanemarilo interese svog poslovnog udruženja ili da bi izazvalo štetu svom poslovnom udruženju ili pravnom licu prilikom zaključivanja ugovora ili davanja saglasnosti za obavljanje usluge, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Svako lice koje da, pokuša da da, ili obeća da će dati nesrazmernu nagradu ili drugu korist licu uključenom u ekonomsku delatnost da bi pribavilo neopravdanu prednost u zaključenju ugovora ili obavljanju usluga, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

3. Ukoliko izvršilac iz stavova 1. ili 2. ovog člana da nagradu ili poklon nakon zahteva, i prijavi delo pre nego što je otkriveno ili pre nego što je to lice saznalo da je delo otkriveno, sud ga može osloboditi kazne.

4. Nagrada ili poklon će biti zaplenjeni, sem u slučaju iz stava 3., gde mogu biti vraćeni licu koje ih je dalo.

Član 317 **Krijumčarenje robe**

1. Svako lice koje, prelazeći granicu, nosi robu i izbegne carinsku kontrolu, ili svako lice koje u izbegavanju carinske kontrole prenese robu preko granice, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Svako lice koje, bez odgovarajuće dozvole, izbegne carinsku kontrolu i pređe granicu sa robom čiji je uvoz ili izvoz zabranjen, ograničen ili zahteva specijalnu dozvolu koju izdaje ovlašćeni organ, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

3. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izvršeno pod jednom od nabrojanih okolnosti, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina:

3.1. izvršilac je granicu prešao sa predmetima, robom ili opasnim supstancama koji ugrožavaju ljudski život i zdravlje;

3.2. izvršilac je granicu prešao sa predmetima, robom ili opasnim supstancama koji ugrožavaju javnu bezbednost;

3.3. izvršilac je koristio silu ili ozbiljnu pretnju, ili oružje ili opasno oruđe za vreme izvršenja dela.

4. Roba iz stavova 1. i 2. ovog člana zapleniće se. Ukoliko se roba ne može pronaći, ili ne može biti oduzeta iz drugih razloga, naplatiće se vrednost te robe.

5. Prevozna sredstva ili sredstva prenošenja robe iz stavova 1. i 2. ovog člana, zapleniće se.

Član 318

Izbegavanje plaćanja obaveznih carinskih naknada

1. Svako lice koje, sa namerom da sebi ili drugome obezbedi izbegavanje plaćanja carinske naknade ili drugih naknada ili carinskih obaveza koje se plaćaju pri uvozu ili izvozu robe, ili ukoliko je na carini prikazana lažna dokumentacija o poreklu, vrednosti, količini, kvalitetu, vrsti i drugim karakteristikama robe, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Ukoliko je izbegnuta naplata iz stava 1. u vrednosti višoj od petnaest hiljada (15.000) Evra, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

3. Ukoliko je izbegnuta naplata iz stava 1 u vrednosti višoj od trideset hiljada (30.000) Evra, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

4. Roba koja nije pravilno prijavljena ili iznos carine koji nije naplaćen, šta god da ima višu vrednost, zapleniće se.

GLAVA XXVI KRIVIČNA DELA PROTIV KOMUNALIJA

Član 319 Definicije

U svrhe ove glave, nabrojani izrazi imaju sledeća značenja:

- 1.1. **Ovlašćeni snabdevač** - znači fizičko ili pravno lice koje je ovlašćeno, u skladu sa važećim zakonima, da snabdeva strujom ili komunalnim uslugama.
- 1.2. **Komunalija** - znači gas, voda, struja ili grejanje

Član 320 Krađa komunalija

Svako lice koje uzme, koristi, skrene, izvuče ili uzme korist od bilo koje komunalije kojom se snabdeva putem ili preko elektroenergetske mreže ili distributivne mreže, bez ovlašćenja ovlašćenog snabdevača, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

Član 321 Neovlašćeno priključenje na mrežu

1. Svako lice koje se priključi ili se ponovo priključi na električnu mrežu ili mrežu za distribuciju ili prenos bilo koje komunalije bilo kojim sredstvima, neposredno ili posredno, kroz delovanje ili davanjem uputstava, bez ovlašćenja ovlašćenog snabdevača, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

Član 322 Dozvoljavanje neovlašćenog priključenja na mrežu

1. Svako lice koje dozvoli neovlašćeno priključenje ili ponovno priključenje na mrežu za komunalije ili na električnu mrežu koja postoji na imanju u njegovom vlasništvu, ili svako lice koje omogući neovlašćeni priključak ili ponovni priključak na mrežu za komunalije ili na električnu mrežu na imanju koje je u njegovom posedu ili u njegovom vlasništvu, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Ponašanje iz stava 1. ovog člana nije krivično delo ukoliko lice po saznanju o neovlašćenom priključivanju ili ponovnom priključivanju odmah obavesti ovlašćenog snabdevača o postojanju tog neovlašćenog priključenja ili ponovnog priključenja.

Član 323
Izmena merača komunalija

1. Svako lice koje izmeni bilo koji merač koji se koristi za merenje količine bilo koje komunalije obezbeđene bilo kom imanju od strane ovlašćenog snabdevača, ili spreči bilo koji takav merač da tačno meri količinu bilo koje komunalije, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Za gonjenje dela po ovom članu, posedovanje veštačkih sredstava za izazivanje izmena na meraču ili za sprečavanje merača da pravilno meri, biće dovoljan dokaz da je izmena ili sprečavanje namerno izazvano, od strane lica koje koristi ili je vlasnik merača.

Član 324
Dozvoljavanje upotrebe izmenjenih merača komunalij

1. Svako lice koje izmeni ili zaobiđe merač na imanju koje koristi ili na kom je vlasnik ili koje kontroliše, da bi obezbedio nemerene ili nepravilno izmerene komunalije, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Ponašanje iz stava 1. ovog člana nije krivično delo ukoliko lice po saznanju o izmenjenom ili zaobiđenom meraču odmah obavesti ovlašćenog snabdevača o postojanju tog izmenjenog ili zaobiđenog merača.

GLAVA XXVII
KRIVIČNA DELA PROTIV IMOVINE

Član 325
Krađa

1. Svako lice koje uzme imovinu drugog lica u vrednosti od pedeset (50) Evra ili više sa namerom da stekne imovinsku korist za sebe ili drugo lice, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Ukoliko je vrednost ukradene imovine ispod pedeset (50) Evra, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.

Član 326

Krada usluga

1. Svako lice koje prevarom, oduzimanjem ili drugim sredstvima pribavi usluge za koje zna da su dostupne jedino kroz kopmenzaciju i izbegne plaćanje tih usluga, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.
2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno silom ili ozbiljnom pretnjom, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
3. Ukoliko je vrednost ukradenih usluga manja od pedeset (50) Evra, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.
4. U svrhe ovog člana, „usluge“ uključuju, ali se ne ograničavaju na prevoz; rad; profesionalne, tehničke, mehaničke usluge; usluge ski lifta; naplatna mesta; komunikacione ili telefonske usluge; obezbeđivanje hrane, boravka ili drugog smeštaja; obezbeđivanje opreme, alata, vozila ili prikolica na privremeno korišćenje; obezbeđivanje opreme na korišćenje; ili sistem ili pristup Intenetu, televiziji ili kablovskoj televiziji. „Usluge“ takođe uključuje i ulaznice za zabavne, egzibicione, sportske priredbe ili druge priredbe za koje se se plaća ulaz ili naknada za prisustvo.
5. Izlazak iz lokala, hotela ili restorana bez plaćanja ili ponude da se plati za hotelske, restoranske ili druge usluge za koje se kompenzacija obično plaća po prijemu usluga je dokaz das u se usluge primile sa ciljem izbegavanja plaćanja.

Član 327

Teška krađa

1. Svako lice koje izvrši krađu iz člana 325 stav 1., kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do sedam (7) godina, u sledećim okolnostima:
 - 1.1. delo je izvršeno lomljenjem, zaobilaženjem, upadom u zaključana vozila, zgrade, prostorije, kutije, kovčege, ili drugu zatvorenu imovinu upotrebom sile ili uklanjanjem prepreka sa namerom da se prisvoji pokretna imovina;
 - 1.2. delo je izvršeno na posebno opasan ili drzak način;
 - 1.3. izvršilac je iskoristio situaciju koja je nastala požarom, poplavom, zemljotresom ili drugom nepogodom;
 - 1.4. izvršilac je iskoristio nepokretnost ili druge otežavajuće okolnosti drugog lica.
2. Svako lice koje izvrši krađu, iz članova 325 stav 1., ili stav 1. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do deset (10) godina:

- 2.1. kada je vrednost ukradene imovine ili usluga veća od pet hiljada (5.000) Evra;
- 2.2. kada je ukradena imovina imala versku namenu, ili je ukradena iz verskih prostorija ili drugog prostora u kom su se obavljale verske ceremonije;
- 2.3. kada je urkadena imovina imala kulturnu, versku, ili istorijsku vrednost, ukoliko je od posebnog naučnog, tehničkog ili umetničkog značaja, ukoliko je deo javne kolekcije, zaštićene privatne kolekcije ili javne izložbe, ili ukoliko je prirodni spomenik ili prirodni predmet pod zaštitom;
- 2.4. kada je imovina ukradena iz groba;
- 2.5. kada je ukradeno oružje;
- 2.6. kada je izvršilac sa sobom nosio oružje ili opasno oruđe; ili
- 2.7. izvršilac je delovao kao član grupe.

Član 328 Razbojnička krađa

1. Svako lice koje, iznenađeno u izvršenju krađe, i sa namerom da povрати ukradenu imovinu, koristi silu ili ozbiljnu pretnju da izvrši napad na život ili telo drugog lica, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do deset (10) godina.
2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno od strane izvršioca koji je delovao kao član grupe, ili od strane izvršioca koji je posedovao oružje ili opasno oruđe, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do dvanaest (12) godina.
3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno od strane izvršioca koji je bio deo oružane grupe ili je delo izazvalo teške telesne povrede, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od sedam (7) do dvanaest (12) godina.
4. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo smrt, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina, ili kaznom doživotnog zatvora.

Član 329 Razbojništvo

1. Svako lice koje, upotrebom sile ili ozbiljne pretnje, izvrši napad na život ili telo drugog lica, oduzme pokretnu imovinu tog lica sa namerom da pribavi sebi ili drugom imovinsku korist, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana uključivalo ukradeni predmet u vrednosti koja prelazi pet hiljada (5.000) Evra, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do dvanaest (12) godine.

3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno od strane izvršioca koji deluje kao član grupe, ili koji je posedovao oružje ili opasno oruđe, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od sedam (7) do dvanaest (12) godina.

4. Kada je delo predviđeno stavom 1. ovog člana izvršeno od strane izvršioca koji deluje kao deo oružane grupe ili je delo imalo za posledicu tešku telesnu povredu, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od sedam (7) do petnaest (15) godina.

5. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo smrt, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina, ili kaznom doživotnog zatvora.

Član 330 **Pronevera tuđe imovine**

1. Svako lice koje, sa namerom da sebi ili drugome pribavi imovinsku korist, prisvoji pokretnu imovinu koja mu je bila poverena, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

2. Kada je delo iz stava 1. izvršeno od strane čuvara, advokata ili drugog lica sa zakonskom dužnošću prema vlasniku imovine, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

3. Kada je vrednost prisvojene imovine veća od deset hiljada (10.000) Evra, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

4. Kada prisvojena imovina ima kulturnu, versku ili istorijsku vrednost, ili kada je od posebne naučne, tehničke ili umetničke važnosti, ili kada je deo javne kolekcije, zaštićene privatne kolekcije ili javne izložbe, ili kada je prirodni spomenik ili predmet prirode pod zaštitom, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

5. Svako lice koje nezakonito prisvoji pokretnu imovinu drugog lica do koje je došao slučajno, sa namerom da pribavi nezakonitu imovinsku korist sebi ili drugome, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

6. Ukoliko je vrednost prisvojene imovine pedeset (50) Evra, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.

7. Krivično gonjenje za delo iz stavova 1. i 5. ovog člana će se pokrenuti na zahtev oštećenog lica.

Član 331

Uzimanje pokretne imovine

1. Svako lice koje nezakonito uzme pokretnu imovinu drugog lica da je drži u svom posedu, ali bez namere da je prisvoji, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

2. Pokušaj izvršenja dela iz stava 1. ovog člana kazniće se ukoliko uključuje pokušaj uzimanja motornog vozila drugog lica.

3. Krivično gonjenje za delo iz stava 1. ovog člana će se goniti po predlogu ili na zahtev oštećenog lica ukoliko je imovina u vlasništvu ili pod upravom javnog organa.

Član 332

Nezakonito zauzimanje nepokretnosti

1. Svako lice koje nezakonito zauzme nepokretnost drugog lica ili bilo koji deo nepokretnosti, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.

2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno pod jednom od nabrojanih okolnosti, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine:

2.1. kada je okupirana nepokretnost deo zaštićene šume, zaštićenog parka ili drugih šuma sa posebnom namenom, građevinskog zemljišta, ili puta; ili

2.2. kada izvršilac okupira nepokretnost sa znanjem da je predmet iseljenja određenog od strane suda, ili naredbe ili odluke druge javne institucije uspostavljene pod zakonima Republike Kosovo.

3. Izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do tri (3) godine ukoliko je prethodno bio osuđen za nezakonitu okupaciju nepokretnosti ili je bio izbačen iz te nepokretnosti odlukom suda ili odlukom druge javne institucije, ustanovljene po zakonima Republike Kosovo.

Član 333

Uništenje ili oštećenje imovine

1. Svako lice koje uništi, ošteti ili učini nepodobnom za upotrebu imovinu drugog lica pod okolnostima koje ne uključuju okolnosti iz člana 334 ovog zakonika, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

2. Kada krivično delo iz stava 1. ovog člana izazove gubitak od preko pet hiljada (5.000) evra, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do tri (3) godine.

3. Kada delo iz stava 1 ovog člana uključuje imovinu koja ima kulturnu, versku ili istorijsku vrednost, ili kada je od posebne naučne, tehničke ili umetničke važnosti, ili kada je deo javne kolekcije, zaštićene privatne kolekcije ili javne izložbe, ili kada je prirodni spomenik ili predmet prirode pod zaštitom, ili kada je izložena u javnosti ili je imovina koja služi javnoj upotrebi ili ukrasu javne površine, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine, bez obzira na vrednost imovine.

4. Kada je krivično delo iz stava 1. izvršeno zbog predrasuda prema nacionalnosti, jeziku, verskog ubeđenja ili nedostatku verskog ubeđenja, boji kože, pola, seksualnog opredeljenja ili zbog bliskosti sa licima jedne od ovih zaštićenih karakteristika, počinitelj krivičnog dela kažnjava se zatvorom do tri (3) godine.

Član 334 **Podmetanje požara**

1. Svako lice koje podmetne požar ili izazove eksploziju u svrhe uništenja ili štete na imovini drugog lica, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine.

2. Svako lice koje podmetne požar ili izazove eksploziju sa ciljem da uništi putno vozilo ili zgradu u posedu drugog lica, a u zgradi ili vozilu ima ljudi, ili su u upotrebi, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

3. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izazvalo štetu od dvadeset hiljada (20.000) Evra ili više imovini, ili je delo izazvalo teške telesne povrede drugom licu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do deset (10) godina.

4. Ukoliko je krivično delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izazvalo smrt, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina, ili kaznom doživotnog zatvora.

Član 335 **Prevara**

1. Sem za dela predviđena članom 336, svako lice koje, sredstvima lažnog predstavljanja činjenica ili skrivanjem činjenica i sa namerom da sebi ili drugom pribavi imovinsku korist, ili izazove imovinsku štetu drugom licu, prevari ili nastavi da vara drugo lice i time natera to lice da nešto učini ili propusti, na štetu svoje imovine ili imovine trećeg lica, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo nezakonitu imovinsku korist ili izazove štetu u vrednosti od deset hiljada (10.000) Evra ili više, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
3. Kada je cilj prevare da se stekne nezakonita imovinska korist iz javnih sredstava, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
4. Kada je cilj prevare da pribavi nezakonitu korist od banke, kreditne organizacije ili druge finansijske organizacije, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.
5. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo nezakonitu imovinsku korist ili izazove štetu koja je veća od pedeset hiljada (50.000) Evra, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do deset (10) godina.
6. Kada je vrednost pribavljene koristi manja od (50) Evra, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.

Član 336 **Prevara u vezi subvencije**

1. Svako lice koje, u vezi sa konkurisanjem za sredstva, nastavak ili menjanje uslova subvencionisanja, da ovlašćenom licu netačne ili nepotpune informacije koje su uslov za subvencionisanje, nastavak ili menjanje uslova subvencije, ili prikrije takvu informaciju, u suprotnosti sa obavezom otkrivanja tih informacija ovlašćenom licu, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.
2. Svako lice koje koristi tu subvenciju u suprotnosti sa zakonom ili svrhama u koje je namenjena od strane davaoca subvencije, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.
3. Ukoliko je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izazvalo imovinsku korist ili imovinsku štetu od preko dvadeset i pet hiljada (25.000) Evra, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
4. Subvencija u svrhe ovog člana znači korist iz javnih fondova po zakonima Kosovo koja je, makar jednim delom, data bez tržišnih uslova i za cilj ima stimulisanje ekonomije.

Član 337

Prevara u vezi sa primanjem sredstava iz evropskih društava

1. Svako lice koje namerno koristi ili predstavi netačne ili nepotpune izjave ili dokumentaciju i na osnovu toga nezakonito primi ili zadrži sredstva iz Opšteg budžeta Evropskih zajednica ili budžeta koji se vodi od strane, ili u ime Evropskih Zajednica, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.
2. Svako lice koje prikrije informaciju suprotno izričitoj obavezi da prikaže tu informaciju i na osnovu toga nezakonito primi ili zadrži sredstva iz Opšteg budžeta Evropskih zajednica ili budžeta koji se vodi od strane, ili u ime Evropskih Društava, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do tri (3) godine.
3. Svako lice koje koristi sredstva iz Opšteg budžeta Evropskih Zajednica ili budžeta koji se vodi od strane, ili u ime Evropskih Zajednica, u svrhe u koje nisu izvorno odobrena, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do osam (8) godina.

Član 338

Zloupotreba osiguranja

1. Svako lice koje, sa namerom da naplati novac od osiguranja ili koristi od osiguravača, uništi, ošteti, ili sakrije imovinu koja je osigurana protiv takvog uništenja, oštećenja, gubitka ili krađe i onda lažno prijavi uništenje, oštećenje, gubitak ili krađu, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Svako lice koje, sa namerom da naplati novac od osiguranja ili koristi na ime telesne povrede ili oštećenja zdravlja od osiguravača, lažno prijavi povredu ili oštećenje zdravlja, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
3. Svako lice koje, sa namerom da naplati novac od osiguranja za telesnu povredu ili oštećenje zdravlja od osiguravača, nanese sebi takvu povredu ili ošteti zdravlje, i onda prijavi povredu ili oštećenje zdravlja, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine.

Član 339

Upad u računarske sisteme

1. Svako lice koje neovlašćeno i sa namerom da pribavi sebi ili drugome imovinsku korist ili da drugome izazove štetu, izmeni, objavi, izbriše ili uništi računarske podatke ili programe ili na bilo koji način upadne u računarski sistem, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo imovinsku korist od preko deset hiljada (10.000) Evra, ili imovinsku štetu od preko deset hiljada (10.000) Evra, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

Član 340 **Iznuda**

1. Svako lice koje, sa namerom da sebi ili drugome pribavi protivpravnu imovinsku korist, koristi silu ili ozbiljnu pretnju da bi nateralo drugo lice da nešto učini ili propusti, na štetu svoje ili tuđe imovine, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do pet (5) godina.

2. Kada je delo predviđeno stavom ovog člana izvršeno od strane izvršioca koji deluje u ime grupe, ili je izvršeno korišćenjem oružja ili opasnog oruđa, ili je imovinska korist iz dela veća od deset hiljada (10.000) Evra, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

Član 341 **Ucena**

1. Svako lice koje, sa namerom da sebi ili drugome pribavi protivpravnu imovinsku korist, prti drugom licu da će otkriti nešto o tom licu ili o licu bliskom njemu što bi štetilo njegovoj časti ili ugledu, i na taj način primora to lice da učini ili propusti činjenje, na štetu njegove ili imovine nekog trećeg, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

2. Kada je delo predviđeno stavom 1. ovog člana izvršeno od strane izvršioca koji deluje u ime grupe, ili je izvršeno korišćenjem oružja ili opasnog oruđa, ili je imovinska korist iz dela veća od deset hiljada (10.000) Evra, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

Član 342 **Zloupotreba poverenja**

1. Svako lice koje u predstavljanju, održavanju ili u brizi o ličnim interesima drugog lica ne obavi svoju dužnost ili zloupotrebi svoja ovlašćenja sa namerom da sebi ili drugome obezbedi protivpravnu imovinsku korist ili izazove štetu licu čije interese predstavlja, ili o čijoj se imovini stara, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno od strane staratelja, advokata, ili drugog lica koje ima zakonske obaveze prema vlasniku imovine, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

Član 343

Zelenaštvo

1. Svako lice koje u svoje ili tuđe ime prihvati ili ispregovara očigledno nesrazmernu količinu imovine u zamenu za uslugu drugom licu, koristeći se imovinskim poteškoćama tog lica, teške situacije u domaćinstvu, teškoće, neiskustvo ili nesposobnost za rasuđivanje, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
2. Ukoliko je krivično delo iz stava 1. ovog člana izazvalo imovinsku štetu u vrednosti od deset hilja (10.000) Evra, ili ako je izvršilac stekao imovinsku korist u vrednosti od deset hilja (10.000) evra, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
3. Ukoliko je krivično delo iz stava 1. ovog člana izazvalo imovinsku štetu u vrednosti od dvadeset i pet hiljada (25.000) Evra, ili ako je izvršilac stekao imovinsku korist u vrednosti od dvadeset i pet hiljada (25.000) Evra, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

Član 344

Povreda tuđih imovinskih prava

1. Svako lice koje, u svrhe zadovoljenja potraživanja na imovini, prenese, uništi, ili odnese predmet koji se nalazi u njegovoj svojini na kome drugo lice ima interes zasnovan na hipoteci, najmu ili pravu uživanja plodova i time izazove štetu tom licu, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godina.
2. Svako lice koje, sa namerom da ometa namirenje duga poveriocima u prinudnom izvršenju prenese, uništi, ili sakrije deo imovine i time ošteti poverioca, kazniće se kao u stavu 1. ovog člana.
3. Svako lice koje, sa namerom da omete namirenje duga poveriocima, prihvati lažna potraživanja na imovini, sklopi lažni ugovor ili na drugi način ugrozi svoje materijalno stanje i time umanjí mogućnost namirenja poverilaca, kazniće se kao u stavu 1. ovog člana.

Član 345

Kupovina, primanje ili skrivanje robe dobijene izvršenjem krivičnog dela

1. Svako lice koje kupi, prihvati, prikrije ili na drugi način nabavi ili sakrije predmet ili imovinu za koju zna da je pribavljena izvršenjem krivičnog dela, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

2. Svako lice koje kupi, prihvati, prikrije ili na drugi način nabavi predmet ili imovinu za koju je moglo znati da je stečeno izvršenjem krivičnog dela, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

3. Kada je predmet ili imovina u vrednosti većoj od pet hiljada (5.000) Evra, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do tri (3) godine.

Član 346 **Provala motornih vozila**

1. Svako lice koje nezakonito uđe ili ostane u vozilu drugog lica ili ne napusti to vozilo na zahtev zakonitog držaoca ili ovlašćenog lica, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno pod jednom ili više nabrojanih okolnosti, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina:

2.1. u vreme kada je u vozilu bilo jedno ili više lica;

2.2. izvršilac je nosio oružje, opasno oruđe ili drugi predmet podoban da izazove tešku telesnu povredu ili ozbiljno zdravstveno oštećenje; ili

2.3. izvršilac je pretio ili povredio drugo lice dok je izvršavao delo.

3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno od strane ovlašćenog lica koje zloupotrebljava svoja ovlašćenja ili poziciju, izvršilac će se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

GLAVA XXVIII **KRIVIČNA DELA PROTIV ŽIVOTNE SREDINE, ŽIVOTINJA, BILJAKA I** **KULTURNIH OBJEKATA**

Član 347 **Zagađenje, pogoršavanje ili uništenje životne sredine**

1. Svako lice koje, kršeći zakon, zagađi ili zaprlja vazduh, vodu ili zemljište ili preterano koristi ili eksploatiše prirodne resurse, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.

2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

3. Kada je delo predviđeno stavom 1. ovog člana izazvalo oštećenje zdravlja većeg broja ljudi ili potpuno ili delimično uništenje flore ili faune ili rezervoara pijaće vode ili drugu značajnu štetu prirodnoj sredini ili povećanje nivoa zagađenosti do kritičnog nivoa, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

4. Kada je delo predviđeno stavom 2. ovog člana izazvalo oštećenje zdravlja većeg broja ljudi ili potpuno ili delimično uništenje flore ili faune ili rezervoara pijaće vode ili drugu značajnu štetu prirodnoj sredini ili povećanje nivoa zagađenosti do kritičnog nivoa, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.

5. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo nenadoknadivu štetu ili uništenje okoline ili ugrožavanje zaštićenih prirodnih izvora, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

6. Kada je delo iz stava 2. ovog člana izazvalo nenadoknadivu štetu ili uništenje okoline ili ugrožavanje zaštićenih prirodnih izvora, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

Član 348

Nezakonito rukovanje opasnim supstancama i otpadom

1. Svako lice koje, u suprotnosti sa zakonskim odredbama, uništi, rukuje, uskladišti, transportuje, izveze ili uveze opasne supstance ili otpad koji su podobni da izazvu smrt ili tešku telesnu povredu bilo kom licu ili značajnu štetu kvalitetu vazduha, zemljišta, ili vodi ili životinjama, biljkama ili imovini, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do tri (3) godine.

2. Svako lice koje, u suprotnosti sa zakonskim odredbama, uništi, rukuje, uskladišti, transportuje, izvozi ili uvozi radioaktivne supstance ili radioaktivni otpad koji može izazvati smrt ili teške telesne povrede bilo kom licu, ili značajnu štetu kvalitetu vazduha, zemljišta, vode ili životinjama ili biljkama, ili imovini, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

3. Kada je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

4. Kada je krivično delo iz stava 2. ovog člana izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.

5. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana za svoju posledicu imalo smrt ili tešku telesnu povredu bilo kog lica, ili značajnu imovinsku štetu na imovini, životinjama ili biljkama, ili značajno smanjenje kvaliteta vazduha, vode ili zemljišta, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

6. Kada je delo iz stava 3 ovog člana za svoju posledicu imalo smrt ili tešku telesnu povredu bilo kog lica, ili značajnu imovinsku štetu na imovini, životinjama ili biljkama, ili značajno smanjenje kvaliteta vazduha, vode ili zemljišta, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 349

Dozvoljavanje podizanja i nezakonitog rada fabrika i instalacija koje štete okolini

1. Svako lice koje, u suprotnosti sa zakonskim odredbama o prirodnoj sredini, dozvoli podizanje ili instaliranje fabrike ili rukovodi ili upravlja fabrikom ili instalacijom u kojoj se opasna delatnost sprovodi i time dolazi do rizika od smrti ili teških telesnih povreda bilo kog lica, zagađuje se okolina, vazduh, zemljište ili voda, ili se izazove šteta od pet hiljada (5.000) Evra ili veća, životinjama, biljkama ili imovini, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

3. Svako ko krši zakon, dajući dozvolu za primenu tehnologija koje zagađuju okolinu u ogromnoj meri ili na ogromnom prostoru, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

4. Kada delo iz stava 3. ovog člana izazove kompletno ili delimično uništenje flore ili faune ili ogromno zagađenje za koje je potrebno mnogo vremena ili novca da bi se saniralo, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

5. Prilikom izricanja kazne za krivična dela iz ovog člana, sud može od izvršioca tražiti da preduzme određene mere zaštite, čuvanja i poboljšanja prirodne okoline.

Član 350

Oštećenje predmeta ili instalacija koje služe za zaštitu okoline

1. Svako lice koje ošteti, uništi, skloni, ili na drugi način onesposobi predmete ili instalacije koji služe zaštiti okoline, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Ukoliko je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

3. Ukoliko krivično delo iz stava 1. ovog člana izazove zagađenje vazduha, vode ili zemljišta u ogromnoj meri ili na ogromnoj teritoriji, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

4. Ukoliko krivično delo iz stava 2. ovog člana izazove zagađenje vazduha, vode ili zemljišta u ogromnoj meri ili na ogromnoj teritoriji, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

5. Kada je delo iz stavova 1. ili 3. ovog člana izazvalo potpuno ili delimično uništenje flore ili faune ili ogromno zagađenje za koje je potrebno mnogo vremena i novca da bi se očistilo, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

6. Kada je delo iz stavova 2. ili 4. ovog člana izazvalo potpuno ili delimično uništenje flore ili faune ili ogromno zagađenje za koje je potrebno mnogo vremena i novca da bi se očistilo, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

7. Prilikom izricanja kazne za krivična dela iz ovog člana, sud može od izvršioca tražiti da preduzme određene mere zaštite, čuvanja i poboljšanja prirodne okoline.

Član 351

Proizvodnja, prodaja i puštanje u promet štetnih supstanci za lečenje životinja

1. Svako lice koje proizvede, u svrhe prodaje ili puštanja u promet, supstance za lečenje ili prevenciju bolesti kod životinja ili ptica, a da su te supstance štetne po njihov život ili zdravlje, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo smrt velikog broja životinja ili ptica, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.

4. Kada je delo iz stava 2. ovog člana izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

Član 352

Pružanje neadekvatne veterinarske usluge

1. Veterinar ili ovlašćeni pomoćnik veterinara koji, pri pružanju veterinarskih usluga, prepíše ili primeni očigledno neadekvatno sredstvo ili neodgovarajuću metodu lečenja, ili ne upotrebi odgovarajuće higijenske mere i time izazova pogoršanje, ili uopšte prekrši pravila veterinarske profesije u procesu lečenja i time izazove bolest, smrt od bolesti ili smrt životinje, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

2. Svako lice koje izvrši delo iz stava 1. ovog člana nehatno, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.

3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo smrt velikog broja životinja ili ptica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

4. Kada je delo iz stava 2. ovog člana izazvalo smrt velikog broja životinja ili ptica, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

Član 353

Nezakonito pružanje veterinarskih usluga

Svako lice koje, bez adekvatnih profesionalnih kvalifikacija preduzme, za novac, lečenje životinja ili ponudi veterinarske usluge, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.

Član 354

Nesprovođenje naredbi o zaustavljanju biljnih ili životinjskih bolesti

1. Svako lice koje, u vreme epidemije koja može ugroziti domaće životinje, ne sprovede naredbu ili odluku ovlašćenog organa, izdatu u skladu sa zakonom, o merama za zaustavljanje ili sprečavanje bolesti, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Svako lice koje, u toku trajanja opasnosti po biljke, od bolesti ili insekata, ne sprovede naredbu ili odluku ovlašćenog organa, izdatu u skladu sa zakonom, o merama za zaustavljanje ili sprečavanje bolesti, kazniće se kao u stavu 1. ovog člana.

3. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izazvalo znatnu imovinsku štetu, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

4. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

5. Kada je delo iz stava 3. ovog člana izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

6. U svrhe ovog člana, „domaće životinje“ znači svaku vrstu goveda, koza, konja, ptica, živine, košnica, ovaca, svinja ili ribe.

Član 355

Zagadenje hrane i vode namenjenih životinjama

1. Svako lice koje, upotrebom opasne ili štetne supstance, zagadi hranu ili vodu za životinje, ptice, pčele, divlje životinje ili ribu, ili zagadi bilo koje pojilo, prirodno ili veštačko, koje obezbeđuje vodu za životinje, pčele, ptice, divlje životinje ili ribu, i time ugrozi život ili zdravlje životinja, ptica, pčela, divljih životinja ili ribe, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.
2. Svako lice koje, upotrebom opasnih ili štetnih supstanci, zagadi bilo koji rečni tok i time ugrozi opstanak životinja, ptica, pčela, divljih životinja ili riba u vodi, kazniće se kao u stavu 1. ovog člana.
3. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izazvalo smrt velikog broja životinja, ptica, pčela, divljih životinja ili riba, čija vrednost prelazi deset hiljada (10.000) Evra, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.
4. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) meseca. Kada je delo iz stava 3. ovog člana izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.

Član 356

Uništenje vegetacije štetnim supstancama

1. Svako lice koje, suprotno zakonima i upotrebom štetnih supstanci, izazove uništenje biljaka, drveća ili druge vegetacije i time izazove štetu od deset hiljada (10.000) Evra ili više, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.
2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno protiv posebno zaštićenih biljaka, drveća ili druge vegetacije, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.
3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci. Kada je delo iz stava 2. ovog člana izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

Član 357

Uništenje šuma

1. Svako lice koje, kršeći zakon ili naredbu ovlašćenog organa, poseče ili uništi šumu, ili na drugi način uništi šumu, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.

2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno u zaštićenoj šumi, zaštićenom parku ili bilo kojoj drugoj šumi koja ima posebnu namenu, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

Član 358 **Krađa šume**

1. Svako lice koje, sa namerom da ukrade, poseče drveće u količini od preko dva kubna metra, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno sa namerom da se isečeno drvo proda, ili ukoliko je količina isečenog drveta preko pet kubnih metara, ili ukoliko je delo izvršeno u zaštićenoj šumi, zaštićenom parku ili drugoj šumi koja ima posebnu namenu, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

3. Pokušaj izvršenja dela iz stava 1. ovog člana kazniće se.

Član 359 **Nezakoniti lov**

1. Svako lice koje lovi divlje životinje kada je lovostaj ili na teritoriji na kojoj je lov zabranjen, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

2. Svako lice koje, bez dozvole ili drugog ovlašćenja, lovi ili ubije divlju životinju ili je zarobi živu, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.

3. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izvršeno van sezone, ili u grupi, ili protiv lovine u vrednosti od preko dve hiljade (2.000) evra, ili zbog važnosti po lovnim pravilima, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.

4. Svako lice koje lovi ugrožene ili retke vrste životinja za koje postoji zabrane lova, ili lovi određene vrste bez posebne dozvole za te vrste, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

5. Svako lice koje lovi koristeći sredstva masovnog istrebljivanja, koristeći motorno vozilo, ili koristeći jako svetlo, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

6. Lovina će biti zapleniti.

Član 360

Prodaja ili odnošenje trofeja divljih životinja sa republike kosovo

1. Svako lice koje nezakonito proda ili odnese iz Republike Kosovo trofej divlje životinje, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.
2. Svako lice koje nezakonito proda ili odnese iz Republike Kosovo trofej divlje životinje pribavljen izvršenjem dela iz stavova 1. do 3. člana 359 ovog zakonika, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri godine.
3. Trofej divlje životinje će biti zapleniti.

Član 361

Prodaja ili odnošenje zaštićenih prirodnih dobara, biljaka ili životinja sa Republike Kosovo

Svako lice koje nezakonito proda ili odnese iz Republike Kosovo zaštićeno prirodno dobro, biljke ili životinje pod posebnom zaštitom, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.

Član 362

Nezakonito ribarenje

1. Svako lice koje peca kada je pecanje zabranjeno ili u vodama u kojima je pecanje zabranjeno, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) meseca.
2. Svako lice koje koristi eksploziv, struju, otrov, ili otrovne supstance i time izazove smrt ribe na način da ugrozi povećanje zaliha ribe, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.

Član 363

Oštećenje, uništenje i neovlašćeno uklanjanje zaštićenih spomenika ili predmeta iz Republike Kosovo

1. Svako lice koje ošteti ili uništi zaštićeni kulturni, istorijski, verski, naučni ili prirodni spomenik ili predmet, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.
2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno protiv zaštićenih kulturnih, istorijskih, verskih, naučnih ili prirodnih spomenika ili predmeta koji su jedinstveni, ili je posledica dela ozbiljno oštećenje, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

3. Svako lice koje bez ovlašćenja od strane nadležnog organa, odnese iz Republike Kosovo zaštićeni kulturni, istorijski, verski, naučnik, ili prirodni spomenik ili predmet, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

4. Kada je delo iz stava 3. ovog člana izvršeno protiv zaštićenih kulturnih, istorijskih, verskih, naučnih ili prirodnih spomenika ili predmeta koji su jedinstveni, ili je posledica dela ozbiljno oštećenje, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

5. U svrhe ovog člana, „zaštićeni kulturni, istorijski, verski, naučni ili prirodni spomenik ili predmet“ znači predmet koji poštuje verska zajednica, koji stoji na imanju posvećenom verskim delatnostima, nadgrobni spomenik, grob ili neko drugo mesto sahranjivanja, i javni spomenik, prirodni spomenik, ili predmet umetnosti, nauke ili veštine, koji se drži u javnoj zbirci ili javnoj izložbi, predmet koji služi javnosti ili krasi javni put, trg ili park, prirodna znamenitost ili ugrožena životinjska ili biljna vrsta.

6. Pokušaj izvršenja dela iz stavova 1. i 3. će se kazniti.

Član 364

Neovlašćeni rad i prisvajanje spomenika kulture

1. Svako lice koje, bez ovlašćenja od strane ovlašćenog organa, izvrši konzervaciju, restauraciju ili proučavanje spomenika kulture, ili, uprkos zabrani ili bez ovlašćenja, sprovede arheološka iskopavanja ili istraživanja i time uništi ili ozbiljno ošteti spomenike kulture ili njihova obeležja, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.

2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno protiv spomenika kulture jedinstvenog značaja ili izazove ozbiljno oštećenje, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine.

3. Svako lice koje, pri obavljanju arheoloških ili drugih istraživanja, uzme ili odnese predmet koji je iskopan ili predmet koji je na drugi način nađen i koji predstavlja spomenik kulture, kazniće se kao u stavu 2. ovog člana.

GLAVA XIX

KRIVIČNA DELA PROTIV OPŠTE BEZBEDNOSTI LJUDI I IMOVINE

Član 365

Izazivanje opšte opasnosti

1. Svako lice koje, korišćenjem požara, poplave, oružja, eksploziva, otrova ili otrovnih gasova, jonizujućeg zračenja, mehaničke sile, električne sile ili bilo koje druge vrste energije ili bilo kojom drugom sličnom opasnom delatnošću ili opasnim sredstvima izazove veću opasnost po ljudski život ili znatnu imovinsku štetu, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
2. Svako lice koje, suprotno zakonskim obavezama, ne instalira opremu za zaštitu od požara, poplave, eksplozije, otrova ili otrovnih gasova, jonizujućeg zračenja, mehaničke sile, električne sile ili bilo koje druge vrste energije ili druge slične opasne delatnosti ili opasnih sredstava, ili ne održava tu opremu u ispravnom stanju ili je ne upotrebi ili uopšteno ne sprovede pravila tehničkih propisa ili zaštitnih mera i time izazove veliku opasnost po ljudski život ili znatnu imovinsku štetu, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.
3. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izvršeno na mestu gde je prisutan veliki broj ljudi, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
4. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izazvalo tešku telesnu povredu ili ogromnu imovinsku štetu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.
5. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.
6. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
7. Kada je delo iz stava 6. ovog člana izvršeno na mestu gde je prisutan veći broj ljudi, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.
8. Kada je delo iz stava 6. ovog člana izazvalo tešku telesnu povredu ili ogromnu imovinsku štetu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.
9. Kada je delo iz stava 6. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedno (1) do osam (8) godina.

Član 366

Uništenje, oštećenje ili uklanjanje javnih instalacija

1. Svako lice koje uništi, ošteti ili ukloni instalacije ili opremu za struju, gas, vodu, grejanje, komunikaciju, kanalizaciju, zaštitu okoline, cevovode, podvodne kablove, brane ili sličnu opremu i na taj način izazove smetnju u snabdevanju uslugama fizičkim licima ili ekonomiji, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.
2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.
3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo tešku telesnu povredu ili ogromnu imovinsku štetu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
4. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.
5. Kada je delo iz stava 2. ovog člana izazvalo tešku telesnu povredu ili ogromnu imovinsku štetu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
6. Kada je delo iz stava 2. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 367

Uništenje, oštećenje ili uklanjanje sigurnosne opreme i ugrožavanje bezbednosti na radnom mestu

1. Svako lice koje uništi, ošteti ili ukloni bezbednosnu opremu na bilo kom radnom mestu i tako ugrozi ljudski život ili izazove materijalnu štetu imovini, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
2. Svako lice koje je odgovorno za bezbednost i zdravlje na bilo kom radnom mestu, i koje ne ugradi sigurnosnu opremu, ne održava tu opremu u ispravnom stanju, ne osigura njenu upotrebu ili ne sprovede odredbe ili tehnička pravila o merama bezbednosti na radu i time ugrozi ljudski život ili izazove značajnu imovinsku štetu, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
3. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
4. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izazvalo teške telesne povrede ili ogromnu imovinsku štetu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

5. Kada je delo iz stava 3. ovog člana izazvalo tešku telesnu povredu jednog ili više lica ili značajnu imovinsku štetu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

6. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do dvanaest (12) godina.

7. Kada je delo iz stava 3. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

8. Sud može izreći uslov da izvršilac ugradi sigurnosnu opremu u određenom vremenskom periodu.

Član 368 **Nezakonita gradnja**

1. Odgovorno lice koje, pri nacrtu, nadzoru ili izvršenju bilo kojih građevinskih radova deluje u suprotnosti sa zakonom, suprotno opšte prihvaćenim standardima delatnosti, ili suprotno uslovima građevinske dozvole i time ugrozi ljudski život ili imovinu u vrednosti od pet hiljada (5.000) evra ili više, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

3. Kada delo iz stava 1. ovog člana izazove tešku telesnu povredu ili značajnu imovinsku štetu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

4. Kada delo iz stava 1. izazove smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

5. Kada delo iz stava 2. ovog člana izazove tešku telesnu povredu ili značajnu imovinsku štetu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

6. Kada delo iz stava 2. ovog člana izazove smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 369

Nezakonita isporuka ili prevoz eksploziva ili zapaljivih materijala

1. Svako lice koje, suprotno zakonu, prevozi ili isporuči za prevoz eksplozive ili lako zapaljive materijale ili prevozi takve materijale samostalno, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.
2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno od strane lica koje isporučuje eksplozive ili lako zapaljive materijale sredstvima javnog saobraćaja, ili to lice koristi javni saobraćaj pri prevozu tih materijala, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
3. Svako lice koje u suprotnosti sa zakonskim odredbama isporuči eksplozive ili lako zapaljive materijale na prostor gde se veliki broj ljudi sastaje, gde je veliki broj ljudi prisutan, ili gde se očekuje veliki broj ljudi, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine.
4. Ukoliko je krivično delo iz ovog člana izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

Član 370

Nepreduzimanje mera za izbegavanje opasnosti

1. Svako lice koje ne preduzme mere da spreči požar, poplavu, eksploziju, saobraćajnu nesreću, ili bilo koju drugu opasnost po ljudski život ili fizičku bezbednost, ili imovine velike vrednosti, iako je to mogao učiniti bez opasnosti po sebe ili drugo lice, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.
2. Svako lice koje spreči ili ometa drugo lice u preduzimanju mera zaštite od požara, poplave, eksplozije, saobraćajne nesreće i bilo koje veće opasnosti po ljudski život ili fizičku bezbednost ili imovinu velike vrednosti, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

Član 371

Zloupotreba signala za pomoć ili opasnost

Svako lice koje zloupotrebi signale za pomoć ili opasnost ili bez osnova pozove u pomoć ovlašćena lica ili vatrogasce da učine ili ne učine nešto, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.

GLAVA XXX DELA U VEZI ORUŽJA

Član 372

Nezakonit uvoz, izvoz, nabavka, transport, proizvodnja, razmena, posredovanje ili prodaja oružja ili eksplozivnih materijala

1. Svako lice koje, u suprotnosti sa zakonima koji regulišu oružje ili eksplozivne materije, uveze, izveze, kupi, proda, snabde, proizvede, posreduje, razmeni, ili prodaje oružje ili eksplozivne materijale, kazniće se novčano do sedam hiljada i petsto (7.500) evra i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
2. Kada delo iz stava 1. ovog člana uključuje više od četiri komada oružja, više od četiri (4) eksplozivna materijala ili više od četristo (400) metaka, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.
3. U svrhe ovog člana, „proizvodnja“ oružja uključuje i promenu ili prepravku bilo kog predmeta da bi se od njega napravilo oružje, ili bilo kog oružja u drugu vrstu oružja, ili deaktivaciju ili reaktivaciju nekog oružja.
4. Oružje, sredstva za proizvodnju i transport oružja, zapleniće se.

Član 373

Nezakonito uništenje, uklanjanje ili menjanje oznaka na oružju ili municiji

1. Svako lice koje uništi, ukloni ili promeni oznake na oružju ili municiji, ili svako lice koje označi oružje ili municiju lažnim oznakama, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Svako lice koje proizvede oružje ili municiju i ne obeleži ih u vreme proizvodnje u skladu sa zakonima koji se bave obeležavanjem oružja, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
3. Kada delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana uključuje više od četiri (4) komada oružja, ili više od četristo (400) metaka, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.
4. U svrhe ovog člana, „označavanje“ znači identifikacionu oznaku koja je stavljena na oružje ili municiju od strane proizvođača ili ovlašćenog državnog organa.
5. Oružje ili municija će biti zaplenjeni. Svaki predmet kojim se oznaka uništila, uklonila ili izmenila, ili se njime napravila lažna oznaka, zapleniće se.

Član 374
Neovlašćeno vlasništvo, kontrola ili posedovanje oružja

1. Svako lice koje ima u vlasništvu, kontroli ili posedu, oružje u suprotnosti sa zakonima koji se odnose na to oružje, kazniće se novčano u visini do sedam hiljada i petsto (7.500) Evra, ili kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.
2. Kada delo iz stava 1. ovog člana uključuje više od četiri (4) komada oružja, ili više od četristo (400) metaka, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do deset (10) godina.
3. Oružje koje je u vlasništvu, kontroli ili posedu, iz ovog člana, će se zapleniti.

Član 375
Korišćenje oružja ili opasnog oruđa

1. Svako lice koje koristi oružje ili eksploziv u suprotnosti sa zakonskim odredbama, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
2. Svako lice koje koristi oružje ili opasno oruđe na preteći ili zastrašujući način, kazniće se novčano, do iznosa od deset hiljada (10.000) Evra i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.
3. Oružje ili opasno oruđe koje se koristilo u delu iz stava 1. ovog člana, zapleniće se.

Član 376
Lažne dozvole za oružje, odobrenja i licence i davanje lažnih podataka

1. Svako lice koje pruži lažne podatke, verbalno ili pismeno, u bilo kom delu postupka za dobijanje dozvole, odobrenja ili licence za oružje ili eksploziv, kazniće se novčano do pet hiljada (5.000) Evra ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Svako lice koje proizvodi, poseduje, prodaje ili kupuje lažnu dozvolu, odobrenje ili licencu za oružje ili eksplozive, kazniće se kaznom novčano do pet hiljada (5.000) Evra ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
3. Svako lice koje kod sebe drži dozvolu, odobrenje ili licencu za oružje ili eksplozive i ne pokaže je odmah policiji ili KFOR – u na njihov zahtev, kazniće se novčano do dve hiljadu i petsto (2.500) Evra ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) meseca. Ukoliko izvršiočeva dozvola nije kod njega u trenutku traženja iste od strane policije ili KFOR – a, i ne obavesti ih o mestu na kom je dozvola, licenca ili drugo odobrenje, kazniće se novčano do dve hiljadu i petsto (2.500) Evra ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) meseca.

4. Svaka lažna dozvola, licenca ili drugo ovlašćenje zapleniće se. Sredstva za proizvodnju lažnih isprava zapleniće se.

Član 377

Proizvodnja i nabavka oružja i oruđa namenjenih izvršenju krivičnih dela

1. Svako lice koje proizvede, nabavi ili omogući drugom licu nabavku oružja ili otrova, ili opreme za njihovu proizvodnju, za koju zna da je namenjeno izvršenju krivičnog dela, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do pet (5) godina.

2. Svako lice koje proizvede, nabavi ili omogući drugom licu da dođe do lažnog ključa, kalauza ili drugog sredstva koje će se upotrebiti u obijanju, za koje zna da će se upotrebiti u izvršenju krivičnog dela, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

GLAVA XXXI

KRIVIČNA DELA PROTIV BEZBEDNOSTI JAVNOG SAOBRAĆAJA

Član 378

Ugrožavanje javnog saobraćaja

1. Svako lice koje prekrši bilo koji zakon vezan za saobraćaj na putevima i ugrozi javni saobraćaj, ljudski život, fizičku bezbednost i tako izazove laku telesnu povredu ili imovinsku štetu, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Svako lice koje prekrši zakon koji se odnosi na saobraćaj na putevima ili putni transport i time ugrozi železnicu, tramvaj, trolejbus, autobus, lift, ili vodeni saobraćaj i na taj način ugrozi ljudski život, fizičko zdravlje ili imovinu, kazniće kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

3. Kada je delo iz stava 2. ovog člana izazvalo lakšu telesnu povredu licu, ili imovinsku štetu od petnaest hiljada (15.000) evra i više, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

4. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izazvalo tešku telesnu povredu bilo kog lica, ili imovinsku štetu od dvadeset hiljada (20.000) Evra ili više, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

5. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

6. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

7. Kada je delo iz stava 6. ovog člana izazvalo laku telesnu povredu ili imovinsku štetu u iznosu do petnaest hiljada (15.000) Evra ili više, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

8. Kada je delo iz stava 6. ovog člana izazvalo tešku telesnu povredu ili imovinsku štetu u iznosu od dvadeset hiljada (20.000) Evra ili više, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

9. Kada je delo iz stava 6. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 379

Vožnja u stanju oduzetosti ili opijenosti

1. Svako lice koje upravlja motornim vozilom u stanju oduzetosti ili pod uticajem alkohola ili bilo koje druge opijajuće supstance, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo lakšu telesnu povredu ili imovinsku štetu u vrednosti od pet hiljada (5.000) Evra ili više, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo tešku telesnu povredu ili imovinsku štetu u vrednosti od dvadeset hiljada (20.000) Evra i više, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

4. Kada delo iz stava 1. ovog člana izazove smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

Član 380

Ugrožavanje javnog saobraćaja opasnim delima ili sredstvima

1. Svako lice koje uništi, pomeri ili ošteti instalacije, opremu, znake ili signale namenjene bezbednosti saobraćaja, ili postavi pogrešne znake ili signale ili postavi prepreke na javnim putevima, ili na bilo koji drugi način ugrozi ljudski život ili fizičku bezbednost, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo lakšu telesnu povredu ili znatnu imovinsku štetu, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo tešku telesnu povredu ili ogromnu imovinsku štetu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
4. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.
5. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.
6. Kada je delo iz stava 5. ovog člana izazvalo lakšu telesnu povredu ili imovinsku štetu izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
7. Kada je delo iz stava 5. ovog člana izazvalo tešku telesnu povredu ili ogromnu imovinsku štetu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
8. Kada je delo iz stava 5. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 381 **Neodgovorno nadgledanje javnog saobraćaja**

1. Odgovorno lice kome je povereno nadgledanje uslova i održavanje puteva i objekata na tim putevima, sredstava prevoza, ispunjenje zadatih uslova rada za vozače, ili odgovorno lice kome je povereno upravljanje vožnjom, a koje neodgovorno obavlja svoju dužnost, ugrožavajući ljudski život ili izazivajući imovinsku štetu, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.
2. Lice odgovorno za izdavanje naredbi za vožnju ili dozvoljavanju drugome da vozi, uprkos znanju da to drugo lice nije sposobno za vožnju na bezbedan način zbog umora, bolesti, opijenosti alkoholom ili iz drugih razloga, ili da vozilo nije u ispravnom stanju i time ugrožava ljudski život ili izazove imovinsku štetu, kazniće se kao u stavu 1. ovog člana.
3. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
4. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. izazvalo tešku telesnu povredu ili ogromnu imovinsku štetu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
5. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. izazvalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

6. Kada je delo iz stava 3. ovog člana izazvalo tešku telesnu povredu ili ogromnu imovinsku štetu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

7. Kada je delo iz stava 3. ovog člana izazvalo smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 382

Nepružanje pomoći povređenima u saobraćajnim nesrećama

1. Vozač vozila ili drugog sredstva prevoza, koji ne pruži pomoć licu koje je povređeno od strane tog prevoznog sredstva, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo tešku telesnu povredu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do pet (5) godina.

3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo smrt povređenog, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

Član 383

Zloupotreba međunarodnih signala komunikacije

Svako lice koje bez potrebe emituje međunarodno prihvaćen signal ili međunarodno korišćen signal za pomoć ili opasnost, ili obmane drugoga da nema opasnosti ili zloupotrebi međunarodni signal komunikacije, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

GLAVA XXXII

KRIVIČNA DELA PROTIV PRAVOSUĐA I JAVNE UPRAVE

Član 384

Definicije

U svrhe ove glave, „zvanični postupak“ uključuje bilo koji krivični postupak koji postoji u kosovskom Zakonu o krivičnom postupku; postupak pred bilo kojim sudom i Ustavnim sudom Republike Kosovo; postupci pred Skupštinom republike Kosovo i lokalnim skupštinama; ili bilo koji postupak koji se odvija po zakonu pred bilo kojim ministarstvom Republike Kosovo, agencijom ili nezavisnom institucijom, uključujući disciplinske postupke i saslušanja.

Član 385

Neprijavljivanje pripreme krivičnog dela

1. Svako lice koje ima saznanja o pripremi izvršenja bilo kog krivičnog dela, ne prijavi to u vreme kada se još može sprečiti izvršenje tog dela, i delo se izvrši ili pokuša, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

2. Svako lice koje ne prijavi pripremu izvršenja jednog ili više nabrojanih krivičnih dela, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine:

2.1. teško ubistvo;

2.2. ubistvo;

2.3. napad sa teškom telesnom povredom;

2.4. bilo koje delo iz Glave XIV – Krivična dela protiv ustavnog poretka i bezbednosti Republike Kosovo;

2.5. bilo koje delo iz Glave XV – Krivična dela protiv humanosti i vrednosti zaštićenih međunarodnim pravom;

2.6. bilo koje delo iz Glave XX – Krivična dela protiv seksualnog integriteta;

2.7. bilo koje delo iz Glave XXXIV – Krivična dela protiv službene dužnosti;

2.8. bilo koje delo iz Glave XXIII – Dela vezana za drogu;

2.9. bilo koje delo iz Glave XXX – Dela vezana za oružje.

3. Osim dela koja uključuju zlostavljanje deteta i nasilje u porodici, lice nije krivično odgovorno pod stavom 1 ovog člana ukoliko je u srodstvu sa izvršiocem krivičnog dela u svojstvu roditelja, deteta, bračnog druga, brata ili sestre, usvojitelja ili usvojenika, ili lica sa kojim izvršilac živi u vanbračnom odnosu.

Član 386

Neprijavljivanje krivičnih dela ili izvršilaca

1. Svako lice koje ima saznanja o identitetu izvršioca jednog od nabrojanih krivičnih dela, a ne prijavi to, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine:

1.1. teško ubistvo;

1.2. ubistvo;

- 1.3. napad sa teškom telesnom povredom;
 - 1.4. bilo koje delo iz Glave XIV – Krivična dela protiv ustavnog poretka i bezbednosti Republike Kosovo;
 - 1.5. bilo koje delo iz Glave XV – Krivična dela protiv humanosti i vrednosti zaštićenih međunarodnim pravom;
 - 1.6. bilo koje delo iz Glave XX – Krivična dela protiv seksualnog integriteta;
 - 1.7. bilo koje delo iz Glave XXXIV – Krivična dela protiv službene dužnosti;
 - 1.8. bilo koje delo iz Glave XXIII – Dela vezana za drogu;
 - 1.9. bilo koje delo iz Glave XXX – Dela vezana za oružje ;
2. Svako ovlašćeno ili odgovorno lice koje ne prijavi krivično delo koje je otkrilo tokom obavljanja dužnosti, kazniće se kao u stavu 1 ovog člana, ukoliko je to delo kažnjivo kaznom zatvora u trajanju od najmanje tri (3) godine.
3. Osim dela koja uključuju zlostavljanje deteta i nasilje u porodici, lice nije krivično odgovorno pod stavom 1 ovog člana ukoliko je u srodstvu sa izvršiocem krivičnog dela u svojstvu roditelja, deteta, bračnog druga, brata ili sestre, usvojitelja ili usvojenika, ili lica sa kojim izvršilac živi u vanbračnom odnosu.

Član 387

Neprijavljivanje lica optuženog pred međunarodnim krivičnim sudom

1. Svako lice koje ima saznanja o optužnici i mestu skrivanja lica optuženog pred međunarodnim krivičnim sudom, i to ne prijavi, iako pravovremeno otkrivanje tog lica zavisi od te prijave, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Lice nije krivično odgovorno pod odredbama ovog člana ukoliko je u srodstvu sa izvršiocem krivičnog dela u svojstvu bračnog druga, brata ili sestre, usvojitelja ili usvojenika, ili lica sa kojim izvršilac živi u vanbračnom odnosu.

Član 388

Pružanje pomoći izvršiocu nakon izvršenog krivičnog dela

1. Svako lice koje skriva izvršioca bilo kog krivičnog dela iz stava 2. ovog člana, ili mu pomogne da izbegne otkrivanje ili hapšenje sakrivanjem oruđa, dokaza ili na bilo koji drugi način sakrije osuđeno lice ili preduzme radnje da osujeti hapšenje, izvršenje kazne ili naredbe o obaveznom lečenju, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

2. Kada se delo iz stava 1 odnosi na jedno ili više nabrojanih krivičnih dela, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina:

2.1. teško ubistvo,

2.2. ubistvo,

2.3. napad sa teškom telesnom povredom,

2.4. bilo koje delo iz Glave XIV – Krivična dela protiv ustavnog poretka i bezbednosti Republike Kosovo,

2.5. bilo koje delo iz Glave XV – Krivična dela protiv humanosti i vrednosti zaštićenih međunarodnim pravom,

2.6. bilo koje delo iz Glave XX – Krivična dela protiv seksualnog integriteta,

2.7. bilo koje delo iz Glave XXXIV – Krivična dela protiv službene dužnosti,

2.8. bilo koje delo iz Glave XXIII – Dela vezana za drogu,

2.9. bilo koje delo iz Glave XXX – Dela vezana za oružje.

3. Kada se delo iz stava 1. ovog člana odnosi na krivično delo koje je kažnjivo kaznom doživotnog zatvora, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

4. Kazna iz stava 1. ovog člana ne može biti strožija, ni po načinu izvršenja, ni po stepenu, od kazne propisane za krivično delo koje je izvršilo lice kome je pružena pomoć.

5. Osim dela koja uključuju zlostavljanje deteta i nasilje u porodici, lice nije krivično odgovorno po ovom članu ukoliko je u srodstvu sa izvršiocem krivičnog dela u svojstvu roditelja, deteta, bračnog druga, brata ili sestre, usvojitelja ili usvojenika, ili lica sa kojim izvršilac živi u vanbračnom odnosu.

Član 389

Pomoć licu optuženom pred međunarodnim krivičnim sudom

1. Svako lice koje pruži pomoć, ili sakrije lice optuženo pred međunarodnim krivičnim sudom, ili pomogne tom licu da izbegne otkrivanje, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Neće se kazniti lice iz stava 1 ovog člana ukoliko se radi o roditelju, detetu, bračnom drugu, bratu ili sestri, usvojitelju ili usvojeniku, ili o licu koje sa izvršiocem živi u vanbračnom odnosu.

Član 390

Lažno prijavljivanje ili optuživanje

1. Svako lice koje lažno prijavi službenom licu koje vrši istragu ili gonjenje da je određeno lice izvršilo krivično delo koje se goni po službenoj dužnosti, sa znanjem da to lice nije izvršilac, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.
2. Svako lice koje pruži lažne dokaze o krivičnom delu, ili na bilo koji drugi način izazove pokretanje krivičnog postupka za delo koje se goni po službenoj dužnosti protiv lica za koje zna da nije izvršilac, kazniće se kao u stavu 1. ovog člana.
3. Svako lice koje prijavi da je ono samo izvršilo krivično delo koje se goni po službenoj dužnosti, iako to delo nije izvršilo, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) meseca.
4. Svako lice koje prijavi službenom licu koje vrši istragu ili gonjenje da je izvršeno krivično delo koje se goni po službenoj dužnosti, sa znanjem da to delo nije izvršeno, kazniće se kao u stavu 3. ovog člana.

Član 391

Lažno svedočenje pod zakletvom

1. Svako lice koje je dalo zakletvu pred organom koji je ovlašćen da prima pismene izjave ili zakletve, i nakon toga potpiše pismenu izjavu ili izjavi bilo šta za šta ne veruje da je istina, ili svesno prikrije ili propusti da izjavi bilo šta što je od značaja za postupak, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Kada je izvršilac krivičnog dela iz stava 1. ovog člana izvršio delo u toku trajanja krivičnog postupka, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.
3. Kada je izvršilac krivičnog dela iz stava 1. ovog člana dobrovoljno povukao svoju izjavu pre kraja svog svedočenja, sud može smanjiti kaznu.

Član 392

Davanje lažnog iskaza

1. Stranka, svedok, veštak, prevodilac ili tumač koji da lažan iskaz na sudu, pred prekršajnim sudom, u administrativnom postupku, pred notarom, ili u javnom ili disciplinskom postupku, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

2. Kada je lažan iskaz osnov za pravosnažnu presudu u postupku, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

3. Kada je delo iz stava 1 ovog člana izazvalo ozbiljne posledice, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

4. Kada izvršilac krivičnog dela iz stava 1. ovog člana povuče svoj iskaz pre pravosnažne odluke, sud može umanjiti kaznu.

Član 393

Lažni iskazi svedoka saradnika

1. Svedok saradnik koji da lažnu izjavu ili lažno svedočenje u bilo kom delu ili koji namerno izbegne da kaže potpunu istinu tužiocu ili policiji, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do pet (5) godina.

2. Svako lice koje izvrši delo iz stava 1. ovog člana i kasnije povuče izjavu ili svedočenje i izjavi ili svedoči istinito pre kraja svoje izjave ili svedočenja, kazniće se novčano do petsto (500) Evra, ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) meseca, ili ga sud može osloboditi kazne ukoliko postoje olakšavajuće okolnosti.

Član 394

Ometanje dokazivanja ili zvaničnog postupka

1. Svako lice, koje sredstvima prinude ili obećanja poklona ili druge koristi, sa namerom da:

1.1. Natera bilo koje lice da da lažnu izjavu, pruži lažni dokument ili prikrije činjenicu, u zvaničnom postupku,

1.2. spreči ili odloži pojavljivanje ili davanje svedočenja bilo kog lica u zvaničnom postupku;

1.3. spreči ili odloži, od strane bilo kog lica, saopštavanje informacije koja je u vezi sa izvršenjem krivičnog dela bilo kom pripadniku policije ili drugom ovlašćenom istražitelju, tužiocu ili sudiji;

1.4. spreči ili odloži da lice preda neki dokument ili zapis, u bilo kom zvaničnom postupku;

1.5. natera bilo koje lice da izmeni, ukloni, sakrije, uništi, ošteti, ili načini nepopravljivim, u celini ili u nekom delu, bilo koji zapis, predmet ili dokumenta, sa namerom da utiče na dostupnost predmeta u zvaničnom postupku; ili

1.6. natera lice da izbegne javne pozive da svedoči ili pruži dokaze u zvaničnom saslušanju;

1.7. natera svedoka ili veštaka da odbije da da, ili da da lažan iskaz na sudu, pred prekršajnim sudom, u administrativnom postupku, pred notarom, ili u javnom ili disciplinskom postupku, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

2. Svako lice koje, sa namerom da spreči ili ugrozi prikupljanje dokaza na sudu, pred prekršajnim sudom, u administrativnom postupku, pred notarom, ili u javnom ili disciplinskom postupku, sakrije, uništi, ošteti ili učini nepopravljivim, u celini ili u delu, imovinu drugog lica ili dokumenta koji može poslužiti kao dokazno sredstvo, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

3. Svako lice koje, sa namerom da spreči ili ugrozi prikupljanje dokaza u sudskom ili administrativnom postupku, ukloni, pomeri ili promeni mesto bilo kog graničnika, zemnog obeležja ili drugog obeležja koje ima za cilj da označi vlasništvo nad nepokretnošću ili pravo na korišćenje vode ili, sa istom namerom, postavi takve graničnike na neodgovarajući način, kazniće se kao u stavu 1. ovog člana.

4. Svako lice koje u izvršenju dela iz stavova 1. do 3. ovog člana preti upotrebom sile ili koristi silu, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje dve (2) godine.

5. Ukoliko je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno protiv bilo kog svedoka, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje tri (3) godine, a ukoliko takvo delo izazove tešku telesnu povredu, najmanje pet (5) godina.

Član 395

Zastrašivanje za vreme krivičnog postupka

Svako lice koje koristi silu ili ozbiljnu pretnju, ili bilo koje drugo sredstvo prinude, obećanje poklona ili druge koristi, da natera drugo lice da se uzdrži od davanja izjave ili da da lažnu izjavu, ili da na drugi način ne pruži tačne informacije policiji, tužiocu ili sudiji, kada se takva informacija odnosi sa obstrukcijom krivičnog postupka., kazniće se novčano do sto dvadeset i pet hiljada (125.000) Evra i kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do deset (10) godina.

Član 396

Odmazda

1. Svako lice koje deluje na bilo koji način štetan po bilo koje lice, uključujući i uticanje na zaposlenje ili prihode bilo kog lica, sa namerom da izvrši odmazdu, zato što je pružilo iskrene informacije u vezi sa izvršenjem ili mogućim izvršenjem krivičnog dela policiji, ovlašćenom istražiocu, tužiocu ili sudiji, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Svako lice koje, sa namerom da izvrši odmazdu prema bilo kom službenom licu za bilo koji čin izvršen u obavljanju njegovih dužnosti, ubije drugo lice, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje petnaest (15) godina, ili kaznom doživotnog zatvora.
3. Svako lice koje, sa namerom da izvrši odmazdu prema bilo kom službenom licu za bilo koji čin izvršen u obavljanju njegovih dužnosti, pokuša da ubije drugo lice, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina.
4. Svako lice koje, sa namerom iz stavova 1. do 3. ovog člana, nanese tešku telesnu povredu ili ošteti imovinu bilo kog lica, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje tri (3) godine, ali ukoliko delo ima veze sa krivičnim postupkom, izvršilac će se kazniti najmanje istom kaznom kao najozbiljnije delo koje se goni u tom krivičnom postupku.

Član 397

Prepravljnje dokaza

1. Svako lice koje izmeni, ukloni, prikrije, uništi, ošteti ili načini nepopravljivim, u celini ili u jednom delu, bilo koji zapis, imovinu, predmet ili dokument, sa namerom da utiče na dostupnost predmeta u bilo kom zvaničnom postupku, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
2. Svako lice koje, sa namerom da spreči ili omete sakupljanje dokaza u sudskom ili upravnom postupku, ukloni, promeni graničnu oznaku, zemljanu oznaku, ili bilo koju drugu oznaku koja prikazuje vlasništvo ili nekretninu, ili pravo na korišćenje vode, ili, sa istom namerom, podmesti takve oznake, kazniće se kao u stavu 1. ovog člana.

Član 398

Falsifikovanje dokumenata

1. Svako lice koje sačini lažne dokumente, prepravi prave dokumente sa namerom da ih koristi kao prave, ili svesno koristi lažne ili prepravljene dokumente kao prave, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno u vezi sa javnim dokumentom, testamentom, sredstvom plaćanja, javnim ili zvaničnim registrom ili drugim registrom koji se čuva u skladu sa zakonom, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

Član 398 **Posebni slučajevi falsifikovanja dokumenata**

Lice će teretiti da je izvršilo falsifikovanje dokumenata i kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine, ukoliko to lice:

- 1.1. bez ovlašćenja završi pismo, prazan obrazac, ili bilo koji dokument koji je već potpisan od strane drugog lica i popuni izjavu koja stvara pravni odnos;
- 1.2. prevari drugo lice u vezi sa sadržajem nekog dokumenta i to lice potpiše dokument, misleći da potpisuje drugi dokument ili dokument sa drugim sadržajem;
- 1.3. izda dokument u ime drugog lica bez njegovog ovlašćenja ili u ime lica koje ne postoji;
- 1.4. izda dokument i potvrdu potpisivanjem na dokument sa tvrdnjom da ima poziciju, titulu ili čin, iako to ne poseduje, a to je od bitnog uticaja na vrednost dokumenta; ili
- 1.5. izda dokument koristeći pravi pečat ili znak bez prethodnog ovlašćenja.

Član 400 **Povreda tajnosti postupka**

1. Svako lice koje bez ovlašćenja otkrije informaciju iz bilo kog zvaničnog postupka koja se po zakonu ne sme otkriti ili koja je proglašena tajnom, po odluci suda ili ovlašćenog organa, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.
2. Svako lice koje bez ovlašćenja otkrije informaciju o identitetu ili ličnim podacima lica pod zaštitom u krivičnom postupku ili u posebnom programu, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
3. Ukoliko je delo iz stava 3. ovog člana izazvalo ozbiljne posledice po lice koje je pod zaštitom u krivičnom postupku, ili je krivični postupak onemogućen ili ozbiljno ugrožen, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

4. Ukoliko je delo iz stava 3. ovog člana izazvalo smrt lica pod zaštitom, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina, ili kaznom doživotnog zatvora.

Član 401

Nepoštovanje suda

1. Svako lice koje ne poslušava bilo koju pravosnažnu naredbu, odluku, presudu ili uputstvo suda Republike Kosovo ili odbije da objavi, ili ometa objavljivanje bilo koje pravosnažne odluke ili presude takvog suda, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.
2. Novčane kazne po ovom članu mogu biti dnevne i mogu se izricati sve dok se izvršilac ne povinuje naredbi, odluci, presudi ili uputstvu koje je predmet delatnosti.
3. Kada se nepoštovanje odnosi na odnos između dve strane, sud može odlučiti da se kazna plati povređenoj strani.

Član 402

Neizvršenje sudskih odluka

1. Ovlašćeno ili odgovorno lice koje odbije da izvrši bilo koju pravosnažnu naredbu, odluku, presudu ili uputstvo suda Republike Kosovo, ili koje ne izvrši odluku u vremenskom periodu predviđenom zakonom ili sudskom odlukom, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.
2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo veliko kršenje ljudskih prava ili značajnu imovinsku štetu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
3. Ako izvršilac krivičnog dela iz stava 1. ovog člana izvrši pravosnažnu sudsku odluku, gonjenje se neće preduzeti.

Član 403

Legalizacija lažnog sadržaja

1. Svako lice koje zavede ovlašćeni organ pri potvrđivanju bilo koje neistine stvari koja treba da posluži kao dokaz pravne stvari ili javnog dokumenta, registra ili knjige, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do pet (5) godina.
2. Svako lice koje koristi takav dokument, registar ili knjigu, sa znanjem da su lažni, kazniće se kaznom iz stava 1. ovog člana.

Član 404

Pobuna lica lišenih slobode

1. Svako lice koje, u ustanovi u koju je zatvoreno na osnovu zakonite odluke koja naređuje lišenje slobode, organizuje pobunu lica lišenih slobode sa namerom da se oslobode silom ili zajedničkim napadom protiv ovlašćenih lica u toj ustanovi, ili da nateraju, upotrebom sile ili ozbiljne pretnje, bilo koje lice da nešto učini ili propusti činidbu, u suprotnosti sa njihovim dužnostima, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.
2. Učesnik pobune iz stava 1. ovog člana kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do godinu dana.
3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno upotrebom sile ili ozbiljne pretnje, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
4. Kada se izvršilac dela iz stavova 1. ili 2. ovog člana dobrovoljno povuče iz pobune pre upotrebe sile ili ozbiljne pretnje, sud ga može osloboditi kazne.

Član 405

Bekstvo lica lišenih slobode

1. Svako lice koje pobegne iz ustanove u koju je zatvoreno na osnovu zakonite sudske odluke kojom se naređuje lišenje slobode, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Svako lice koje podmićivanjem pobegne iz ustanove u koju je zatvoreno na osnovu zakonite sudske odluke kojom se naređuje lišenje slobode, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.
3. Svako lice koje, upotrebom sile ili ozbiljne pretnje, pobegne iz ustanove u koju je zatvoreno na osnovu zakonite sudske odluke kojom se naređuje lišenje slobode, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

Član 406

Omogućavanje bekstva lica lišenih slobode

1. Svako lice koje omogući bekstvo lica koje je zatvoreno na osnovu zakonite sudske odluke kojom se naređuje lišenje slobode, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do pet (5) godina.
2. Svako lice koje podmićivanjem omogući bekstvo lica koje je zatvoreno na osnovu zakonite sudske odluke kojom se naređuje lišenje slobode, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do pet (5) godina.

3. Svako lice koje upotrebom sile ili ozbiljne pretnje omogući bekstvo lica koje je zatvoreno na osnovu zakonite sudske odluke kojom se naređuje lišenje slobode, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do pet (5) godina.

4. Kada je delo iz ovog člana izvršeno zajednički od strane više od jednog lica, oni će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 407

Nezakonito puštanje lica lišenih slobode

Ovlašćeno lice koje, zloupotrebom svoje pozicije ili ovlašćenja, nezakonito oslobodi drugo lice lišeno slobode povereno mu na čuvanje, pomogne u njegovom bekstvu ili omogući nezakonito povezivanje ili komunikaciju čiji je cilj priprema bekstva, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

Član 408

Nezakonito omogućavanje obavljanja zanimanja, aktivnosti ili dužnosti

Svako lice koje omogući drugom licu da obavlja zanimanje, aktivnost ili dužnost, a zna za pravosnažnu presudu kojom se izriče dopunska kazna kojom se tom licu zabranjuje obavljanje tog zanimanja, delatnosti ili dužnosti, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

GLAVA XXXIII

KRIVIČNA DELA PROTIV JAVNOG REDA

Član 409

Ometanje službenog lica u obavljanju zvanične dužnosti

1. Svako lice koje silom ili ozbiljnom pretnjom, omete ili pokuša da omete, službeno lice u obavljanju zvaničnih dužnosti, ili ga, koristeći ista sredstva, primora da obavi zvaničnu dužnost, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

2. Svako lice koje učestvuje u grupi lica koja zajedničkom delatnošću ometaju ili pokušaju da ometaju službeno lice u obavljanju službenih dužnosti ili ga, koristeći se istim sredstvima, primoraju da obavi zvanične dužnosti, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

3. Vođa ili organizator grupe iz stava 2 ovog člana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godine.

4. Kada delo iz stavova 1. ili 2. uključuje i pretnju korišćenja oružja ili opasnog oruđa, ili izazove telesnu povredu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

5. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izvršeno protiv službenik tužilaštva, sudije, tužioca, službenika suda ili lica ovlašćenog od strane suda, tužilaštvo, policajca, carinski službenik, vojnika, stražara, za vreme obavljanja njihovih dužnosti, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

6. Kada je delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana izazvalo tešku telesnu povredu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina.

Član 410

Napad na ovlašćeno lice pri obavljanju službenih dužnosti

1. Svako lice koje napadne ili ozbiljno preti da će napasti bilo koje ovlašćeno lice, sudiju, tužioca, ili lice koje pomaže u obavljanju zvaničnih dužnosti vezanih za javnu bezbednost ili bezbednost Republike Kosovo, ili u čuvanju javnog reda, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo lakšu telesnu povredu ovlašćenom licu ili njegovom pomoćniku ili uključuje pretnju upotrebe oružja ili opasnog oruđa, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo tešku telesnu povredu ovlašćenom licu ili njegovom pomoćniku, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

4. Kada je izvršilac iz stavova 1., 2. ili 3. ovog člana izazvan nezakonitim ili brutalnim postupanjem ovlašćenog lica, sud ga može osloboditi kazne.

Član 411

Poziv na otpor

1. Svako lice koje poziva druga lica da se odupru ili da ne poslušaju zakonitu naredbu ili meru koju je izdao ovlašćeni organ ili zvaničnik, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Ukoliko delo iz stava 1. ovog člana izazove značajno otežavanje ili onemogućavanje sprovođenja zakonite odluke, mere ili zvaničnog čina, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

Član 412

Učestvovanje u skupu koji vrši krivično delo i huliganizam

1. Svako lice koje učestvuje u skupu od više od osam ljudi koja zajedničkim delovanjem liši drugo lice života, nanese tešku telesnu povredu, izazove opštu opasnost, izazove imovinsku štetu od dvadeset hiljada (20.000) Evra ili više, ili izvrši drugo teško nasilno krivično delo, kažnjivo kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet godina, ili pokuša da izvrši takva dela, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
2. Organizator skupine iz stava 1. ovog člana kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.
3. Svako lice koja sa svojim nasilnim postupcima ili uz pomoć, ili sa učešćem svojim huliganskim postupcima, bacanjem razvih predmeta u pravcu lica ili građana, učesnike sportskih aktivnosti, ili lomeći, oštećujući opremu, javnu infrastrukturu, ili lomeći, oštećujući opremu i infrastrukturu i javne ili privatne sportske objekte, sam ili u organizovanoj grupi i ima za cilj nanošenje štete službenim licima, sportskih učesnika ili osoblja osiguranja po službenoj dužnosti, na otvorenim ili zatvorenim sportskim terenima, počine krivično delo huliganizma.
4. Za krivično delo utvrđeno u stavu 3. ovog člana, predviđa se novčana kazna od dvesta (200) do deset hiljada (10.000) Evra za huliganstvo sa manjim posledicama ili zatvorom do pet (5) godina zatvora za huliganizam sa teškim posledicama.

Član 413

Neučestvovanje u otklanjanju javne opasnosti

Svako lice koje, suprotno naredbi ovlašćenog organa, bez opravdanog razloga odbije da učestvuje u otklanjanju opasnosti po ljudski život ili imovinu dok traje požar, poplava, zemljotres ili druga nepogoda, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

Član 414

Uklanjanje ili oštećenje zvaničnih pečata ili oznaka

Svako lice koje otkloni ili ošteti zvanični pečat ili oznaku stavljen u ime ovlašćenog lica u svrhe obezbeđenja objekata ili prostora, ili svako lice koje, bez uklanjanja ili oštećenja pečata ili oznake otvori obezbeđeni prostor ili uđe u takav prostor, ili otvori stvar na koju je takav pečat stavljen, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

Član 415

Odošenje ili uništenje zvaničnih pečata ili zvaničnih dokumenata

Svako lice koje neovlašćeno odnese, sakrije, uništi, ošteti ili na bilo koji način učini neupotrebljivim zvanični pečat, knjigu, datoteku, ili dokument koji pripada ili se nalazi u javnoj ustanovi ili drugom pravnom licu koje obavlja javne dužnosti, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

Član 416

Uništenje ili skrivanje arhivskog materijala

Svako lice koje neovlašćeno uništi, sakrije, učini neupotrebljivim, bilo koji arhivski materijal ili odnese te materijale iz zemlje, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

Član 417

Lažno predstavljanje kao ovlašćeno lice

1. Svako lice koje lažno tvrdi da je ovlašćeno lice ili vojno lice ili nosi oznake ovlašćenog ili vojnog lica bez ovlašćenja, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.
2. Svako lice koje, sa namerom da stekne imovinsku korist sebi ili drugome, ili da ošteti drugo lice, lažno tvrdi da je ovlašćeno ili vojno lice ili svako lice koje, sa namerom da sebi ili drugome stekne imovinsku korist ili da nanese štetu drugom licu, bez ovlašćenja nosi oznake ovlašćenog ili vojnog lica ili preduzme neku drugu akciju ovlašćenog ili vojnog lica, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

Član 418

Samostalno sprovođenje pravde

1. Svako lice koje samostalno uzme pravo za koje veruje da mu pripada, umesto da se obrati ovlašćenom organu, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.
2. Svako lice koje upotrebom sile ili pretnje ostvaruje pravo za koje veruje da mu pripada, umesto da se obrati ovlašćenom organu, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.
3. Kada je delo iz stava 2. izvršeno od strane izvršioca koji je delovao u sklopu grupe, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine.

Član 419
Nezakonito pružanje pravne pomoći

1. Svako lice koje, bez ovlašćenja klijenta, pruži pravnu pomoć, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.
2. Svako lice koje pruži pravnu pomoć bez kvalifikacija, licence ili na drugi način suprotno zakonu, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
3. Svako lice koje izvrši dela iz stavova 1. ili 2. ovog člana za novac, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.
4. U svrhe ovog člana, „pravna pomoć“ će se biti definisana kao u Zakonu o advokatskim komorama.

Član 420
Prekidanje verskih obreda

1. Svako lice koje nezakonito prekida ili sprečava verski obred, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.
2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno upotrebom sile ili ozbiljne pretnje, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

Član 421
Oštećenje grobova ili leševa

1. Svako lice koje bez ovlašćenja iskopava, kopa, uništi, ukloni, ošteti, ili na drugi način ošteti grob ili drugo mesto sahrane, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.
2. Svako lice koje bez ovlašćenja iskopava, kopa, uništi, ukloni, ošteti, ili sakrije leš, deo leša ili pepeo pokojnika, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

GLAVA XXXIV

JAVNA KORUPCIJA I DELA PROTIV JAVNE DUŽNOSTI

Član 422

Zloupotreba službenog položaja ili ovlašćenja

1. Ovlašćeno lice koje, koristeći se svojim položajem ili ovlašćenjima, prekorači granice svojih ovlašćenja ili ne sprovede svoje dužnosti, sa namerom da stekne korist za sebe ili drugoga, ili da izazove štetu ili ozbiljnu povredu prava drugoga, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

2. U svrhe ovog člana, zloupotrebaslužbenog položaja uključuje, ali se ne ograničava na:

2.1. namerno ili svesno kršenje zakona koji se odnosi na položaj, dužnosti, ili zaposlenje ovlašćenog lica;

2.2. namerno nesprovođenje obavezne dužnosti po zakonu;

2.3. prihvatanje bilo kog poklona, naknade ili koristi bilo koje vrste za obavljanje zvanične dužnosti, osim ukoliko je to zakonom dozvoljeno;

2.4. Zloupotreba javne imovine, usluga, osoblja, ili bilo koje druge stvari koja ima vrednost, koja pripada državi, a koja je u posedu zbog službe, ili je data na staranje tom licu;

2.5. namerno šikaniranje drugoga, ili hapšenje, pritvor, pretres, zaplena, oduzimanje stvari, popis stvari, ili plenidba za koju izvršilac zna da je nezakonita, ili

2.6. namerno uskraćivanje ili nametanje drugome obavljanje ili uživanje bilo kog zakonitog prava, privilegije, ovlašćenja ili imuniteta.

Član 423

Zloupotreba službene informacije

1. Ovlašćeno lice koje zloupotrebi službenu informaciju sa namerom da stekne nezasluženu prednost ili korist za sebe ili drugo lice, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

2. Kada se zvanična informacija odnosi na neku nabavku ili javnu aukciju, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do osam (8) godina.

3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo dobitak ili gubitak od preko pet hiljada (5.000) Evra, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

4. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo dobitak ili gubitak od preko pedeset hiljada (50.000) Evra, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

5. U svrhe ovog člana, „službena informacija“ znači informaciju kojoj to lice može pristupiti pomoću svog položaja ili zaposlenja i koja nije dostupna javnosti.

Član 424 **Sukob interesa**

1. Ovlašćeno lice koje učestvuje u nekoj zvaničnoj stvari u kojoj on, član porodice, ili bilo koje povezano pravno lice, imaju finansijski interes, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Kada je zvanična stvar nabavka ili javna aukcija, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

3. U svrhe ovog člana, „učestvuje“ znači obavljanje zvanične dužnosti kroz odlučivanje, odobrenje, neodobrenje, preporuku, davanje saveta, istragu, ili na drugi način korišćenje uticaja u javnoj stvari.

4. U svrhe ovog člana, „zvanična stvar“ znači sudski ili drugi zvanični postupak; molba, zahtev za odlučivanje ili drugo javno razmatranje; ugovor ili tužba; javna aukcija ili druga nabavka; ili, stvar koja na drugi način utiče na finansijske ili lične interese ovlašćenog lica ili drugog lica.

5. U svrhe ovog člana, „povezano pravno lice“ znači bilo koje pravno lice u kome ovlašćeno lice ili njegov član porodice ima finansijski odnos, uključujući tu i odnos ili budući odnos kao odgovorno lice ili zaposleni.

Član 425 **Pronevera u vršenju službe**

1. Ovlašćeno lice koje, sa namerom da stekne neku nezakonitu imovinsku korist za sebe ili drugoga, prisvoji imovinu koja mu je poverena na čuvanje zbog položaja koji obavlja, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

2. Kada je delo iz stava 1 ovog člana izazvalo materijalnu korist ili gubitak od preko pet hiljada (5.000) Evra, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo imovinsku korist ili gubitak od preko pedeset hiljada (50.000) Evra, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

Član 426 **Prevara na položaju**

1. Ovlašćeno lice koje, sa namerom da sebi ili drugome pribavi imovinsku korist, pružanjem lažne izjave ili računa ili na bilo koji drugi način prevari ovlašćeno lice da izvrši nezakonito plaćanje, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo materijalnu korist ili gubitak od preko pet hiljada (5.000) Evra, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo imovinsku korist ili gubitak od preko pedeset hiljada (50.000) Evra, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

Član 427 **Neovlašćena upotreba imovine**

Svako lice koje bez ovlašćenja uzima novac, sredstva obezbeđenja ili drugu pokretnu imovinu koja mu je poverena zbog dužnosti ili uopšte na radnom mestu ili koja mu je postala dostupna zbog položaja, ili svako lice koje prenese takvu imovinu na drugo lice za neovlašćenu upotrebu, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

Član 428 **Primanje mita**

1. Ovlašćeno lice koje zatraži ili primi, neposredno ili posredno, nezasluzeni poklon ili korist, za sebe ili drugoga, ili koje primi ponudu ili obećanje takvog poklona ili koristi, da bi to ovlašćeno lice učinilo ili prpustilo da učini nešto u skladu sa svojim dužnostima, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

2. Ovlašćeno lice koje zatraži ili primi, neposredno ili posredno, nezasluzeni poklon ili korist, za sebe ili drugoga, ili koje primi ponudu ili obećanje takvog poklona ili koristi, da bi učinilo ili propustilo da učini nešto suprotno svojim dužnostima, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo imovinsku korist od preko petnaest hiljada (15.000) Evra, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 429 **Davanje mita**

1. Svako lice koje obeća, nudi ili daje, neposredno ili posredno, bilo koji nezasluženi poklon ili korist ovlašćenom licu da bi to lice nešto učinilo ili propustilo da učini nešto u obavljanju svojih dužnosti, u skladu sa svojim zvaničnim dužnostima, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godina.

2. Svako lice koje obeća, nudi ili daje, neposredno ili posredno, bilo koji nezasluženi poklon ili korist ovlašćenom licu da bi to lice nešto učinilo ili propustilo da učini nešto u obavljanju svojih dužnosti, u suprotnosti sa svojim zvaničnim dužnostima, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do (3) godina.

3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo korist od preko petnaest (15.000) Evra, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

4. Ukoliko je izvršilac iz stavova 1. ili 2. ovog člana dao mito na zahtev ovlašćenog ili odgovornog lica, i prijavio delo pre nego što je bio otkriven, ili pre nego što je saznao da je delo otkriveno, sud ga može osloboditi od kazne.

Član 430 **Podmićivanje stranog ovlašćenog lica**

1. Svako lice koje obeća, ponudi ili da, neposredno ili posredno, bilo koju nezasluženu korist stranom ovlašćenom licu, tako da strano ovlašćeno lice, ili drugo lice, učini nešto ili propusti da učini nešto, u skladu sa svojim dužnostima, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

2. Svako lice koje obeća, ponudi ili da, neposredno ili posredno, bilo koju nezasluženu korist stranom ovlašćenom licu, tako da strano ovlašćeno lice ili drugo lice, učini nešto ili propusti da učini nešto, u suprotnosti sa svojim dužnostima, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izazvalo korist od preko petnaest (15.000) Evra, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

4. Bilo koji poklon ili korist ponuđen na ovaj način, zapleniće se.

Član 431

Trgovina uticajem

1. Svako lice koje zatraži ili primi, neposredno ili posredno, bilo koji nezasluženi poklon ili korist, za sebe ili drugoga, ili primi ponudu ili obećanje takvog poklona ili koristi, da bi izvršio neprimeren uticaj na donošenje odluke od strane ovlašćenog lica ili stranog ovlašćenog lica, bilo da je taj uticaj izvršen ili ne, i bilo da taj uticaj dovede do određenog rezultata, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do osam (8) godina.

1. Svako lice koje obeća ili da, neposredno ili posredno, bilo koji nezasluženi poklon ili korist drugom licu, za to lice ili drugoga, kako bi to lice iskoristilo neprimereni uticaj na donošenje odluke od strane ovlašćenog lica ili stranog ovlašćenog lica, bilo da je taj uticaj izvršen ili ne, i bilo da taj uticaj dovede do određenog rezultata, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

3. Poklon ili korist primljeni ili nuđeni po ovom članu, zapleniće se.

Član 432

Donošenje nezakonitih presuda

Sudija ili porotnik, ili sudija suda za prekršaje koji, sa namerom da za sebe ili drugoga stekne nezakonitu bilo kakvu korist ili da naštetiti drugom licu, donese nezakonitu presudu, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

Član 433

Otkrivanje službenih tajni

1. Ovlašćeno lice koje, bez ovlašćenja, saopšti, pošalje, ili na drugi način omogući pristup drugom licu informaciji koja je službena tajna, kazniće se zatvorom u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine.

2. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno radi sticanja imovinske koristi ili radi objavljivanja ili korišćenja informacije van Republike Kosovo, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

3. Kada je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno nehatno, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

4. Odredbe ovog člana će se primeniti na lice koje je tajnu otkrilo nakon prestanka statusa ovlašćenog lica.

5. U svrhe ovog člana, "službena tajna" znači informaciju ili dokument koji su zakonom ili drugim odredbama, ili odlukom ovlašćenog organa izdatom na osnovu zakona,

proglašeni državnom tajnom i čije bi objavljivanje izazvalo ili bi moglo da izazove štetne posledice. Sledeće stvari nisu službena tajna:

5.1. informacije ili dokumenti koji sadrže ozbiljna kršenja ljudskih prava, čije neotkrivanje bi moglo da ugrozi ustavni poredak Republike Kosovo; ili

5.2. informacije i dokumenti koji su namenjeni skrivanju izvršioca krivičnog dela koji se kažnjava kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina.

Član 434

Falsifikovanje službene dokumentacije

1. Ovlašćeno lice koje, u zvanični dokument, zvanični registar ili dosije, ubaci netačne podatke ili ne ubaci bitne podatke, ili svojim potpisom ili službenim pečatom overi dokument, zvanični registar ili dosije koji sadrži lažne podatke ili omogućava sačinjenje takvog dokumenta, registra ili dosijea sa lažnim podacima, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

2. Bilo koje ovlašćeno lice koji koristi dokument, zvanični registar ili dosije kao da je istinit u obavljanju svoje dužnosti ili poslovne aktivnosti, ili koje uništi, sakrije, ošteti ili na bilo koji način učini neupotrebljivim dokument, zvanični registar ili dosije, kazniće se kao u stavu 1. ovog člana.

Član 435

Nezakonita naplata i isplata

1. Ovlašćeno lice koje naplati od drugog lica nešto što to lice nije dužno da plati, ili naplati više nego što je to lice dužno da plati ili koje, u plaćanju ili isporuci plati ili isporuči manje nego što je predviđeno, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

2. Ukoliko vrednost isplate ili isporuke iz stava 1. ovog člana prelazi petnaest (15.000) Evra, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

3. Pokušaj izvršenja dela iz stava 1. ovog člana kazniće se.

Član 436

Nezakonito oduzimanje imovine tokom pretresa ili izvršenja sudske odluke

Ovlašćeno lice koje, za vreme pretresa objekata ili lica ili za vreme sprovođenja sudske odluke uzme pokretnu imovinu sa ciljem sticanja imovinske koristi za sebe ili drugoga, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

Neni 437

Nedeklarisanje ili lažno deklarisanje imovine, prihoda, poklona, druge materijalne dobiti ili finansijskih obaveza

1. Svako lice, koje je prema zakonu obavezno da deklariše imovinu, prihode, poklone, druge materijalne dobiti ili finansijskih obaveza, a to ne uradi, kažnjava se novčanom kaznom i zatvorom do tri (3) godine. Krivično delo iz stava 1 ovog člana, smatra se da je počinjeno kada deklaracija nije dostavljena u roku koji je prediđen za dostavljanje deklaracije.
2. Svako lice, koje je prema zakonu obavezno da deklariše imovinu, prihode, poklone, druge materijalne dobiti ili finansijskih obaveza, koje falsifikuje ili ne predstavi tražene podatke u deklaraciji, kažnjava se sa novčanom kaznom ili zatvorom od šest (6) meseci do (5) pet godina.
3. Ne deklarisan vrednost imovine, prihoda ili druge imovinske dobiti, koja je nezakonito stečena, konfiskuje se.

GLAVA XXXV PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 438

Kontinuitet krivičnih sankcija

Sve krivične kazne za dela koja su i dalje krivična dela po ovom zakoniku i određene pravosnažnim sudskim presudama pre stupanja na snazi ovog zakonika, nastaviće se sa istim trajanjem ili u istom obliku.

Član 439

Stavljanje van snage zakonika i podzakonskih akata

Odredbe u UNMIK odredbama i krivičnom zakoniku Kosovo UNMIK REG 2003/25 koje se bave stvarima u ovom zakoniku, prestaće da proizvode pravno dejstvo po stupanju na snagu ovog zakonika.

Član 440

Pozivanje na krivične odredbe u drugim zakonima, unmik regulativama i krivičnom zakonu Kosova

1. Sadržaj koji reguliše stare i nove brojeve članova zakona usvaja se zajedno sa ovim zakonikom.

2. Ovaj sadržaj će se primeniti na sve zakone i uredbe u Republici Kosovo.
3. Svako pozivanje na brojeve članova u drugim zakonima Republike Kosovo, UNMIK uredbama (REG 2003/5) ili Krivičnom zakoniku Kosova će se pozivati na nove članove, predviđene u ovom rasporedu.
4. Odredbe Krivičnog zakonika Republike Kosovo imaće prvenstvo nad svim drugim zakonskim i podzakonskim odredbama koje se odnose na krivična dela i kazne.

Član 441

Prelazne odredbe o nadležnosti kancelarije specijalnog tužioca Republike Kosovo

1. Sa stupanjem na snagu Krivičnog zakonika, zajedno sa ekskluzivnom nadležnošću pod članom 5.1. i 5.2. Zakona o Kancelariji specijalnog tužioca Republike Kosovo, takođe će imati ekskluzivnu nadležnost da istraži i goni sledeća dela, kao i pokušaje i saučesništvo vezano za ta dela:

1.1. izvršenje dela terorizma, regrutovanje za terorizam, obučavanje za terorizam, podstrekavanje za vršenje terorističkog napada i skrivanje ili neprijavljivanje terorista i terorističkih grupa, kao što je predviđeno članovima 136, 139, 140, 141, i 142 ovog zakonika;

1.2. neprijavljivanje pripreme krivičnog dela, neprijavljivanje krivičnih dela ili izvršilaca, i pružanje pomoći izvršiocu nakon izvršenog krivičnog dela, kao što je predviđeno članovima 385, 386 i 388 ovog zakonika, kada su ova dela izvršena u vezi sa Terorizmom ili pomoći u terorizmu, kao što je predviđeno članovima 136 i 137 ovog zakonika;

1.3. pripremanje terorističkih dela ili krivičnih dela protiv ustavnog poretka i bezbednosti Republike Kosovo, kao što je predviđeno članovima 136 do 142, i člana 144 ovog zakonika, kada su ova dela izvršena u vezi sa delima terorizma;

1.4. obezbeđivanje sredstava za teroristički čin i organizacija i učešće u terorističkoj grupi, kao što je predviđeno članovima 138 i 143 ovog zakonika;

1.5. genocid, kao što je predviđeno članom 148 ovog zakonika;

1.6. zločini protiv čovečnosti, kao što je predviđeno članom 149 ovog zakonika;

1.7. ratni zločini koji ozbiljno krše Ženevsku konvenciju, Ratni zločini koji ozbiljno krše zakone i običaje ratovanja u međunarodnom sukobu, ratni zločini koji ozbiljno krše član 3. Ženevskih konvencija, ratni zločini koji ozbiljno krše zakone i običaje primenljive u sukobima koji nisu međunarodnog karaktera, kao što je predviđeno članovima 150 – 153 ovog zakonika;

- 1.8. napadi u oružanim sukobima koji nisu međunarodnog karaktera protiv instalacija koje sadrže opasne sile, kao što je predviđeno članom 154 ovog zakonika;
 - 1.9. regrutovanje ili mobilizacija lica starosti između petnaest (15) i osamnaest (18) godina u oružanim sukobima, kao što je predviđeno članom 155 ovog zakonika;
 - 1.10. korišćenje zabranjenih sredstava ili metoda ratovanja, kao što je predviđeno članom 156 ovog zakonika;
 - 1.11. organizovanje grupe radi izvršenja genocida, zločina protiv čovečnosti i ratnih zločina, kao što je predviđeno članom 160 ovog zakonika;
 - 1.12. ugrožavanje lica pod međunarodnom zaštitom, kao što je predviđeno članom 173 ovog zakonika;
 - 1.13. nezakonito pribavljanje, korišćenje i odlaganje nuklearnih materijala, kao što je predviđeno članom 176 ovog zakonika;
 - 1.14. pretnje upotrebe ili krađe nuklearnog materijala, kao što je predviđeno članom 177 ovog zakonika;
 - 1.15. organizovani kriminal, kao što je predviđeno članom 275 ovog zakonika;
 - 1.16. zastrašivanje za vreme krivičnog postupka za organizovani kriminal, kao što je predviđeno članom 395 ovog zakonika;
 - 1.17. pranje novca iz člana 308 ovog zakonika, i druga krivična dela nabrojana u Glavi IV. Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorista.
2. Sa stupanjem na snagu ovog Krivičnog zakonika, pored dopunske nadležnosti iz članova 9.1. i 9.2. Zakona o Kancelariji specijalnog tužioca Republike Kosovo, Specijalni tužilac Republike Kosovo imaće dopunsku nadležnost, prema modalitetima iz člana 10 Zakona o Kancelariji specijalnog tužioca Republike Kosovo, da istražuje i goni sledeća krivična dela, kao i pokušaj i saučesništvo u tim delima:
- 2.1. napad na ustavno uređenje Republike Kosovo, kao što je predviđeno članom 121.1. ovog zakonika;
 - 2.2. podsticanje na nacionalnu, rasnu, versku mržnju, nemir ili netoleranciju, kao što je predviđeno članom 147 ovog zakonika;
 - 2.3. otmica aviona, kao što je predviđeno članom 164 ovog zakonika;

- 2.4. ugrožavanje bezbednosti civilne avijacije (član 165), Ugrožavanje bezbednosti plovidbe (član 166), Ugrožavanje bezbednosti naftne platforme smeštene na kontinentalnom grebenu (član 167), Piraterija (član 168), kako je predviđeno tim članovima;
- 2.5. krijumčarenje migranata, kao što je predviđeno članom 170 ovog zakonika;
- 2.6. trgovina ljudima, kao što je predviđeno članom 171 ovog zakonika;
- 2.7. seksualne usluge žrtve trgovine ljudima, kao što je predviđeno članom 231 ovog zakonika;
- 2.8. pristanak na seksualni čin lažnim obećanjem braka, kao što je predviđeno članom 240 ovog zakonika ovog zakonika;
- 2.9. obezbeđivanje prostora za prostituciju, kao što je predviđeno članom 242 ovog zakonika;
- 2.10. nezakonita transplantacija i trgovina ljudskim organima ili tkivom, kao što je predviđeno članom 265 ovog zakonika;
- 2.11. ugrožavanje osoblja Ujedinjenih Nacija i pomoćnog osoblja, kao što je predviđeno članom 174 ovog zakonika;
- 2.12. ubistvo i teško ubistvo, kao što je predviđeno članovima 178 i 179 ovog zakonika;
- 2.13. uzimanje talaca, kao što je predviđeno članom 175 ovog zakonika;
- 2.14. kršenje jednakosti građana i stanovnika Republike Kosovo, kao što je predviđeno članom 193 ovog zakonika;
- 2.15. otmica, kao što je predviđeno članom 194 ovog zakonika;
- 2.16. mučenje, kao što je predviđeno članom 199 ovog zakonika;
- 2.17. krivična dela protiv seksualnog integriteta, kao što je predviđeno članovima 230 – 243 ovog zakonika, kada su kažnjiva sa više od pet (5) ili više godina kazne zatvora;
- 2.18. neovlašćena kupovina, posedovanje, stavljanje u promet i prodaja opojnih droga, psihotropnih supstanci ili sličnog (člana 273), neovlašćena proizvodnja i prerada opojnih droga, psihotropnih supstanci ili sličnog (člana 274), Organizovanje, upravljanje ili finansiranje trgovine opojnim drogama ili psihotropnim supstancama (člana 279) ovog zakonika;

- 2.19. izazivanje stečaja (član 286), Prevara ili oštećenje poverilaca ili dužnika (član 289), Zloupotreba ekonomskih ovlašćenja (član 290), Sklapanje štetnih ugovora (član 291), Izazivanje lažnog stečaja (član 287), Prevara u postupku stečaja (član 288) ovog zakonika;
- 2.20. falsifikovanje novca (član 302), Proizvodnja, snabdevanje, prodaja, posedovanje ili nabavka za upotrebu sredstava za falsifikovanje novca (član 304)
- 2.21. dogovor o ograničenju konkurencije na tender (član 309) ovog zakonika;
- 2.22. prevara u trgovini sredstvima obezbeđenja (član 310) ovog zakonika;
- 2.23. zloupotreba poverljivih informacija (član 311) ovog zakonika;
- 2.24. dogovor i prevara u vezi sa vladinim sredstvima obezbeđenja (član 312) ovog zakonika;
- 2.25. falsifikovanje poreske dokumentacije (član 314) ovog zakonika;
- 2.26. organizovanje piramidalnih šema i nezakonitog kockanja (član 300), Izbegavanje poreza (član 313) ovog zakonika;
- 2.27. neopravdano prihvatanje poklona (član 315), Neopravdano davanje poklona (član 316) ovog zakonika;
- 2.28. teži slučajevi Razbojničke krađe (stavovi 2. i 3. član 328) ovog zakonika;
- 2.29. prevara (člana 335) ovog zakonika;
- 2.30. iznuda (člana 340) ovog zakonika;
- 2.31. nezakonit uvoz, izvoz, nabavka, transport, proizvodnja, razmena, posredovanje ili prodaja oružja ili eksplozivnih materijala (člana 372) ovog zakonika;
- 2.32. učestvovanje u skupu koji vrši krivično delo (člana 412) ovog zakonika;
- 2.33. zloupotreba službenog položaja ili ovlašćenja (člana 422), Primanje mita (člana 428), Davanje mita (člana 429) ovog zakonika;
- 2.34. pronevera u vršenju službe (člana 425), Prevara na položaju (člana 426) ovog zakonika;
- 2.35. prevara u vezi sa primanjem sredstava iz evropskih društava (člana 337) ovog zakonika;

2.36. sukob interesa (član 424) ovog zakonika.

Član 442

Prelazne odredbe o nadležnosti Eulex sudija i tužilaca u krivičnim postupcima

1. Sa stupanjem na snagu Krivičnog zakonika, EULEX sudije i tužilaca raspoređene na krivične postupke imaće nadležnost i kompetencije u svakom slučaju koji može da se istražuje i goni Kancelarija Specijalnog tužioca Republike Kosovo.

2. Pre otpočinjanja neke od fazi u postupku, na zahtev EULEX tužioca raspoređenog na taj slučaj ili koji radi u mešovitom timu, shodno članovima 9 i 10 Zakona o nadležnosti, izboru i dodeli slučajeva EULEX sudija i tužilaca na Kosovu, ili na zahtev bilo koje stranke u postupku, ili na pismeni zahtev predsednika tog suda ili Opšte sednice Vrhovnog suda Kosova kada odredbe o sudiji ili porotniku iz Zakona o krivičnom postupku Republike Kosovo nisu primenjive, Predsednik Skupštine EULEX sudija će imati nadležnost, iz bilo kog razloga kada smatra da je bitno da bi se obezbedilo pravilno sprovođenje pravde, da odredi EULEX sudije u tu fazu postupka, prema modalitetima izbora i dodele slučajeva razvijenog u Skupštini EULEX sudija, i u skladu sa Zakonom o nadležnosti, izboru i dodeli slučajeva EULEX sudija i tužilaca na Kosovu, pored dela predviđenih članom 3.3 Zakona o nadležnosti, izboru i dodeli slučajeva EULEX sudija i tužilaca na Kosovu, za sledeća krivična dela kada istraga ili gonjenje nisu u nadležnosti Kancelarije Specijalnog tužioca Republike Kosovo:

2.1. napad na ustavno uređenje Republike Kosovo, kao što je predviđeno stavom 1. člana 121 ovog zakonika;

2.2. podsticanje na nacionalnu, rasnu, versku mržnju, nemir ili netoleranciju, kao što je predviđeno članom 147 ovog zakonika;

2.3. otmica aviona, ugrožavanje bezbednosti civilne avijacije, ugrožavanje bezbednosti plovidbe, ugrožavanje bezbednosti naftne platforme smeštene na kontinentalnom grebenu i Piraterija kao što je predviđeno članom 164 do 168 ovog zakonika.

2.4. krijumčarenje migranata, kao što je predviđeno članom 170 ovog zakonika;

2.5. trgovina ljudima, kao što je predviđeno članom 171 ovog zakonika;

2.6. seksualne usluge žrtve trgovine ljudima, kao što je predviđeno članom 231 ovog zakonika;

2.7. Pristanak na seksualni čin lažnim obećanjem braka, kao što je predviđeno članom 240 ovog zakonika;

- 2.8. Obezbeđivanje prostora za prostituciju, kao što je predviđeno članom 242 ovog zakonika;
- 2.9. nezakonita transplantacija i trgovina ljudskim organima ili tkivom, kao što je predviđeno članom 265 ovog zakonika;
- 2.10. ugrožavanje osoblja Ujedinjenih Nacija i pomoćnog osoblja, kao što je predviđeno članom 174 ovog zakonika;
- 2.11. ubistvo i teško ubistvo, kao što je predviđeno članovima 178 i 179 ovog zakonika;
- 2.12. uzimanje talaca i Otmica, kao što je predviđeno članom 175 i 194 ovog zakonika;
- 2.13. kršenje jednakosti građana i stanovnika Republike Kosovo, kao što je predviđeno članom 193 ovog zakonika;
- 2.14. mučenje, kao što je predviđeno članom 199 ovog zakonika;
- 2.15. krivična dela protiv seksualnog integriteta, kao što je predviđeno članovima 230 – 243 ovog zakonika, svaki put kada su kažnjiva sa više pet ili više godina kazne zatvora, imajući u vidu maksimalnu zaprečenu kaznu;
- 2.16. neovlašćena kupovina, posedovanje, stavljanje u promet i prodaja opojnih droga, psihotropnih supstanci ili sličnog neovlašćena proizvodnja i prerada opojnih droga, psihotropnih supstanci ili sličnog Organizovanje, upravljanje ili finansiranje trgovine opojnim drogama ili psihotropnim supstancama kao što je predviđeno članom 273, 274 dhe 279 ovog zakonika;
- 2.17. izazivanje stečaja, Prevara ili oštećenje poverilaca ili dužnika, Zloupotreba ekonomskih ovlašćenja, Sklapanje štetnih ugovora, Izazivanje lažnog stečaja, i Prevara u postupku stečaja kao što je predviđeno članom 286 do 291 ovog zakonika;
- 2.18. Falsifikovanje novca, Proizvodnja, snabdevanje, prodaja, posedovanje ili nabavka za upotrebu sredstava za falsifikovanje novca (članovi 302 do 304) ovog zakonika;
- 2.19. dogovor o ograničenju konkurencije na tender (član 309) ovog zakonika;
- 2.20. prevara u trgovini sredstvima obezbeđenja (član 310) ovog zakonika;
- 2.21. zloupotreba poverljivih informacija (član 311) ovog zakonika

- 2.22. dogovor i prevara u vezi sa vladinim sredstvima obezbeđenja (član 312) ovog zakonika;
- 2.23. falsifikovanje poreske dokumentacije (član 314) ovog zakonika
- 2.24. organizovanje piramidalnih šema i nezakonitog kockanja (član 300), Izbegavanje poreza (član 313) ovog zakonika;
- 2.25. neopravdano prihvatanje poklona (član 315), Neopravdano davanje poklona (član 316) ovog zakonika;
- 2.26. teži slučajevi Razbojničke krađe (stavovi 2. i 3. član 328) ovog zakonika;
- 2.27. prevara (član 335) i Iznuda (član 340) ovog zakonika;
- 2.28. nezakonit uvoz, izvoz, nabavka, transport, proizvodnja, razmena, posredovanje ili prodaja oružja ili eksplozivnih materijala (član 372) ovog zakonika;
- 2.29. učestvovanje u skupu koji vrši krivično delo (član 412) ovog zakonika;
- 2.30. zloupotreba službenog položaja ili ovlašćenja, Primanje mita, Davanje mita (članovi 422, 428 i 429) ovog zakonika
- 2.31. pronevera u vršenju službe, Prevara na položaju (član 425 i 426) ovog zakonika;
- 2.32. prevara u vezi sa primanjem sredstava iz evropskih društava (član 337) ovog zakonika
- 2.33. sukob interesa (član 424) ovog zakonika.

Član 443

Prelazne i završne odredbe u vezi sa nadležnošću Kosovske obaveštajne agencije

1. Po stupanju na snagu ovog Krivičnog zakonika, Kosovska obaveštajna agencija će imati nadležnost i kompetencije da prikupi informacija za bilo koji slučaj koji se tiče krivičnih dela u sledećim glavama:

- 1.1. krivična dela protiv ustavnog poretka i bezbednosti Republike Kosovo, kao što je predviđeno Glavom XIV ovog zakonika;
- 1.2. krivična dela protiv čovečnosti i vrednosti koje štiti međunarodno pravo, kao što je predviđeno Glavom XV ovog zakonika;

1.3. krivična dela protiv javnog zdravlja, kao što je predviđeno Glavom XXII ovog zakonika;

1.4. dela vezana za opojne droge , kao što je predviđeno Glavom XXIII ovom zakonikom;

1.5. organizovani kriminal, kao što je predviđeno u Glavi XXIV ovog zakonika;

1.6. krivična dela protiv opšte sigurnosti bezbednosti ljudi i imovine, kao što je predviđeno u Glavi XXIX ovog zakonika;

1.7. dela u vezi oružja, kao što je predviđeno u Glavi XXX ovog zakonika.

Član 442
Datum stupanja na snagu

Ovaj zakonik stupa na snagu 1. januara 2013.

Zakonik br.04/Z-082
20. aprilla 2012

Predsednik Skupštine Republike Kosova

Jakup KRASNIQI